

A full-page photograph of a rescue operation. A person in a red rescue suit and helmet is rappelling down a dark, layered rock face. The rock has horizontal bands of dark grey, brown, and tan. At the bottom of the frame, a cave opening reveals a bright blue body of water. The person is positioned in the lower right, with a rope extending from the top right towards them.

HEL22P

HPK SV. MIHOVIL ŠIBENIK

Uvodna rič, dvi

Posebna je ova 2025. godina! Naš voljeni HPK Sveti Mihovil slavi trideset godina od osnutka! Uselili smo se u nove prostore! Otišli u planine Ekvadora! Organizirali Međunarodnu speloronilačku ekspediciju! Mnogo, mnogo novosti, aktivnosti i zanimljivosti se izdogađalo kroz ovih 11 mjeseci slavljeničke godine.

Zahvaljujući tada mladim, nadobudnim i „rogatim“ planinarima koji su htjeli u brdo po svome, otuđili su se od svog matičnog kluba i osnovali naš klub. Službeni datum osnutka je 20. prosinac 1995. i od tada Klub raste na svim poljima! U malo godina puno postignuća!

Čestitke osnivačima, kao i svim članovima koji su kroz klub prošli, a od osnivanja Kluba do kraja ove godine brojimo ih najmanje 1.300, od čega je podjednako bilo žena i muškaraca – kaže Aidina statistika.

Velika vijest je i naše seljenje iz starih prostorija u nove, i to nakon 22 godine na istom mjestu. A to mjesto je bilo najlipše na svitu. Kad bi me netko nazvao i pitao di su nam prostorije, ovako je to nekako izgledalo: “ma ona derutna stara siva zgrada prije plaže Banj, šta joj se raspadaju krov i prozori, prije narančaste, ne možeš falit.” I stvarno je stara raspadnuta zgrada, ali predivna i s dušom, da ne spominjem predivni pogled na stari dio grada, Dolac, tvrđavu Sv. Mihovil i na katedralu. Nema više naše tisne čibice di bi se zimi naguravali da svi stanemo kako bi se ugrijali, popili pivo ili potegnuli rakijicu, sa onim crvenim opskurnim svitlom, dok nas Matin mural čuva s leđa. Nema zelenog poda s nacrtanim šišmišima, svičica po stropu šta smo godinama kitili, pa ostavljali Siva lipotica spada pod kulturno dobro i tribat će puna jama novaca za dovesti je u red, pa sretno budućem vlasniku, mi smo u svoje nove i raskošne prostore ušli. Novih prostorija ne bi bilo da se predsjednik Mate nije ulovio zahtjevnih pregovora s Gradom, tražeći adekvatan prostor za preko 350 članova te tonu opreme od svih odsjeka, ostalog krupnog i sitnog inventara, uključu-

jući stijenu za boulder. Prvi sastanak u novim prostorima održan je 13. studenog 2025. – nek uđe u zapisnik!

U sklopu ove slavljeničke godine imali smo službeno klupsko putovanje u Ekvador, gdje su planinari pošli kako bi popeli vrh Chimborazo, no nažalost zbog jako loših uvjeta u tome nisu uspjeli, ali to ne umanjuje uspjeh da se svih 16 planinara vratilo sigurno doma. Popelo se nekoliko vrhova preko 4 i 5 tisuća metara, a uživalo se u turističkim atrakcijama, plivalo s kornjačama u Pacifiku, promatralo ptice i ostale divlje životinje u zaštićenim tropskim šumama.

Međunarodna speleoronilačka ekspedicija Punar iteka-ko je dala svoj obol u obilježavanju velikih 30 godina Kluba. Veliki je to pothvat svih speleologa, planinara, prijatelja i pomagača, jer smo zajedničkim snagama proveli organizacijski i logistički veliku stvar, no o tome ćete pročitati na našim speleo stranicama.

U ovom broju se ne bavim(o) pisanjem o postignućima, ekspedicijama, arhivi i bitnim događajima kroz trideset godina postojanja Kluba jer ćete to čitati u monografiji koja se kuha, a očekujemo je početkom iduće godine.

Hvala Hani Jusić i Jeleni Morić koje su mi pomogle oko Helopa – ipak ima tisuću sitnica oko pripreme koje me ustvari znaju izluditi, pa je bolje više glava za slaganje, pregled i greškice.

Evo sad je utorak 25.11. i Helop treba ići u tisak jučer, no Leonardo moj tipka tekst za alpinizam, jer tek sad ima vremena i force za to. Ovaj put ću mu oprostiti što ga se čeka jer je za vikend položio ispit za gorskog spašavatelja!

Dragi moji Mihovilci, uživajte u pisanom presjeku zanimljivosti od studenog 2024. do studenog 2025.

Helop!

Antonia Viljac, urednica





Sadržaj

VELIKI GRAD za malu šetnju	6
Reza – Inženjerska vila na Banju	8
VISOKOGORSTVO HPK SV.MIHOVIL 2025. – NJEŽNA GODINA.....	11
Alpinizam – može to i jače	12
Biševo.....	18
Labin Dalmatinski.....	19
Malačka.....	19
9. rođendanski uspon na Lenik 2024.....	20
Vikend u Gorskom Kotaru: Risnjak i Snježnik	21
Putevima vikinga	22
Održan tradicionalni zimski uspon na Dinaru.....	23
Najviše priznanje HPS-a Jakovu Rošku	24
Iz Skradina kući.....	25
Sinjal a la bolonjez u umaku od sniga	26
Stinice - Roški slap	27
Ljepotama poput njega se čovjekova duša neprestano vraća	27
Visoke Tatre.....	28
Tradicionalna noćna šetnja i druženje u režiji Piketaša	29
Škotska na dlanu	30
Četiri dana Velebita.....	32
Južina s Dinare.....	34
Gran Paradiso.....	35
Liječenje Velebitom	36
Izlet Sv. Jure Biokovo.....	37
Južni Velebit, Modrići Lipovača – Čaber.....	39
Južna Amerika: Josip, Rita i zamorac	40
Izlet na Krk.....	42
Kozorozi dobar dan	44
Predivna Čvrsnica	46
Moj prvi izlet s Mihovlcima Biokovo (Vošac – Sv. Jure).....	47
PROKLETIJE.....	48
SVILAJA	50
The Dinarska obilaznica u dva dana: Od Knina do Kijeva preko krova Hrvatske	51
Osvojili Brač, ukrotili zmaja, popeli Vidovu goru – vidjeli vrata pakla.....	52
Markiranje staze Kijevo – Bat	54
Moj prvi put sa planinarskim društvom.....	54
PUTOKAZ ZA MEDIJE	55
SURDUP & SamoGRAD	55
U DUMAČAMA JELOVIH KLANACA	56
Zaboravljenom Terezijanom sa mora u Liku.....	56
PUNTA PLANKA	59
Dinarske kućanice	59
O jednoj zabludi u orijentaciji.....	60

Brezovača u BiH.....	63
Pohod na skup „Ivica Plazonić“ na Blidinju i uokolo	64
Pod Kapom Moračkom.....	66
Završen tečaj za čuvare planinske prirode 2025.....	68
Vranica.....	70
Tura kroz Velebitsku tišinu: Baške Oštarije do Ždrilskog kuka	71
Planine koje spajaju: Crna Gora u šest dana	72
Tri dana prenjarenja izulo me iz gojzerica	74
ALPE - MASIV MONTE ROSA (Punta Gnifetti 4554 m - Vincent Piramide 4215 m - Balmenhorn 4167 m)	76
DOLOMITI	78
Chimborazo 6263 mnv, Ekvador.....	81
Put Oluje 2025	84
DVA DANA NA KRUNI VELEBITA: Dojmovi s Premužićeve staze	86
The Dnevnik 16. OPŠ - 2025.....	88
ČLANSTVO KLUBA U 2024. GODINI ILITI KRVNA SLIKA.....	100
HGSS stanica Šibenik u 2025. godini	103
Punar u Luci 2025.....	104
Biospeleološki izvještaj Punar P/10/2025.....	129
Orilo gorilo ili par rečenica o Punaru u Luci 2025.....	132
Punarenje novopečenog pripravnika	134
Crnopac 2025.....	140
3 u 5 iliti nas 4 i ja.....	144
Izvor Suvaja	146
Izvor Kupice.....	150
Velika i mala pećina kod naselja Bijelnik.....	152
Čišćenje jame Spaskraljica u NP Krka	153
Rađinim tragovima u zaleđu Marine Part 1	154
Rađinim tragovima u zaleđu Marine Part 2	156
Špilja Jarebinjka	158
18 th European Cave Rescue Meeting	160
Capo Volta 2025	162
EU Modex	163
4. krasopis	164
Ljubim te Ljubo.....	166
Jama Jelenkov raj - Ljubina poljana.....	170
Speleološka istraživanja CLPA i SO HPK Sveti Mihovil 2022 - 2024	172
Održan Skup speleologa Hrvatske 2025. u Benkovcu	177
Terenski dnevnik 21. Šibenske speleološke škole 2025.....	179
Jamski Oskar Zlatni kipić	186
Nagrada za najveći pojedinačni uspjeh u protekloj godini dodjeljena Međunarodnoj speleoronilačkoj ekspediciji Njemica 2024.....	187





PIŠE:
MIJODRAG KOŽIĆ



27. 09.
2025.



VELIKI GRAD za malu šetnju

Gotovo sam siguran kada bi slučajni prolaznik upitao nekoga od naših planinara a gdje ste to vi sve bili da bi mu na raširenoj karti svijeta lako pokazao Ama Dablam u Nepal, Aconcaqau u Argentini, Uhuru Peak u Tanzaniji, Mont Blanc, Elbrus, Matterhorn i mnoge druge bliže i dalje vrhove .. zapjevao bi mu kao Mile Kekin bili smo tu i tu .. tu i tu. Podugačak bi to bio niz svih naših destinacija po Hrvatskoj, Crnoj Gori, Sloveniji, Bosni i Hercegovini, Albaniji, Italiji, Švicarskoj. Hodali smo bespućima Irana, Maroka, Jordana, Čilea, Bolivije, Meksika i tko zna kuda sve, ali u svih ovih trideset godina od osnutka i aktivnog djelovanja nikad nismo išli u Šibenik.

E pa došao je na red i naš voljeni grad da bude pohođen. Odavno je to zaslužio ali i mi pa je trideseti rođendan našeg kluba prava prilika za to. I tako je uoči blagdana Svetog Mihovila mala i odlučna skupina od trinaest sretnika krenila ulicama i prečacima uveličati dan grada.

Naša ruta je, kasnije se pokazalo bila duga nešto više od dvadeset kilometara što je sasvim solidna šetnja čak i za nas prokušane šetače. Kao i za svaki izlet tako i za ovaj treba se pripremiti. Osnovno je naravno voda i hrana, planiranje pravca kretanja i tempiranje vremena da se vratimo prije mraka. Voda osnovna stvar na svakom izletu nije nam bila problem jer je Šibenik ima sasvim dovoljno još od davnina. Koliko ja znam struja se pravi još uvijek najčešće od vode (uz malu pomoć gravitacije) a mi smo struju imali prvi na planeti u cijeloj povijesti čovječanstva. Godine 1895. Šibenik je svijetlio na toj struji od vode dok je cijeli svijet bio na šterikama ili fenjerima. Da su zagrepčani to tada znali mogli su se svojim električnim tramvajem po Šibeniku voziti petnaest godina ranije.. Kako tada tako i danas vode imamo dovoljno pa nismo nosili neke uobičajene količine za cjelodnevni izlet. Pouzdali smo se u usputne kafiće u kojima ima pive koja se naravno isto od vode pravi. Tako da smo cijelim putem trošili modificiranu vodu sa okusom hmelja. U ruksacima je bilo nešto i za marendu te usputne fritule su bile sasvim dovoljno za izdržati naših 9 sati hoda.

I tako smo krenuli u osam ujutro od prostorija našeg dragog kluba koje uskoro napuštamo i selimo na novu lokaciju. I to je bio jedan od razloga ove šetnje, da se oprostimo od mjesta gdje smo sve ove godine rado dolazili, slavili rođendane i sve naše planinarske radosti. Ostat će fotografije i video za neke buduće generacije.

Put nas je poveo kroz Crnicu prema vidikovcu Smričnjak, pa niz brdo preko magistrale i uz brdo do Meteriza. Nakon dva sata hoda kavopije su već bile na rezervi pa smo stali na prvu pauzu i pili kavu koja se naravno pravi isto od vode. Netom prije smo posjetili spomenik Pape Ivana Pavla II i uz njegov blagoslov odmorili pola sata. U malom kvartovskom kafiću kono-baru nije bilo lako u komadu primiti toliko gostiju od jedan put ali koliko smo vidili preživio je našu invaziju.

Vrijeme ide a mi polako moramo dalje. Krećemo prema Jurasima u posjet monumentalnom kipu Franje Tuđmana koji je nalazi u dvorištu našeg samoukog umjetnika Malenice. Dignutih ruku u zrak Franjo nas gleda sa visine a mi nastavljamo kroz šumu preko Jamnjaka na stadion HNK Šibenik. Igrači upravo izlaze na teren uskoro kreće utakmica pa nakratko slikamo i polazimo prema spomen parku Rade Končar. Pa još jednom preko magistrale kroz boriče i smrike prema tvrđavi Sveti Ivan. Turci su je opsjedali 1647 i nisu je uspjeli osvojiti. Šibenski puk se dobro branio, a mi smo evo nekih tristo i sedamdeset godina kasnije bez žrtava ušli na nju. Naše namjere su bile ipak drugačije ali i tih pučana više nema. Nakon kratkog zadržavanja spuštamo se na tvrđavu Barone a kako je već podne vrijeme je za prvu pivu, onu od vode. Godi nam hladovina, pogled na krovove grada, kanal, plavo more i otoke. Nakon odmora spuštamo se do gimnazije koja je od 1937. odškolovala mnoge učene glave pa tako i moju ali sa nešto manje uspjeha. Ipak je svi mi pamtimo najviše po subotama naveče kad smo svi hrlili u disco. U gornjoj sportskoj dvorani natiskali bi se kao sardine jedan do drugog. Svi na jedan WC i jednu špinu za vodu i bilo nam je super. Razglas je bio ručni rad poznatog profesora Jakšića i njegovih pomagača koji nije imao granice po pitanju decibela

tako da bi nam još dva dana zaista šumilo u ušima a onda bi od utorka jedva čekali opet subotu... S tim lijepim uspomnama idemo pokraj poliklinike, Buala i Rokića pa do fakuleta. Uz put nailazimo na Tomu i Valu naše članove koji nam mašu sa balkona kao i mnogi do tada jer smo šarena i vesela družina. Penjemo se do meteorološke stanice iako nam meteo situacija nije bitna pa okolnim ulicama na još jednu pauzu. Piva, fritule i malo hlada nakon pet sati hoda dobro će nam doći. Pola sata odmora pa dalje na krajnu istočnu točku naše rute, do kraja Vidika pa preko Bioca nazad prema gradu. Sa stare zgrade vinarije smješka nam se Jure u šibenskoj kapi sa čašom u ruci pa skrećemo na Krvavice. Heraklo je bio najveći junak svoga doba i teškom mukom uspio je ubiti Hidru. Istina da mu je rođak Jolaj pomogao da mlatne tu devetoglavu spodobu ali male bi im bile šanse protiv ove naše narandžaste zmije od trinaest glava. Provlačimo se i vijugamo između auta prema Baldekinu odlučni ovu lipu turu privesti kraju kako smo i krenuli veselo i lako.

Pokraj osnovne škole Tin Ujević je novi grafit sa likom Svetog Mihovila idealna prilika za grupnu sliku sa zastavom, pa produžavamo na klupicu pokraj Dražena. Iza njegovih leđa je sportska dvorana u kojoj smo kao i u gimnaziji provodili subote. Veselje je bilo isto samo je razlika bilo što smo ovdje ujesto sluha i ušiju gubili glas i grlo... Nikad prežaljeni dani ranih 80-ih ...

Polako se bližimo centru grada, užim ulicama i kraćim dionicama. Pokraj robne kuće pa preko pijace dolazimo do znamenite fontane sa kornjačama i ribama. Voda lijepo prska po zelenoj sedri klupe u hladu zovu na pauzu ali mi idemo dalje. Preko poljane u Partizan koljevu šibenskog

sporta pa kroz Miminac i Šarinu pekaru na staru pijacu. Ekipa je opet pomalo na rezervi pale se lampice ali nakratko odgađamo odmor. Čeka nas zadnji uspon, na tvrđavu Svetog Mihovila. Šlag za kraj pa mi smo Mihovilci. Skalu po skalju eto nas gore. Par slika pa preko botaničkog vrta i katedrale donjom kalelargom prema poljani. Ali kako rekoh crvene lampice blicaju jako, nakon osam sati hoda žedni smo treba nam pauza. Stajemo u Đira u hladu između kuća godi nam odmor. Ali nebi izlet bio pravi bez muzike. Na podu naslonjena stoji gitara pa smo zapjevali jednu prije polaska. Iznađujuće dobro ... ili pak ne, zapjevamo mi često tako da nismo za bacit.

Ostalo je još malo ali treba i taj zadnji sat odhodat. Preko poljane poraj Calimera legendarne šibenske slastičarne pozdravljamo zamišljeni kip kralja Petra Krešimira IV koji je svoje odkraljevaio do 1074. a mi polako dolazimo na mulo Krka pa preko rive pokraj topova pozdravljamo omiljeni klub Azimut u kojem prezimljavamo zimu. To nam sada dođe kao neka nova druga gimnazija. Iako smo puno stariji rado se u hladne zimske noći zavučemo unutra i guštamo mnoge dobre svirke. Zima se bliži Azimute eto nas. Sada već otežalog koraka ali sa osmjehom na licu kroz Dolac nazad do našeg kluba i zgrade koju smo znali zvati Reza (rezidencija skraćeno). Mate nas čeka kako je i obećao sa čevapima i ajvarom. Pive vodene naravno ima dovoljno ali prije svega zadnja fotka za arhivu i odmor. Dooosta je bilo... nikad nismo ovo napravili ali eto za sve postoji prvi put. Naravno ideja i planova koji su malo van škvare ima još ali o tome nekom drugom zgodom.

Mirno spavajte Mihovilci!

HELOP

REZA – Inženjerska vila na Banju



PIŠE:
TEO BARIŠIĆ



Građevine znaju imati svoju dušu. Već je dugo ta poluruševna zgrada dio Mihovilovog identiteta. Priča kaže da su se tamo negdje 2003. Mihovilci još okupljali na sastancima u „Partizanu“, pa bi onda morali izaći iz prostorije za sastanke koju su dijelili s brojnim udrugama jer su vani nestrpljivo čekali uličari. Tu i tamo bi se druženje produžilo na šanku neke od obližnjih birtija.

Nakon 1. Šibenske speleološke škole novi speleolozi pripravnici po uzoru na brojne planinarske organizacije u Hrvatskoj tragali za kakvim derutnim prostorom kako bi nastavili i tradiciju šibenskih speleologa iz Kamenara koji su se povremeno okupljali u jednoj, vratima ograđenoj špilji u gradu. Takvih prostora je u ono postratovsko vrijeme bilo u izobilju. Dobro bi došla bilo kakva rupa, pa čak i bunker i vojni potkopi i skloništa, kako su u prošlosti počele kolege iz Zadra. T. Barišić je oko svoje kuće po devastiranom prostoru bivšeg TEF šetajući pse i djecu zamijetio staru vilu na Pekovcu na kojoj su još bili vidljivi tragovi boravka šibenskog DVD-a. M. Protega je brzo stupio u akciju, nekako se sastao s bivšim direktorom TEF-a, Matom Koloperom i ključevi su bili tu, a ubrzo je potpisan i prvi ugovor za korištenje prizemlja Vile Barbetti za obavljanje aktivnosti predviđenih statutom kluba na godinu dana.

Speleolozi su krenuli s uređenjem prostora koji se pokazao idealnim mjestom za rad i zabavu. Napokon se moglo ostati dugo iza sastanka i onda uz ugodno druženje padaju nove zamisli pa se kreiraju svakakva nova događanja. Plato ispred ulaza s roštiljem bilo je najbolje mjesto za rođendanske zabave i promatranje vatrometa otvaranja šibenskog dječjeg festivala. Vrlo su brzo

i planinari postali svjesni prednosti ovog izuzetnog prostora pa su sastanci ponovo postali zajednički kako je to i do današnjeg dana. Članovi su bili toliko sretni svojim smještajem koji su počeli nazivati „Rezidenzijom“ što se kasnije skratilo u jednostavniju „Rezu“

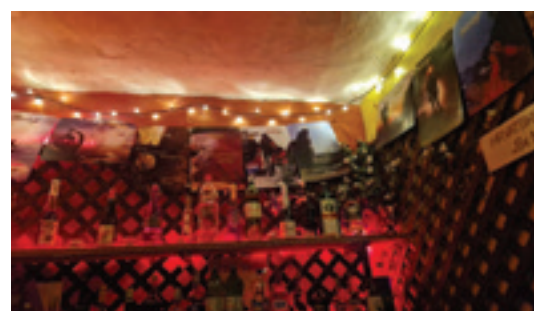
U to vrijeme nije bilo šetnice od Vesla. Oko vile je raslo brojno, veliko, pa i rijetke vrste drveća koje je prostoru dalo dojam zaklonjenosti i intime. Drveće se pokazalo idealnim za izradu visokih sidrišta pa je prostor uz nekadašnju skakaonicu obližnjeg isto devastiranog vanjskog bazena bio idealan i za tehničku obuku članova. Ugovor o korištenju je sljedeće godine produljen na neodređeno. U Šibeniku je utemeljena 15. Stanica HGSS-a pa je u prizemlju zgrade, odnosno kako se danas kaže „na katu“ jer je glavno sastajalište u podrumskim prostorijama, formirano i oružarstvo (skladište) HGSS Stanice Šibenik. Prostor za sastanke, učionica, mokri čvor i „Čibica“ je postao zajednički pa je se HGSS čak i registrirao na ovoj adresi „Put tvornice 33“. Redovni sastanci članova kluba bili su četvrtkom navečer što je ostala tradicija već više od 20 godina kao idealan dan za dogovor i pripremu pred predstojeći vikend, kad se donekle znala i vremenska prognoza. GSS – ovcu su redovito okupljali prvim utorkom u mjesecu, ali je postojala i tradicija da prvi utorak u ožujku pripada početku speleološke škole koja bi nastavila utorcima, pa bi se GSS-ovci pomakli u srijedu.

Već u lipnju 2004., Reza je postala domaćin tečaja za samospašavanje, iz mora su izvađene svježe pidoće kojima su počašćeni gosti, predavači iz Karlovca i Zagreba u prostoriji učionice koja je pretvorena u kantu. Iz

prostorije za sastanke je izvučen namještaj pa je pretvorena u podij za ples. Taj zabavni dio je često potrajao do ranih jutarnjih sati uz strpljivog susjeda s malom djecom s sjeveroistočne strane zgrade s kojim se dijelilo stanarsko pravo. U Rezi su se održavali i sastanci s čelništvom HGSS na pripremama za formiranje stanice. Vila je u 2006. bila domaćin novog Tečaja speleospašavanja s osnovama speleospašavanja, konferencije speleoloških odsjeka Komisije za speleologiju HPS-a, kasnije i polaganja za ispit Speleolog. Prostorije kluba povremeno su bile prolazna stanica i prenočište za brojne članove speleoloških udruga. Britanski speleolozi su ih na društvenim mrežama opisali kao „bat infested speleoshelter“, oduševljeni činjenicom da u je u krovu zgrade utočište našla kolonija šišmiša. Biospeleolozi su pak prostoriju za sastanke pretvorili u foto studio za snimanje špiljske faune.

Učionica je u prvo vrijeme dok je bila dovoljna velika bila čak i učionica za prve planinarskih sastanaka i učionica za prve planinarske škole, a još uvijek je mjesto predavanja na speleološkim školama i mjesto gdje članovi povuku na dogovore za ekspedicije, planinarski pohodi i speleološka istraživanja.

Glavna prostorija za sastanke u međuvremenu je proširena probijanjem pregradnog zida kako bi prostor bio dovoljan za sastanke sve brojnijeg članstva. Nakon drugog uređenja prostorija pod je iz stare boje terakote prefarban u zeleno sa siluetama stotina šišmiša na podu, a nakon premazivanja zidova ljepljivom otpornom na vlagu i višebojnim farbanjem do izražaja su došli lukovi svodova svih prostorija i dugačkog ulaznog tunela ovog izuzetno



lijepog prostora.

U Čibici je postavljen hladnjak i napravljen novi šank. Mijo Kožić se brine o vintage dodacima, a u krugu pod stropom su povećane naslovnice svih dosad izašlih brojeva Helopa. Čibica je već prema svom imenu mjesto gdje je poslije sastanka u hladna vremena dozvoljeno pušenje (čimbušenje), a na policama se nalaze razne rakije i druge žestice koje članovi ne uspijevaju uništiti u svojim domovima pa su na tu na slobodnoj konzumaciji. Čibica je u svojih nekoliko metara kvadratnih pravi nukleus klupskih zbivanja i mjesto iz kojeg se odlazi u zaključavanje Reze.

Kako su se u Mihovila razvijale penjačke sklonosti, na katu je napravljen cijeli bolder – penjačko vježbalište sa strunja-

čama na kome se održavaju kondicijske penjačke ili druge vježbe i povremeno okupljaju penjači po vlastitom dogovoru. U nekom trenutku su čak formirali i novu pravnu osobu – penjački klub što je pomalo zamrlo. S kata su se s vremenom po uređenju novog prostora u Rokićima iselili HGSS-ovci, ali su formirana i tri nova skladišta speleološke, planinarske i klupske opreme i sredstava.

Vrijeme je pomalo učinilo svoje. Prvo je izgrađena nova šetnica kojom je povezana obala od Vesla do Banja i prostor Reze je prestao biti intiman. Od zgrade u apokaliptičnom krugu TEF-a postao je mjesto šetnje šibenskih građana. Uređen je vanjski bazen i srušena skakaonica sa upucanim spitovima u platforme i to je mjesto skupa s novoizgrađenim unutarnjim bazenom i novim parkiralištem postalo novi, urbani dio grada. Prostor zapadno od vile je prepoznat kao idealno mjesto za grupnu fotografiju sa siluetom Šibenika sa katedralom u pozadini. U nekom je trenutku uređenja prostora bagerom srušen vanjski roštilj. Malo pomalo porezani su ogromni borovi i rijetke vrste drveća koje je okruživalo vilu i u obalu je bagerima urezana gradska plaža Banj. I nekad davno u prošlosti pod vilom je početkom 20. stoljeća kad je izgrađena, bilo „divlje“ kupalište po kojem je i novo dobilo ime. Urezivanjem u kameno brdo nestala su tri mala vojna potkopa za položaje protuzračnih topova koje su speleolozi ranije topografski snimili i njihovi nacrti se nalaze u arhivi speleološkog odsjeka.

Vila Barbetti je postala relikv svoga vremena, ruglo na pješačkom ulazu s velikog parkirališta u TEF-u na obalsku šetnicu prema gradu, među okolnim suvremenim

građevinama. Dugogodišnjim neodržavanjem je došla u poluruševno stanje s trulim krovovima i prozorskim zatvorima što opasno vise s gornjih katova kao prijetnja sve većem broju prolaznika. Pitanje je jesu li planinari Mihovila mogli što poduzeti vezano uz stanje zgrade sa svojim skromnim financijskim sredstvima i proračunom. Odgovor između ostalog leži i u godinama neriješenim vlasničkim odnosima, dugovima i drugom teretu TEF-a što je bio veliki zalogaj i za grad Šibenik. Krajem 2018. vila je dobila najviši stupanj državne zaštite za spomeničku baštinu što su predložili šibenski konzervatori.

Sigurno postoje modeli kojima bi planinarski klub mogao gospodariti gradskom imovinom sklapanjem ugovora s podzakupom i korištenjem prostora za neki oblik turističko ugostiteljskih djelatnosti kojima bi se stvorila sredstva za održavanje zgrade i tako pridonijelo osjećaju pripadnosti gradu, zajednici, kulturi i državi i naciji iz koje potičemo, ali ruku na srce potrebno je i priznati da je za tako nešto potrebna ogromna količina volonterskog rada na više razina, s upitnim ishodom, pa se u te vode nije ni pokušalo ulaziti.

Nakon brojnih razgovora i priprema u gradskom poglavarstvu na prostoru bivše vojarnje Bribirski knezovi se priprema prostor koji bi Mihovilcima trebao adekvatno zamijeniti i nadoknaditi mjesto ogromne energije koje je godinama inspiriralo rast šibenske planinarske, penjačke, speleološke i spašavateljske scene. Na članovima i upravi kluba je ostalo okrenuti se novom vremenu, pokušati tu energiju prenijeti na drugo mjesto i novim Mihovilovim generacijama.

PIŠE:
LEONARDO GRUBELIĆ

Uspoređujući je sa zadnjih nekoliko godina u kojima je skoro više ljudi iz kluba bilo na visokogorskim usponima po svijetu nego na našoj Dinari može se primjetiti da je ova godina bila malo mirnija. Znači li to zatišje pred buru u narednoj godini ili smo se ipak malo umorili od lutanja po europskim i svjetskim vrhovima doznati ćemo već za godinu dana.

Početak godine obilježen je najavljenom klupskom ekspedicijom u Južnu Ameriku na najviši vrh Ekvadora, Chimborazo 6.263 m u sklopu obilježavanja 30 godina osnutka kluba. Na ekspediciju je krenulo ukupno 16 planinara, 15 mihovilaca i Slaven Grgić iz HPD Dinara Knin. Nakon odrađena dva aklimatizacijska upona, prvo na Pasochoa Norte 4.200 m pa na Iliniza Norte 5.126 m nakon dva dana odmora krenulo se na završni uspon na glavni cilj, vrh Chimborazo. Djelomično zbog lošeg vremena, djelomično zbog nedovoljne aklimatizacije nijedan član ekspedicije nije pristupio na vrh ali je nekoliko članova doseglo visinu 6.000 m.

Sredinom lipnja (14.06.) dolazi objava da se Anka Dujić popela na mitski Ararat 5.137 m sa ekipom planinara koju je vodio Ante Romac iz Dinaric Guides. To je bio treći uspješan uspon članova kluba na najviši vrh Turske.

Za četvrti uspješan uspon naših članova na Ararat pobrinuo se Tonči Visković početkom kolovoza te je postao ukupno dvanaesti mihovilac na tom vrhu.

Da nije bilo Marka Babića i Stipice Rossini-ja ovo bi bila prva godina nakon 2016-te bez visokogorskih pohoda članova kluba na vrhove u Alpama. Prvo je Marko u srpnju popeo tri vrha u masivu Monte Rose, Vincent pyramide 4.215 m (peti uspon članova), Balmenhorn 4.167m (treći uspon članova) i Signalkuppe 4.554 m (peti uspon članova). Marko je bio dio ekipe pod vodstvom slovenskog Gotrek-a. Bravo Marko za prve visokogorske vrhove! Nakon njega, sredinom rujna Stipica u četveročlanoj ekipi VS Mosora penje Gran Paradiso 4.061 m što je nakon Marice Mihaljević te Antonije i Luke Dubravice bio treći uspješan uspon članova kluba na najviši vrh Italije.

U prošlosti bi ovo bila super uspješna godina visokogorskih uspona po pitanju broja uspona i postignutih visina ali smo se zadnjih desetak godina razmazili brojnim odlascima u visoka brda tako da 2025. ipak izgleda kao godina prikupljanja energije za neke nove pothvate.

Godina	Država	Masiv	Vrh	visina vrha/ postignuta visina	br.	Učesnici	Usp na vrh
2025	Ecuador	Pasochoa	Pasochoa Norte	4200 m	15	Anka Dujić; Tina Krnić; Danka Radnić; Bernarda Sučić; Matilda Sučić; Antonija Jadrijević; Ana Jadrijević; Antonia Viljac; Ankica Ercegović; Lucija Antić; Branko Tucak; Vedran Vrebac; Filip Medić; Mate Protega; Leonardo Grubelić	Da
		Iliniza	Iliniza Norte	5126 m	14	Anka Dujić; Tina Krnić; Danka Radnić; Bernarda Sučić; Matilda Sučić; Antonija Jadrijević; Ana Jadrijević; Antonia Viljac; Lucija Antić; Branko Tucak; Vedran Vrebac; Filip Medić; Mate Protega; Leonardo Grubelić	Da
		Chimborazo	Cumbre Whymper	6263 m/5300 m	12	Antonija Jadrijević; Ana Jadrijević; Antonia Viljac; Leonardo Grubelić	Ne
				6263 m/5500 m		Lucija Antić	Ne
				6263 m/6000 m		Anka Dujić; Tina Krnić; Bernarda Sučić; Matilda Sučić; Branko Tucak; Vedran Vrebac; Filip Medić	Ne
	Turska	Ararat #3	Central Summit	5137 m	1	Anka Dujić	Da
	Italija	Alpe	Vincent pyramide #5	4215 m	1	Marko Babić	Da
			Balmenhorn #3	4167 m			Da
			Signalkuppe #5	4554 m			Da
	Turska	Ararat #4	Central Summit	5137 m	1	Tonči Visković	Da
	Italija	Alpe	Gran Paradiso #3	4061 m	1	Stipica Rossini	Da



VISOKOGORSTVO

HPK SV.MIHOVIL 2025. – NJEŽNA GODINA



ALPINIZAM – može to i JAČE



PIŠE:

LEONARDO GRUBELIĆ

zajedno sa Tonijem Jelenićem, istrijanom kojem je nedostajao još pokoji uspon za završetak zimske alpinističke škole i kojem je Bojan bio mentor. Prvi udarci penjačkim cepinima u led, prvo stajanje na dva prednja vrha penjačkih dereza i prvi ledni vijci u ledu, a što reći nego neprocjenjivo! Penjali smo smjer „Lo Specchio di Biancaneve“, 230 metarski zaleđeni slap ocjene WI3+ i absailom se spuštali sa vrha slapa. Vikend nakon odlučili smo se za sjevernu stranu Grin-tovca i sektor poviše Češke kočice. Toni je izabrao smjer „Nemška kratka“, 200 metarski mix leda, snijega i stijene koji mu je ujedno bio i završni uspon zimske alpinističke škole, a meni još jedno novo iskustvo kombiniranja svega što sam do sad naučio. Btw. Toni je u prošli mjesec uspješno položio ispit, zaslužio značku i stekao naslov „alpinist“.

U ožujku je Komisija za alpinizam organizirala „Lavinski modul“ na Vršiću. Lavinski je jedan od tri obavezna modula u sklopu alpinističkog školovanja. Na modul smo otišli Antonia i ja, bio je organiziran u sklopu Visokogorske škole PSD Velebit i kroz dva intenzivna dana prošli smo kroz teorijsko i praktično gradivo predviđanja lavinske opasnosti te korištenja lavinskog seta. Super koristan i kvalitetno odrađen modul.

U svibnju, u sklopu priprema članova HGSS Stanice Šibenik za tečaj stijenjskih tehnika spašavanja otišli smo u Paklenicu pa su se u penjanju višeduzinaca okusile mlade snage kluba Luka Hojsak, Leo Lušić, Mirna Stošić, Paško Duilo, Tina Škugor i Mario Jandrić. Prema kasnijim informacijama, neki su se ozbiljno zaljubili u nove tehnike. Cijeli vikend sa nama je bio i Antonio Toni Begić, alpinist iz zagrebačkog AOŽ-a i član HGSS Stanice Zagreb koji je bio maksimalno usredotočen na prenošenje svog znanja

Prošlih godina aktivnosti vezane za alpinizam u pravilu su bile vezane za uspone u suhoj stijeni što nikakao ne znači da se nije penjalo tokom kalendarske zime. Tako je Jelena Morić sa kolegicama Matejom Črnko iz Kaštela i Helenom Bauer iz Zagreba u prvom mjesecu ispenjala smjer „Prvi snijeg“, dugi sportski smjer dužine 150 metara, ocjene 6a u sektoru Vrisove glavice na Biokovu. U veljači je zajedno sa našom Antonijom Jadrijević popela smjer „Novi fosili“ dužine 100 metara, ocjene 5b na Ilincu.

Upisom u Zimsku alpinističku školu Komisije za alpinizam HPS-a usponi za-

leđenih slapova i mix smjerova postali su mi dio edukacije ali se polako počela rađati i „nova ljubav“. Kako zimski alpinistički usponi zahtijevaju puno iskustva i znanja u procjeni uvjeta na planini te korištenju tehnika i opreme potpuno različite od penjanja suhe stijene svaki početak zahtjeva i kvalitetnog mentora željnog penjanja i prenošenja znanja neiskusnijima. Za moje prve ispenjane slapove i mix smjerove „kriv“ je moj generacijski drug iz rane mladosti, kolega iz veslačkog kluba „Mornar“ Split, a sad alpinist Bojan Novak Pako. Već sredinom veljače otišli smo u talijansku Sappadu



i iskustva ekipe.

U lipnju smo Luka Dubravica i ja popeli klasični smjer „Škrapica“ na Ilincu dužine 200 m ocjene V,A1/IV da bi se ja dva tjedna nakon tog pridružio jakoj ekipi alpinista na produženom vikendu u Dolomitima. U kratkim crtama u facebook objavi sam napisao: „Dolomiti 2025. - pet dana na putu, tri dana penjanja, popeto 500-njak visinskih metara stijena, izvučeno bar još toliko užadi, prvi put u životu popet odstup iz smjera (nenamjerno), stijene za 5, ekipa za 10... Ja bih odmah opet.“

U kolovozu za vrijeme najvećih vrućina alpinist Ivan Lovrinović šalje poruku „Ajmo penjati Velež“ ti, ja i Iris (o.a. Iris Prebeg, žena zvijer, poznata hrvatska penjačica i visokogorka). Kako je bilo napisao sam još vruće glave na svom profilu:

„Kako nas je izbio Velež!“

Kaže Ivan „ajmo penjati Velež“, kažem ja „ajmo“, kaže Iris isto „ajmo“. Subota večer izlaz Dugopolje, kasnim na 'date' sa Ivanom i Iris ali bitno da smo svi na okupu i spremni za nastavak puta prema Nevesinj i Lovačkoj kući. Iris se kao ne ljuti na kašnjenje, kasnije će se osvećivati u trku, malo po malo. Noć je pa ne vidimo 13 km sjevernog zida Veleža. Možda i bolje da ne vidimo do jutro! Buđenje prije 6, brzi doručak i spremanje opreme pa dvosatni marš „u pm“ do pod stijenu. Bosanci u markiranju staza znaju samo direktno, ništa cik-cak ma koliki nagib uzbrdice bio! U 9 ulazimo u „Smer presenečenja“

NASTAVAK NA IDUĆOJ STRANI

u zapadnom dijelu barijere, dužine 430 m, čista klasika ocjene V+, smjer sa svim elementima koje klasični alpinizam daje. Na ulazu par dužina sa prevjesima pa par kamina, pa iznenađenje (kako se i sam smjer zove) kad se ispred tebe pojavi dvorana sa jamom većom od svega pa nakon toga prevjesni dio sa kojeg se na sam pogled odlama kamenje i „šećer na kraju“ razlomljeni mozaik kamenja na izlaznom grebenu na kojem je sigurnije zabiti nokte u travnatu policu nego se držati za kame-nje. Uglavnom, za poželiti! Na vrhu smo nakon nešto manje od 9 sati penjanja, postoji opcija silaza abseilom kroz jarugu ali kako je već poprilično kasno odlučuje-mo se za planinarski put kojim se od vrha Botin spušta prema „mjestu za bivak“ pa na Lovačku kuću. Uh, da smo znali u koju smo se avanturu upustili. Slijedećih 5 sati se gubimo po vrtačama, penjemo na val-jda svako brdo u okolici i spuštamo sa nje-ga, okružujemo zapadnu stranu Veleža da bi je u mraku bolje upoznali. Da ne za-boravim, sve ovo bi bilo bez kapi vode da, mudri kakvi jesmo, nismo ostavili 1,5dcl u boci ispod kamena kraj „mjestu za bivak“. Svo to vrijeme Iris je trčala svoj trail i gura-la nas dvije mumije naprijed da ne pusti-mo korijenje na najmekšoj travi Veleža. U šatoru smo malo prije ponoći i umiremo izbijeni 17 satnom avanturom. Kažu ove moderne sprave da smo prešli 25,5 km, 1500 m uspona, potrošili skoro 6000 cal (to ne razumim ali sam stalno gladan i že-dan). Uglavnom, tako sam upoznao Iris!”

Dok smo se mi gubili po bosanskim vrtačama naše mlade snage Paško Duilo i Luka Hojsak kreću hrabro i samostalno u svoje prve višedružince u Paklenici pa su redom penjali „Oprosti mi pape“, „Nosorog“, „Smjer Josipa Debeljaka“, „Tinini smjer desna varijanta“. Bravo momci, idemo jače i dalje slijedeće godine!

I onda dođe vrijeme i za prvenstveni smjer. Da se nelažemo, nije bilo namjer-no, krenulo je sa pokušajem uspona smjera koji se pokazao jako kompliciran u detalju pa smo se trezveno odlučili na pametan uzmak kao bolju polovicu hrabrosti. Luka Hojsak u vožnji prema Poljičkoj planini i sektoru Crvene stine kaže kako je Cvita u blaženom stanju tri ipo miseca. Kako nazvati prvenstveni smjer nakon te informacije nego „Tri ipo“, dužine 145 m i ocjene IV/III.

U listopadu smo Antonia i ja bili pod Grossvenedigerom u Austriji gdje je Komisija za alpinizam organizirala „Ledenačka modul“, zadnji koji mi je preostao u Zimskoj alpinističkoj školi. Opet ga je vodila ekipa visokogoraca iz PDS Velebit pod vodstvom Maria Jelića Jele i opet je bilo organizirano na top razini i omogućilo nam je da svi isprobamo i naučimo sve tražene tehnike.



I to se desilo... dry tooling u Dalmaciji!

Nakon relativno opsežne potrage za stijenom gdje možemo tulati bez da oštetimo postojeće smjerove, izbor je pao na Sutikvu iznad Solina. Izuzetno kompaktna stijena nudi izbor različitih težina smjerova za tulanje. Po našim informacijama tu penjačkih smjerova nema niti su u planu. Tako da smo tu odlučili započeti dry tooling u Dalmaciji. Za sada nismo bušili ništa, dok ne utvrdimo sve linije smjerova. Danas smo napravili improvizirano sidrište na vrhu stijene, i popeli nekoliko puta dva smjera na top rope i počistili koliko se moglo. Crvena linija smjer Gattuso ocjene cca D5+ i plava linija smjer Cannavaro ocjene cca D6+. Smjerovi su duljine oko 20m. U idućem odlasku ćemo postaviti sidrišta i spitove, te dodatno počistiti dijelove koje danas nismo uspjeli. Stijena je udaljena 5min od parkinga i istočne je orijentacije.

Autor: Ivan Lovrinović



Treći vikend studenog rezerviran je za alpinistički skup „Glavno da se klajmba“ na Biokovu. Skup na koji odlazimo svake godine i koji nam je prilika da se vidimo sa dragim ljudima iz drugih alpinističkih odsjeka i klubova. Novi pročelnik Alpinističkog odsjeka Mosora Ivan Vilović i ja odlučili smo se za 450 metarski klasik u sektoru Veliki Šibenik, ocjene V koji smo penjali 6 ipo sati po jakoj buri i vratili se u kamp kasno uvečer. Paralelno s nama u istom sektoru penjala je i naša Jelena Morić u navezi sa Markom Nagličem iz PDS Velebit smjer „Teške boje“, čisti klasik dužine 220 m i ocjene V-. Interesantno je da je autor oba smjera bio dragi prijatelj Željko Bockovac Bocko. Nije bila loša ova godina, a sa izradom novog boulder-a u novim prostorijama kluba imati ćemo i priliku za kvalitetnije treninge penjača i kvalitetnije pripreme za iduće pothvate.





PIŠE:

ANĐELA
MALIZIJA

Moja želja da se upišem u HPK Sv. Miho-vil trajala je već neko vrijeme. Jedno popodne sam pričala s prijateljicom koja je također u Klubu, kako se vraća nakon kratke pauze planinarenju i automatski me potaknula da se i ja napokon upišem u Klub. Tako je i bilo, to popodne sam odmah ispunila prijavnicu i upisala se.

Prvi izlet na koji sam trebala ići je Malačka, ali nažalost me obaveza spriječila i nisam mogla ići.

Drugi izlet je bio na Anića kuk (Paklenica), što mi se učinilo jako zanimljivim, iako sam vidila da je to jako kondicijski zahtjevno s obzirom da sam ja početnik. Nisam se htjela obeshrabriti, bez obzira jer su mi govorili da je to pre zahtjevno za prvi puta ...

Odlučila sam! Idem!

I tako se prijavila za svoju prvu avanturu.

Došao je i taj dan...25.01.2025.

Uzbuđena, puna snage, volje i želje uputila sam se s kolegicom koju sam to jutro upoznala. Prva destinacija je bila okupljanje u Starigradu. Zatim odlazimo svi zajedno do ulaza u Paklenicu. Kupujemo kartu, nas negdi 20-ak.

I tada kreće moja prva avantura.

Nakon par minuta hoda stižemo do jedne prepreke, morali smo preći potok, bilo je jako nezgodno za viditi a kamoli za preći, koncentracija na tisuću a u jednom trenutku sam pomislila šta je meni ovo trebalo. Hvala Bogu svi smo uspješno prešli.

Zatim kreće uspon do početka ANIĆ VRHA.

Za 1:30 min smo stigli šta je top. Umor nisam osjetila jer me obuzeo adrenalin i predivna priroda koja se prostirala Paklenicom. Vodič Antonio Skočić je rekao da smo stigli do početka Aniće kuka za 1:30 min i prije očekivanog vremena.

Eh, sada za mene počinje ono najteže, ako uspijem do vrha, uspila sam. Korak po korak uz oštro kamenje koje nas je pratilo cijelim putem stigla sam na vrh!

Fenomenalan osjećaj, zrak, priroda, magla, pogled u daljinu, nešto posebno. Nakon pauze na vrhu krećemo nazad. Mislila sam da će biti nezgodno se spuštati ali sve je na kraju super prošlo.

Hodali smo još 2-3h do planinarskog doma, bilo je tu još teških uspona jer sam već tu bila lagano umorna, jedva sam čekala da stignemo u planinarski dom na topli grah. Napunili smo baterije i krenuli prema ulazu u Paklenicu gdje je i bio start.

Vidno umorni ali sretni stižemo do naših auta.

Ovo je bilo jedno nevjerojatno iskustvo, ponosna na sebe i spremna za nove avanture.



Moj prvi izlet na ANIĆA KUK

(Paklenica)
25.01.2025.



Skočić: Martina dobrovoljno se javljaš za pisati tekst jel tako?

Martina: Ne javljam, neću, ne znam ti ja to.

(3,4h posli) Može pjesmica?

20 hrabrih prkosi buri

Odlučismo se pokloniti biokovskom Juri.

Šubićevac uvijek okupljalište naše

Da okupi hrabre Mihovilske odlikaše.

Razmještaj po autima i vrime da se krene

Bitno da sam ja na vrime, da se ne čeka mene

U Zagvozdu u kafiću pijemo kavu

Za opaki uspon pripremamo glavu.

Kraj kamina u kafiću gledam u Sv. Juru,

Jel mi za potrebu sad izlaziti na buru?

Normalno da je potreba, upitno nije

Spriječilo bi me jedino da kiša lije

Iz zaseoka Turija krećemo mi

Prema našem Biokovskom Juri

Kao i uvijek, kako ko, u početku se pati

Ali pogled na vrhu sve to vrati.

Pauza jedna, druga, treća

spiza se vadi, e to je prava sreća.

Po putu prolazimo Peškirića staje

I Ljubovićku peć

Zar smo skoro do Jure već?

Repetitor se vidi, al vidio se od početka

Tako blizu a tako daleko

Još saaaamo malo, Skočić je reko.

Jeeeeej, eto Jure, dere bura,

Niko nas tira nije, ko izdura izdura

Jakete navukli, poist smo sili

Al ne nadugo, zbog bure nismo smili.

Ajmo nizbrdo, ajmo sa vrha

Do sela Milići, ajmo pilići

Idemo u toplo, idemo na spizu

Još samo da prođemo spuštalačku krizu.

Slikali smo se na vrhu.

I spuštamo se, spuštamo se oprezno mi

Nema kraja ovom spustu, di ste Milići?

Kolina vrište ne možemo više

Nemate izbora loše vam se piše.

Još 400, 300, 200 metara nadmorske visine

Eno sela!!! Ajme miline

Došli do cilja, otišli smo ist i pit

Jer najlipše je kući doći kad si sit.

Hvala glavni i pomoćni vodiči

što ste nas vodili u ovoj lipoj priči.

Bravo ekipa svi ste super bili,

Svi smo uspili, a to smo i tili!

Živili mi!

P.s. bitna je rima!

op.p. jer kad je rima sve štima!

PIŠE:

MARTINA BOŽIKOV

BIOKOVSKI SV. JURE

1.12.
2024.



BIŠEVO

Subota
03.05.2025.

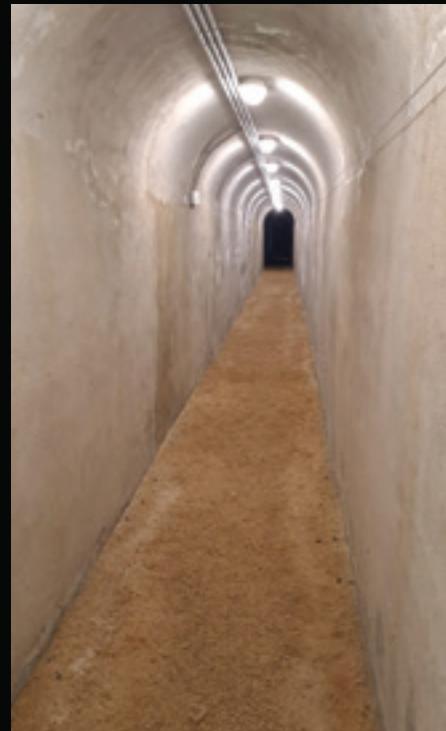


PIŠE:
DARIJO ŠEGO

Biševo – pučinski otok Srednje Dalmacije, jedan od naših najudaljenijih naseljenih otoka. Otok poznatiji po Modroj špilji, ostacima topovskih bitnica nekadašnje vojske, uvalama i plažama nego po planinarskim stazama i putevima. Da malo promijene mišljenje i nešto nauče o njemu, dvojica Mihovilaca Darijo Šego i Branko Nazlić prijavili su se na izlet "Vis" u organizaciji Planinarskog kluba Split koji je i uključivao jednodnevni izlet na otok Biševo. U sunčano subotnje jutro iz Komiže polazi se prema Biševu gdje se odmah po dolasku obilazi poznata Modra špilja. Tijekom našeg obilaska špilje u svega 20 minuta, na čekanju za daljnju posjetu stvorio se ogromni red znatiželjnih turista. Kratka pauza kod posjetiteljskog centra u naselju Polje i odlazak na đir do vrha

Mihovilci na izletu "Vis", otok Biševo u organizaciji Planinarskog kluba Split

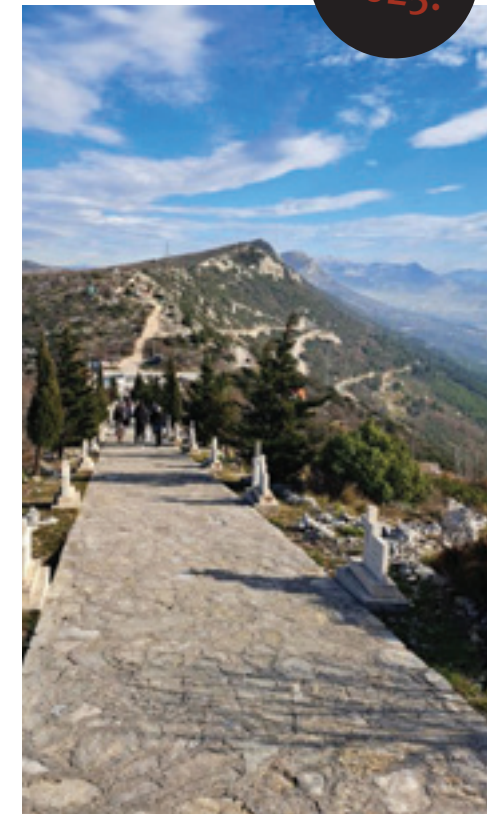
Stražbenica. Vrh Stražbenica nije težak i zahtjevan kao neki vrhovi Mosora, Biokova, Dinare i sl., ali pruža pogled na veliko Jadransko plavetnilo. Slikavanje na vrhu i polazak stazom do ostataka topovske bitnice Gatula te natrag protupožarnim putem do posjetiteljskog centra. Ručak, spuštanje do čarobne uvale Porat i kasniji polazak natrag za Komižu. Mala polja vinograda, ribarske kuće, mirisi bilja, zagonetne uvale i stijene, otvoreno morsko plavetnilo te planinarske kolege iz Splita učinili su posjetu otoku Biševu zanimljivom i fantastičnom.



PIŠE:
ŠIME MIJIĆ

Labin Dalmatinski Malačka

18.1.
2025.



Prohladno jutro započinjemo skupljanjem kod željezničkog kolodvora, odakle se ukrcavamo na vlak i krećemo prema Labinu Dalmatinskom. Nakon ugodne vožnje u Labinu se iskrcavamo, a Marina nam zadaje malo brži tempo jer se u Šibenik vraćamo vlakom pa moramo stići na isti.

Penjemo se prema selu Botiči pred kojim je bio jedini veći uspon na ovom izletu šta se tiče nagiba terena. U selu se kratko odmaramo te nastavljamo prema Crnom krugu te dalje prema planinarskom domu Malačka. Put prolazi savršeno jer nas je pogodilo dobro vrijeme tako da je većina bila u kratkim rukavima. Oko 13:00 h dolazimo do planinarskog doma gdje ručamo i nakon ručka se spuštamo u Kaštel Stari. Ukrcavamo se na vlak i idemo prema Perkoviću gdje presjedamo dalje za Šibenik. A onda u Perkoviću blagi šok, u Unešiću se nažalost dogodilo nesreća i vlak će kasnit. Naravno snalažljivi kakvi jesmo utočište od vjetra smo pronašli u obližnjem ugostiteljskom objektu, a onda još jedan šok. Po nas nakon čekanja dolazi mini bus koji u normalnim uvjetima prima puno manji broj putnika, ali opet snalažljivi kakvi jesmo svi se ukrcavamo i uz besprijeekornu vožnju vozača iz prijevoza Čupić sretno sa malim zakašnjenjem dolazimo u Šibenik.

Vikend u Gorskom Kotaru: Risnjak i Snježnik

20. - 22.12.
2024.



PIŠE:
ANDREA NAKIĆ

U petak poslijepodne smo krenuli iz Šibenika prema Crnom Lugu, i unatoč najavljenoj orkanskoj buri, zimskim uvjetima na cesti i ljetnim gumama, stigli relativno brzo i bez problema. Od izlaza s autoputa nismo mogli ne biti očarani krajolikom, lokalna cesta od Delnica vodi kroz prekrasnu crnogoričnu šumu prekrivenu snijegom.

Po dolasku u naš smještaj, u prizemlju kuće nas je s već pripremljenom večerom čekala ekipa koja je krenula ujutro. Inače nisam tip od riblje spize, ali ovo su bile prave delicije. Sve pohvale kuharima, bilo je prva liga.

U subotu ujutro smo s ulaza u Nacionalni park Risnjak, ulaz Bijela Vodica, Horvatom stazom krenuli prema Velikom Risnjaku (1528 mnv). Prošli smo kraj Vučje jame duboke 140 metara, kraj klupica i ostataka nekadašnje lugarnice. Putem smo naišli na tragove medvjeda, a s obzirom da je cepinčina koju sam dobila izgledala više kao lašun negoli cepin, nije bilo straha.

Vremenski uvjeti su nam bili za poželiti. Sunce je obasjavalo nerazgaženi snijeg, a svjetlucajući kristalići leda su samo pojačavali osjećaj zimske čarolije.

Nakon nekog vremena došli smo do, nažalost zatvorenog, Schlosserovog doma. Dio ekipe je ostao marendavati a dio se krenuo penjati prema vrhu.

Sa staze se počeo otvarati pogled prema moru, što smo se približavali vrhu bilo je sve ljepše. Većinu te staze smo bili u zavjetrini, upijali smo zrake sunca i gazili naprijed. Na nekim dijelovima staze je bilo malo poledice ali ništa strašno, imali smo se za što držati. Pred vrh je strmina međutim postavljene su sajle radi lakšeg kretanja i veće sigurnosti.

Sa samog vrha se pruža pogled s jedne strane na Gorski kotar, s druge na Primorje i Kvarnerske otoke, pa na Sloveniju i Alpe... Na vrhu smo se brzinski fotografirali i s obzirom da je dosta puhalo, požurili smo dolje, do doma. Nizbrdo smo se pridržavali za klekovinu da ne otklizamo. Kod doma smo stali u zavjetrinu, na brzinu marendali i krenuli prema dolje, drugim putem, preko Markova brloga. Ponovo nas je čekalo probijanje kroz ne-



razgaženi snijeg, povremeno i upadanje do kukova. Hvala našem vodiču Stivenu iliti, po Ankinu, Smiljanu, koji nam je lijepo raskrčio put.

Dio ekipe koji nije išao s nama je prošetao po Delnicama i pripremio nam roštilj, ljudi hvala, bilo je baš lipo.

U nedjelju je nas sedam išlo s Platka na Snježnik (1506 mnv). Vodio nas je Toni iz PD Kamenjak.

Vremenska prognoza je bila nešto nepovoljnija nego za subotu, po dolasku na parkiralište nas je dočekala gusta magla. Krenuli smo polako, sa skijališta kroz šumu. Što je šuma bila rjeđa, vjetar je pojačavao i šibao nas po obrazima. Prsti su

se ledili i kroz duple rukavice. Na sebe smo tada navukli sve što smo imali. Naravno da nisam stigla jesti i da mi je ovo bila zadnja prilika da se okrijepim napola zaleđenom palačinkom i energetsom pločicom.

Po nepokrivenim dijelovima lica smo dobro osjetili sitne komadiće leda koji su nam se zabijali u kožu. Na nekim dijelovima staze vjetar nas je pošteno zanosio, sreća pa je bilo granja za hvatati se. Unatoč vremenskim neprilikama uspjeli smo se popeti do vrha, na brzinu smo se fotografirali i spustili nazad drugim putem. Prošli smo kraj još jednog zatvorenog doma, gdje smo u zaklonu s trojicom planinara iz Rijeke napravili pauzu od nekoliko minuta.

Prilikom spuštanja je bilo malo klizavo, ali uspjeli smo sići bez korištenja dereza. Malo pridržavanja za klekovinu, malo sanjkanja bez sanjki, ma pravi zimski gušti.

Relativno brzo smo se spustili do doma Platak na Pribenišu (1111 mnv), gdje smo probali njihove poznate štrudle sa šumskim voćem, sladoledom i šlagom, popili kavu, rakiju, kuhano vino, tko već što voli. Kako su iz našeg smještaja počele stizati poruke da već kasnimo jer je gulaš pri kraju, morali smo požuriti.

Po povratku ručak, gulaš na divljač, ma divota. Spakirali smo se i brzo put Šibenika, da nas ne uhvati mečava, jer bi se s našim ljetnim gumama veselo proveli. Sve u svemu, meni predivan vikend. Hvala vodičima Emilu, Stivenu i Toniju, hvala cijeloj ekipi, bilo je čarobno.

9. rođendanski uspon na Lenik 2024.

11.01.
2025.

Mali div je još jednom ugostio planinare iz Dalmacije na svom vrhu.

155 sudionika je pohodilo 9. po redu uspon na Lenik koji je ove godine uvod u proslavu 30 godina postojanja HPK Sv. Mihovil Šibenik.

Hvala svim sudionicima koji su nam se pridružili na rođendanskom usponu te proslavi u vatrogasnom domu.

Vidimo se i dogodine na prvom dvoznamenkastom rođendanu podružnice Rogoznica.

Hvala Rogoznica Tourist Board i DVD Rogoznica na podršci svih ovih godina kao i HGSS Stanici Šibenik koja je birnula o sigurnosti svih sudionika!



PIŠE:
MARIO GVERIĆ



PUTEVIMA VIKINGA



PIŠE:
KATE
BEROVIĆ

~UVOD~

Krenuli smo stric i ja 26. kolovoza avionom iz Splita, te smo nakon presjedanja u Oslu i kraćeg leta došli u Bergen, inače drugi najveći grad u Norveškoj. Word of wisdom: ako letite u Norvešku i presjedate tamo imajte na umu da uvijek morate u Norveškoj proći ponovo check in, iako letite istom kompanijom, povezanim letovima. Malo sumanuto ali tako je. Mi to naravno nismo znali pa smo trčali po aerodromu u Oslu i imali super sreću da smo doslovno u zadnji minut uspjeli uhvatiti avion za Bergen.

Još jedan savjet: nemojte nikad rentati auto preko CarJeta, poznate španjolske kompanije, obzirom da su strica zalevatili za solidne novce svojim poluprevarantskim shemama – došli u Bergen i kad smo trebali preuzeti auto rezerviran 10 dana prije otkazali su nam taj tren rezervaciju. Onda smo morali platiti 200 eura više da bi dobili isti auto koji smo inicijalno rezervirali.

BERGEN I ODDA

U Bergenu smo se zadržali samo par sati u kojima smo jeli ukusno ali skupo na otvorenoj ribljoj pijaci di istovremeno i spremaju razne ribe, rakove školjke iz sjevernog mora, koje je iznimno bogato svime. Mljac. Nakon objeda, pravac Loftus, selo pored gradića Odda, 2 i pol sata vožnje od Bergena, duboko u norveškim fjordovima.

STAZA BOROVNICA I RAZNIH PUTEVIMA

Prvo smo se odlučili zaputiti stazom 4 vo-



dopada koja nam se činila kao sjajno zagrijavanje za sljedeći dan. Umjesto izravnog puta uz slapove odmah pri početku nakon prvog slapa smo se uspjeli uz šumski put i nastavili dalje puteljkom. Ubrzo se uspostavilo da je to bila izvrsna ideja jer smo naletjeli na obilje grmlja šumskih borovnica koje smo stali mahnito ubirati. Šetajući dalje osim naših stalnih prijateljica borovnica uz put smo pronašli i pokoju gljivu i jedan neočekivani masivni vrganj koji je strica oduševio i s kojim smo se kasnije ponosno vratili kući i odmah potom skuhali juhu. Nakon te plodonosne šetnje popeli smo se do drugog vodopada koji nam je oduzeo dah. Nastavili smo hrabro dalje i unatoč malim gubljenjima po putu i neuspjelim pokušajima pronalaska markacija uspješno došli do zadnjeg veličanstvenog prizora. Ogroman slap koji se protezao preko malog jezera pa uz velike vulkanske stijene visoko gore bio je scena iz bajki. Pri povratku smo hodali rutom uz jezera i male slapiće te uživali u mističnom i čarobnom okruženju do početka staze to jest našeg kraja avanture dana. Sljedeći dan uz malo kasniji polazak krenuli smo na možda i najpoznatiji trek u Norveškoj - Trolltunga. Stijena do koje vodi zahtjevnija 10 km planinarska staza upravo je razlog velike komercijalnosti i 1000 posjetitelja dnevno. Ne brinite iskusili smo tu komercijalu i na vlastitoj koži uz 40 eurni parking i 10 minutnu vožnju busom koji vozi do točke polaska, a koji također košta paprenih 20 eura po osobi.

Poslije ovog dobrog džeparenja prvi dio staze dok je padala kiša i puhalo proveli smo razmišljajući "šta nan je ovo tribalo" i nismo li se samo mogli popeti na Vaganski i zadovoljit se. Mora za nešto bit ovako popularan zar ne? Saznali smo to ubrzo nakon prvog uspona kad nas je uz prve zrake sunca kroz oblake dočekaao spektakularan pogled na klifove koji zaziru nad dubokim plavim jezerima ispod.

Mislila sam da će prilično zahtjevan prvi uspon i dužina ovog treka srezati broj odvažnih koji će se ovdje uputiti no na stazi je bilo od svega, od domaćih Norvežana i Norvežanki u šlapama ili pak u suknjama i starkama do devedesetogodišnjaka koji jedva hoda. Upravo ovaj nam je američki penzić dodatno uljepšao put svojom nadahnjujućom pričom, obzirom da nije hodao dvije godine i sad se ponovo uči, i morao je doći ovdje iz daleke države Utah. Usprkos maloj kišici došli smo do te viseće stijene i moram reći uživo je uistinu spektakularna i bolja nego što sam mislila. I taj čuveni pogled uz beskrajne planine, ledenjake i tirkizna jezera koji se proteže duž tvog vidokruga nagradio je svaki korak i sumnju. Odmah smo se smjestili u red za sliku i gledali kako se ispred nas proteže grupa koji su jedan za drugim pozirali kao modeli. Iako nas je dron baterija u trenu kad smo napokon došli na red izdala uspjeli smo se snaći i opaliti koju spektakularnu sliku sa tom prepoznatljivom stijenom. Nakon tog slavodobitnog trenutka mogli smo se u miru vratiti našim 20 eurnim busićem, odparkirati sa našeg 40 eurnog parkinga i vratiti se u apartman u postelju umorni i zadovoljni. Zadnji dan smo zbog nepovoljne prognoze proveli istražujući šarmantni i vrlo zanimljivi grad Bergen, kupujući suvenirice i diveći se šarenim kućicama. Oduševio me s čistoćom, urednošću i drukčijoj arhitekturi na koju nisam navikla organiziranošću sasvim suprotnom od našeg kraja kako po klimi tako i po svim ostalim značajkama. Stric se naravno morao i okupati u hladnom Norveškom moru (15Co) u fascinantnom malom kupalištu gdje su bili i utopljeni bazeni i sauna koji su ga malo zagrijali nakon početnog šoka. Zadnju noć prespavali smo u hotelu uz aerodrom kako bi stigli na ranojutarnji let. Ja iskreno pomalo već željna Šibenika, mora i vrućine zaspala sam ubrzo, očekujući putovanje kući. Direktnim smo se letom vratili nazad kući i obavezama sa najboljim dojmovima i slikama predivne prirode još u mislima, a sad i ošamućeni vrućinom od koje smo se odvikli.



PIŠE:
ANTONIA VILJAC

Održan tradicionalni zimski uspon na Dinaru

Povodom 150 godina organiziranog planinarstva u Hrvatskoj održan je tradicionalni zimski uspon na Dinaru 26.12.2024.

Pozvani su bili svi planinarski klubovi iz Hrvatske jer Više od dvadeset godina naš Klub na Sv. Stjepana organizira tradicionalni uspon na Dinaru.

Ove godine zbog orkanske bure i nanosa snijega odlučili smo da u tim uvjetima ne-

ćemo forsirati vrh, već ćemo se podružiti na skloništu Zlatko Prgin.

Uspion je prijavljen HPS-u u sklopu 150 godina organiziranog planinarstva u Hrvatskoj HPS - Hrvatski planinarski savez, te se odazvalo mnogo planinara iz društava diljem Hrvatske i puno Vam hvala na dolasku!

Za sigurnost 70 sudionika ovog pohoda brinula se ekipa iz HGSS Stanica Šibenik.





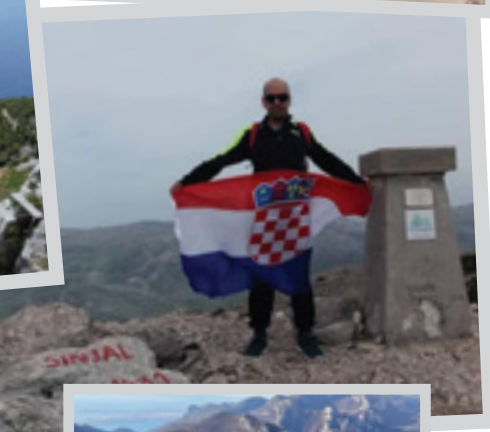
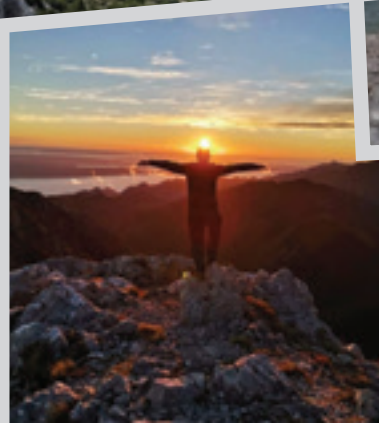
Najviše priznanje HPS-a JAKOVU ROŠKU

16.12.2024. u Zagrebu naš član Jakov Roško primio je najviše priznanje Hrvatskog planinarskog saveza za obilazak 158 kontrolnih točaka Hrvatske planinarske obilaznice!

HPO ima šest stupnjeva priznanja, a naš Jakov zaslužio je svih 6 priznanja: brončana, srebrna i zlatna značka te posebno, visoko i najviše priznanje.

Hrvatska planinarska obilaznica (HPO) je najveća i ujedno najpopularnija planinarska obilaznica u Hrvatskoj. Otvorena je 14. svibnja 2000. prigodom obilježavanja 125. obljetnice planinarstva u Hrvatskoj. Obilaznica ima 158 kontrolnih točaka koje su grupirane u 20 područja. Kontrolne toč-

ke HPO-a su najatraktivniji hrvatski vrhovi, a jedine kontrolne točke koje nisu vrhovi su Alpinistička zbirka u Zavičajnom muzeju u Ogulinu te Horvatove stube na Medvednici. Posjet kontrolnim točkama HPO-a dokazuje se otiskom žigova u dnevniku HPO-a ili fotografijama.



IZ SKRADINA KUĆI

02.01.2025.



PIŠE:
MARINA
ŠKRAPIĆ

Izlet je bio u planu i programu, najavljen kao 'detoksifikacija nakon novogodišnjih blagdana'. Dvadesetak kilometara šetnje i upoznavanja Šibensko-Kninske županije. Leđa su prigodno stisla dva dana prije Nove godine (da se ne mislim hoću li ili neću u grad na doček silaziti) – idealno za šetnjicu od 20ak km. Al' kako je NP Krka već dozvolila besplatan prolaz preko Skradinskog buka za jutro 2.1., a i teta u ŠIK-u se potrudila da nam omogući veliki bus za doč do Skradina, odgađanje izleta nije bilo opcija.

Večer prije ja i Svjetlana bacamo dogovore šta ćemo ako mene skroz stisne (čitaj: ja izbacujem 15 opcija, ona zavrće očima). Na izletu su ona, Rita i Doris – tri žene zmajice – pa straha nema. Plan A, B i C za tren iskonstruirani. Franciska je u rezervi kao logistika s autom, a njeni tinejđeri s nama. Doris vodi ekipu kroz park, a na meni je da odmorna nastavim onaj dio od Lozovca do planinarske kuće Čićo, jer ga ostali nisu prije toga prošli. Dalje kako bude, iz Rupića ako baš zapne možemo i nazvat da dođu po nas.

I bilo je skroz dobro (barem meni). Nas sveukupno 29, 14 punoljetnih i 15 maloljetnih, krenulo je to jutro put Skradina. Početak ture kraj Skradinskog mosta. Kratke upute (onako kako to

Nas sveukupno
29, 14
punoljetnih i
15 maloljetnih,
krenulo je
to jutro put
Skradina



obično biva na početku izleta) i polazak makadamom ka Skradinskom buku. Prolazimo kružnom stazom preko slapova, a Doda nam priča o mlinicama i drugim zanimljivostima tog dijela parka. Prva velika pauza na ulazu Lozovac, nakon kratke i strme uzbrdice. Marenda, kava i nastavak dalje – onim dijelom kojim većina, iako je tako blizu kuće, još nije prošla.

Od Lozovca do pl.kuće Čićo u starim Rupićima postoji markirana staza koju održava HPD Kamenar. Neizgodna je samo na jednom mjestu gdje se ispod pumpe na Tromilji prelazi dosta brza asfaltna cesta, a ostatak staze je laganini šetnjica, u početku gotovo pa ravna, zatim blago uzbrdo nekih 200ak metara uvis preko brda Trtar i nizbrdo do planinarske kuće Čićo. A ispred kuće ono nama većini već dobro poznato 'The Stablo'. Nismo ni ruksake odložili, a dio ekipe je već bio visoko na

stablu. Sišli su u nekom momentu, jer su i oni gladni bili, a penjući se zaboravili su na stablo i ruksake s hranom ponijeti.

Od Čiće lagano nizbrdo, kroz Rakovo selo, pa uzbrdo preko Kamenara natrag u Šibenik. Na Šubićevcu, kraj kuglane, pozdravljamo jedni druge i razilazimo se svako u svom smjeru. Meni, koja sam s bolnim leđima eskivirala nekih 5km hodanja (prvi makadam od mosta i strmu uzbrdicu od slapova do Lozovca), bilo je taman i imala sam osjećaj da mogu još jedan krug. A ni ostali, koji su prešli svih 20ak km mi nisu izgledali umorno. Lipo proveden dan i potrošen barem dio onih kolača, sarmi i francuske od prethodnih dana.

Hvala NP Krka na slobodnom prolasku preko Skradinskog buka, ŠIK busevima na organizaciji većeg već do Skradina to jutro i našoj Dodi što nas je na slapovima dodatno educirala.



Sinjal a la bolonjez u umaku od sniga

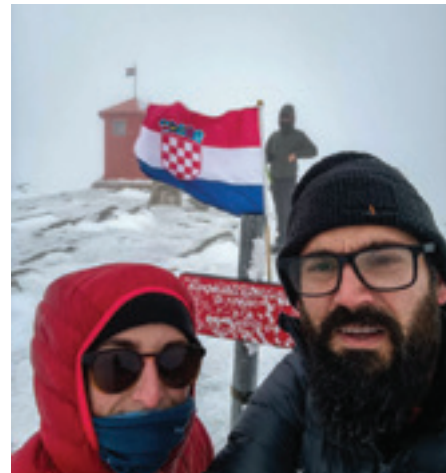


PIŠE:
PEPERA SLAVICA

SUBOTA 04.01.

Ledeno jutro u gradu. Vrata smrsla, gepek smrza, pukla kvaka, nemoš ništa otvoriti. Po ure san struga led sa stakala. Trpamo teške torbetine u auto, kupimo Jasona i u 7:30h krećemo prema selu Mirkovići. Tamo negdi oko Drniša se sitin da je u frižideru ostala kesa sa kilom gotovog bolonjeza... A štaš sad, plakat. Stajemo u Kninu, kupuj kapule, mrkve, toča od pomidora, mlivenog mesa pa ćemo u skloništu jopet spremat. Sad je torba još teža, ma divota.

Došli u Mirkoviće i nešto prije 10:00 h krenili šetat Jogurt stazom. Lipo je, sunce već dobro grije, nema oblaka na nebu, dan je ka za poželit. Rugamo se prognozi koja kaže da je noć prije napadalo 14 cm novog sniga hehe Najgore je prvih po ure dok znoj ne probije.. teške noge, teška torba, a posli toga bez stajanja. Nema tragova. Prvi smo! Yesss!! Gacamo po netaknutom snigu koji se počea pokazivati po stazi na nekih 800 mnv. Jason je stavia krplice i cili uzbuđen ubrza korak kroz šumu crnog bora. Probija put. Baš nam je lipo, nazdravljamo sa rakijicom svako malo, torbe više ni ne osjećamo. No, bilo je predobro da bi bilo istinito.. kreću problemi. Sve više noge upadaju u mekani snig i svaki korak je borba. Jako smo spori. Znoj kapa s čela, sve blišti od sunčine i bjeline. Nakon 4.40 h stižemo doslovno na kolinima do našeg skloništa. Da se bar sad možemo odmoriti! Ali ne! Lopataj, krampaj, skupljaj, pilaj, cipaj drva, loži, složi, zapali, vodu donesi... U to dolaze 2 momka iz Makarske. Odlično! Daćemo im posla. Imamo društvo za večeras i sutra. Vatamo se kužine, šufiga se kapula na panceti, mrkvice i mliveno. U skloništu je sve toplije i toplije. Kad smo došli u skloništu je bilo -4°C, a sad je već ugodnih 24°C. Ekipa iz Makarske je super, malo čakule, boca vina i odjava. Triba rani-je ić leć, sutra je uspon na Sinjal.



NEDILJA 05.01.

Jutro čista suprotnost jučerašnjem danu. Oblaci, jaki vitar, magla, i dalje ledeno.. Odlučili smo pričekati još malo za polazak te to vrime koristimo za marendu i kavicu. Vade se dereze, gamaše, cepini.. bez torbi krećemo prema gori. Odma sranje. Propadamo do pasa, ima metar sniga na nekim mistima.. Nismo niti još došli do puta iznad skloništa. Al ajde, guraćemo.. Marke se tu i tamo vide, ali dobro je, znamo put. U jednom trenutku moral pada, prošla je ura vrmena, nismo se probili niti do pola. Vitar pojačava, „rakije za podizanje morala“ sve manje... Kuloar cili zatrpan, sva srića snig je stisa pa se može nekako na sve četiri. Nakon kuloara vitar sve jači, ne vidiš više ništa ispred sebe. Triska sa svih strana. Vidili smo u daljini 5-6 planinara kako napuštaju metalnu kućicu sa vrha i idu pre-

ma Glavašu. Tješimo se da ima još luđih od nas. Uliječemo u kućicu nakon 2h uspona, napokon zamotan jedan duvan i skužin da nema niko upaljač. Bože probij me munjom! A štaš, ajmo brzo nazad. Spuštanje ala Kostelić style, ap cap za po ure smo već sidili kraj vatre. Topli čaj, bolonjez od jučer i pakiranje. U 15.30h pozdravljamo se sa dečkima iz Makarske i lagano nazad Jogurt stazom. Zadnja ura vrmena šetnja po mraku i u 18:00h sidamo u auto. U mislima samo piva (i „La Rossa“ – pizzeria).

Jako lip vikend, planinarenje u zimskim uvjetima. Imali smo jako puno „prvih“ momenata: Marina prva Dinara, prvi snig u planini, prvi cepin, prve dereze, prve gamaše itd. Pravo vatreno krštenje. P.S. Da se bar „prva“ sitila bolonjez ponit iz frižidera! :)



STINICE - ROŠKI SLAP

Ljepotama poput njega se čovjekova duša neprestano vraća

01.02.2025.



PIŠE:
MARIJA VLAČ

Subota je jutro, i cijela zemlja mirno spava. Osim mene i mojih planinarskih kolega, naravno. Mi smo se ustali kad se ustalo i Sunce, i onda smo se svi okupili oko teniskih terena, čekajući da krene naša šetnjica.

Na našu sreću to nije bio nikakav zahtjevan uspon već lagani pohod od Visovca do Roškog slapa. Siječanj inače zna biti mjesec koji se proteže cijelu vječnost sa svim svojim tmurnim i teškim danima.

Upravo zato je taj novi početak novog mjeseca dobro došao svima. Uz kratke stanke i predivne poglede smo gutali kilometre.

Uz nas mlade duše su bili i starci. Za njih ne mogu ništa reći, ali mogu reći da je za nas nakon mnoštva ispita i brzinskih kavic jako dobro došlo jutro potrošeno na razgovore o svemu važnom i svemu nevažnom.

Od pjevušenja pjesama do planiranja putovanja te prepričavanja školskih zgoda, nasmijali smo se toliko da smo se od smijeha previjali.

A sam slap? Slap je divan! Slap je najljepši tok suza prirode na koji čovjek može naići. Sjedneš na stijenu nasuprot slapu, gledaš patke koji komentiraju prognozu, i osluškuješ žuboreće potoke i taj neprestani cvilež slapa. U tom trenutku ne postoji ništa na svijetu osim tebe i tih jecaja prirode.

Dok se oblaci lijeno valjaju po nebesima, ti se zapitaš za kim Roško plače. I onda se netko na tvojoj desnoj strani nasmije i ti se trgneš iz tih dubokoumih misli i vraćaš se svom sendviču, a onda komentiraš kako te čeka udaran tjedan pun profesora bez milosti. Zatim vodičice uzviknu i ti si opet na nogama, i pomisliš da sad Roško plače što ga ostavljaš.

Ali znaš da ćeš mu se vratiti.

Ljepotama poput njega se čovjekova duša neprestano vraća.

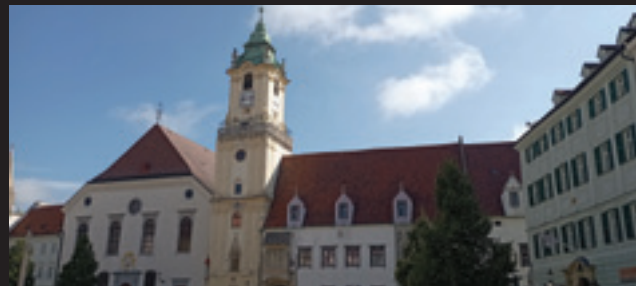
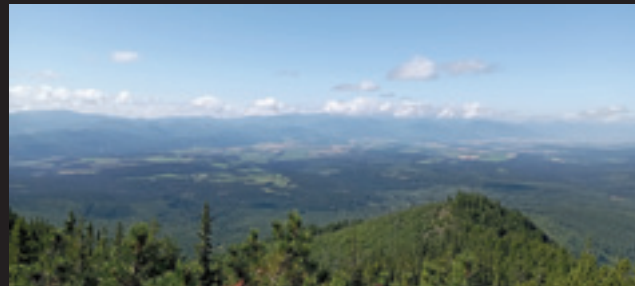


VISOKE TATRE



PIŠE:
DARIJO ŠEGO

1.-10.8.
2025.



Zelene šume, planinski potoci, vodopadi i jezera, kanjon, zanimljivi vrhovi, uređeni domovi, grupa, vodiči i organizacija izleta, mala mjesta u podnožju planina, usputne posjete Bratislavi, Krakovu i Budimpešti, većinom lijepo vrijeme, učinili su ovaj izlet na Visoke Tatras izletom za čistu peticu. Iako su puno udaljene od Dalmacije, itekako ih se isplati posjetiti. Nacionalni park i planinski lanac većim dijelom u Slovačkoj a manjim u Poljskoj. Moj drugi centralni planinarski izlet u organizaciji HPD Mosor iz Splita. Nakon obavijesti o planiranom izletu, službene prijave putem e-maila, obavijesti o primitku na izlet te uplate prve rate počinje moj izlet na Tatras.

Polazak prema Slovačkoj bio je u petak 01.08. noćnom vožnjom od Splita i Šibenika do Bratislave. Dolazak u Bratislavu u jutarnjim satima te pauza ta kavu, doručak i razgledavanje grada. Bratislava nije toliko turistički razvikana kao susjedni Beč i Budimpešta ali se isplati posjetiti. Nakon pauze, vožnja kroz Slovačku i dolazak u organizirani smještaj u mjestu Velky Slavkov. Vremenska prognoza kaže nedjelja promjenjivo sa suncem i oblacima, ponedjeljak gusta magla s malim padalinama a ostatak tjedna sunčano s dnevnim temperaturama između 17 i 25 stupnjeva. U nedjelju počinje prva planinarska avantura po Visokim Tatrarama i obuhvaća izlet od mjesta Stary Smokvec do planinarskog doma te povratka nazad stazom uz potok do mjesta Tatranska Lomnica. Usput se vide lijepi planinski vodopadi i potoci.

Tura nije visinski zahtjevana ali se ipak na pravi dužinski đir između 13 i 15 km. U ponedjeljak cijeli dan magla i vlaga, stoga izlet se skraćuje na najjednostavniji dio te se ide od mjesta Štrbske Pleso planinarskom stazom koja prati skijašku stazu i žičaru, i završava do planinarskog doma. Dio grupe ide do obližnjeg vrha po gusto magli ali ja taj izazov nisam htio prihvatiti. Nakon dolaska svih, povratak istim putem do Štrbskog Plesa te kružna šetnja oko obližnjeg jezera.

Utorak ponovo cijeli dan lijepo vrijeme i uspon na vrh Krivan (2494 m). Vrh Krivan uz vrh Rysy je jedan od najpopularnijih vrhova u Slovačkoj, smatra se da se svaki Slovak u životu treba barem jednom popeti na ove vrhove. Staza kreće iz mjesta Tri Studnički i dvije trećine ide kroz niske borove i raslinje. Uz stazu rastu divlje borovnice pa se svaka pauza iskorištava za branje borovnica i uživanje u ovim plodovima. Sa staze se pružaju lijepi pogledi na Niske Tatras, neke vrhove Visokih Tatara te dolinu sa šumama i naseljima. Zadnja trećina staze za Krivan je kamenita i zahtijevala je spretnost hvatanja po kamenju i čvrstim stijenama, ali najveći problem predstavljala je gužva ljudi pogotovo kada su se svi u isto vrijeme počeli spuštati s vrha. Dolazak na vrh, odmor, uživanje u pogledima, pojedinačno i grupno slikanje kod križa na vrhu te povratak istom stazom do početnog mjesta. Vrh Krivan je trenutno moj najviši ispenjali vrh. Staza savladava visinsku razliku od otprilike 1350 m i prođe se oko 12 km.

U srijedu se išlo u Krakov. Jedan o najljepših poljskih gradova, nekada rezidencija poljskih kraljeva, predstavlja turistički biser ovog dijela Srednje Europe. Ostavljanje autobusa na kolodvoru i šetnja do glavnog trga, katedrale Svete Marije, kraljevskom rutom do dvorca Wawel, te na kraju sveučilišta.

U četvrtak se išlo na kružnu turu od mjesta Štrbske Pleso, preko Popradskog jezera, Žlabie jezera, te memorijalnog groblja poginulim planinarima u Tatrarama natrag do Štrbskog Plesa. Dio grupe je putem preko Popradskog i Žlabie jezera išao na vrh Rysy (2999 m), ali ja zbog nedovoljnog odmora nogu od vrha Krivan nisam išao. Prema riječima kolega, kod planinarskog doma ispod vrha, stazom prema vrhu u oba smjera kretanja i na samom vrhu bila je gužva kao u mravinjaku.

Petak je bio predviđen za nacionalni park Slovenski raj kod mjesta Podlesok. Dio grupe je išao do obližnjeg jezera dok sam ja išao s grupom u kružni đir kanjonom Sucha Bela. Dio kanjona podsjeća na Vražji prolaz u Gorskom kotaru. Staza kanjona koja prati potok, šum vode, metalne skale i stuba, lanci, drveni mostići, zelena boja svuda okolo, povratak planinarskom i biciklističkom stazom do početnog mjesta predstavlja odličan đir za završetak svih planinarskih izleta na Visokim Tatrarama. Popodne kratki boravak u gradu Popradu. Nema nekih značajnih povijesnih građevina, nego više zgrada socijalističkog tipa gradnje. Sve planinarske staze na Visokim Tatrarama su odlično markirane i označene

crvenim, zelenim, plavim i bijelim bojama, te prikazane u aplikaciji mobitela. U subotu ujutro, nakon pakiranja i doručka napuštanje smještaja u mjestu Velky Slavkov i vožnja autocestom do Budimpešte. U Tatrarama je prosječna popodnevna temperatura bila oko 20 stupnjeva dok je u Budimpešti bilo oko 34 stupnja. Toplinska razlika i šok. Usprkos velikoj vrućini, turista je bilo kao u priči. Nekoliko sati razgledavanje dijela Budim, te mađarski gulaš za kraj boravka u mađarskoj prijestolnici. Polazak iz Budimpešte te dolazak u Šibeniku u rane nedjeljne 10.08. noćne sate. Zelene šume, planinski potoci, vodopadi i jezera, kanjon, zanimljivi vrhovi, uređeni domovi, grupa, vodiči i organizacija izleta, mala mjesta u podnožju planina, usputne posjete Bratislavi, Krakovu i Budimpešti, većinom lijepo vrijeme, učinili su ovaj izlet na Visoke Tatras izletom za čistu peticu. Iako su puno udaljene od Dalmacije, itekako ih se isplati posjetiti.



Tradicionalna noćna šetnja i druženje u režiji Piketaša

28.12.2024.



PIŠE:
MARKO BABIĆ



Četvrtu godinu zaredom Vodiški članovi Planinarskog kluba Sveti Mihovil iz Šibenika organizirali su druženje i noćnu šetnju po brdima između Vodica i Tribunja. Aktivnost, koja je prvi put prije četiri godine organizirana spontano među nekoliko zaljubljenika u planinu i šetnje prirodom, pretvorila se u tradicionalni događaj kojem svake godine prisustvuje sve više ljudi.

Tako smo ove godine izbrojali 91 osobu na zanimljivoj šetnji s lampama i usponu na vrh Križina, koji se nalazi na 183 metra nadmorske visine. Planinarenje je bilo lagano, pogodno za sve uzraste. Bilo je zanimljivo vidjeti dugu gusjenicu napravljenu od svjetala čeonih lampi kako se u mraku lagano kreće prema Križini. Na vrhu je cijelo društvo napravilo malu pauzu, iskorištenu za druženje i zajedničku fotografiju. Nakon fotografiranja svi smo se uputili prema "selu" gdje nas je čekalo pivo i kobasice. Kao i ranije, ideja

je bila povezati noćnu šetnju s nekim od koncerata na Adventu u Vodicama. Tako je ove godine odabrana subota, 28. prosinca, da bi se sudionici nakon šetnje i druženja mogli zabaviti na koncertu Jole u parku. Organizacija ovakvog događaja nije bila moguća bez volontera i ljudi spremnih pomoći.

Naš matični Klub financijski je pomogao u kupnji hrane, naš prijatelj Oleg donirao je par gajbi piva, Draži nam je ustupio prostor ispred svoje konobe, Blagodar se pobrinuo za klupe i stolove, a mi ostali Piketaši, prijatelji i planinari pobrinuli smo se za organizaciju i sve ostalo što je bilo potrebno. Tako smo još jednom ispratili staru godinu na lijep način, a želja za Novu je puno zdravlja, tjelesne aktivnosti i što više boravka u prirodi. Radosni smo što je i ove godine bilo moguće organizirati ovakav događaj i nadamo se da će se tradicija nastaviti u budućnosti.



PIŠE:
MOMIR KARABUVA

Sigurno su odgovori na ova pitanja već davno u tebi jer nebrojeno si puta na sveprisutnim ekranima gledao beskrajne pustopoljine u podnožjima maglovitih planina prošaranih rijekama i jezerima ili si čuo tradicionalne gajde gdje ti dozivaju duh davnih vremena u osamljenim dvorcima uglavljenim tamo negdje na kraj svijeta, tamo gdje ratnici u „suknjama“ ponosno prkose mrskom zavojevaču. I nije ova romantizirana slika daleke zemlje na sjeveru Europe baš daleko od istine.

Posložile su se tako sretne okolnosti da odemo nas dvoje u susret zemlji Albi kako Škotsku nazivaju njeni žitelji. Od Oxforda, koji je naša britanska baza do središta Škotske tj. grada Aviemorea ima 800 kilometara. Tu ćemo ostati tri dana i posjetiti nacionalni park Cairngorms. Cijeli je park prepun staza za šetanje i svojevrсна Meka outdoor turizma. Za prvi dan smo isplanirali uspon na Ord Ban i šetnju oko jezera Loch an Eilein. Na prilazu stazi već se nazire ona slika Škotske sa početka teksta. Svuda su guste debele šume i izobilje vodâ. Na samom početku staze nailazimo na carstvo gljiva pa ih oduševljeno promatramo, fotografiramo, a po koju i beremo za jelo. Nije puno trebalo da izađemo na 428 metara visok Ord Ban. Pogled do u nedogled na Škotsku onu pravu, sa televizije, iz knjiga i sa razglednica. Slijedi lagani spust uz branje gljiva do jezera i širokom stazom koja prolazi gustom jelovom šumom zaokružujemo jezero do početka staze. Za večer je rezervirano gastronomsko istraživanje. Moram ovdje spomenuti haggis, tradicionalno škotsko jelo. Načinjeno od ovčjih, janjećih iznutrica koje se skuha u te se zajedno sa sjemenkama zobi i začинима melje. Smjesom se zatim napune janjeći želudci, potom slijedi dvosatno kuhanje nakon čega je ova delicija spremna za jelo. Znam da se nekima sada malo diže želudac ali naši instinski slatkokusci uživali bi u ovome kao i ja. I još kad se zalije dobrim domaćim pivom, zadovoljstvo je potpuno.

Slijedeći uspon je prema vrhu Ben Macdui na 1309 metra do kojeg se ide iz škotskog skijaškog centra. Vrijeme je za taj dan bilo promjenljivo, a to u Škotskoj znači da je sve moguće ali da će magla i sitna kiša biti zagaranirana. Stoga smo jutro proveli po brojnim prodavaonicama planinarske opreme i na uspon krenuli malko kasnije. Široka i dobro uređena staza vodi nas prostranstvom podno grebena koji čini svojevršni amfiteatar. Prelazeći nebrojene potoke dok se oblaci i sitna kišica poigravaju pred nama te zatrpavajući memoriju



ŠKOTSKA NA DLANU



mobitela brojnim fotografijama primjećujemo da uspon postaje strmiji. Dosegnuvši bezimeni vrh na 1200 metara visine priroda nam je napravila jedan mali dramalet. Počinje jačati vjetar i kišica, oblaci pred nama kao na ringišpilu vrte se u krug, a Škotska nam daje ono po što smo došli. Nakon malog odmora vrijeme je za povratak.

Neizostavan je i segment turizma pa smo tako posjetili jedan dvorac, botanički vrt i najveći grad tog dijela, Inverness kroz koji rijeka Ness, koja istječe iz popularnog jezera Loch Ness ulazi u Sjeverno more. Boravak u Škotskoj nastavili smo u Fort Williamu ishodištu za uspon na Ben Nevis 1344 metra visok najviši vrh Ujedinjenog Kraljevstva. Na putu do tamo prošli smo



duž cijelog Loch Nessa ali legendarnu neman nismo vidjeli i nije nam žao jer pored našeg Meteriškog Vukodlaka ova ribica je smiješna.

Prognoza je govorila da se uspon treba obaviti sutra jer ostali dani su sumnjivi. Tako smo ujutro nešto prije deset sati bili na stazi koja počinje na dvadeset metara nadmorske visine. Široka i dobro uređena staza počinje strmo, a zatim se nebrojenim serpentinama penje do vrha. Prizori su bajkoviti sa jutarnjom izmaglicom u dolini i pogledom na planinu pred sobom. Dolaskom na 600 metara visine sve dobiva novu nestvarnu dimenziju jer se pred nama prostire veliko jezero koje se kao dragulj smjestio na prsa ovog masiva. Sjedam kraj jednog od potoka koji se veselo i

strmo obrušava dolje u dolinu odakle smo došli i razmišljam o skladu prizora. Kao da je slikar napravio savršenu kompoziciju zlatnog reza. To je trenutak u planinarenju kad se sve složi i ti i misao i priroda i miris i zvuk i boja i.... Nastavljam dalje cik-cak, cik-cak i tako sat i pol do vršnog platoa gdje me obavijaju oblaci. Ljudi su siluete oko mene, izranjaju jedva vidljivi iz magle pa netom nakon mimoiilaženja nestaju u oblaku pa dolaze drugi i tako se smjenjuju, a ja iščekujem vrh jer umoran sam, a znam tu je još malo. Kroz maglu nazirem nekakvu građevinu i ljude koji se penju po njoj, vidim i Tinu ona je tu u svojoj roza perjanici. To je to vrh, Ben Nevis!!! Penjemo



se na „bunju“ za sliku za uspomenu. Dok odmaramo primjećujemo dvoje penjača sa opremom koji su upravo izašli iz bezdana sa druge strane vrha. Naime, druga strana Ben Nevisa je vertikala od nekih 550 metar. Još malo odmaramo pa se polako počinjemo spuštati istom stazom. Znaite ono zadovoljstvo kad sijediš na štekatu, ispijaš svoje drugo pivo, umoran ko pas gledaš svoju planinu i rasteš!! E, trebalo nam je dva i pol sata do tog trenutka i sad smo jako, jako dobro!!!!

Ostale dane proveli smo obilazeći okolicu koja je svakim kilometrom dokazivala da ona romantizirana slika Škotske stvarno postoji. Nebrojena jezera u čijim se vodama zrcale vrhovi planina i mistični krajolici, maglovite gudure i golema prostranstva, zeleni pašnjaci na kojima bezbrižno pasu škotska visinska goveda, pješčane obale sa kojih se naziru udaljeni otoci iza kojih je nepregledno more sve do Kanade, primorska sela koja svojim ritmom neodoljivo podsjećaju na naša u kojima život diktira more i brodovi, parna željeznica kojom se putuje u davninu i da, po koji znatizeljni turist kojem je osam dana Škotske malo i kojem bi dva mjeseca bilo taman da se zaviri u sve dijelove Albe.

P.S.

I moja sestra je popela Ben Nevis. Hvala joj na svemu!!!



PIŠE:
MATEJA BARANOVIĆ

Okupljanje je dogovoreno u 7:00h 19. lipnja 2025. na parkingu pokraj teniskih terena na Šubičevcu. Išli smo klubskim konbijen, Mate pricidnik vozija. Naptrpali smo puste arganje u konbi i išli skupit Anku Partizanku (koja je dan prije sišla s Ararata -najvišeg vrha Turske) na Meterzie tamo di oni Viking/Isus/Đingiskan, kako ga ko zove, prodaje čen-trune i praske. Oko 9h smo u Gospiću pili kavu i pelinkovac i počeli javljati svojim najbližima da kako ćemo u iduća 4 dana boraviti pretežito u području bez signala. Na njihovu žalost i na našu radost. Oko 10:30h već pomalo u mučnini od vožnje (govorim u ime nas kojima bude muka, ne kontra vožnje) stigli smo na Štirovaču na izvor i umili se divnom, hladnom, slatkim, slobodnom izvorskom vodom. Gospićani koji su se tamo zatekli kao da su osjetili našu želučanu mučninu i ponudili nam friško izrezanu domaću slaninu i kulenovu seku i tako nam utažili izmučene i prazne želudce. Anka je to sve šnjiman organizirala i dogovorila i ispričala zatim smo se pozdravili i nastavili prema Mrkvištu gdje smo narednih dana i spavali. Tamo nas su nas dočekale 3-4 domaćice, jedna od njih u Batman majici ali bez Batmobil-a, bar nije bija parkiran isprid, zauzeli smo livu sobu (bez ikakvih političkih konotacija), složili stvari, vamo – tamo... Mislim da sam već tad prvi put zaspala (cca 1.5h). I to prije prvog uspona na obližnji Javornik, sva naredna 4 dana ću spavati kao mala beba i to na krevetu koji je čišći od friškog neutabanog sniga.

E, uglavnom onda smo ispenjali do Javornika čija staza započinje tik do Mrkvišta. Uspon je bio strm i kratak ali većinski u šumskom hladu. Zrak je bio predivan -liječ. Na povratku stali smo na vidikovac na okupljanje s leptirima. Meni se jedan uporno vraćao i nije hitno odletiti dalje, jedan jedini isti. Doša i vratija se 4-5 puta i osta na ruci i ne mrda. Na kraju sam ga nespretno preplašila dok sam stavljala ruksak pa sam se ostatak dana borila s grižnjom savijesti kako sam smotana. Nakon spuštanja Zrinko i Mate su radili gradele, igrala se trešeta, koju po ko zna koji put nisam naučila igrati, možda jednostavno nije suđeno... pivalo se s ekipom uz vatru dugo u noć.

19.-22.6.
2025.

Četiri dana VELEBITA



Oko 6 h Mate nas budi, a Antonia se teke ljuti jer nas budi za turu koja je uslijedila taj dan. Startali smo sa Lubenovca gdje su nas dočekali tata i beba kangalci. Antonia se zajubila skoro ih kući povela. Prolazimo kroz stado krava i teladi i nastavljamo putem prema Vratarskom kuku gdje se malo odmaramo i uživamo u pogledu na Hajdučke i Rožanske kukove. Slijedi ručak u šumarku ispod kleka. Dijelimo se u dvije grupe, jedna ide grebenom, a druga Matinim putem. Greben dug 1.3km prohodali smo za otprilike 2h usprkos susretu s medom. Čulo se dahtanje koje je zvučalo kao da je u neposrednoj blizini, no to nije bilo tako, medo je bio daleko i čim nas je zapazio, prepao se više nego mi i dao petama vjetra. Nadamo se da sad u miru jede maline i da nas se više ne sjeća. Sišli smo na Premužićevu, odahnuli i krenuli nazad prema Lubenovcu i nazad na Mrkviše. Za večeru je gril, pivalo se i družilo oko vatre no ipak malo kraće nego prvi dan.

Dan treći. Penjemo se iz Dokozina plana

na Šatorinu gdje uživamo u pitomoj stazi, a malo ispod vrha naišli smo na dobro mjesto za drugu hobitsku marendu i nakon marendavanja odlazimo prema Ograđenici. Iza skretanja za Matijeveća brijeg pojavi se more na vidiku i pogled na Pag i Rab. Slikavanje na najjače. Duška je dobila divnu sliku u livadi među žutin cvitcima, svi smo se slikali u raznim kombinacijama na nekoj stini iza se vidi more. Ludilo. Đurđica nas čeka u Mrkvištu napravila je najlipši ručak na svitu. Salate, bunceka svega čega. Nakon jela odlazimo na pivo i sir u Krasno, navečer opet druženje uz vatru. Težak život.

Dan četvrti. Konbijen idemo u podnožje Bačić kuka. Puten gledamo i učimo koji se vrhovi i kukovi vide. Kružnom stazom penjemo se do Bačić kuka. Tik prije samog vrha odlučila sam da ga ovaj put ipak ne mogu popeti i da ću morat doć opet, ka budem malo smjelija. Ostali svi su popeli. Spušali smo se nekim siparom osjećala sam se kao Janica, predobar osjećaj. Ko



nema za skijanje – preporučam. Na povratku kući stali smo na pečenu teletinu s kunpirin. Znaš da je vrag odnija šalu ka Mate više nije tija pit' pivu dok ne dođe kuć. Došli smo kuć. Famozan osjećaj. Nekolicina nas stala pop't tu zadnju najslaju pivu. Pozdravili se do iduće avanture. Odjava.



13.04.
2025.



da se na tom mjestu nalazi špilja, u biti je duboki bunar, ali su neki bezobrazni ljudi ostavili samo uništen konop i namjerno zgnječeno vjedro. Vode u bunarima ima dovoljno, tako ako se netko nađe na tom putu neće ostati žedan.

Dalje putem prema Jančinoj glavici opet zanimljivost, kapelica Sv. Ilije. Pored kape-lice na radost okupljene „dječice“ nalazi se zvonu. Zvonilo se i zvonilo. Nadalje kreće „teži“ dio puta, gledamo prema toj Janči-noj glavici i čini se da se nalazi na kraj svi-jeta i da nikad nećemo stići. Okrećemo se iza sebe, ostavljamo sve... donekle mirno vrijeme, bunare, blaže uspone, kamene kućice i penjemo se nadajući se da je ono najmanje brdašce ono na koje mi idemo, ali naravno da to nikad ne bude već ono najveće koje vidimo. Iako se činilo kao da nikad nećemo stići, od Martinove košare do Jančija glavice i nazad do Martinove glavice trebalo nam je nekih 45 -ak mi-nuta. Nošeni jakim vjetrom uz koji je sve bilo otežano brzinski smo se poslikali na Jančija glavici i požurili nazad praćeni oblacima, vjetrom i po kojom kapi kiše. U samo nekoliko sati kako to obično bude na Dinari promijenilo se vrijeme nekoliko puta, od kratkih rukava do kape i rukavi-ca. Doživljaj je bio neopisiv i uvijek ću se ponovo vraćati Dinari koja me od prvog dana kupila, a puno toga još imam vidjeti što ljepotica Dinara pruža. Cijelim putem, isprepleće se osjećaj pono-sa, strahopoštovanja i divljenja. Zadovolj-stvo je bilo prošetati u društvu Kolomba i njegove bolje polovice Milene, Danijela i Martine iz moje 15. Opće planinarske škole HPK Sv. Mihovil, Irene, pridruženog člana Josipa iz PD Promina i naravno Leo-na, najmlađeg i najfriškijeg člana među nama.

Leon (15 god) citat: „Kada opet idemo?“ *Lijepa Dinaro vratit ću ti se opet!*

Južina s Dinare



PIŠE:
MIRA VUDRAG KULIĆ

Nakon duže pauze, priznajem (zimskih Nuvjeta i snijega 😊) odlučila sam isko-ristiti proljetni dan i dobro vrijeme za đir po Dinari. Nakon standardne kavice u Vrljici, krenuli smo na put prema Glavašu, sedam Mihovilaca i jedan član PD Promi-na. Dojmovi su već pri samom polasku bili pozitivni.

Prvo što smo ugledali bila je utvrda Gla-vaš sagrađena između 14. i 15. stoljeća. Detaljnije informacije o samoj utvrdi dao nam je naš vodič Kolombo, enciklopedija po pitanju Dinare. Znatiželjno smo ga slu-šali kao mala grupica turista ili školaraca. Jednim dijelom puta Kolombo nam je po-kazao Crvenu špilju nad Glavaš kulom, u koju je nas par znatiželjnih moralo provi-riti. Nakon prvog dijela uspona došli smo do Gornjeg bunara – Izvor vode koji se

nalazi na 1000 n/m. Oni malo brži, uglav-nom muški dio ekipe čekali su nas žene kod izvora. Nismo mi spore ili bez snage, ali tipično ženski ne možemo bez da malo pričamo. Voda je bila osvježavajuća, prava izvorska. Što reći osim da cijelim putem nailazimo na nešto zanimljivo. Dalje smo krenuli prema Martinovim ko-šarama. Vrijeme je bilo taman kako treba, na početku je bilo sunčano, zatim malo oblačno. Može se reći da nam je vrijeme bilo na ruku. Staza je markirana, nije toli-ko zahtjevna. Kad smo došli do skloništa Martinove košare (mala kamena kućica) kratko smo odmorili, prezalogajili nešto i krenuli dalje. Kad pogledaš oko sebe, vidiš veliko prostranstvo, dvije-tri male ni-ske kućice, gdje ti se čini da postoji samo krov i ništa drugo. Također ima i ostataka dvije-tri kućice, vjerojatno pastirske. Čini se nevjerovatno da je netko u prošlosti tu možda i živio. Naišli smo na tri bunara, ko-jih sigurno ima i više. Najtužnije od svega, što jedan bunar, za koji se izvana čini kao

Gran Paradiso



PIŠE:
STIPICA ROSSINI

G ran Paradiso (u prijevodu Veliki Raj) sa svojom visinom vrha od 4061 m je najviša planina koja se u potpunosti nala-zi na teritoriju Italije.

Sama planina se nalazi na granici Italije i Francuske.

Uspón na Gran Paradiso, bilo kojim pu-tem, zahtijeva dobru fizičku spremnost i kondiciju jer predstavlja prilično veliki stupanj napora.

Uspón također zahtijeva i neka predzna-nja kretanja u visokom gorju.

Može se kazati da je Gran Paradiso jedan od nekoliko vrhova visine preko 4000 me-tara koji je najlakši za popeti i prilika je za buduće visokogorce da provjere svoje psihofizičko stanje i da li je visokogorstvo pravi smjer u kojem trebaju ići i baviti se istim.

Postoje dvije “normalne rute”, odnosno dva pristupa normalnim putem. Ostale rute spadaju u alpinizam. Najpopularnija i najbrža ruta je preko Rifugio Vittorio Ema-nuele II. Druga je preko Rifugio Federico Chabod.

Budući da se radi o jednom izdvojenom 4-tisućnjaku oko kojeg u blizini nema visokih vrhova, stoga, neometan višim vrhovima s Gran Paradisa pruža se jedin-stveni pogled na sve četiri strane svijeta. Posebice dojmljiv pogled pada na vrhove kao što su: Mont Blanc (4810 m), Grandes

Jorasses (4208 m), Matterhorn (4478 m) i Monte Rosa (4633 m).

O tim vrhovima, nekom slijedećom prili-kom.

U organizaciji naše Ane Kakić, članice Hpd Mosor i buduće članice našega kluba Hpk Sveti Mihovil krenuli smo jednoga ranoga jutra u kolovozu 2025. Godine iz Splita, Trogira, Šibenika (Ana, Anja, Jere i moja malenkost).

Pridružili su nam se i dečki iz Slavonije (Tomislav, Dražen i Nenad), koje smo upo-znali na visokogorskom kampu VS Mosor na proljeće, na Prenju.

Za ovaj uspon smo planirali odvojiti četiri dana.

Put do sela Valsavarencha traje 12-13 sati, pa smo kampirali u Camping Pont Breuil, koja je i početna točka uspona.

Slijedeći dan smo se uputili iz Pont Val-savarench (1960 m) prema putokazu sta-zom označenom br. 1

Skreće se lijevo za dom Vittorio Emanu-ele II. Nakon prelaska preko mosta poto-ka „Torrente Savara“ nastavlja se dalje uz njega širokim putem blago polegnutim 15 minuta do doma Tetras Lyre (2000 m). Nakon 2,5-3 sata uspona stiže se u dom – Rifugio Vittorio Emanuele II (2735 m).

Smještaj je pristojan, u odnosu na domo-ve po Monte Rosi, rekao bih jako skroman. Nakon smještaja u domu odlučili smo na-praviti aklimatizacijski uspon do nekih 3000-3100 metara nadmorske visine.

Treći dan slijedi uspon od doma Rifugio Vittorio Emanuele II (2735 m) na Vrh Gran Paradiso (4061 m) i povratak istim putem

do doma Vittorio Emanuele II pa sve do kampa i nizine u kojoj smo noćili.

Krenili smo među zadnjima sa doma, neg-dje oko 5.30

Tijekom uspona smo se susretali sa ra-znim vremenskim situacijama, hladno-ćom, maglom, gužvom po putu, nemilo-srdnim vodičima, ali uz vodstvo naše Ane sigurno smo stigli do samoga vrha za oko 6,5 sati. Izlaz na sam vrh je zahtjevan, te-ren je kombinacija granit-snijeg-led, sa derezama, u navezi.

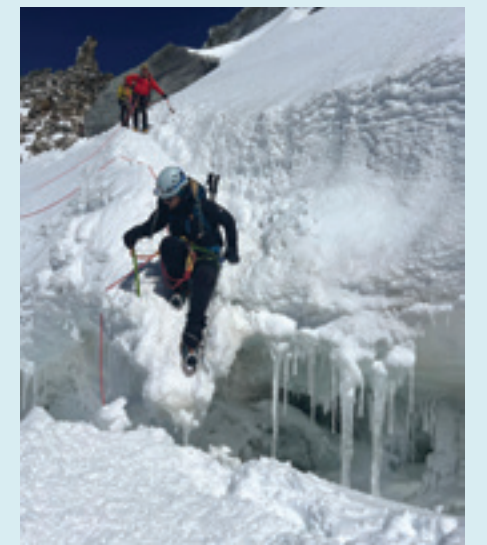
Kretali smo se u dvije naveze po četiri.

Uspón na Gran Paradiso je zapravo kom-binacija stijena, snijega i leda, lijepa je to tura – tehnički nije zahtjevana, ali zato je potrebna dobra fizička pripremljenost i kondicija.

Kip Djevice Marije (“Madonna”) na vrhu se nalazi od 4. srpnja 1954. Alpinist-sveće-nik “Don Pierino Balma” jedan je od pro-micatelja i sudionika projekta postavlja-nja “Madonne” na vrh Gran Paradiso.

Četvrti dan, buđenje u 6 ujutro i lagano doma, uz poneko stajanje, stižemo do Ši-benika već za 12 sati.

Kad sve zbrojimo, jedno prekrasno isku-stvo, u lijepom društvu i po dobrom vre-menu.





PIŠE:
NA ŽNKOVIĆ

Nakon poprilično izluđujućeg i napor-nog tjedna došla je Marinina najava da južni Velebit. Glava je odmah odlučila da je vrime za reset.

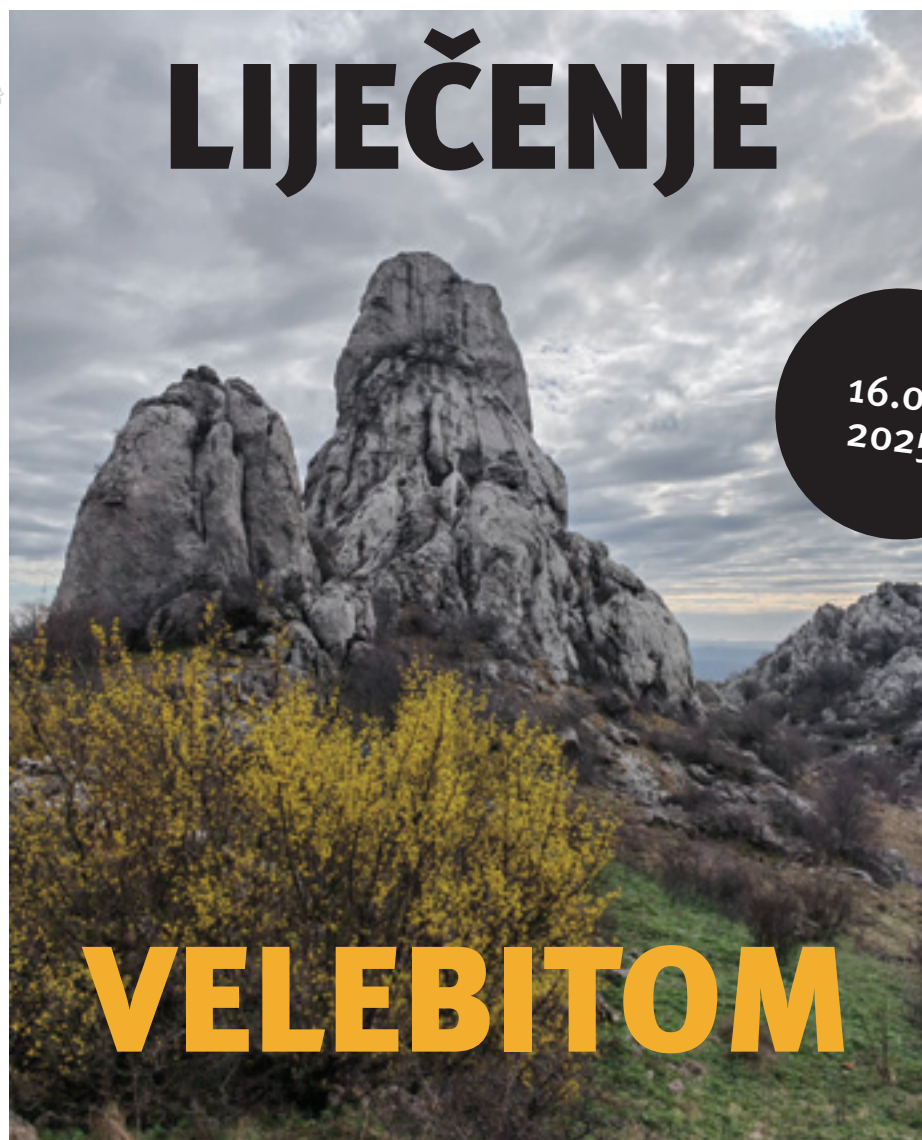
Vrime je u najavi bilo prilično proljetno, dakle promjenjivo. I bome je bilo. Od polaska nam je krenula kišica, pa su se povadile kabanice i kišobrani. Malo uzbrdo, pa prvo stajanje špilja Vranjača. Ogromna je, nama poslužila kao kratak predah od kiše (respect ekipi koja je koristi kao penjalište, no way Jose).

Cijelim prvim djelom jutra kiša, mokri je-smo al nije povodanj ni pljusak, gazi dalje. Taman kad je glad već došla na svoje oblaci se kidaju nad nama. Velebit umiven kišom je bome nešto šta triba viditi. Druga postaja neka livada, predivna. Presvlači se iz mokrog i čupaj, pa nahranjeni i odmorni dalje.

Ulazimo u šumarak, di vodička besramno koristi autoritet i 10 min nakon veće pauze opet pauza da nabere medvjedeg luka kužim je jer je meni medvjedi luk top, al mi se ne da brati. Svaka pauza je potencijalna puš i piš pauza, pa biraš bitke.

Nakon šta se torba napunila gonimo dalje, uzbrdo. Nije lako, al nije ni teško. Taman za ugrijati zakrčljale mišiće. Mrzim spuštanje više nego penjanje, klizavo je, blatno i puno lišća, pa ja uvijek provjeravam di stajem 183 puta, šta znači da se družim s metlama ka i uvijek. Samo jedan par nogu iman, koliko god da je Velebit lip, ne bi ostavila jednu ode negdi.

Ali ima i šafrana, i ljubičica i di god pogledaš priroda je divna. Surovo je i lijepo. Meni više lipo nego surovo. Svit je surov, Velebit je samo predivan.



LIJEČENJE

16.03.
2025.

VELEBITOM

Izbijamo na prijevoj pod Panogom, al mi idemo prema Mametu. Još jedna pauza ispod pastirskog stana (s pogledom na kuk koji nemam pojma kako se zove, a kukovi su svi ka da si u galeriji i gledaš skulpture), opet hrana i odmor.

Hodanje se nastavlja do Mamet jame dubine 206 metara. Ogromna je, al ja se ne naginjem da joj vidim dno niti opalim sliku, jer se visine bojim. Jame šu od mene. Poznata je jer ima najveći promjer u Hr (ogromna je ta rupetina) a u nju se itnija s padobranom nekakav lud čovik, austri-janac. Kad čuješ koliko treba kamenu da dotakne dno, a triba poprilično, shvatiš da je rodo zbilja lud.

Al eto on se uspješno itnija, 10 sekundi pada pa otvoriya padobran i školski doskočija. Meni je ludosti dosta pa Mamet niti na slici neman da shvatite koliko je ogroman. Guglajte.

Nakon ludog rođe sve vodi laganini i nizbrdo. Lipo je, sunce grije, malo se gubimo mi metla ekipa pa napokon izbijamo na livadu koja je stvarno ogromna. Pamtim lokaciju, jer je idealna za neki piknik. Ja vam inače ne znam nikad di me vodaju,

niti proučavam trag unaprid, ja ka torba, samo me vodi.

Dica rade kolut unaprid, ovi Marinini školarci srednjoškolci, i oni su stvarno super ekipa. Zarazili se uspješno prirodom, vodički skidam kapu na tome.

Još malo nizbrdo pa do auta. Tura je predivna i nije teška previše, pohvala vodički prije rastanka a jedina zamjerka što mi fali Marinin edukativni dio, ona doktorira ovaj Južni Velebit već dugo dugo, al vodička kruta ka i uvijek kaže, a šta ću ti ja moraš biti brža mah, vaik nešto. Dogovor di dalje, mi pizza Benkovac.

Sve u svemu predivna nedilja. Volim sve planine (od ovih malo šta sam vidila), al meni je Velebit poseban. Ovim tempom ću ga obići nikad, ali bar se imam čemu veseliti.

Mističan je, surov, bogat, vidiš tragove lokalnih ljudi svugdje pa im se diviš. Tribalo je živjeti u suživotu s Velebitom bez gps-a, pomagala, alata i vozila.

A on stoji tu di je, i dalje moćan. Vratit ću mu se opet, to znam.

9.03.
2025.



IZLET SV. JURE BIOKOVO



PIŠE:
DUŠKA PANJKOTA

Bilo nam je prvi put sa vodičicom Ritom Vuković na njenom prvom službenom vođenju izleta u nepoznata nam mjesta i krajeve fatalnog Biokova.

Prvi put u 06:29 h na Šubićevcu 26 nadobudnih planinara porasporedilo se po autima i putuje ka planinarskom domu pod Vošcem. Ima tu i puta, e. Bližila se deveta ura kad smo izašli serpentine do Sky walk-a i još malo i eto nas na točki A. Aaa, pl.dom pod Vošcem, podno vrha Sv.Jure i telekomunikacijskog tornja.

“Eno o d a š i l j a č a” prolomio se Suzin glas i u trenu smo svi bili na Sv.Juri i odašiljaču. A neš ti!!!

Orni za uživanje biokovskim stazama, po jedan po jedan, stigismo do kapelice Sv.Mihovila spretno svladavši zimske prepreke, zaostale krpetine snijega i bljuzgavo lišće po stazi.

Uslijedilo je prvo fotkanje, svlačenje, hranjenje, a po tom veselju i razdragani idemo na Juru! A neš ti!

Eee, u nekim trenucima taj Vrh i ti odašiljači su tako blizu, samo što ih ne dotakneš, a onda - nema više odašiljača.

Staza se poigrava s nama “sad nas baca



pa nas diže, sad nas nema pa smo bliže” ... red kamenjara pa red šumice, ima li ovo me kraja?

Svemu dođe kraj i konačno se ukazao tako željeni pl.dom Pod Sv.Jurom i naš Mihovilac Tonči iz PD Biokovo, support cijelom stazom, otvara vrata i gošćenju još malo pa nema kraja, ali Sv. Jure i Odašiljač ne skidaju pogleda sa nas. Idemo, strmo je, digni glavu, uhvati se za konop, pazi na fotkanje i naprijed i

gotovo je.

Na Sv.Juri smo, 1762 mnv. ODAŠILJAJČ je naš.

Nismo ni svjesni da smo bili na jednoj od najhladnijih točaka u Hrvatskoj gdje ima snijega veći dio godine, a vremenske (ne) prilike su jako promjenljive i to s mogućnošću udara gromova, ali nas je vrijeme itekako poslužilo.

Privilegija je biti podno zvona crkve Sv. Jure raširenih ruku i otvorenog uma koju pohode mnogi u mjesecu srpnju. Kako došli tako moramo i poći.

Pratimo Ritin plan i krećemo preko vrha Sedmina (ne znam zašto se tako zovu) do pl. kuće Slobodan Ravlić-Lokve.

Nastavljamo kružnim putem prema Vošcu, malo škrapinga, malo gori pa malo doli, a trebali bi stići do pred zalazak sunca jer je tako vodičici u rasporedu da upotpuni ovaj nezaboravan dan, ali treba još samo ono malo uzbrdo i sad je mozak taj mišić koji će izgurati do kraja.

I tako i bi.

Stigismo i ostadosmo bez daha od eksplozija boja zalazećeg sunca i zadivljujućeg prizora gdje ti je Makarska pod nogama, a ti si tako visoko.

Nauživali se, nahranili osjetila, fotkali se, divili se sebi i svemu oko sebe i na kraju - spustili se u naše visine u iščekivanju Ritinih novih iznenađenja.



PIŠE:
MARTINA
RISTIĆ STIPANDŽIJA

Prvi
dojam



6. 4. 2025.

Već tjednima pensan za planinom. Al uvek neki vrag, em selidba, em loše vrime... ni-kako se poklopit.

Pa se onda napokon početkom prošlog tjedna počela vedrit situacija, izgledalo je ka da bi se napokon moglo negdi otić. Krenila je i klubska školica, al oni će na Orlovaču i to u subotu... je*** subotu, tada ronin na poslu, igra samo nedilja. Na klubskom programu Biokovo za nedilju, par dana prije sretne Mošu i govori sumnjam da ćemo na Biokovu, prognoza zove snig. Majke ti mile koji snig u četvrtom misecu. Otpadne i Biokovo, a ja se već pomalo mirim sa sobom da ću stati kući i buljit u strop. I eto ti svetog četvrtka i objave kluba da se ide na službeni izlet negdi na Južni Velebit - Čaber, Lipovača iz Modrića! Jupiii, ma da se ide u vuko*** - išla bi!

Svanila nedilja, u 6 na nogama, jedva dočekala. Revno spremila ruksak koji je već dobija vonj od stajanja, provjerila jel sva ona oprema koju nikad ne koristim, a učili su me u školi da uvek mora bit u ruksaku, kapa, rukavice, baf, termofolija, tikica... sve je spremno! Kod TT ekipa čeka, nas 10ak, Tina nas vodi, Mošo isto ide i službeni klupski može početi. U Obrovcu na kavi bura dere i jbt već pričamo šta nas čeka gori i govori Mošo da će nam bura bit u prsima garant. Aj, dobro je to sve, bitno da se ide!

U Modrićima - susvita. Mračno nebo i sipi kiša, buretina, navlačim 101 sloj i napokon sva ona oprema u ruksaku ima smisla jer mi sve triba i baf i kapa i rukavice! Mislin se šta san vadila merino tajice iz ruksaka, al aj, ima pupe na nogama, neće valjda bit tako lede-no!

Uz pitanja jesmo mi sigurni jel idemo i oće-mo li digdi drugdi, krećemo uspon i dokle ide - ide. A išlo je, uz buru, snijeg i sunce koje izlazi, vrime ludo ka kupus kako se kaže. Al isplati se sva ta muka kad smo se probili do Čabera i divili se kamenoj galeriji, Tuđmanovoj glavi, otiscima mede/vuka/lije/lasice, dok nismo našli lovačko sklonište i malo se sakrili od bure.

Drug Brčić vadi još jedan komad dragocjene opreme iz ruksaka, ceradu, i svi polijegamo na marendu i sunčamo se ki srdele dok Mošo priča svoje priče i zabavlja ekipu. Mislin se, ja bi tog čovika mogla slušat danima, on je hodajući GPS, Discovery i Wikipedia zajedno. Do Lipovače il ijednog obližnjeg brda išli nismo jer bura nije smirivala svoje strasti, već smo se niskotrljali nazad do Obrovca na pizzu i kući pod topli tuš na grijanje.

I uvek isto ispadne s tom planinom - svaka muka se višestruko isplati i svaka planinarska avantura je jača od minimalno dvi terapije! Fala in

Desetak mihovilaca uz vodstvo naše vodičice Tine Krnić diralo u nedilju 6.4.2025. - Južni Velebit, Modrići - Lipovača - Čaber, dir od cca 12 km dok su nam Martina i Andrea prenijele svoje dojmove.



Južni Velebit, Modrići - Lipovača – Čaber



Drugi
dojam



PIŠE:
ANDREA NAKIĆ

Nakon neprekidnih kiša kroz 3. mjesec, prognoza za nedilju 06.04. kaže: bura i zahlađenje. Kad mi je stigla poruka "čerice moja orkanska bura ti je, di češ na Velebit", ja sam detaljnije prognoze po satima, DHMZ radar, norveške i druge najave odbijala gledati. U mojoj glavi je to značilo samo sljedeće - čist i bistar zrak, predivne boje, sunce, najlipši pogledi s vrha. Sve ono zbog čega sam se zaljubila u planinarenje.

Kako je dan produžio, litnje je računanje vrmena i naše odredište je blizu, krećemo malo kasnije nego inače, u 7:30. Ura spavanja duže, može.

Sa Šubičevca krećemo prema Obrovcu i Relaxu. Pijemo kave, čajeve, tople čokolade, mažemo se kremama s najvećim zaštitnim faktorom pa se vozimo prema selu Modrići. Tamo ostavljamo aute, pa starom pastirskom, nemarkiranom stazom krećemo na turu - nas desetak pod Tininim vodstvom, a od vodiča tu su još Marica i Mošo, kao metla.

Taman po izlasku iz auta, počela je kišica, ne toliko velika da se vratimo, ali dovoljno velika da sam istog trena požalila šta sam zanemarila objavljene upute i nisam ponijela kabanicu. Unatoč kišici i buri koja nas je, blago rečeno, derala po obrazima, krenuli smo lagano uzbrdo. U jednom momentu nas je zasulo par pahulja snijega.

S obzirom na vremenske neprilike pala je odluka da ipak ne idemo na vrh. Napravili smo alternativni dir okolo, prolazeći kraj atraktivnih krških skulptura. Šetali smo prvo pastirskom stazom, a kasnije putem kojim se može ići autom, terencem, jel. Putem smo naišli na tragove divljih životinja, medvjeda i, kažu, lasice.

Iako nam bura nažalost nije dopustila penjanje na vrh, ipak je rastjerala oblake pa nam je nakon početne kišice cijelim putem bilo vedro i sunčano. Šetnjom po dolini Čaber smo stigli do pastirskog (ili lovačkog) skloništa, kraj kojeg smo u zavjetrini napravili pauzu, zalegli na ledinu i marendali.

Po povratku do auta, aplikacija je pokazala 11,7 km i 638 visinske razlike, taman za odmaknit se od svakodnevice i napuniti baterije. Napravili baš lipi dir, koji smo zaokružili u pizzeriji u Obrovcu.



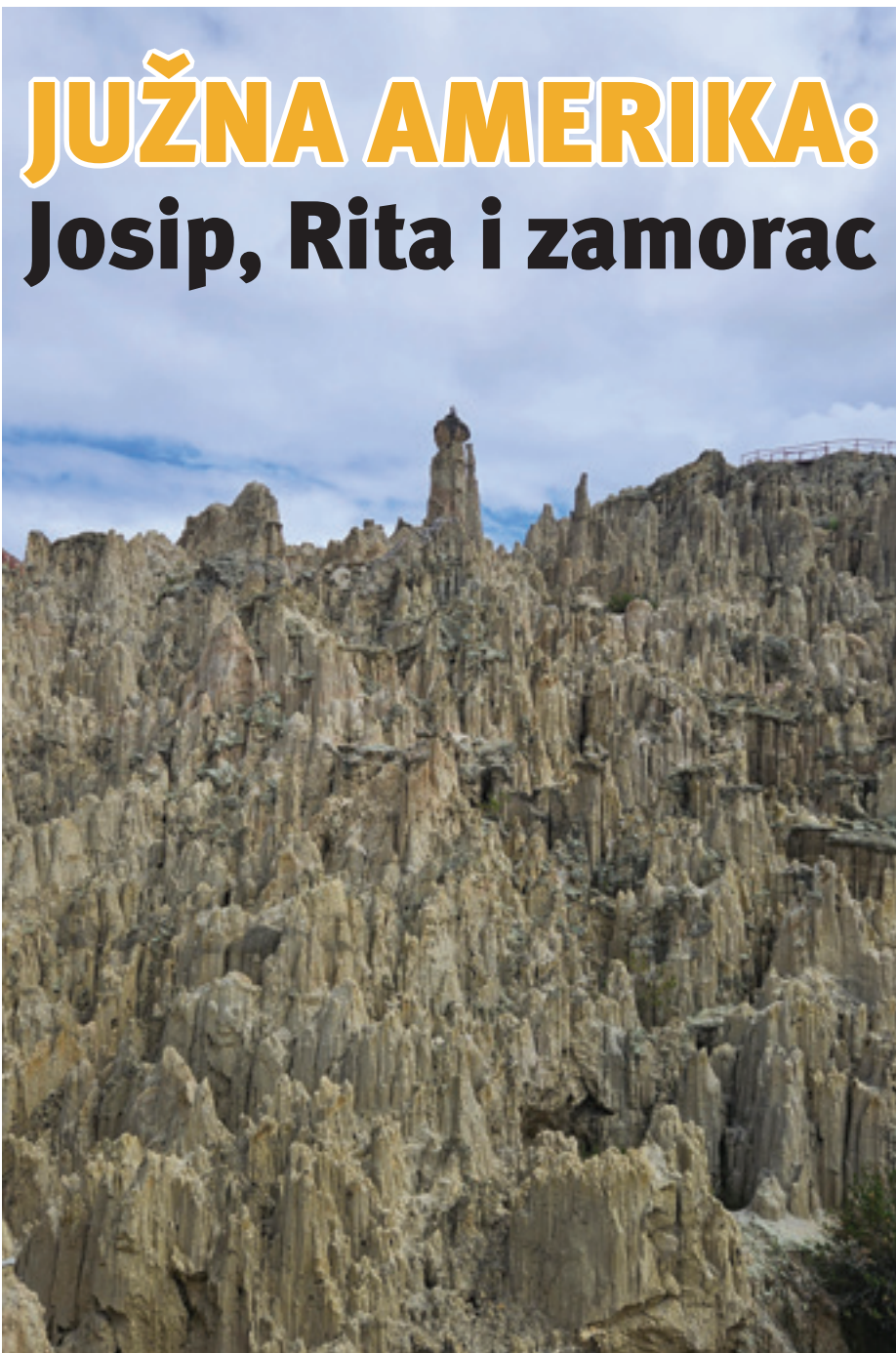
PIŠE:
RITA VUKOVIĆ

Kako inače biva, drugi mjesec u godini je rezerviran za daleka i duža putovanja. Ove godine smo odlučili postati stanovnici Južne Amerike i po prvi put proći 3 države na jednom putovanju. Idemo:

- u najvišu zemlju svijeta
 - u prijestolnicu Inka
 - vidjeti zamišljenu crtu koja ovu našu kuglu dijeli na pola
- Backpack-ovi su spakirani, tradicionalnu predputničku svađu smo odradili, vrijeme je za polazak. Prva država na putu je Bolivija.

POGLAVLJE 1. BOLIVIJA

Mudro smo odlučili s 40mnv ići na 4 150mnv. Naša prva postaja je bio La Paz. Iako većina misli da je to ujedno i glavni grad ove iznimne države, nisu potpuno u krivu. Ima ih dva, Sucre je službeni glavni grad, a La Paz administrativni. Visinska bolest je odradila svoje, glavobolje i nemogućnost disanja su nas omele prva 3 dana našeg boravka u La Pazu. Znali smo da nas čeka još dug put i borili smo se protiv iste bez tableta. Najgori je bio taj 3. dan kad glava počne razmišljati koji su zadnji stadiji visinske bolesti pa ti ne da spavati. Domoroci su nam govorili da to traje 3/4 dana i onda možemo gdje hoćemo. Tako je i bilo. Treći dan smo posjetili Mjesečevu dolinu i, ne baš popularnu, Dolinu Duša. Ova potonja je puno ljepša i manje razvikana. Nakon La Paza slijedilo je prvo noćno putovanje busom: 289km 9 i po sati pa vi računajte. Sucre nam je bio iduća destinacija. Totalna suprotnost od užurbanog i kaotičnog La Paza i ujedno najniža točka na kojoj smo u Boliviji bili, 2 810mnv. Pravi kraljevski grad. Idućih par dana smo njega odabrali za bazu (na kraju smo malo i produžili). Prepustili smo se onome: što bude, bit će. Uz tu krilaticu smo neplanirano otišli na Inka trail, nedostajalo nam je visine, malo do Maragua kratera i okolnih sela upoznati domaće stanovništvo, gubili se po gradu uz odlično znanje španjolskog iz sapunica jer znanje engleskog baš i ne pomaže, te do parka Cal Orck'o aka Cretacico park. Znaite ono kad, iz zemljopisa, niste htjeli učiti o pomicanju tektonskih ploča jer vam to u životu nikad neće trebati? Život skoro uvijek pokaže da krivo mislite. Vidjeli smo fosilne ostatke stopa dinosaura na prekrasnoj stijeni koja je prije bila horizontalna, a pomicanjem onih ploča od maloprije postala je vertikalna. Na njoj se nalazi preko 12 tis. stopa dinosaura. Zastrašujuće prekrasno i zanimljivo, a slučajno su ih otkrili radnici kamenoloma.



Uz to, ako se nađete u Sucreu, posjetite gradsko groblje. Zvuči malo morbidno no oni imaju totalno različito poimanje zagrobnog života i odlaženja na groblje. Nakon što smo od Sucrea izvukli najbolje što smo mogli u tako kratkom roku, vrijeme je bilo za pustinju soli. Znaite onu za koju svi znaju i na svim mogućim društvenim mrežama je kao jedina top stvar u Boliviji. Glupost. Ima još prekrasnih stvari. Opet noćni bus, malo kilometara, puno sati i eto nas, spremni za dvodnevnu avanturu pustinjom soli. Može se unajmiti auto, savjetuju bolje ne. Na 10 tis. km kvadratnih soli lako se izgubiti. Mi smo imali sreću i dva dana prije našeg dolaska pala je kiša tako da smo doživjeli potpuni zrcalni efekt. Ne znaš gdje pustinja prestaje, a nebo počinje. Fascinantno. Naša vodičica Raquel se nije mogla načuditi da mi dolazimo iz grada gdje dok piješ

kavu, držiš noge u moru. Mi se pak ni smo mogli načuditi da imaju deset tisuća kilometara pustinje soli, a mora nemaju. Nakon prospavane noći u hotelu od soli, posjetili smo par laguna na više od 4 tisuće metara, jeli(jeo) burgere od llame i otpjevali Despacito nakon što smo vidjeli one roze flamingose. Jer zašto ne. Većinu bolivijskog vremena smo jeli na njihovim tržnicama, obroke plus piće smo, za nas dvoje, plaćali 5-7€. Većinu izleta smo našli na licu mjesta i bili su duplo jeftiniji nego preko interneta. Zemlja koja je ostala svojja samo zato što Amerima sa sjevera nije zanimljiva. Došlo je vrijeme da krenemo na poglavlje broj dva. P.S. Nadmorske visinu "brdašaca" u Boliviji smo računali na principu koliko Dinara(Sinjala) stane u to brdašce, prosjek bi bio oko 3.

POGLAVLJE 2. PERU

27h sati nakon što smo se uputili iz Salar de Uyuni-ja došli smo do Cusco-a. Pupak civilizacije Južne Amerike, glavno središte, THE GRAD. Usput smo pomogli Amerikan-ki na granici koja je pogriješila bus, ja sam torbicu s dokumentima ostavila u busu kao i pare (sva sreća na čistačici koja je to skužila na vrijeme i vratila mi) i sjeli u najskuplji taxi nakon mrcvarenja u busu. Puno smo čuli o Cusco-u od naših kolega planinara i prijatelja koji su bili tamo. Nažalost Hilton, Starbucks i sl. su grad pretvorili u još jednu klasičnu turističku destinaciju. Iz Cusca nas je čekao petodnevni Salkantay trek. Kroz Ande i Amozonu do Machu Picchu-a. Prije nego smo se uputili u avanturu, obišli smo znamenitosti i muzeje Cuscoa da bi bili bolje upoznati s poviješću civilizacije Inka. Na Salkantay-ju možeš odustati samo prvi dan, nakon toga ti pomoći nema. Prvi dan smo došli do 3 800mnv, malo se aklimatizirali na 4 200mnv da di drugi dan mogli popeti 4 600mnv. Sve neke prevelike brojke. O prirodi nema ni smisla pisati. Nijanse zelene boje koje nismo ni znali da u spektru boja postoje. E da, super je stvar što na trailu nema signala. Nas je bilo 11 u grupi. Odlična ekipa sa svih strana svijeta. Buđenje bi bilo oko četiri ujutro uz obavezan odvratni čaj od lišća koke, nakon toga doručak i u 5 krećemo dalje. Drugi dan je imao nekih 25km pješčenja, ujedno su na upozorili da je psihički i fizički najzahtjevniji. Iz zelene šume prešli smo među crne stijene. Za potpuni doživljaj nam je i snijeg pao. Samo sam čekala kad će Smaug(onaj zmaj iz Hobbita) odnekud doletjeti. Da je bilo lako, nije. Samo će Josip lagati da je to neš' ti. Došlo mu je to na naplatu sa zamorcem. No o tome malo kasnije. Negdje pred kraj drugog dana prešli smo u džunglu. Pogled na spoj Anda i džungle ostavlja bez daha. Shvatiš da je priroda najtalentiraniji slikar. Napokon smještaj, možda malo tople vode za tuširanje i 101 krvavi žulj na nozi. Ništa što nećemo preživjeti. Kroz džunglu smo naučili da su svi cvjetovi halucionogeni i bolje da ih niti ne mirišemo. Naučili smo da Josip uživa u termama na 37 stupnjeva. Itekako smo naučili što je to pisco. Zadnje jutro nas je čekao izlet na Machu Picchu. Išli smo u 6h ujutro među prvim grupama. Kažu da u prosjeku dnevno tamo prođe 4,5 tis. ljudi. Nema smisla opisivati, baš nema. Stavite ga na popis što posjetiti za života, isto kao i onu slanu pustinju. Sve što vidite na fotografijama nije ni 1% onoga što vas čeka uživo. S tim smo trek uspješno završili. E sad slijedi kratka priča o Josipu i zamorcu. Kao što mi jedemo janjetinu, tako oni jedu zamorce, odrasle jer se djeca životinja ne ubijaju. Mom dragom dečku je želja bila probati tu beštiju. Slučajno smo saznali da roditelji pomoćnog nam vodiča s treka imaju farmu zamoraca. Pogodite što, cijela grupa je, dan nakon završetka treka, otišla na zamorce u neko selo na 3 810mnv jesti



zamorce. Dočekalo nas je cijelo selo, pokazali su nam kako se kopa, boja tkanina i vodi ljamu u šetnju. Jeli su se i zamorci. Josipov nije bio baš najbolje ispečen, to smo kasno shvatili. Idućih 37h je bilo ključno. Tvrdoglav kakv je, otišli smo i na Rainbow mountain, 5 tis. mnv pa još z više na 5 036mnv pa malo do crvene doline, opet na 5 tis. mnv. Povratkom u smještaj krenuo je vrhunac agonije. Bio je tu odlazak u ljekarnu, lupanja glavom od zid i skorog odlaska u bolnicu. Negdje oko dva ujutro je agonija prestala. Uvjerljivo najteži dan putovanja. I onda nakon svega, on bi opet zamorca jeo. Nije. Nakon te agonije, vrijeme je bilo za Lima. Napokon idemo na 0 mnv. Grad sa 42 distrikta i 15 milijuna ljudi. Ovaj put smo išli avionom, busevi više nisu dolazili u obzir. Iz Lime smo otišli malo na otoke, malo u pustinju i naravno u kvart iz kojeg smo dobro izašli živi. Pogodite kojih dvoje turista su jedini bili u tom dijelu Lime? U Peruu smo opet jeli po tržnicama, malo i po restoranima. Skuplje je bilo nego u Boliviji i više "turističkije". Josipa je legitimiralo na svakom koraku.

Došlo je vrijeme i za zadnju etapu puta: Ekvador. Ovaj put avionom iz Lime do Quita jer se busom vozi dva dan.

POGLAVLJE 3. EKVADOR

Ekvador je upao u igru umjesto Kolumbije jer su nam rekli da je ta država izgubljeni biser i zanemarena. Nisu nam rekli da su se karteli iz Kolimije preselili u Ekvador i da je sad on meka izvoza kokaina. To se osjeti i među stanovništvom. Sve se zatvara do šest popodne, upozoravaju vas da spremite mobitel da vam ga netko ne ukrade. Osjeti se nesigurnost za razliku od prethodnih zemalja. Nas to nije obeshrabilo. I dalje smo išli jesti kod domaćih na tržnice, istražili smo Quito uzduž i poprijeko i proslavili godišnjicu: jedno na sjevernoj polutci, drugo na južnoj. Nakon Quita smo odlučili zaobiti obalu i otići u središte države, mjestašce imena Riobamba. Tamo smo se, sasvim slučajno, smjestili u isti hotelčić gdje su bili naši Mihovilci par tjedana prije spremajući se popeti na Chimborazo. Kako smo skratili boravljenje u Ekvadoru za 3 dana jer smo produžili Peru i Boliviju, nije nam ostalo puno vremena za lutanje oko naokolo. 27. dan smo shvatili da smo otišli na odmor i da nijedan dan nismo odmorili. Za kraj jednomjesečnog puta nas je na aerodromu prozvalo kao najveće kriminalce i odvelo u neku sobicu 3 kata niže od naših vrata za odlazak. Scena iz filma. I još Josip kaže zašto baš nas. Čovjek od 195cm, 65kg, crn ko noć, brkati i bradati Europljanin u Južnoj Americi. Živote, krušna mrvico.

Ovo je ukratko naše putovanje na kontinent gdje su ljudi još uvijek ljudi. Gdje 4 čarobne riječi naučene u 1. razredu osnovne sva vrata otvaraju. Gdje moderno ropstvo nije uzelo toliko maha, još. Gdje se možete prisjetiti kako su nekad izgledali sreća i zadovoljstvo.

Izlet na Krk

9.-11.5.
2025.



PIŠE:

DUŠKA PANJKOTA

Nas 15 u 5 auta kreće iz Šibenika u petak, netko prije, a netko kasnije, ali odredište se zna, gradić Baška na otoku Krku, pension Burin.

Od istaknutih datuma u mob.treperi 09.05. baš kao i ja od iščekivanja izleta na otok Krk. Pripremiti se treba temeljito jer kad vodi Antonio moraš biti spreman na novitade u hodu.

Sadržaj i težina moje torbe nije bio za avion, ali može u auto. Ima tu svega, od kućnog programa do komplet planinarske opreme, e, a pune li bura čiji si ti na vrhu otoka.

Nas 15 u 5 auta kreće iz Šibenika u petak, netko prije, a netko kasnije, ali odredište se zna, gradić Baška na otoku Krku, pension Burin.

Ana, Goga i ja zaustavile smo se u gradu Krku i tek tada konstatirale da nismo uopće palile radio u autu. Divota.

Obigravale smo tako nas tri po gradu, sladile se, a pala je i poneka fotka pokraj znamenitosti kojih ne manjka jer ovaj grad datira od IV st.poslije Krista i tako je kroz stoljeća bio važan mnogim narodi-

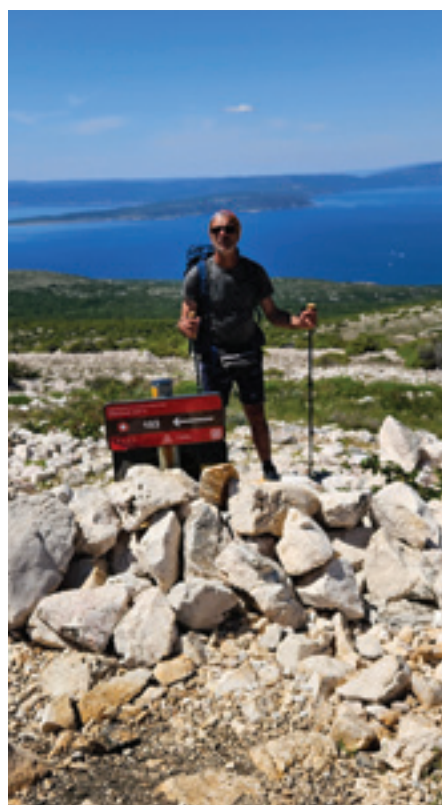
ma koji su ostavljati svoj pečat.

U 20h je dogovoreno zborni mjesto u Baškoj za stolom u našem Burin-u. Kako to i biva, najprije smo se uhvatili posla oko hranjenja, a po tom, uz dobru kapljicu, razvezali o aktivnostima za dan koji slijedi. Nema se tu šta puno razglabati, Antonio Skočić zna gdje nas vodi, a uz put šta bude, bit će i najpametnije nam se bilo prepustiti časkanju i bockanju i pijuckanju i u veselom ozračju završiti dan.

Osvanuo je **10. 05. subota**, umjereno svježe, sunce nas obamira 'po na osob' i mi sa smiješkom napuštamo Bašku.

Korak po korak, laganini, stigismo do uvale Bunculuka i tu je prvo zaustavljanje disanja od lipoteee svake, pošljunčana plaža, obluci, more mami i zove, ali nema dužeg zaustavljanja jer kanjon rijeke Vrženice čeka na nas. E, a sad tu počinje film, scene su k'o sa Divljeg Zapada, uski tjesnaci iznad kojih se uzdižu visoke kamene litice.

Po jedan, po jedan osvajamo taj prirodni klisurasti fenomen. Pentramo se uz pomoć i ruku i nogu po tim golim stijenama i to vrlo uspješno pa smo zaslužili prvu zajedničku fotku poslije ove avanture. Ispeli smo se na prijevoj vidikovca Rebica i suočili se sa nestvarnim prizorima ljepote. U taj surovi krš uvukle su se dvije tirkizno



modre uvale koje nas mame, zovu, a strmo je, ali svejedno mi bi htjeli doli malo utočiti noge u more, izvaliti se na pijesku...i tako tooo...

Uf, najbolje da nam Coce nije pročitao misli



i mi smo otpočeli doli ko roketi, uz njegov blagoslov, a ta vala Vela Luka nije bila po protokolu i to je ono 'bit će šta bude'. Udobno je našim željama, ali ne možemo tu ostati brčkati se i leškariti ispod slamnatih suncobrana, mi planinarimo. Diži se, obuvaj se, prti se i uzbrdo.

Ulazimo u svijet kamenjara, krša, suhoziđa, gromača, pastirskih mrgara, bunara i lokava i žutom ili plavom bojom markiranih staza.

Nisu samo poučne staze markirane, ima tu i stada ovaca u raznim bojama, kako bi ih vlasnici razlikovali, a za šta drugo.

Mrgari, te suhozidne građevine ko kamene čipke po otoku su zapravo torovi za ovce koji postoje samo u južnom dijelu otoka Krka i u Wallesu u Velikoj Britaniji, a poveznicu nitko ne zna.

Stigli smo i do najupečatljivije prirodne znamenitosti na ovom području, a to je Lokva Diviška, slatkovodna oaza ograđena suhozidima gdje se poje ovce i druge životinje.

Svo vrijeme nadlijetali su nas bjeloglavi supovi, baš je bilo impozantno. Ušli smo zapravo u ornitološki rezervat Kuntrep pa su to mogli biti i sokolovi i orlovi, a 'ko će ih prepoznati na toj visini.

Malo moja znatiželja, malo moja brzina dovoljno je bilo da mi grupa izmigolji iz vida, ali nemaju kud, uzbrdo na vrh i ja za njima do Vrhova Diviška.

Ispela sam se ja na tih 471 m nv i uživala u veličanstvenom pogledu na Velebit, Senj i okolne otoke skupa sa ekipom, ali zajednička fotka je pala u startu, ali bez mene i štaš sad?!

Meni na volju, naćulili su se opet svi sa mnom i ja sam bila sretna.

Pravi vodič i prava ekipa.

Idemo dalje.

Spustili smo se na Plato Mjeseca što je graničilo s fantazijom jer pogled uokolo

bio je poseban doživljaj, a tek suhozidi koji kao da pričaju o nekad surovom životu.

Nastavak puta vodio je kroz gustu borovu šumu, građenom šetnicom koja vijuga do vidikovca i vrha Stražica odakle puca nezaboravan pogled na Bašku, more i otoke. Predivan ugođaj.

Staza nije bila pretjerano zahtijevana, ali teren se ne smije podcijeniti. Korak po korak, noge otežale, ali stigli smo do Crkve Sv.Ivana i gotovo je za danas.

U smiraju dana opružili se u hladu kafića s pogledom na more i nagraditi se pivom. Divota.

Bilo je rečeno da ćemo proći cca 17 km, ali kako smo skrenuli s rute docunjalo je to do 23 km i 1000 m nadmorske visine i to po izuzetno krškom i neugodnom terenu, samo nek se zna.

Staza je ovo za planinare s iskustvom i u solidnoj kondiciji. Dakle, bili smo super. Svanuo je novi dan **11. 05. nedjelja**... novi izazovi.

Spremni za odlazak vozimo do Jurandvora, mjesta gdje je pronađena Baščanska ploča, do crkve sv.Lucije gdje se nalazi njena kopija, a original je u Zagrebu.

Idemo dalje preko mostića Vele Rike (Suha Ričina) pa do Svetišta Majke Božje Goričke do kojeg vodi 237 zavjetnih stepenica.

Nakon kraćeg odmora uputili smo se ka cilju, najvišem vrhu otoka Krka, Obzova 569 m nv. i to preko Lipice i Zminja. Bio je to najstrmiji dio ove rute po oštroj kamenjari s malo niskog raslinja i trave te je trebalo dosta opreza jer sunce nas nije štedilo.

Vrhovi oko Obzove, Vrh Brestovica i Veli Vrh označeni su gomilom kamenja sa geodetskim stupom, a vrh Obzova ispisanim je na mramornoj ploči podno kamenčina. E, sa ovog vrha pogled je pun na sve stra-



ne, osjetilo se malo vjetra i mogli smo uživati i diviti se plavetnilu u visini i daljini.

Prekidamo sanjarenje i put pod noge do raskrižja Kaljužina i prema Žičevu, a onda lagano do prijevoja Treskavac gdje se oslobađamo planinarske opreme i zauzimamo početne pozicije po autima i vrijeme je da krenemo 'kud koji mili moji'.

Bilo je i ovo putovanje od 12-estak km s razlikom u nadmorskoj visini cca 600 m. što nije zanemarivo s obzirom na konfiguraciju terena, tako kažu oni što znaju.

Odredište je Šibenik, a usputne stanice su po volji. Naše prvo zaustavljanje bilo je u Vrbniku. Kupanjac, a po tom obilazak mjesta. Atrakcija je bila prolazanje najužom ulicom na svijetu.

Dakle, divni dani su za nama.

Vedri i raspoloženi smo krenuli, a još ispunjeniji i druželjubiviji se vraćamo.

Otok, a top destinacija za ljubitelje planinarenja, nevjerovatno, a istinito.

More, krš, miris maslinika, vinograda i mediteranskog bilja naprosto opija, a blejanje ovčica, kreketanje žaba, prelijetanje orlova, sokolova i bijelih supova, a u daljini Velebit i u svemu tome 15 veličanstvenih Mihovilaca naprosto impresionira. Bravo!!! za sve nas sa našim supermenom Antoniom Skočićem.

KOZO ROZI dobar dan



PIŠE:
NINA ŽIVKOVIĆ

Lipanj je odličan za spajanje vikenda s radnim danima i prilika za odmoriti dušu, a ponekad umoriti tijelo. U Sloveniju se ne isplati ići ako nemaš barem tri dana da gaziš po njenim ljepotama, a dva dana računaj da odu na putovanje. Kad promislim o planinama koje su kao iz neke priče, ja promislim na slovenske vrhove, kamene, stasite, moćne, divove okružene zelenim livadama i tirkiznim rijekama i potocima.

Dok većina koristi lipanj da iz unutrašnjosti potegne put mora i utoča se, nas petero u jednom vozilu normalne veličine zaputismo se u dolinu Trente. Brčić je mršav pa smo ga smjestili u sredinu, između mene i Luce, Stipica i njegova Jela su kao roditelji troje ostarjelih tinejdžera vozili i bili sprijeda i nakon obilne kupnje spize (ništa ne smije da nam nedostaje) došli smo u smještaj i radili plan. To je nekako bio Lucin i Stipičin dio. Iz našeg apartmana gledamo Triglavu u dupe, na desetak metara od nas protječe Soča čiji je izvor tek 15 okuka iznad naših glava, gledam zvijezde iznad sebe i mislim se koja lipota. Plan je da se jedan dan dobro umorimo, jedan dan da budemo turisti i jedan dan Mala Mojstrovka to je onako li-la. Za onaj dan kad ćemo se izmoriti izabraše Luca i Stipica Montaž.

Mala Mojstrovka se penje s Vrščica koji je u ovom periodu od sredine lipnja pa sigurno do listopada pun ljudi. Biciklisti, planinari, penjači, šetači, turisti, svi su u ovim brzošušecim majicama spremni da se umore i onda da si u kočij poklone pivo ili obrok. Prvi dio staze do Mojstrovke je bio osunčan i samim tim meni najteži, ali ferata je na svu sreću sa sjeverne strane i čitavim putem do vrha nije nas grijalo vruće lipanjsko sunce. Na samom ulazu u feratu Hanzova pot dočekalo nas je veliko snježište i sajla je bila prekrivena snijegom. Nije mi bilo svejedno, jer sam mislila da mogu tresnuti dobro, a iza nas je bila skupina Slovaka i malo bi se posramila, no eto iako mi forma nije neka, izgleda



Lipanj
2025.



da tijelo sve pamti. Ne pamtim vrijeme, ali mislim da smo se nekih dva sata penjali, uz stajanja da se divimo obližnjim vrho-

vima. Ferata je točno po mjeri, dovoljno zanimljiva, bez nekih zahtjevnijih detalja za prelaziti, a povremeno izložena no za-

pravo se čitavo vrijeme osjećaš sigurno. Za mene je to pravi gušt. Na vrhu smo jeli, guštali, strele nisu bile ni na vidiku i mogli smo si dozvoliti to lješKarenje. Spust smo odradili brzinski, jer nas čeka piva u kočij. A kod kuće nas čeka Soča da utočamo noge i izbrišemo svaki umor u njenim mrljim brzicama.

Turistički dan smo proveli obilazeći rijeke, slapove i tražeći birtije koje nam je preporučila Antonija Copic (kolači izvrsni, kava bezveze). Slovenija stvarno izgleda kao pravi smaragd, sva zelena, tirkiznih rijeka, s vrhovima koji izazivaju strahopoštovanje. Ako i nisi planinar, ali voliš i uživaš biti u prirodu, dovoljno je pratiti rijeku Soču i njene pritoke, prošetati stazama i uživati. Mi smo tako obišli slap Kozjak, pa Tolmin-ska korita i za kraj smo otišli na kupanju na jednu topliju rijeku tik uz granicu s Italijom. Soča je samo za one koji prakticiraju wim hof metodu ako se mene pita. Rijeka Nadiža ipak nudi mogućnost da sjediš na slapićima, da se malo brčkaš i da zaplivaš. Soča skida umor s teških nogu i vraća vitalnost, ali plivanje u njoj ostavljam hrabrijima. Za kraj ovog turističkog dana imali smo i dragu posjetu, u istom trenutku na istom mjestu, oko Vrščica našli su se i naši Aida i Teo, pa smo se uspjeli i podružiti. Kratko (budući da je nas čekalo buđenje u ranu zoru), ali slatko. Volim susresti svoje ljude negdje gdje nismo kući.. eto za te je stvari Facebook baš dobar.

Naš izlet na Montaž je bio ovogodišnji „ajmo nešto konkretno“. Montaž (kažu Hribi) je jedna od najmoćnijih i sa svojih 2753 metara druga najviša planina u Julijskim Alpama. Pravo slovensko ime ove planine je Špič nad Policami. Uranili smo jer u Sloveniji uvijek moraš biti oprezan od strele. Meni to još nije sjelo u potpunosti, ali još onomad na Triglavu kad vidiš koliko ih je izginilo od gromova, ima smisla. Preživjela sam rano buđenje, a čak i s lakoćom hodala onim livadnim putem do podnožja stijene. Pratilo nas je dobro vrijeme, uspon isprva, tim livadama, nije jako strm. Prolaziš nekih sat i pol, gledaš oko sebe planinsko cvijeće, zelenu travu, kuće, Kanin i onda, zajedno s dolaskom pod stijenu, stigli su i oblaci. Vrijeme od jednom postaje zlokobnije, puše vjetar, vidimo i prva snježišta i fulamo i put. Krenuli smo za nekim Nijemcima za koje smo mislili da znaju gdje idu, da bi se svi skupa vratili na stazu i onda su oni malo pratili nas. Magla nas je obavila i tada sam ih ugledala. Stado cijelo. I skroz malešni i oni u pubertetu što se naguravaju da se dokažu i plahe majke i jedan s ogromnim rogovima, koji je stajao iznad na poziciji da ih sve vidi. Kozorozi! Još me uvijek kao malo dijete oduševle divlje životinje u planini. Čini mi se da im nikad nisam bila bliže. Na tek nekoliko metara od moje face, stoje i bulje u mene onim svojim očima s



pravokutnom zjenicom. Ne boje se ljudi. Valjda im njihovo kraljevstvo svaki vikend ometaju planinari na koje su se već navikli, kao ljudi koji žive pored vlaka pa više ne čuju njegovu buku. Kako smo se više penjali prema stijeni, tako mi se čini da ih je bilo sve više. Srećom za njih jer nisam osjetila ni strah, ni umor do Pipanovih skala. Skale u planini su meni vrh. Nemam problem s visinom, vežem se i 60 metara prođe puno lakše nego da hodam po livadi. Ove su nedavno obnovljene i zaista ulijevaju povjerenje. Malo je nezgodno ako susretnes neku grupu (iako na polovici skala ima polica gdje se može pričekati i mimoići) jer onda treba čekati i čekati i čekati. No mi smo imali sreće iako je bilo nekih manjih grupica koje su se vraćale. Do vrha, osim skala, vodi i ferata, koja je dovoljno zahtjevna da ti bude uzbudljivo, a kako je podijeljena na nekih 15 etapa,

mislim da je 8 najzahtjevniji dio, posebno kada se spuštaš. Penjanje po stijeni Montaža mi je baš bilo dobro iskustvo, poznata sam po tome da živnem kad se treba verati, a da jedva idem dok se hoda, no ne znam baš da li bi bila toliko opuštena da je vidljivost bila bolja. Ovako hodaš, vereš se, opušten si jer nemaš pojma što je ispod tebe. A svaki vrh se čini kao vrh dok se ne popneš na njega, pa skužiš da ima još. No za dolazak na vrh bili smo nagrađeni suncem. Povratak je bio mrvu teži, bar to spuštanje po ferati, ali smo barem znali da snježišta možemo zaobići. Najbolji dio povratka je bilo trčanje niz sipar, veselo kojim ne samo da smo uštedjeli 40 minuta puta, već i zabava. Prvo pravo jelo tek na livadi podno sipara, a onda nezaobilazna piva u kočij kao nagrada za trud i uspjeh. Vratila sam se.

PREDIVNA ČVRSNICA

21.-23.2.
2025.



PIŠE:
JAKOV ROŠKO

U petak iza posla nas 7 odlazi put Bli-dinja gdje prvo opremamo spizu u Prodexa, a zatim odlazimo i na večeru u Hajdučke vrleti. Dolazimo u Planinarsku kuću Munika gdje nas dočekaju unutrašnja temperatura od -6. Uz lagano druženje uspijevamo ugrijati planinarsku kuću, a naš Brko spava uz peč te povremeno tijekom noći ubaciva drva u peč.

Na sami uspon krećemo oko 8, do same Vitlenice šetamo 50-tak minuta. Zatim nam slijedi dio kroz šumu, a oko 10 dolazimo do klupe sa predivnim pogledom prema Vilincu i uživamo u miru i tišini Čvrsnice gdje smo tijekom cijelog dana vidjeli samo dvoje planinara. Tu radimo malo dužu pauzu te lagano nastavljamo šetati po Čvrsnici omotanoj snježnim pokrivačem. Uživamo u prelijepim pogledima iako nam sam doživljaj kvare malo pusti tragovi motornih sanjki. U jednom trenutku snijeg postaje malo dublji i mekši, čak su vidljivi i tragovi mini lavine, ali nastavljamo dalje te na nekih 1850-tak metara visine polako razmišljamo o povratku nazad. Moram priznati da me sami uspon malo iscrpio, a nakon marende i pive odlazimo natrag put automobila. Stižemo na početnu točku uspona nakon 9 sati predivnog hodanja po prekrasnoj bijeloj Čvrsnici te odlazimo u Hajdučke vrleti na lijepu večeru. Druženje nastavljamo u planinarskoj kući Munika te odlučujemo da zbog lošije prognoze se nećemo rano ustajati.

To je bio dobar odabir jer ujutro kad smo



se probudili kiša je lagano padala što je značilo da nećemo penjati Vran već ćemo otići do Hajdučkih vrleti na rakiju i doručak. Lagano se upućujemo put Trilja na ručak međutim dva restorana u Trilju su

puna te pada odluka da idemo direkt u Šibenik.

Sve u svemu jedan lijepi izlet na prekrasnu Čvrsnicu!

Moj prvi izlet s Mihovilcima BIOKOVO (VOŠAC – SV. JURE)



PIŠE:
IVANA BRALIĆ

Izlet na Biokovo pod vodstvom Rite Vučković započinje od planinarskog doma Vošac.

Puni entuzijazma penjemo se prvim blažim usponom pa nakon 10-minutnog zagrijavanja kratko stajemo da uhvatimo malo biokovskog zraka. "Ima li života na ovoj planini?" čujem riječi nekog iza sebe. Krajičkom oka pogledavam prema svim onim vrhovima ne bi li ugledala divokozu. Ubrzo nakon što smo stali kraj kapelice da se odmorimo, spazimo jednu na Velikom Troglavu koja nas je zasigurno promatrala s čuđenjem, kao i mi nju.

Na sjevernim padinama uočavamo ostatke snijega. Nikola se malo zaigrao s velikim komadima poluzaleđenog snijega koje je bacao u vrtaču. Dečki otpozadi mu dodaju još veći komad i dok ga junački baca, ekipa viče "eeee!!". Nailazimo na kratki spust pun snijega, a netko poviče "vadi dereze!!". Naravno da je bila šala jer smo ga prošli brzo i sigurno uz malo proklizavanja.

Zadnji uspon dovodi nas na cestu kojom se spuštamo do doma pod vrhom Sv. Jure. Tonči nam otvara vrata doma i tu pravimo dužu pauzu. Napunili smo želudce, spremni smo za osvajanje vrha. Vodičica Rita "iz Ukrajine" kako bi rekao Tonči, u čas nas je sve podigla na noge s pitanjem "tko će ići prvi?". Nema odustajanja jer ako se nisi popeo na vrh, nisi ništa ni vidio. Zapuhami, ali s osmijehom na licu potvrđujemo da ovo uopće nije bilo loše za malo rastegnute noge. Tu smo se ispred crkvice svi zajedno fotografirali.

Kreće povratak spuštanjem s vrha, preko Sedmine i Lokve pa sve do Vošca. Na Sedmini nas Tonči poziva na odmor - "Zapalite, popijte nešto." Odjednom se vade pive, čuturice i cigarete. Pauzu nam je začinio zanimljivim saznanjima o cetinskoj kulturi te o nekadašnjem životu stanovnika sela smještenih podno Biokova. Nastavljamo put prema kući Slobodana Ravlića - Lokvi. Dok se približavamo, osjetimo miris dima i nekako priželjkujemo da nam je Tonči tamo pripremio gradele.

Tu su nas toplo dočekali domaćini i umjesto gradela poslužili nas pivom. Dan je



9.3.2025.

izmicaio, a vjetar se lagano pojačavao pa nam je valjalo krenuti. Iz Suzinih usta ponavljalo se nešto kao pjesma: "Ajmee eno onog odašiljačaaa!" Dolazimo do zadnje točke gdje se oni umorniji odvajaju i odlaze prema autima, a svi drugi s još rezerve u nogama, žustro gaze zadnjim usponom do Vošca.

Popeti se gore bilo je kao nagrada. Kakav trenutak, kakav pogled! Neopisiv je osjećaj promatrati tu ljepotu mjesta gdje se planina spaja s morem. Malo smo sjedili i uživali dok se vjetar nije pojačao. Postajalo je sve hladnije pa smo se ubrzo još jednom zajedno fotografirali. Spustili smo se do auta i za kraj otišli na večeru u Trilj.





20.-24.8.
2025.



PIŠE:

GOGA EVIĆ

Goga, Toni, Krešo, Bruno i Anđelo dodani ste u grupu PROKLETIJE! Mala skupina ljudi - svi gym ekipa s 4 muškarca i ja 'djevojka' dobiva upute sa planom ruta za planinarenje i pitanjem idemo li?

Po meni bi se ta ekipa 'ladno mogla zvati LJEPOTICA & ZVIJERI.

Veliki DA je odgovor svih nas te kreću poruke. Ja ću iznajmiti kombi. Ja nosim rakiju i pivu. Ja nosim kolače i kolu Zero naravno. Ja nosim kobasice i špeka. Ja ću proteinske čokse i domaćeg sira. Ja sam nam rezervirao kuću. Mi svi kao ekipa smo opušteni, složni, ali u planini bolesno oprezni. Nemamo vodiča jer svi smo to. Iako za mene je to Anđelo Zorica koji je najiskusniji od nas te traži i uči nas da brinemo jedni o drugima. Ruksaci su već spremni za četvrtak da se popnemo na Zlu Kolatu 2535mnv zvanu krov Crne Gore.

Srijeda nakon posla osjetim da lagano grlo zateže, brzinski uzimam Neo Angin sprej i naravno odlazimo u kombiju punom opreme i hrane jer svi volimo jesti haha. Vozimo se cijelu vječnost, ali put je uvijek vesel i bez spavanja jer ne postoji pjesma koju Toni Đurčinović ne zna, a da nam ju i ne otpjeva. Pa zamislite koliko sam pjesama čula za 11 sati vožnje.

Ne da me boli grlo nego me zabolile i uši



hahahahahaha.

Buđenje uz miris turske kave i kažu mi 50 pečenih jaja, probudio je garant i susjede. Nije nam potreban sprej protiv životinja hahahaha. Uzimamo terenac mislim da je moje godišće, valda iz 70ih koji nas je odvezao mali dio puta do starta i lagano i pomalo po dalmatinski krenuli do vrha. Bilo je travnjaka, puteljaka koji krivudaju gore-dole dok nismo došli do kamenja i sipara te nastavili samo prema vrhu. Našli smo na malo snijega i zanimljivu špilju

koja je hladna kao led, a po tome je naravno i dobila ime Ledena špilja.

Vrijeme nas je poslužilo bez kiše tako da nije bilo klizavo što nije značilo da je neće biti u subotu kada planiramo popeti kraljicu Prokletija Maja Jezerce. U jednom trenutku ljepotica (to sam ja naravno) preuzela je vodstvo pred sam kraj i to onaj teži dio, pa dovela moje momke na vrh.

Dočekao nas je jaki vjetar no ostali smo ležati u zaklonu bar sat vremena udišući taj filtrirani zrak prkoseći vjetru koji nas je

ometao, ali se nismo dali omesti promatrajući tu ljepotu.

Za mene ovo nije težak uspon iako mislim da nije za početnike, zahtjeva oprez i dobru fizičku kondiciju. Silazak je bio nešto lakši sa stankama za ležanje u travi jer svaki odlazak u planine mora biti gušt pa makar to bila ponekada kiša i magla jer i one imaju svoje čari. Grlo je sve crvenije pa ga za kraj grijem čorbom (juhom) i rakijom.

liiiiiti stiže kiša koja nam olakšava spavanje. Ja sam kao beba spavala, ali beba koja hrče jer bolest stiže i obuzima me. Petak odmor onako laganini kafenisanja i mogu vam reći da su u Crnoj Gori u tome jači nego mi u Dalmaciji. Kiša ne prestaje, bliži se noć i moja prehlada uzima maha no opcija nije odustati i opcija nije ugroziti ostale jer znam da ja to mogu jer želim. Buđenje prije alarma u 4h jer spavanja nije ni bilo. Veselim se jer nema kiše što znači kraljice Maja eto nas. Opet uzimamo terenac koji nas vozi po vojnoj zahtjevnoj makadamskoj cesti, koja je pogodna samo za terence (nikako za moju kralježnicu) do starta bivše vojne kolibe Karaula Žastan. Toplo smo obučeni jer hladno, mračno, vlažno i maglovito jutro je.

Ulazimo u bukavu šumu i koračamo uzbrdo po mokroj zemlji i kliskom kamenju. Sustiže nas grupica ljudi koja nas obilazi dok mi lagano (kako drugacije pa iz Dalmacije smo) idemo laganini svojim tempom. Dolazimo do mjesta gdje 'ilegalno' prelazimo iz Crne Gore u Albaniju te ovjekovječujemo taj prelazak fotografijom. Nastavljamo malo lakšim putem dolazeći do jezera gdje stižemo veselu ekipu koja nas je obišla te pristojno nudimo ih rakijom. Bogami ne odbijaju pravu šljivovicu, bit će još veseliji vidim. Obilazimo presušena jezera osim jednoga ne znam mu ime, dok se ja mislim pa zašto kažu da je to jedan od najopasnijih i najtežih vrhova. Hodajući shvaćam da postaje sve teže dok se planina odlučila skrivati pod oblacima, ali ipak dovoljno razotkrivati pokazujući nam svoju golemu moć. Kao da nam govori ljudi moji koliko god da se popnete visoko ja ću uvijek biti viša. Bogami okrutna i surova je iako ju magleni ogrtač vješto skriva. Dolazimo do stijena, kamena i sipara gdje put postaje sve opasniji. Nailazimo i prelazimo preko snijega i leda, a moja bolest je tu već uznapredovala. Na sam vrh me ne nose moji mišići nego snaga volje iako su i oni dobrodošli na ovakvim planinama. Postaje sve napetije, uzbudljivije, ljepše i opasnije sa puno sipara, oštih grebena i stijena bez vegetacije tako da niti najmanji neoprez nije dozvoljen. Ostavljamo štapove i nastavljamo put do vrha uz pomoć ruku i nogu. Magla se poigrava sa nama povremeno otkrivajući na kratko tu ljepotu, a mi svaki put zastajemo i promatramo pokušavajući ju osjetiti. Kroz maglu vidimo križ koji nam pokazuje da stigli ste, uspjeli ste doći u posjet kraljici Prokletija Maja Jezerce u Albaniji sa 2694 mnv jedan od najtežih i najopasnijih uspona u životu.





PIŠE:
DUŠKA PANJKOTA

E, stigla je jesen i boravak u prirodi postaje čaroban pa gdje god krenuli.

Uputilo se tako 19 Mihovilaca sa Šubičevca, točno u 07:04 h, a kako to obično biva ispratio ih je predsjednik Mate, jer njega zovu masline pa ne ide s njima, ali valjat će to za gradeljanje kad on odluči častiti svoje Mihovilce.

Kolonu predvodi vodič Zoran Kolumbo koji je nešto pričao, a ja od pozdravljanja sa veselim Mihovilcima uspjela sam čuti da idemo po planu i programu na planinu Svilaju, da je malo zahtjevno i to je too pa kako bude.

Put putujemo i zaustavljamo se u nekom kafiću u Drnišu.

Prilazim društvancu za stol i htjedoh nešto upitati, ali su me preduhitrili usklikima "evo se javlja za putopis, jednoglasno prihvaćamo" i g o t o v o.

Nema se tu šta dalje komentirati, većina je 'za', a meni zvoni ono kako je 'bitno biti u pravo vrime na pravom mjestu', e.

Ok. onda vodite računa o svakoj izgovorenoj riječi jer neće vriditi mili pogledi.

Uputili smo se dalje, ali meni u glavi lebdi sastav i nemam pojma kroz koja sela prolazimo, sve do zaustavljanja u Ogorju, odakle počinje staza do odredišta.

Ooo, puno mi je zanimljiva ova staza već na samom početku.

Laganim korakom po ravnom ulazimo u gustu šumu pa malo nizbrdo, a šareni tapet od raznobojnog lišća pod nogama, ali ne šuška, mokro je i sklisko, ali nema veze, mi se penjemo nizbrdo ka vrhu Svilaje, 1508m.

Nikada ovako.

Ma, uživancija. Moj nos curi, ali čujem da i drugi šmrkuću, svi smo se izgleda nakokali mirisnih trava, onako usput.

Relax totalni, vruće je.

Nije ta lipota potrajala dugo, ukazala se čistina, otvoreni teren, kamenjara, a pari mi se i malo uzbrdo, a vrh je tamo negdi, je l' blizu il' daleko, a 'ko zna kad je magla sve obavila.

Mirno je i tiho, samo se negdi iz dubine čuju glasovi planinara koji dolaze iz drugog smjera.

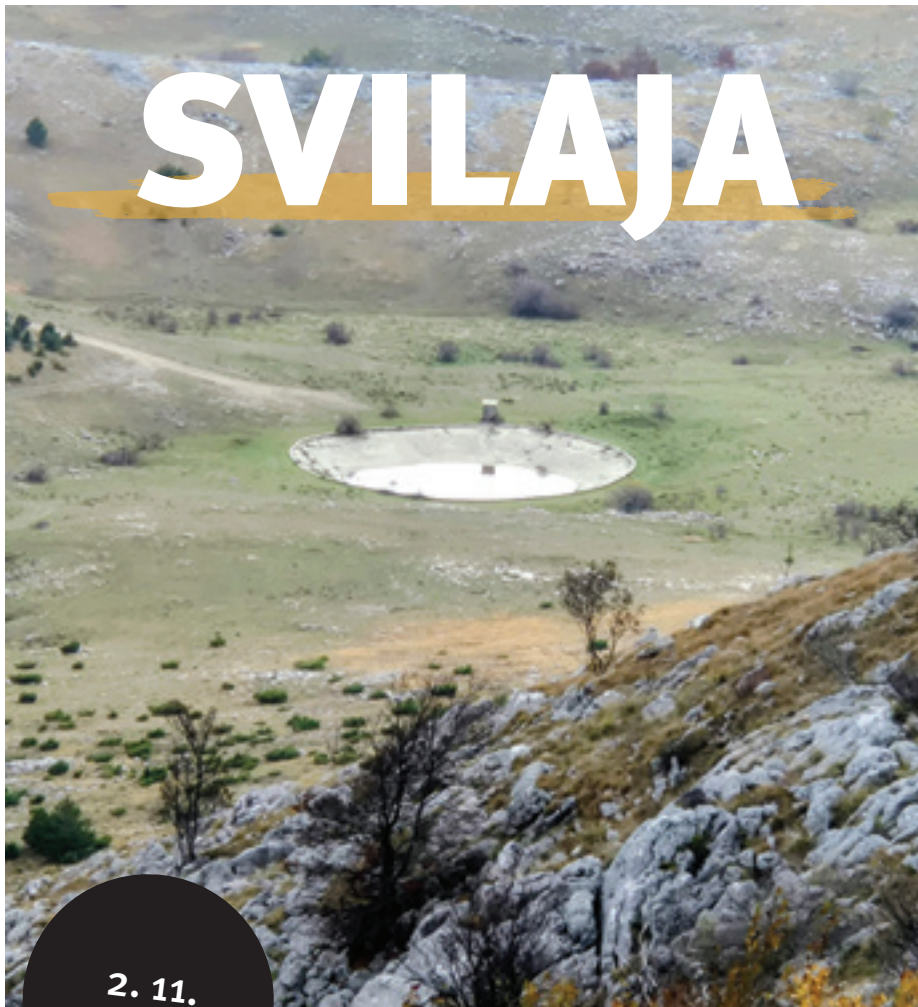
Korak po korak i malo oštrije uzbrdo, a i neki vjetar je zapuša da se zna da smo na Svilaji.

Ukoso, a uzbrdo po ovoj kraškoj goleti po kamenjaru bez raslinja, a rezak i hladan zrak, a magla sve gušća. Lipota planinarenja je i to. Moramo se zabundati.

Dio ekipe više i ne vidim, ali nije ni važno, Antonia Viljac i ja smo prave metle, temeljite i ne promiču nam ni brlozi podno kamenčina ni sva ova lipota u magli.

Stigosmo do vrha za jedan čas, ali ovi gori su već promrzli jer su stigli malo prije nas

SVILAJA



2. 11.
2025.



i utvrdili da je vrh označen geodetskim stupom, a malo dalje i drvenim križem i pofotkali se u svim kombinacijama i eto za kraj i nas dvi za jednu skupnu fotku za Helop na dan 02.11.2025.god.

S vrha puca najljepši pogled u maglu, ponekad, a i to je život.

Spustili smo se do obližnje zavjetrine da se odmorimo od vjetra, nahranimo, napijemo i prodivanimo, o zdravoj hrani, naravno.

Nastavili smo svoje putešestvije kružnom stazom po grebenu ispod vrha po krškoj goleti, a kako je odmicao dan, a spuštali se sve niže, magla je nestajala i počeli se otvarati vidici.

Predivno, na desnoj strani pogled seže do pojilišta, ogromne lokve, a još dalje i pastirske kuće.

Pomalo ulazimo u šumsku stazu odakle nam puca pogled na Peručko jezero suncem obasjano.

Ma, divno. Sve se fotka.

Nema više zujanja uokolo jer ova staza u šumi jest prekrasnih boja, ali opet mokra i skliska i nizbrdo.

Pa kažu snig. Pa imaš dereze.

Divan je dan za nama, ali slijedi naš večernji običaj dobrog zaloga i opuštajuće kapljice.

I tako se dan pretvorio u noć do novog svitanja.

The Dinarska obilaznica u dva dana: OD KNINA DO KIJEVA PREKO KROVA HRVATSKE



PIŠU:
LOKANI BANDITI
(BAKI&VJEKO)

Svibanj
2025.

U svibnju ove godine moj prijatelj Baki i ja odlučili smo proći Dinarsku obilaznicu – planinarsku rutu koja obuhvaća najviši vrh Hrvatske i nudi sve ono zbog čega se zaljubljujemo u planinarenje: iza zove, tišinu, divlju prirodu i trenutke koje ne zaboravljaš. Odlučili smo sve prijeći u dva dana, sa startom u Kninu i ciljem kod crkve svetog Mihovila u Kijevu, gdje sam i ostavio svoj auto. Ostatak puta – nogama.

Dan 0: Pripreme

U četvrtak navečer krećemo iz Šibenika s dva auta. Auto ostavljam u Kijevu, a Baki me kupi sa svojim kolima i nastavljamo do Knina. Smještamo se u apartman, bavljamo po gradu, pijemo kavu s pivom i vinom i kupujemo potrepštine za rutu. Večer je prolazila lagano, ali uzbuđenje se osjećalo.

Dan 1: Kninska Tvrđava - Krčić - Napoleonov most - Tomin Nosić - Badanj - p.d.Brezovac - p.s. Zlatko Prgin (36 km)

Buđenje: 03:30. Spremamo doručak: šest jaja (jer "jedno jaje snagu daje") pa nismo htjeli ništa riskirati i 15 malih hrenovki sa sirom. Uz jutarnju kavu i trač partiju, spremni smo.

Polazak: U 05:30 krećemo od Kninske tvrđave. Jutro je toplo, zrak svjež – idealno za start.

Pratimo šetnicu uz rijeku Krku do slapa Krčić. Greškom tražimo prvi pečat iza slapa pa Baki završava mokar do kože jer je orkanska bura razbacala slap naokolo. Kad konačno otvorimo knjižicu, shvatimo da je pečat zapravo na Napoleonovoj cesti. Nakon toga ruta nas vodi preko Napoleonovog mosta prema Mirkovićima – još jedan pečat, još jedan korak bliže cilju.

Od Mirkovića počinje lagani uspon prema planinarskom domu Brezovac. Usput skrećemo do vrha Tomin nosić (935 mnv), gdje udaramo žig i vraćamo se na glavnu stazu.

Malo prije Brezovca odlučujemo napraviti zaokret i prvo popeti vrh Badanj (1281 mnv). Torbe ostavljamo skriveno uz stazu, a za sat vremena stižemo na vrh. Pogled nas nagrađuje, a povratak do doma Brezovac daje prijeko potreban odmor.

No dan nije gotov. Sljedeći cilj: planinarski dom Zlatko Prgin, smješten na 1543 mnv. Put vodi preko guste bukove šume, pašnjaka Duler i prijevora Samar. Energija opada, ali pomažu bajame, energetske čokoladice i međusobno ohrabivanje: "Još samo pola sata!"

Dolazak: oko 16:30 dolazimo na Prgin. Iza nas je oko 36 km hoda. Umorni, ali zadovoljni. Kuhamo kavu, večeramo šparoge koje smo ponijeli, ložimo vatru i uz glazbu Darka Rundeka i Miladina Šobića zatvaramo prvi dan.

Dan 2: P.s. Zlatko Prgin - Dinara (Sinjal) - Gorica - Sinjal - Jančija Glavica - Martinova Košara - Glavaš - izvor Cetine - Kijevo (28 km)

Buđenje: Oko 6 sati. Vani -2 °C, osjet -6 °C. Bura dere. Kako je puvalo po noći mislili smo da nas je odnalo skupa sa skloništem u najmanju ruku do Goriša. Navlačimo svu robu što imamo i krećemo prema Dinari (Sinjalu) – najvišem vrhu Hrvatske (1831 mnv). Stižemo za oko 45 minuta, žigujemo, slikamo se i polako dolazimo k sebi.

Nakon Dinare (Sinjala), odlučujemo skoknuti do vrha Gorica, udaljenog oko sat vremena hoda. Gorica se nalazi poviše p.s. Drago Grubač. Vraćamo se ponovno do Sinjala i nastavljamo prema Jančijoj glavici (1585 mnv). Umor postaje sve izraženiji, ali sunce dodatno ubrzava iscrpljenost.

Kod Martinovih košara već osjećamo da su nam noge sve teže i teže. Prolaskom pored Glavaša ipak dolazimo do one "sad je lako" faze. Kako smo fasovali sa tom fazom. Staza prema izvoru Cetine je zarasla, ali se snalazimo prateći stupove električne mreže.

Završetak: Dolazimo do izvora Cetine – pivo i uštipci za kraj. Nakon kratkog odmora, zadnja dionica po asfaltu do Kijeva. Dolazimo nakon sat vremena hoda. Moj auto nas čeka.

Nakon svega, vozim Bakiju po njegov auto kod Kninske tvrđave. Odatle se spuštamo prema Šibeniku. Umorni ka pasi, crveni ka rakovi, ali ponosni, sretni i zadovoljni. Baterije su napunjene.

Zaključak

Dinarska obilaznica. 2 dana, 64 km. Fizički zahtjevna, ali duhovno ispunjavajuća. Kombinacija netaknute prirode, uspona, žigova, smijeha i tišine čini ovu rutu posebnom. Ako razmišljate o hodanju ovom stazom – pripremite se dobro, fizički i logistički, ali budite sigurni da vas čeka iskustvo koje ćete dugo nositi u sebi. Za nas dvojicu – to su bila dva dana čistog merčenja.





PIŠE:
PERINA PRIBILOVIĆ

Iako nitko nije čuo za planinu Brač, naša grupa od 26-ero, manje-više planinara – penjala se i spuštala po Braču, njegovim obroncima i Vidovoj gori koja se uzdiže na 780 metara nadmorske visine.

Ali, nizinske pripreme krenule su danima ranije jer put do Brača nije nimalo lak. Kao prvo, trebalo nas je pobrojati, organizirati i potrpiti u vozila... Tog nemilog posla uhvatila se naša vodičica **Antonia Viljac**, od milja zvana Viljuška. Koordinirajući nas izdaleka i s visoka, s nekog tamo brda oko „Imockoga“ – ipak je uspjela u tome pa je prvu turu Mihovilovaca uhvatila na popodnevnom trajektu Split-Supetar.

Po najhladnijem danu i noći, toga petka 3.10.2025., kada su se nenadano i naglo snijegom zabijelile sve više planine u okolini pa čak i naš Zavižan, mi smo se smjestili u ugodnoj i gostoljubivoj **Planinarskoj kući Gažul**. Ondje su nas dočekala suha i nacijepana drva – na čemu smo beskraino zahvalni ljubaznim domaćinima **PD Profunda** jer su nam pružili pravu „toplinu doma“.

Toplo je bilo i na spavanju. Nekima čak i pretoplo. 20 duša smještenih u ugodnoj i dobro opremljenoj spavaonici – učilo se skromnosti, toleranciji i prihvaćanju tuđih navika, svjesnih i nesvjesnih. Nekoliko pak ljudi za kojih nije bilo mjesta u domu – spavali su u šatorima pa na žalost nisu dijelili iste snove sa svojim tolerantnim i „napačenim“ drugarima... Druge snove su snivale i naše Ljiljane smještene luksuznom u apartmanu s bazenom. Pih, lako tako... Nema veze – zaslužile su!

Ali zato prije spavanja svi smo se družili i dijelili zajedničku večeru koju je u

Osvojili Brač, ukrotili zmaja, popeli Vidovu goru – VIDJELI VRATA PAKLA

3.-5.10.
2025.

hladnoj bračkoj noći pripremio maestralni **Mate Matić**: „gril majstor na vratima pakla!“ Okrenuo je on u par sati – na dva roštilja, brat-bratu, sigurno 10 kilograma mesa.

I to je bilo dobro! Jer planinarima je trebala snaga za subotnje osvajanje Brača i šetnju preko Vidove gore do Bola. Najviša je to gora naših otoka ali i jedan od najljepših jadranskih vidikovaca s kojeg puca pogled na Hvar, Korčulu, Pelješac i Lastovo, a za burnih dana na obzoru je, kažu mnogi – viđena čak i Italija. Vidova gora se proteže kao izduženi krški greben uz južnu obalu otoka Brača. S jedne strane, prema Bolu iznad Zlatnoga rata, ruši se stijenama u more. Sjeverna se strana gore blago spušta prema unutrašnjosti otoka.

A upravo ta unutrašnjost nama je bila početni visoki start! Krenuvši od naše **Planinarske kuće Gažul na 574 mnn**, lagano smo šetali utabanom i markiranom stazom prema vrhu. U tih 4 kilometra susreli smo makar sto od dvjesto trkača pridošlih na **8. Otvoreno prvenstvo Brača u orijentacijskom trčanju**. Nismo im baš svima 200 podapeli noge, premda smo bili malo obezglavljeni... Jer naime, naša planinarska vodičica **Antonia** doznala je što je bol na Braču... i tako ostala bolesna u šatoru liječiti viruse koje je pokupila u „Imockome“ kraju – družeći se sa čudnim i sumnjivim ljudima, a ne s ovako zdravim i kršnim poput nas.

Nasreću, kako to biva u životu – izrodile

su se nove vođe!

I to u liku i djelu **Marija Gverića i Pepera Slavice** (op.a. – čisto sumnjam da mu je to pravo ime). Odradili smo brzi dir na vrh, marendali, uživali u širokim vidicima, odmarali, zalegli, fotografirali... Potom nizbrdo u Bol na kupanjac i kavu. Spust je bio zahtjevniji i dulji ali svakako s predivnim pogledom. 8 kilometara do mora prošli smo u dva-tri sata hoda. Nešto sipkim putem kroz krš, malo stazama pored urednih vinograda te asfaltom kroz naselje. Nakon kave i osvježjenja – većina je opet zaleгла na plaži... Izuzev 4-5 hrabrih koji su se kupali u moru unatoč buri i našim pogledima koji su virili iz kapuljača s besplatnih ležaljki.

Prije sutona, nadljudskim naporima, ispuštajući dušu i žuč u okukama – u Bol se vozilom spustila i bolesna Antonia. Trebala je pokupiti 4-5 vozača koji će otići po automobile kod planinarske kuće i opet se vratiti po nas.

Akcija je bila uspješna. Strpali smo se u sve slobodne šupljine dostupnih vozila, pa čak i u prtljažnik.

Ostatak popodneva imali smo „voljno“. Dok su neki odmarali u domu, drugi su istraživali otok i gastro ponudu obližnjih restorana. Kalorije su kasnije pokušali izgubiti na noćnoj košarci s lokalnim klincima. Ne znam koliko su uspjeli...

Kako smo se manje-više istulumarili pret hodne noći, subotu smo proveli u mirnijem druženju i na vrijeme zaspali.

Nedjelja je bila dan za nove pohode koje je Antonia dogovorila još s „Imockih brda“ – dok ju je zdravlje držalo. Organizirala nam je genijalnog vodiča **Zorana Kojdića** i pohod **Zmajevoj špilji u Murvici**.

Do tog neobičnog i mističnog mjesta vodi jedino uspon strmom planinarskom stazom koju smo uz 2-3 pauze i Zoranova zanimljiva predavanja – s guštom svladali. Moglo smo mi to i brže – ali Branko je imao potpitanja. S obzirom na to da smo tolerantni – nije nam smetalo. Na kraju nije smetalo ni ljubaznom vodiču **Zoranu** kojega smo



zarazili našom tolerancijom i smijehom (a mogli smo i Antonijinom virusom).

Što reći o Zmajevoj špilji? Ne znam od kuda da krenem... Morat ćete se javiti **Zoranu Kojdiću**, tom velikom znalcu iz Murvice koji se svakodnevno s turistima penje do „**Dragonjine špilje**“. Nudeći im pritom sve teorije o njenom postanku koje isprepliću antičke, poganske i kršćanske misterije i dokaze.

Ali za one koji su lijeni evo Googla – čisto da me malo sažme:

•Naziv: Poznata i kao **Dragonjina špilja**, dobila je ime po reljefu zmaja koji se nalazi na ulazu.

•Povijest: Služila je kao prebivalište



poljičkih glagoljaša, ali i kao mjesto života ljudi od antičkog doba do novog vijeka.

•Reljefi: Unutar špilje nalaze se bogati reljefi s drevnim simbolima koje znanstvenici još uvijek proučavaju.

Posjet Zmajevoj špilji

Pristup: Nalazi se na južnim padinama Vidove gore, u blizini sela Murvica.

Organizacija posjeta: Zbog oštećenja i krađa, špilja je danas zatvorena i može se posjetiti samo uz najavu i pratnju vodiča koji ima ključ.

Značaj

•Kulturno nasljeđe: Špilja je vrijedan spomenik pećinskog života i sačuvana je ostavština slavenskih legendi i vjerovanja, kao i glagoljaške pismenosti.

•Glagoljski prvotisk: Iz ove špilje potječe rijedak primjerak hrvatskog glagoljskog misala iz 1483. godine, koji se danas čuva u Bolu.

Ostavivši za sobom mistične priče, reljefe i zmajeve – spustili smo se nazad u Murvicu i zamišljeni vratili u dom. Nakon brzinskog hranjenja, pakiranja, čišćenja našeg toploga doma – krenuli smo u Supetar na trajekt za Split.

Fantastičan trodnevni izlet s divnim ljudima na trajektu nebo je dodatno nagradilo s purpurno-vatrenim zalaskom sunca. Dokazavši tako još jednom da izlet nije samo odredište nego cijelo putovanje, kao i lijepi osjećaji te sjećanja koja se protežu danima kasnije.

Pa tako Antonija još ne može ugasiti Wapp grupu **BRAC- izlet** iako je do danas ozdravila i nemoć ju je prošla.

Markiranje staze Kijevo – Bat

21.6.
2025.



PIŠE:

SANJA LELAS

Naši su markacisti u subotu 21.6.2025. obnovili markaciju od Kijeva do vrha Bat, najvišeg vrha Kijevskog Kozjaka.

U subotu 21.06.2025., mala (..čitaj šest) ali snažna te piturom, kistovima, kanticama i rukavicama naoružana ekipa markacista i ljubitelja prirode krenula put Vrljke na kavu i uštipke (jer šta se mora nije teško). Bila je to rapsodija okusa, vrljčkog toplog i hrskavog uštipka, jogurta, sira i kave..

Vratimo se na ono bitno, punog želudca i dobre atmosfere krećemo prema Kijevu. Skrećemo u zaseoku Bajani i vrlo brzo stižemo do polazne točke prema vrhu Bat.

Raspodijelili pituru u kanticе, podijelili kistove, stavili rukavice prešli ogradu i od stabla do stabla, od kamena do kamena pomalo u jako pozitivnoj atmosferi uredili, označili, markirali staru oputinu do jednog spoja prema vrhu!

Od neakvih zanimljivosti po putu smo sreli jednu mrtvu zmiju (bjeloušku) blizu prvog izvora a onda i predivno davno oziđani drugi izvor kojemu smo malo popravili slova IZVOR VODA. U prvoj verziji smo mislili da piše izvor slatke vode, te se potegla teška rasprava, kakva će biti nego slatka.?!? (..zbunilo nas slovo S..zadnja dva ni u tragovima..!?!). Na povratku onako sretni, zbog, obavljeno planiranog posla, opet na izvoru, naš novopečeni planinar Zoran kaže da je sigurno moralo pisati IZVORSKA VODA!! Samo smo se pogledali..ne samo ga popravi nego i ukasili, a šta reći, šou?!?, smijali se do auta!

Onako sretni, zadovoljni al sad već pomalo gladni, putem do Knina, odlučili

nešto i pojesti!

Šta smo jeli, nećemo otkrivati, samo ćemo napisati da iza predivnog obroka i Velebitske pive, nismo mogli disati! :)



Moj prvi put sa planinarskim društvom

PIŠE:

ANĐELA PAVIĆ

SVETO BRDO 27.04.2025.

Mama i tata su odnedavno članovi HPK Sv. Mihovil, svaki puta kad bi se vratili sa izleta prepričavali bi nam svoje dogodovštine, bilo nam je zabavno slušati, pa smo brat i ja krenuli njihovim stopama!

Moj prvi uspon bio je na Sveti Brdo, koji se nalazi na čak 1752 nadmorske visine i drugi je po redu najviši vrh Velebita! Putem nas je pratila jaka bura koja me nosila i magla od koje nismo mogli puno vidjeti. Stali smo u sklonište Dušice na kratki odmor, prije uspona. Putem su me planinari bodrili da nastavim, i dobila sam na posudbu rukavice i planinarske štapove da mi bude lakše do vrha.

Hvala im još jedanput! Na vrhu smo opet kratko odmorili i slikali se svi zajedno, da imamo uspomenu.

Pri silasku sa Svetog Brda bili smo oprezni jer je bilo sklisko! Vratili smo se na odmor Dušice kako bismo ručali, odmorili i protegli noge. Na kraju smo sretno stigli do auta.

Osjećala sam se umorno ali i sretno zbog novog iskustva.



3.6.
2025.

PIŠE:

JOSIP PELAJIĆ

KONJANIK

Sve staze vode
U duge noći
Naizgled beskraje
I one će proći

U pogledu tvom
S jutrom
Kiše su lile
Planine u njemu
Lipše su bile

Ne nisu to suze
Sa tvoga lica
Tek tisuću zvijezda
Zvijezda
...padalica

I mirisi
Minulih dana
Propalog carstva
Iz ere tulipana...

U hladnoj noći
O suncu su snile
..ko nekad davno
Drevne surdupske
Vile

SURDUP & SamoGRAD

Kroz šumovite kuloare skrivenog Surdupa, gdje vjetar nosi tišinu, a jeka koraka se miješa sa žuborećim Rakovim potokom, započinje naša priča....

Kao petorica konjanika, oprezno krenuli smo starom stazom bez markacija. Ona nije put ucrtan na karti, nego tek trag onih prije nas: Osmanlija, Mlečana, divljih zvijeri, hajduka, pastira, lovaca i planinara. Trag ljudi koji su s planinom znali razgovarati onako kako se razgovara kad čovjek sve razumije i ništa ne mora reći.

Cijelim putem nas prati i povrh nas, kao da prkosi veleban Samograd. Kamenit i sam, sjedi i motri. I on je tek samo jedan od mitskih čuvara Dinare, ali posljednji od surdupske loze divova.

Ustvari, mogu se čuti neke priče, ali još samo uz vatru, dok su zimske noći duge i hladne, da mu je navodno sestra još uvijek živa i da luta beskrajno podzemnim labirintima začaranog Crnopca.

I da joj Had, vladar podzemlja, ne da na površinu.

Ali to je već neka druga priča.

Samograd, taj velebnl div, se i nije puno osvrtao na nas.

Pustio nas je da prođemo mimo, samo na izgled skamenjen, jer znamo da u njemu još stara vatra plamti.

Pustio nas je da prođemo mimo.

Da prođemo kroz njegovu divljinu, po stazama koje se pojave pa nestanu. Nestanu da bi se opet iznenada pojavile.

Kroz borovu šumu, zelene proplanke, pokraj padina i sivih klisura, na kojima, daleko od znatizeljnih očiju, plaha srna protreči tražeći kap rose na pro hladnoj travi.

I ona, premda oprezna, ostavi trag kao putokaz za nas i za one koji tek trebaju proći.



PUTOKAZ ZA MEDIJE :-)

Sve što objavljujemo na društvenim mrežama šalju nam naši članovi ili naše volonterke slučajno uoče dok „skrolaju“ na svojim privatnim računima. Puno vaših zanimljivosti sigurno nam i promakne. Zato nam je bitno da nam pišete i šaljete vaše fotografije, tekstove, informacije o aktivnosti s kojima se ponosite i želite podijeliti sa ostalim mihovilcima. Što slati, kome i kako, čitajte u nastavku.

Nakon nekog atraktivnog izleta ili nekog vama bitnog uspona dok opušteno sjedite na pivi i „skrolate“ izvanredne fotografije koje ste napravili, izaberite par najboljih i uz dvije kratke opisne rečenice (tko, što i gdje) pošaljite nam za **Facebook&Instagram objavu** (slati u Inbox Facebook/Instagram ili direkt WhatsApp Antonia Viljac/Jelena Morić).

Popunite online obrazac **Evidencija godišnjih aktivnosti HPK Sv. Mihovil** <https://forms.gle/tSeAYmbhEy6rTGAY7>.

Zbog brojnih izvještaja koje periodično moramo pripremati ovaj korak nam je jako bitan. Za društvene izlete ili službene klupske aktivnosti (tipa radne akcije) obrazac aktivnosti popunjavaju vodiči/voditelji ali bitno nam je da s nama podijelite i one vaše „neslužbene izlete“ odnosno izlete sa nekim drugim planinarskim društvima i slične aktivnosti u kojima

samostalno sudjelujete.

Dok ste još pod dojmom od vikenda napišite kratki tekst za našu **web stranicu**. Brojni naši članovi nemaju društvene mreže i prate redovno web stranicu. Vjerojatno će neki od kolega upravo na temelju vašeg zanimljivog opisa uputiti se na staze kojima ste hodali. Tekst šaljite u Word formatu putem e-maila (hpk.sveti.mihovil@hps.hr) a fotografije u prilogu. Ne zaboravite navesti datum i lokaciju. Pošaljite više odvojenih e-mailova ako ne možete fotografije priložiti u jedan.

Barem jednom godišnje pripremamo veliku **prezentaciju rada kluba i izložbu**. Tada nam treba puno kvalitetnih fotografija i uzbudljivih video zapisa. Veliki je to posao za šaku naših volontera (najčešće jednog jedinog) pa nam puno znači da unaprijed prikupimo ono najbolje što imate u vašim mobitelima, prije nego ih zatrpate i izgubite kad vas pitamo na kraju godine :) Bilo da imate oko za dobru fotografiju ili talent za atraktivni video šaljite nam na hpk.sveti.mihovil@hps.hr. Imajte na umu da digitalna pohrana s kojom raspolazemo je ograničena i nemamo dežurnog člana koji bi izabirao što od primljenog ide u pohranu. Stoga nemojte slati puno fotografija, izaberite nekoliko najboljih!! Fotografije



moraju naravno biti dobre kvalitete. Imajte na umu da fotografije koje jedan drugome šaljemo preko WhatsApp/Viber/Facebook/Instagram budu smanjene u odnosu na njihovu izvornu veličinu u vašem mobitelu pa najčešće nisu pogodne za razvijanje (direkt slanje s mobitela na e-mail je najbolje).

Svake godine izdajemo ovaj naš časopis koji sada držite u rukama. Pišite za naš **Helop!** Najbolji tekstovi su oni koje smo napisali dok su još svježa sjećanja i žive emocije pa ne čekajte kraj godine i našu urednicu da nas „vuče za rukav“. U duge zimske večeri pod toplom dekom uz vrući čaj nema ništa ljepše nego čitati dogodovštine kolega i gledati predivne fotografije s atraktivnih izleta. Šaljite tekstove i fotografije našoj urednici na antonia.viljac@gmail.com.

U DUMAČAMA JELOVIH KLANACA

Zaboravljenom Terezijanom sa mora u Liku



PIŠE:
NIKO LABOR

Na primorskim padinama Velebita, između lukovošugarskih i tribanjskih staza, smjestiše se Drage i to redom Devčić, Šarić i Barić draga. Sivilo kamenih greda i vršeljaka prošarano je zelenim šipražjem koje neumoljivo guta gotovo zaboravljene pastirske staze. Odveć napušteni stanovi i šterne posljednji su nijemi svjedoci kada su se Devčići, Šarići, Barići, Marasi i Trošelj izdizali u svoja daleka gorska ognjišta i košanice. Sredinom 18. stoljeća podgorski su jamboraši iz velebitskih šuma dovlačili gorostasne trupce na najbliže morske dokove odakle bi ih brodovi otisnuli preko pučine u daleki svijet. Na Velebitu te vlake nazvaše Terezijanama, jer se gradiše na inicijativu Marije Terezije. Jedna od tih vlaka, posve zaboravljena, a možda ipak najintragantnija je Terezijana što je iz Barić drage vodila u Šarića duplje, jedno od najudaljenijih ljetnih podgorskih nastambi. Na svom putu prijeći će jedinstvenim pašnjacima, skrivenim dolcima i imponantnim vrhovima te će se naposljetku uvući u trupinu Velebita lebdeći ponad strašnih gudura Jelovih klanaca, jednim od posljednjih utočišta prave velebitske divljine.

Kao već uhodan trojac, predvođen iskusnim liscima Damirom i Josom, odlučili smo ovu avanturu podijeliti u 2 etape kako bi uspjeli zaviriti u svaki kutak ove iskonske divljine a prati nas i četveronožna suputnica Coda da razotkrije prisutnu divljač koje u ovom bespuću sigurno ne fali. Osunčano jutro u ožujku bilo je idealno za početak uspona iz Barić drage jer se daleko lakše probijati kroz još uvijek ogoljelu mediteransku šikaru, a i obrisi vlake

Terezijane jasno se ocrtavaju u oštrom kamenjaru. Nasuta sitnim, obrubljena krupnijim kamenjem te izdubljena podnim kanalima za odvod slivne vode jasno nam pokazuje karakter prave „ceste“ majstorski izrezbarene među brdovitim vršeljima. Isprva položito, zatim uz nekoliko serpentina dovodi nas na prvu zaravan zvanu Podine. Nju pak krasi nekoličina četverokutnih ograda čija se trava nestvarno zeleni usred surove kamenjarske



pustinje. Tu je još donedavno Drago Trošelj, kao posljednji pastir iz obližnjeg zaseoka, dovodio ovce na ispašu ali godine su učinile svoje te i ovu zaravan zajedno s napuštenim stanovima polako osvaja neprohodna drača. Sada nas staza podiže u strmim lukovima i nakon dva sata izbija na Šušnjevac.

Jedan od najljepših velebitskih dolaca skriven je među kamenitim kupolama vrhova koji ga okružuju i budno bdiju nad njegovim sočnim, zelenim travnjacima. I ovdje je Drago dovodio svoje ovce na ispašu dok je mogao, a blago je napajao u obližnjim šternama i čatrnjama još uvijek punima vode. Nekoć su ovdje živjele dvije seoske zadruge – Gornji i Donji Marasi ali nisu izgleda bili previše bliski jer se svatko grupirao u svom dijelu dolca, pa su tako odvojeno selili u planinu. Jedni u Šarića duplje, a drugi u malo udaljeniji Marasa paljež (obje u blizini poznate kotline Jelove ruje). Šušnjevac obiluje brojnim živopisnim anegdotama ovdašnjih podgoraca počevši o posljednjem Šušnjevcu didu Luki kojeg su u veljači 1960. rukama sneli na groblje u Barić dragi, zatim didu Juri koji se brižljivo brinuo o aleji javora makljena čiji drvoredi i danas krasi njegov travnati plato ili pak o lovcu Devčiću koji je prateći tragove lisice u snijegu otkrio obližnju špilju sa stometarskom podzemnom dvoranom. Dolac je omeđen Trovrhom koji poput Posejdonovog trozubca strši nad zaraslim ogradama, zatim Kurozebom, Visovačom te Kukom oblim koji svojom jedinstvenom vizurom neodoljivo podsjeća na famoznu Stapinu. I upravo podno njega pokušavamo s Terezijane pronaći staru pastirsku stazu koja bi nas odvela do još jednog bisera skrivenog u njegovim plećima. Uspinjemo se iznad Šušnjeva na jedinstvenu kamenicu opasanu s 2 m visokom gromačom koja je tako velika i duboka neodoljivo mamila djecu da se kupaju u njoj. Probijajući se kroz šikaru, Coda je podigla krdo divljih svinja što su se u tren usplahireno razbježale zaraslim klancem. Potpuno nemoćni ostajemo među žilavom grabovinom dok nas s obližnjih litica na sigurnoj visini promatraju zbunjene divokoze koje je privukao ovaj neočekivani metež. Prirodni nagon odradio je svoje, psa nije bilo nekih 20-ak min, a mi se uskoro dočepasmo podnožja Kuka oblog. Ljepotu amfiteatralno obrubljenog travnatog dolca Vrančevca teško je opisati riječima. Skriven među nazubljenim gredama i nadvišen visokom glazurom Kuka oblog dolac je moguće uočiti samo s jedne točke Terezijane visoko iznad njega. I baš na tim ekspozicijama Terezijana je najljepše izvedena, prekrasno podzidana strmo iznad Brolinog klanca. Predaja kaže da su ovdje za vrijeme gradnje stradali vo-



lovi pa je glavni izvođač radova Rogić iz senjskog kraja, sam sebi presudio. Upravo na ovoj točki nalazi se raskrižje brojnih pastirskih staza što se uzdižu iznad draga, a mi se probijajući kroz gotovo neprohodnu šikaru spuštamo na još jedan dolac u nizu zvan Platičevac. On je pak skriven na visokom platou iznad nekadašnjeg naselja Šarića te u strmom luku zaobilazi Kuk obli kako bi se naposljetku spojio na Terezijanu. Starom, još donekle vidljivom pastirskom stazicom polako se vraćamo prema moru.

Dva mjeseca kasnije vegetacija je uzela maha i zazelenila ličke šume. Branimir Gušić, strastveni istraživač Velebita u prošlosti, piše o stazi koja je s Jelove ruje vodila nekih 20-ak min do sezonskog naselja Šarića duplje. Ta staza danas je unakažena

šumskim vlakama i zarasla gustom vegetacijom. Nama je do prvih stanova trebalo gotovo sat vremena, a put do njih više je nalikovao krčenju kroz tropske prašume tim više što nas je već u prvoj duplji na tlu dočekao sklopčani poskok. Brzo smo se sjetili tko caruje ovim divljim bespućem, a car se nije previše obazirao na nas kao da je jasno svjestan svoje moći. Travnati proplanci oko stanova odišu mirnoćom, a jasenova debla čuvaju uspomene nekih iščezlih vremena kada su ovim livadama odzvanjali simfonija glasnih ojkalica i zvonca njihova blaga. Prisutnost ljudskih građevina znači i lakše pronalaženje vlake Terezijane pa kroz sjene bukovih krošnji ubrzo zalazimo u carstvo divljih stijena i vrtača.

Kada bi na južnom Velebitu trebali izdvo-

O JEDNOJ ZABLUDI U ORIJENTACIJI*



PIŠE:
JOSIP UNGAROV

Prije nekoliko godina nakon uspona na Trovrh (1233 m) južno od Udbine (od domaćih sam čuo i ime Trovura) i obilaska kraja oko tih brda naišao sam na ostatke starih crkvi. Zanimalo me je čije su bile. O nekima od njih nisam tada mogao pronaći podatke. Geografska orijentacija njihovih osi bila je približno zapad-istok. Sjetio sam se da je u planinarskoj školi bilo jedno poglavlje o orijentaciji u prirodi, bez kompasa; po mahovini, godovima na panjevima i orijentaciji starih crkvi. Onda mi je u glavi „zazvonila“ tvrdnja, za koju ne znam gdje sam je čuo ili pročitao, da pravoslavne crkve imaju vrata okrenuta ka zapadu, a oltar je na istočnoj strani, dok je u katoličkih crkvi obrnuto. Razmišljajući o toj tvrdnji, pokušao sam se sjetiti koja to katolička crkva ima vrata na istočnoj strani, a oltar na zapadnoj i nisam se mogao sjetiti nijedne.

* Ovo je nešto promijenjena i dopunjena verzija članka objavljenog pod istim naslovom u „Hrvatskom planinaru“, br. 10, listopad 2023.

Kad sam se vratio kući, prvo sam potražio informacije na „sveznajućem“ internetu. Našao sam svakojake, pa i oprečne navode. Tako, primjerice, u [6] i [7] zaista piše da pravoslavne crkve imaju vrata okrenuta zapadu, a oltar je na istočnoj strani, te da je u katoličkih crkvi obrnuto. U dokumentu HGSS-a „Približna orijentacija“ [8], kao jedan od pouzdanijih načina orijentacije bez kompasa, navodi se da su crkvice u planinama u pravilu postavljene tako da je ulaz na zapadu, a oltar na istoku. Zvonik na preslicu, ako ga ima, uvijek je iznad ulaza – na zapadu. Pritom ne razlikuju pripadnost crkve određenom ogranku kršćanstva. Ipak, u većina izvora navodi se da orijentacija crkvi nije uvijek dosljedna, pa snalaženje prema njima nije pouzdano.

Raznolicitost podataka na internetu i nije me iznenadila, s obzirom na mnoštvo netočnosti, pa i gluposti koje se ondje mogu naći. Ipak, postoje i knjige, koje bi trebale biti pouzdaniji izvori. Evo što sam u njima pronašao! U knjizi „Planinarstvo i alpinizam“ [1] autor Zlatko Smerke na str. 193 navodi: „... u kršćanskim crkvama okrenut je oltar prema istoku, a glavni ulaz je na zapadu. Novije crkve se grade po urbanističkom planu pa nisu dovoljno pouz-

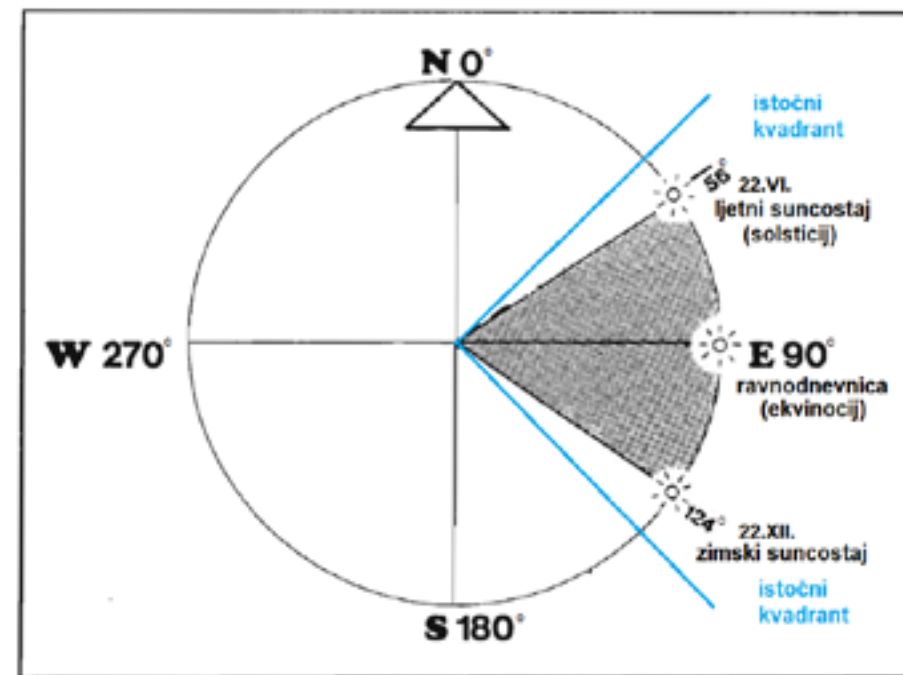
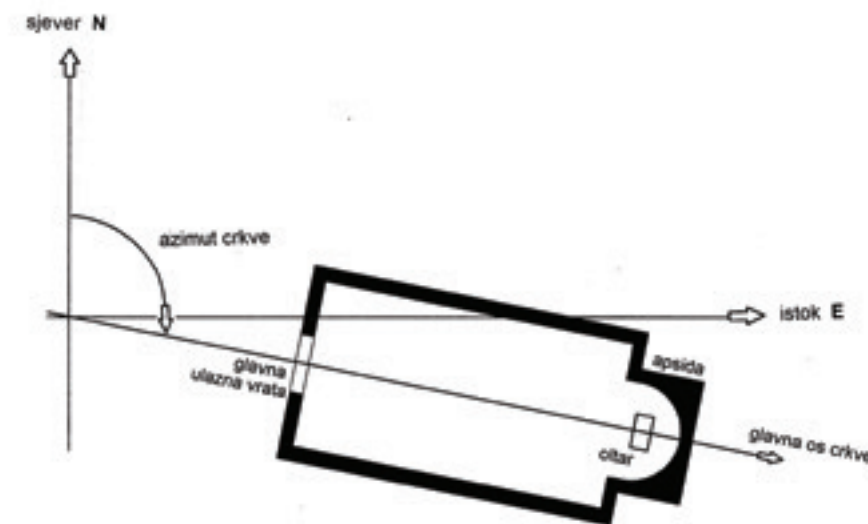


dane. Crkve starijeg datuma i historijskog značenja mogu poslužiti za orijentaciju“. Međutim u slijedećem odlomku iznosi zbunjujuću tvrdnju: „U pravoslavnim crkvama oltar je na istoku, a ulaz na zapadu“. Što je onda s katoličkim crkvama?

U knjizi „Priručnik iz vojne topografije“ [2] autor Bogomir Janković na str. 62 piše: „Određeni objekti u prostoru zauzimaju poseban položaj, uslovljen običajima, tradicijom ili religijom. Na primjer, oltar u pravoslavnim crkvama nalazi se na istoku, a glavni ulaz na zapadnoj strani, dok je kod katoličkih crkava to obratno“. Isto proizlazi i iz „Planinarskog udžbenika“ [3] Alana Čaplara gdje na str. 212 o metodama približne orijentacije piše: „One se temelje na zapažanjima da su naslage mahovine obično deblje na sjevernim, a godovi širi na južnim stranama stabala te na činjenici da starije katoličke crkve imaju oltar okrenut prema zapadu, a ulaz prema istoku (pravoslavne obratno) ...“, iako uz napomenu da: „takve metode određivanja strana svijeta **nisu dovoljno pouzdane**, pa ih nije opravdano uopće smatrati načinima orijentacije“.

Za početak ću kratko reći kako je zabluda da su katoličke crkve suprotno orijentirane od pravoslavni, kao i da je orijentacija crkvi pretežno u smjeru zapad-istok, o čemu u nastavku slijedi obrazloženje. Radi preciznosti daljnjeg opisa, definirat ću „orijentaciju crkve“ kao smjer njezine glavne osi, gledano od glavnih ula-

znih vrata prema glavnom oltaru, obično smještenom u apsidi crkve, slika 1. U pravilu su bočni zidovi crkve paralelni s glavnom osi, iako sam pronašao podatke da u nekih crkvi pojedini zid u manjoj mjeri odstupa. Kao azimut crkve definirat ću kut koji glavna os crkve ima u odnosu na geografski sjever. Za orijentaciju crkve točno u smjeru geografskog istoka azimut je dakle 90°. Znanstveni članci o crkvi mogu se smatrati vjerodostojnima, a mnogi su objavljeni i na internetu. U tom je pogledu vrlo informativan je članak Stanka Piplovića o orijentaciji starohrvatskih crkvi u Dalmaciji [5]. Autor navodi da je vrlo staro pravilo da se kršćanske crkve orijentiraju svetištem (oltarom) prema istoku. To pravilo prevladava od 5. stoljeća, a na Zapadu se ustaljuje u 8. stoljeću. Krist je izvor svjetla a sunce se rađa na istoku, pa se oltar i svećenik okreću prema istoku (sve do reforme koja je uslijedila nakon Drugog vatikanskog koncila, otkad se svećenik okreće prema narodu). Takav se način građenja zadržao sve do renesanse, kad za katoličke crkve više nije obavezan, ali se u konzervativnoj dalmatinskoj sredini susreće još u kasnom baroku 18. stoljeća, pa se tek u 19. stoljeću prekinulo s takvom praksom. Nakon toga pri građenju u gradovima orijentaciju crkve ponajprije određuju urbanistički uvjeti, a u slobodnom prostoru reljef ili želja da crkva dominira u nekom prostoru. Primjer za to može biti Crkva hrvatskih



mučenika na Udbini (azimut je 340°), koja dominira nad cijelim Krbavskim poljem. U pravoslavlju se orijentacija crkvi pretežno u smjeru zapad-istok, čini se, zadržala do danas, a također su provedena opsežna istraživanja orijentacije crkvi. O tome su u članku „Orijentacija srednjovekovnih srpskih crkava Moravske škole“ pisali Milutin Tadić i Gordana Gavrić [9].

Zanimljivo je sad nešto više reći o smjeru zapad-istok (ulaz crkve postavljen prema zapadu, a oltar prema istoku). Tadić i Gavrić [9] upozoravaju da crkveno pravilo za pravoslavne crkve kaže da crkva treba biti orijentirana „prema istoku“ ili „prema izlasku sunca“, što je dosta neodređeno, ali ima smisao „prema istočnoj strani svijeta“. Zato u širem smislu „smjer istoka“

može značiti kvadrant kojemu je sredina smjer geografskog istoka, dakle odstupanja mogu biti do 45° prema sjeveru ili jugu. U užem smislu „smjer istoka“ prema Piploviću [5] može značiti položaj izlaska sunca, koji se mijenja tokom godine. On se poklapa s geografskim istokom samo na dane proljetne i jesenje ravnodnevnice (ekvinocija), i to ako horizont nije zaklonjen terenom-brdima. Položaj izlaska sunca od proljetne se ravnodnevnice pomiče prema sjeveru. Za naše geografske širine, na dan ljetnog suncostaja (solsticija) otkloni se za oko 34°, odnosno azimut iznosi 56°. Jednako je na dan zimskog suncostaja, kad se otkloni prema jugu i azimut je 124°. Navedena područja prikazana su na slici

2. Područje od 34° do 124° prikazano je osjenčano. I naposljetku točan geografski „smjer istoka“ je s azimutom 90°. Za starohrvatske je crkve Piplović [5] na temelju analize orijentacije 67 starohrvatskih crkvi u Dalmaciji i triju crkvi u Kvarneru utvrdio da je oko polovine njih usmjerena točno ili tek s neznatnim odstupanjima prema geografskom istoku. Azimut većine ostalih odstupa prema jugu, a tek neznatan broj odstupa prema sjeveru. Pretpostavio je moguće razloge odstupanja:

- korištenje starijih građevina ili temelja na kojima su podignute crkve,
- antičko shvaćanje o protezanju obale Jadrana u smjeru istok-zapad,
- lokalni urbanistički i topografski razlozi,
- raspored religijskih službi – korištenje sjena objekta i otvora kao svojevrsnog sata i kalendara,
- uzimanje mjesta izlaska sunca kao točke usmjerenja, a ne geografskog istoka,
- nedovoljno poznavanje točnog smjera geografskog istoka.

U posljednjem je slučaju graditelj (ili svećenik-investitor) u času kad je pristupao obilježavanju crkve na terenu, ujutro osmotrio položaj izlaska sunca. Već smo rekli da se položaj poklapa s geografskim istokom samo na dane proljetne i jesenje ravnodnevnice, i to ako horizont nije zaklonjen terenom-brdima. K tome, ako na terenu prema istoku postoje brda ili planine, sunce prividno „kasni“ s izlaskom, što može dovesti do daljnjeg otklanjanja azimuta prema jugu. Postojalo je i mišljenje da se azimut crkve određivao po položaju sunca na dan njenog titulara. Autor [5] dokazuje da ta pretpostavka nije opravdana.

Autori analize orijentacije srednjovekovnih pravoslavni crkvi u Srbiji [9] došli su do sličnih zaključaka. Na temelju znatnog broja pravilno orijentiranih crkvi (nekih s točnošću boljom od 1°) – uz napomenu da do srednjeg vijeka nije bio poznat kompas, niti se igdje spominje orijentacija s pomoću zvijezde Sjevernjače – smatraju da su dobri graditelji poznavali metodu određivanja strana svijeta po antičkom-rimskom arhitektu Vitruviju, s pomoću gnomona i analeme.

O orijentaciji ranosrednjovekovnih crkvi u Dalmaciji (predromaničkih i ranoromaničkih) zanimljivo je navesti i mišljenje Tomislava Marasovića [4], koji navodi:

- „unutar srednjovekovnog grada otklonom uzdužne osi od idealnog geografskog istoka crkva se prilagođava sustavu ulične mreže,
- na izvanzagradskim prostorima, ako

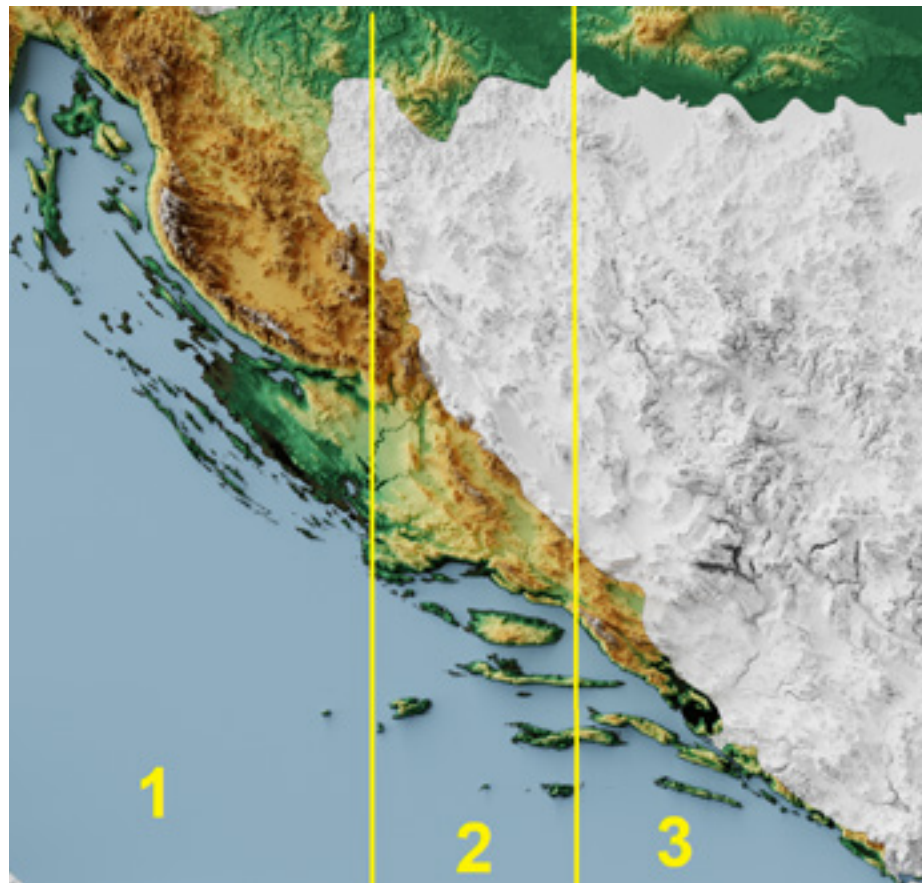
NASTAVAK NA IDUĆOJ STRANI

su u građevinskom kontinuitetu izgrađene na temeljima prethodne rimske ili starokršćanske građevine, crkve slijede njihovu orijentaciju,

- na izvangradskim prostorima bez građevinskog kontinuiteta crkve u pravilu slijede osnovnu „dinarsku“ geografsko-geološku konfiguraciju istočnojadranskog reljefa.“

Zapažanje o „dinarskoj“ orijentaciji posebno je zanimljivo. Naime autor je razvrstao predromaničke i ranoromaničke crkve u tri skupine: one pravilno orijentirane u smjeru zapad-istok, one s orijentacijom sjeverozapad-jugoistok, te one s odklonom uzdužne osi prema sjeveroistoku (orijentacijom jugozapad- sjeveroistok, a koje su izuzetno rijetke). Crkve prvog (pravilnog) orijentacijskog tipa u pravilu se nalaze u srednjodalmatinskoj Zagori, na obali i otocima Srednje Dalmacije. Drugi orijentacijski tip se nalazi u kvarnerskom, sjevernodalmatinskom te južnodalmatinskom području. Ako se pogleda karta, odnosno reljef istočne obale Jadrana, mogu se uočiti tri osnovne zone koje se razlikuju po pravcu pružanja obale, odnosno gorja, a jednako tako i po orijentaciji crkvi (slika 3). Prva zona, koja obuhvaća veći dio kvarnerskog otočja (osim Cresa), najveći dio podvelebitske obale, zadarske otoke, te područje do rta Planke, ima smjer pružanja sjeverozapad-jugoistok. Rano-srednjovjekovne crkve u tom području slijede istu orijentaciju. Druga zona obuhvaća dalmatinsku obalu od rta Planke do Vrulja i srednjodalmatinske otoke Brač, Hvar i Vis, te Korčulu i Lastovo, i pruža se uglavnom u pravcu zapad-istok. Najveći broj crkvi u toj zoni slijedi istu orijentaciju. Treća zona obuhvaća obalu od Vrulja prema jugoistoku, uključujući Pelješac, Mljet i Elafitske otoke. Orijentacija je ponovno u pravcu sjeverozapad-jugoistok i ponovno većina ranosrednjovjekovnih crkvi prati tu orijentaciju. Autor ostavlja otvorenim pitanje (kao i mogući predmet daljnjih istraživanja) je li navedene orijentacije ranosrednjovjekovnih crkvi odredio samo reljef ili pak neki antički agrimenzurni sustav (antički sustav parcelacije državnog zemljišta; vrlo je poznat primjer polje kod Starog Grada na Hvaru).

Zaključak je da nema suprostavljanja u orijentaciji katoličkih i pravoslavnih crkvi. Istočna i zapadna crkva, sve do renesanse slijedile su pravilo da je oltar crkve na istočnoj strani. Istočna crkva nastavlja tu tradiciju, a zapadna crkva prepušta graditeljima slobodu orijentacije crkve, pri čemu odlučujuću ulogu imaju urbanistički uvjeti ili uvjeti terena. Tko je prvi postavio tezu da su katoličke crkve orijentirane obrnuto od pravoslavnih i kakve je namjere, možda i nedobronamjerne, pritom imao, nije mi poznato i ne bih ovdje u to htio ulaziti. Nego, uživajte u planinarenju



i hodanju, pa ako naiđete na neku crkvu, izmjerite njezin azimut. Zabavljajte se razmišljanjem je li on točno u pravcu geografskog istoka, ili koliko je odstupanje, i koji su mogući uzroci odstupanja. Na kraju evo azimuta nekoliko proizvoljno odabranih starijih crkvi u blizini Šibenika, te od tri crkve iz Like (tablica 1). Većina crkvi ima azimut veći, pa i znatno veći od 90°, neki prelaze i granicu zimskog suncostaja od 124°. Najbližu orijentaciju prema istoku ima Gospa od Vrhpoljca 97° (redni broj 6 u tablici). Crkvi, koje imaju odklon prema sjeveroistoku, gotovo da i nema, osim sv. Jakova u Udbini 75°, te dvije pravoslavne crkve s azimutima malo manjim od pravca istoka. Čini se da su graditelji pravoslavnih crkvi pažljivije određivali smjer istoka. Izneseno se poklapa s ranije navedenim tezama, iako se mora napomenuti da je uzorak odabranih crkvi vrlo mali i nedovoljan za pouzdani zaključak. Evo i dvije zanimljivosti. Prva je crkva sv. Marka Groba na Krbavskom polju u Podudbini (redni br. 12) građena je u predturskom periodu prije 1400. godine, te je pod Turcima porušena. Nakon oslobođenja od Turaka krajem 17. stoljeća sagrađena je novija manja crkva unutar ruševina zidina stare (slika 4). Stara je crkva imala skoro pravilnu orijentaciju zapad-istok (azimut 115°), a novija crkva unutar stare je zakrenuta i ima orijentaciju jug-sjever (oltar je na sjevernoj strani). Druga zanimljivost je crkva sv. Jurja i Roka u šibenskom Zatonu. Ako u Zatonu prođete obalom vidjet ćete veliku noviju

crkvu sa zvonikom i glavnim vratima na istočnoj strani. Međutim otiđite iza nje i vidjet ćete stariju crkvu koja ima vrata na zapadnoj strani. Stara je crkva sv. Jurja, sagrađena 1533. godine i ima orijentaciju „prema istoku“ (azimut 135°). Kad je postala premalena za selo, 1928. godine uz nju se započela graditi nova crkva sv. Roka, ali sad s vratima na istočnoj strani, pa se orijentacija okrenula za 180°, tj. azimut joj je 315°. Nova crkva sa zvonikom naslonila se na staru, a stara je preuređena u sakristiju za novu.

Literatura:

- [1] Zlatko Smerke: Planinarstvo i alpinizam, Planinarsko društvo „Ravna gora“ Varaždin, Varaždin 1974.
- [2] Bogomir Janković: Priručnik iz vojne topografije, Vojnoizdavački zavod, Beograd 1985.
- [3] Alan Čaplar: Planinarski udžbenik, Hrvatski planinarski savez, Zagreb 2012.
- [4] Tomislav Marasović: O orijentaciji ranosrednjovjekovnih crkava u Dalmaciji, Opusc. archaeol. 23-24, 251-271 1999-2000.
- [5] Stanko Piplović: Razmatranje o orijentaciji starohrvatskih crkava u Dalmaciji, *Starohrvatska prosvjeta*, Vol. III No. 21, 1991.
- [6] PD Klekovača, Prijedor BiH: Orijentacija u prirodi, https://www.pdklekovaca.org/?page_id=504
- [7] Đuka Pelcl, Davor Marković, Mislav Bošnjak: Orijentacija i topografija – Priručnik (radna verzija) za pripremu natjecanje mladih tehničara, Hrvatska zajednica tehničke kulture Zagreb, 2013., <https://pdfcoffee.com/qdownload/prirucnik-iz-orijentacije-i-topografije-pdf-free.html>
- [8] HGSS: Orijentacija, <https://www.hgk.hr/documents/orijentacija-1-20185ae2d11857585.pdf>
- [9] Milutin Tadić, Gordana Gavrić: Orijentacija srednjovjekovnih srpskih crkava Moravske škole, Glasnik Srpskog geografskog društva, godina 2012. sveska XCII-br. 1

BREZOVAČA U BIH



PIŠE:

MARICA BERIĆ

PRIJATELJSTVO

Prijateljstvo članova HPK „Sv. Mihovil“ iz Šibenika sa članovima PSD Brezovača počelo je 2020. kad je naša Nina prvi put organizirala zimski đir u bosanske planine. Trebao je to biti običan zimski izlet, ali... dom se pokazao kao prekrasan, a članovi društva domaćina kao tako fantastični domaćini i prekrasni ljudi, da je to na sve naše članove ostavilo neizbrisiv dojam i želju da trajno ostanemo prijatelji - ono jednostavno smo ih doživili kao ljude u pravom smislu te riječi, naše ljude i gotovo.

Naši posjeti nastavili su se i idućih godina - bilo je i suza od naših članova i članica koji nisu upali na izlet jedne godine kad smo morali limitirati broj naših članova na izletu jer smo premašili sve kapacitete doma, a lista čekanja za upasti na izlet na Brezovaču bila je kilometarska 😊. Na Brezovači smo uvijek dočekani fantastično i uvijek se osjećamo kao da smo došli baš među svoje - prijatelje, planinarsku braću, jednostavno predrage ljude ❤️

Od srca se nadamo da će i naš klub u Šibeniku, koji nema svoj planinarski dom, uskoro imati mogućnost ugostiti Brezovačane u uzvratnom posjetu i da će se naše prijateljstvo i suradnja nastaviti. Brezovačani volimo vas ❤️ Veliko hvala Emiru i našim prekrasnim domaćinima iz PD Brezovača na vodstvu i savršenom gostoprimstvu - s vama je uvijek prekrasno, volimo vas.

DOJMOVI S IZLETA

Četverodnevni izlet na Brezovaču od 27. 2. do 2. 3. 2025. provedosmo ispunjeno i dinamično.

Prvi dan smo „okupirali“ planinarski dom



Brezovaču gdje smo se smjestili, „zamezili“ i družili uz pjesmu.

Drugi dan je ekipa penjala Glatko (1791 mnnv) i Baturak (1767 mnnv) na Visočici. Vremenski uvjeti su bili magloviti, bez vjetrova i kiše, ali uz nešto malo snijega. Planinarenje smo završili pjesmom uz gitaru u planinarskom domu Vrela, Tušila. Večer smo nastavili uz pjesmu i gitaru u pubu u Hadžićima.

Subotnja tura je obuhvatila jedan od Crnih Vrhova na Igmanu, Vijenac i šetnju do pećine Hrid.

Večer u domu Brezovača bila je čarobna u društvu vodiča i članova lokalnog planinarskog društva Brezovača koji su nam organizirali live svirku vrhunskog benda. Plesalo se, pjevalo, a neki od članova su iznenadili maskama za maskenbal - s nama je bila pčelica Maja, Pipi Duga Čarapa, neponovljivi šejk, plava ciganka, čak i Jimi Hendrix.

Nedjelju smo proveli u sunčanom Sarajevu uz tursku kavu na Baščaršiji, šetnju do Bentbaše uz Miljacku i ručak u restoranu Pod Lipom.



Pohod na skup „IVICA PLAZONIĆ“ na Blidinju i uokolo

11. - 13.7.
2025.



PIŠE:
JOSIP UNČAROV

U Šibeniku vrućina, ne ide mi se iz kuće ni na kupanje. A onda pročitam na facebook stranici kluba da se ide na Blidinje na memorijalni skup „Ivica Plazonić“. Tamo je sigurno svježije, a u programu su usponi na Pločno ili na Hajdučka vrata i Veliki Viličin.

Na Pločnom sam bio, ali Hajdučka vrata su mi davna želja. Zato se bez puno razmišljanja prijavljujem Mati. Krećemo u petak popodne Mate, Zrinko, Neven, Tome i ja sa Šubićeveca s dva auta i predvečer smo u kampu Masna luka. Tu su već Radnići i Kolombovi. Podižemo šatore na livadi blizu šume u grupi. Prošetao sam se kampom da vidim koga i čega tu ima. I šatori drugih dvadesetak planinarskih društava su grupirani i obilježeni njihovim zastavama. Neki lože vatru, neki su odnekud dovukli struju i navijaju svoju glazbu, neki sjede i ispijaju pivu za stolovima i šankovima, prilično je bučno. Mi iz „Sv. Mihovila“

uvečer se družimo pokraj šatora, a onda iza 10 sati idemo spavati, jer sutra nas čeka dug i naporan dan. Međutim neka grupa blizu nas navija snažnu nazovi glazbu: du-dudum, du-dudum, du-dudum i ne prestaju sve do jedan u noći, iako je u programu susreta pisalo da od 23 sata mora biti tišina. Ipak nekako zaspim, dok se iza 5 sati ujutro nije začuo snažni Matin glas: Ustaj! I onda nas je požurivao da čim prije krenemo. Mate, Zrinko, Neven, Tome i ja krećemo s dva auta na uspon prema Hajdučkim vratima, a ostali će nešto kasnije na Pločno. Jedan auto ostavljamo na skijalištu Risovac, a sva petorica s velikim Zrinkovim autom po dobrom makadamu vozimo do Vitlenice na 1470 mnm. Dalje pješaciimo laganim usponom najprije kroz lijepu smrekovu šumu, a onda preko proplanaka kad prvi put ugledasmo Veliki Viličin.

Nakon dva sata prilazimo križanju na kojem se desno odvaja staza za Viličin, a mi skrećemo lijevo prema Hajdučkim vratima. Prolazimo pokraj lokve Crvenjak, ima crveni rub oko vode od crvene zemlje, te

za sat vremena stižemo do Hajdučkih vrata na 1990 mnm. Dojmljivi kameni luk se nadvija nad dubokom dolinom Dive Grabovice.

Obavezno slikanje, marenda, a onda dolazi velika grupa planinara iz HPD Malačka. Ustupamo im mjesta i vraćamo se istim putem na spomenuto križanje. Odatle na još jedan vidikovac s krasnim pogledom na Divu Grabovicu i Neretvu i nastavljamo do obližnjeg doma Viličin na 1961 mnm. Zna se tko tu pije najviše pive. Nastavljamo po golom grebenu na Veliki Viličin. Lijepi vidici na obje strane. Sunce grije ali prohladni vjetroci dobro hladi, pa je ugodno. Mate i Zrinko jure prvi, Neven i Tome nešto sporije, a ja sam zadnji pa me moraju često čekati. Na vrhu Viličina 2113 mnm kratko se zadržavam, jer je malo i hladno i spuštamo se po sjeverozapadnom grebenu. Na sredini grebena neočekivano susrećemo Belindu i Alu. Oduševljenje i grljenje kao da se nismo odavno vidjeli. Oni se iz Masne luke uspinju na Viličin i idu na spavanje u dom Viličin, pa će sutra na Pločno. Na sedlu počinje uspon prema



Malom Viličinu. Ovdje je sve u klekovini kroz koju je probijena staza s puno kamenih skala. Moje već umorne noge počinju se buniti, moram paziti da ne padnem. Prelazimo preko prijevoja, za koji sam tek kasnije utvrdio da se vrh Malog Viličina 1996 mnm nalazi svega 50 m od njega, ali vrh od silne klekovine nisam ni uočio. Očekujem, točnije priželjkujem da s prijevoja ugledam Risovac, ali pred nama se nalaze same uzvisine i udoline bez kraja. Dugo spuštanje, a onda opet usponi i tako gore-dolje iscrpljujuće. Na jednom mjestu su i stijene koje je trebalo otpenjati, na jednoj je i uža. Konačno samo spuštanje kroz bukovu šumu na skijašku stazu i po njoj do auta. Ova zadnja dva sata bila su zaista previše za mene. Priložena slika iz

GoogleEarth-a može donekle predočiti pređeni put od skoro 20 km.

Na povratku u kampu već je započeo program: dječje igre utrka u vrećama, nošenja jaja, potezanja konopa, a onda su se i odrasli odmjerili u potezanju konopa. Zatim zahvalnice i svirka jednog vokalnno-instrumentalnog sastava. Njihova buka se miješa s du-dudum bukom naših susjeda, ali ovu noć to me ne smeta i dobro spavam. Ujutro u šest i po naspavanog me budi ugodna zvonjava s crkve sv. Ilije koja se razlijeva kroz Masnu luk. Ustajem i začudo Mate nikog ne požuruje: „Nigdje nam se ne žuri“. Mate odlučuje da se dan iskoristi za uspon na obližnju planinu Radušu, na kojoj osim mene nitko nije bio. Tako se grupa s Viličina odvezla u selo



Zahum pod Radušom do rodne kuće Dive Grabovčeve i tu se raspala; Mate i Zrinko odvezli su se autom dijelom ratne ceste prema vrhu Raduše Idlovca 1956 mnm. Neven i Tome kreću markiranom stazom od Divine kuće. Ja još umoran ne idem na Idlovac na kojem sam bio prije 2 mjeseca, već sam se odšetao na vidikovac Humna glava s kojeg je krasan pogled na Ramsko jezero (slika). Po povratku legao sam ispod lipe pokraj Divine kuće i zaspao. Budi me Mate i izvještava o rekordnoj brzini uspona i spusta s Idlovca i sa Zrinkom jure u potragu za restoranom u kojem vjerojatno priželjkuju janjetinu. Nakon jedan sat stižu Neven i Tome, te se mi zadovoljavamo s restoranom „Zaum“ u samom Zahumu i tako stavljam točku na ovo planinarenje.



PIŠE:
MOMIR
KARABUVA-MOŠO

POD KAPOM

I ma neko vrijeme čuo sam o ljepoti Moračkih planina ali trebala je proći godina da se po prvi put organizirano HPK Sv. Mihovil zaputi tamo, u srce Crne Gore.

Ove planine se prostiru zapadno i oko izvora rijeke Morače koji se nalazi podno planine Rzače. Administrativno dio planina pripada Kolašinu, a dio Nikšiću. Crna Gora nekada je bila sačinjena od četiri nahije i sedam brda. To je kako sam razumio administrativno plemenska podjela koja se na neki način zadržala i do danas. Prostor Kapetanova jezera je na granici te dio pripada brdu tj. plemenu Rovci pa se i dio vrhova koje ćemo penjati može nazvati Rovačkim planinama.

Naše odredište je Kapetanovo jezero na 1678 metara nad morem gdje smo se nas devet smjestili u obiteljsko gospodarstvo Kapetanov konak, tik uz jezero. Naš domaćin je Goran Bulatović iz plemena Rovci posljednji u nizu sedmorice braće Bulatovića što ih izrodi majka Milanka od 1968. do 1988. Njega sam upoznao prošle godine kada sam sa Tinom istraživao to područje. Smještaj je polu robinzonski što znači da ima sve potrebno čovjeku, a nije komfor gradskog života. Kažem ima sve osim jednog, pristupa internetu što je za ovu priliku blagodat. Smjestili smo se u dvije sobe i u jednom drvenom bungalovu za dvoje. Čim smo stigli domaćin nas časti njegovim proizvodima tj. raznim rakijama i sokovima. Najveći dojam od svega ostavlja prizor jezera i vrhova koji su se nadvili nad njim. Legenda kaže da je na mjestu jezera kapetan Nikšićke nahije Mušović imao katun, pastirski stan u kojem je često boravio. Nepažnjom gorskih vila koje su se noću zabavljale na izvoru u planini dogodio se potop njegova katuna i tako nastaje jezero, Kapetanovo jezero.

Još isto popodne po dolasku nekolicina odlazi do drugog, Manitog jezera udaljenog 45 minuta penjanja. Naravno da je i za njega vezana legenda o nemani iz jezera koja je usmrtila Vojina stražara i virtuozu na fruli. Neman nalik konju iziritirana svirkom skočila je iz jezera i ubila sirotog Vojina. Kažu da su vile, koje su obožavale mladića i njegovu glazbu dugo plakale za njim.

Prvi izlet bio je na Mali 1965m i Veliki Žurim 2035m, dva istaknuta vrha nad visoravni Bare Bojovića udaljenoj 15 min vožnje. Odlučili smo napraviti kružnu turu te se penjemo na Mali Žurim. Krećemo se po gpx tragu kojeg imam jer ovdje nema markacija, a ako ih i ima vrlo su rijetke.



MORAČKOM

Tina vodi grupu siparom sa istočne strane te uskoro izbija na prijevaz sa kojeg zakrećemo na zapad gdje nas uskoro očekuje uspon travnatom padinom. Sve je strmije, a pod samim vrhom zalazimo u kamenito područje i služeći se rukama izlazimo na vrh. Pred nama se prostire visoravan sa koje smo došli i susjedni Veliki Žurim na kojeg ćemo ubrzo, nakon polusatnog izležavanja. Sad se spuštamo strmo u dolinu na zapad pa kad se spustimo opet uspon. Za sat smo na Velikom Žurimu te gledamo tamo gdje smo bili na Mali Žurim, lijepo. Silazimo nazad u dolinu pa zapadnom padinom Malog zatvaramo krug i dolazimo do auta. Na putu srećemo izgubljeno tele te ga dvoje od nas u maniru pravih američkih kaubojia ili ti crnogorskih dječica odvođe nazad do stada gdje mu je majka. Vozimo nazad do našeg domaćina i uskoro imamo večeru kačamak sa kobasicama i pečenicom. Kačamak je smjesa krumpira sira i kajmaka.

Danas idemo na masiv Kapa Moračka i to na 2226 metara visok vrh Lastva. Hoda-

mo uz jezero na sjever pa makadamskim putem na istok u dužini od 3 kilometra te dolazimo na predio Krstac gdje se odvajamo od puta i krećemo na uspon travnatu kamenitim predjelom. Na putu nailazimo na sporadične markacije i kamene čuniće. Pratimo gpx trag, a staza nas provlači kroz krš, vrtače i ostatke snijega. Cijelo vrijeme vrh je pred nama, a mi penjemo prema zapadu pa grebenom zakrećemo na istok i nakon sat vremena počinje završni uspon travnatom padinom. Eto nas na vrhu i „zviramo“ naokolo. Po karti prepoznajemo udaljene vrhove Štit, Lukanje čelo, Lubanja glava, Mali i Veliki Žutim. Nakon plandovanja na vrhu istim putem spuštamo se nazad i ponovo večera sa domaćim repertoarom. Pita od sira iz radionice majke Milanke. Za sutra planiramo odmor. Nakon doručka dio ekipe odlazi u tridesetak kilometara udaljeni Nikšić na izlet i razgledavanje, a dio ostaje u besramnom ljenčarenju no Tina je ipak napravila dvosatnu solo turu na 1984 metra visok Nikolin vrh. Povratkom nikšićke grupe sa-

10. - 16.06.
2025.



znajemo da je sutra koncert Bajage, a kao smo većinom srednjovječna ekipa čije je djetinjstvo i dio mladosti obilježila ova glazba odluka je da se ide.

Sljedeći izlet je kružna tura putem prema Manitom jezeru ali prije njega se provlačimo kroz usjek i idemo do vrha Stožac 2141 metra. Na Stožac se nismo popeli jer smo prilazeći mu ugledali lijepi kameni kuk i misleći da je to naš vrh krenuli na njega. Dolaskom shvatimo da je Stožac vrh do nas ali naš je ljepši pa Stožac ne penjemo. Nastavljamo dalje na istok uz pogled na Manito jezero negdje duboko pod nama te na okolne surove i strme vrhove Moračkih planina. Uskoro penjemo Orlojevac 2112 pa nakon dobre pauze spuštamo se do još jednog jezera Jezera odakle kreće uspon na 1966 metara visok vrh Bodiguz. Tu se naša staza grebenom vraća ka zapadu pa podno Jablanovca 1867 m dolazimo do Manitog jezera. Jedan od nas je hrabar te se bez obzira na legendu o strašnoj nemani okupao u bistroj planinskoj vodi. Slijedi spust do našeg smještaja, osvježenje i domaća večera. Nakon toga idemo na koncert u Nikšić. Sa koncerta smo došli kasno tako da za nedjelju nemamo nekih planova osim odmaranja, lješkarenja i kupanja. Ipak, jedna ekipa je otišla na kružnu turu penjanja na Nikolin vrh.

I eto, sutra je spremanje i polazak kući. Srdačno smo se oprostile od naših domaćina Gorana, Miloša, Ane i Dražena koji su napravili da se osjećamo doslovno kao u svojoj kući. Hvala ima na takvom gostoprinstvu. Vidimo se ili što bi oni rekli Gledamo se!!!!



Završen tečaj za ČUVARE PLANINSKE PRIRODE 2025

22./23.3. i
5./6.4.
2025.



PIŠE:

MARINA ŠKRAPIĆ

Nakon 4 godine naš Klub ima trećeg čuvara planinske prirode. Tečaj je organizirala Komisija za zaštitu planinske prirode HPS-a koji se kroz dva vikenda (22./23.3. i 5./6.4.) održao u Nacionalnom parku Paklenica kao i završni ispit nakon mjesec dana. Čestitamo svim novim čuvarima planinske prirode!

Dva puta mi je u prethodnim godinama Tečaj za čuvare planinske prirode 'izmakao' jer se poklapao s nekim ranije prijavljenim edukacijama. I početkom ove godine je namjera bila jaka da ga ove godine napokon prijavim – pa sam organizatore sama priuitala kad bi mogao biti. I saznala ne samo da će biti uskoro, nego i da je ove godine tu 'u blizini', na Paklenici. Prijavljujem se, i uskoro dobijam pozivni mail uz punu podršku mog Kluba. Nas sveukupno 34 iz svih krajeva lijepe naše sastajemo se 22.3. u prostorijama NP Paklenica u Starigradu. U vikendima 22.-23.3. i 5.-6.4. izmjenjivala su se predavanja u Starigradu s poučnim šetnjama u kanjonu Velike Paklenice, a mi se upoznivali međusobno. I učili od znalaca.

Kažu da su livade i travnjaci energija žene, majke zemlje, a stijene i kukovi muška energija, ona očinska. I kad zagazite u Veliku Paklenicu, okruženi stijenama, Velebit vas grli i kao otac čuva. A ako uz to imate sreće da ste dio grupe zainteresiranih budućih čuvara planinske prirode, pod vodstvom (taj prvi dan) profesora Lukača - koji već na prvi cvrkut, bez da uvis pogleda, svaku pticu prepozna - onda ste pravi sretnik. Točno ste tamo gdje trebate biti, zahvalni planini što vam to dopušta. Meni, koja sam dotad ptice dijelila na male (one koje lijepo cvrkuću) i velike (kraj kojih mi nije svejedno stajati blizu), profesor je otvorio jedan sasvim novi svijet i izoštrio pažnju za taj poseban ptičji dio velebitske faune.

Negdje se tu, po okolnim šumama, kaže nam naš render Nikica, mota opet i ris Alojz. Primjećen je, al' ris ko ris - teško da će se nama znatiželjnicima ukazati. Dok



nam je Nikica pričao o njemu, zamišljala sam ga kako se elegantno kreće Pakleničkim šumama, gleda nas sa sigurne udaljenosti i uživa u svom stapanju s okolinom. Hoćemo li mi barem djelomice to naučiti? Hoćemo li se s prirodom stopiti u jedno, doživjeti spokoj koji je u gradovima teško postići? Hodam, jedan vikend pod oblacima a drugi po zvizdanu, za našim voditeljima, i kao malo dijete upijam njihove priče. Priče o planini, o biljnom i životinjskom svijetu, o povijesti tog kraja. Sve je nekako živo, intenzivno, prožeto energijom sveg života koji nam je prethodio. Misli su ispremlje-



šane, u vrtlogu. Doživljaji ta dva vikenda takvi da će trebati vremena dok se slegnu. A ekipa iz čitave Hrvatske, ozbiljni i neozbiljni, veseli i namргоđeni, visoki i niski - spremni i na učenje i na zafrkanciju. Šteta bi bila da se ne sastanemo još pokoji put, sad kad smo kliknuli - i mi međusobno, i s našim odličnim voditeljima Davorom i Sanjom. Slavoncima ćemo na Papuk u posjet otići, Riječanima na Poklon na spizu naletiti, u sjevernu Hrvatsku po Ivanščici prošetati, i sve ih kod nas u Dalmaciji ugostiti - pa se svuda diviti ljepotama ove naše prekrasne domovine. Al vratimo se na Velebit. U njegovo pod-

nožje, Paklenicu. U taj vrtlog života, kud god da se okreneš. Šparoge, iris, perunika, ...divokoze. Promatraju nas sa okomite stijene, obitelj u izlasku i šetnji po tim okomicama. Mi se veselimo i njihovoj spretnosti divimo. Pa iz sjećanja izvire veselje kad bi me nekad moja vlastita mater nazvala divokozom, vjerojatno nesvesna koji mi kompliment daje. U jednom trenutku, u našem drugom vikendu, napokon zmija. Od one faze nekad davno kad bi naj sretnija bila da one uopće ne postoje, sad sam im zahvalna što su tu, kotačić u ekološkoj ravnoteži. Edo, njihov vrsni poznavatelj, uzima je u ruke i priča nam o njoj. Saznajemo da je riječ o bjelici. Još se ne usuđujem dodirnuti je, al sad već bez problema blizu nje koja nije otrovnica stojim. Malo kasnije na rubu staze zidna gušterica bez repa, koja svojim okretnim tijelom za tren nestaje iz vidokruga. I zmijske i gušteri hladnokrvne su životinje (ne mogu sami stvarati dovoljno tjelesne topline koja im pomaže u probavi, kretanju i općem funkcioniranju), pa su im stijene Paklenice, kamenje, zidovi i staze idealna mjesta za sunčanje.

I misli lete, i roje se ideje. Pa netko spomene sivog sokola, a meni u uhu već melodija iz Ere s onog svijeta. Vraćam misli u sadašnjost, promatram ekipu oko sebe. Vicevi, cerekanje, pažljivo slušanje. Život. U svoj svojoj punini. I mi koji učimo kako ga očuvati i zaštititi - da i neki drugi, u budućnosti, isto ovako šetaju Velikom Paklenicom i uživaju u bujanju života u njoj. Nakon ta dva intenzivna edukativna vikenda uslijedilo je vrijeme za pripremu pismenog ispita i eseja. A mi se u međuvremenu, zahvaljujući mogućnostima 'online druženja' nastavljamo upoznavati i svakakve ideje izmjenjivati. Ispit i esej svi uspješno polažemo, a Sinjani se nude da budu domaćini svečane dodjele diploma na Svilaji. Dogovor pada za vikend 24.-25.5. Rezervira se noćenje, dogovaraju arambašići, donose kolači i slane domaće grickalice. A naši dragi voditelji, Davor i Sanja, donose diplome.

Prošetali smo prvo, uz sinjske domaćine i odlične edukatore Davora i Marka, kružni đir do Orlovih stina. Sasvim je drugačije po Svilaji šetati kad imaš nekoga tko svakih par metara priča o nekoj biljci, zaštiti lokaliteta od devastacije, životinjskom



svijetu, povijesti i Delmatima koji su se Rimljanima nekad davno na tim prostorima opirali. Svečana dodjela diploma bila je u večernjim satima, uz vatricu u domu. Uz gitaru, gusle i još poneki instrument druženje se nastavlja do kasnih sati. A u nedjelju ujutro, da nam boravak u Sinjskom kraju dodatno obogati, Davor nas vodi u značajni krajobraz kanjona Sutine.

U ova dva mjeseca moj je život obogaćen ne samo znanjima koja kao čuvarica planinske prirode trebam imati. Obogaćen je još više dragim ljudima iz svih djelova RH i predavačima od kojih smo puno naučili. I našim divnim voditeljima Davorom i Sanjom koji su se potrudili da nas kroz sve provedu. U vremenu koje slijedi ponosno ću nositi svoju zelenu ČPP majicu i mal-tretirati sve one koji se prema prirodi ne budu odnosili s onim poštovanjem koje ona zaslužuje. <3 :-)



Vranica

14. - 15.06.
2025.



PIŠE:
NINO LUČEV

IZVJEŠTAJ SA VIKENDA NA VRANICI, BIH.

Ujutro oko 8 sati smo krenuli prema Vranici. Nakon otprilike dva sata smo stali u Uskoplju, odnosno Gornjem Vakufu popiti kavu gdje smo uživali promatrajući lokalce i njihov puls grada. Nastavili smo prema planinarskom domu Radovini gdje smo imali oko cca. sat vremena vožnje po bijelom putu. Predivna gusta šuma oko nas te veseli planinari su bili prvi prizor koji nas je zatekao. Postavili smo šatore te se uputili na malu rakijicu dobrodošlice.

S obzirom da je atmosfera bila dobra u kombinaciji sa gemištim i pivama, dio nas je osjetio inspiraciju da ostane na početnim pozicijama maksimalnog hedonizma a ostatak je otišao u lagani izlet i izvidnicu. Ubrzo su nas čekala natjecanja u starim sportovima, točnije prijavili smo

se za bacanje kamena, mini Alka sa karijolum, strijelcem i vozačem te obaranje ruku. Osobno sam sudjelovao u bacanju kamena s ramena i misleći da ću biti kao Sandra Perković na olimpijadi ipak su to ostale samo fantazije. Za obaranje ruku u vatru smo poslali nasu dragu Mateju, jaku od ribarskih mreža i vjetrova i težačkog života ribarenja, međutim, suparnica iz splitskog tabora je pobijedila nakon teške borbe. Alka sa karijolum je prošla relativno dobro, ali vozilo nije imalo pogodne amortizere te nisam imao ni pripadajuću dozvolu žnj kategorije te kolegica nažalost nije pogodila metu u centar.

Nakon starih sportova poslušali smo zanimljivo predavanje o usponu na Ararat te za kraj večeri nas je čekao koncert lokalnog boema i glazbenika Velje koji je svirao široki spektar pjesama od ex yu rocka pa do njihovih domaćih na narodni način gdje su lokalci razbijali plastične čaše od glavu, a i mi skupa s njima omamljeni toplim gemištom i pivama. Precijenio sam samog sebe misleći da sam Grdović na festivalu vina pa sam pokušao otici na raniji počinak, međutim, kolege planinari su to primjetili pa su mi došli ispred mog šatora pjevati pjesmu prikladnu u toj situaciji, a zove se "Izađi mala" pa se to opet produžilo. Prvo spavanje u šatoru i danak neiskustva su napravili da nisam baš dobro spavao te sam se u jednom trenutku osjećao kao Leonardo Dicaprio, ali ne po fizičkom izgledu nego iz scene Titanika gdje pliva u mrzлом moru, a razlog je zato što mi je pukao i patent od vreće za spavanje pa mi i nije baš bilo toplo.

Ujutro smo se otišli osvježiti na obližnji potok, lagano doručkovali i oko 9 sati smo krenuli na uspon planine Vranice. Penjanje na prelijepu Vranicu je bio pravi odmor za dušu. Kamenite staze, pašnjaci i pogled na zrcalno čisto Prološko jezero je bilo jednom riječju - spektakl. Na povratku smo stali pokraj obližnjeg potoka i napili se kristalno čiste vode te nas je u domu čekao fenomenalno spremljen grah. Tura kao iz bajke. U popodnevrim satima smo spremili šator, pozdravili se domaćinima i krenuli prema Šibeniku.



Tura kroz Velebitsku tišinu

Baške Oštarije do Ždrilskog kuka



PIŠE:
DRAŽAN BANOVAČ

Jutro 21. rujna 2025. osvanulo je tiho i prohladno. Magla je ležala nisko iznad Baških Oštarija, dok su prvi zraci sunca pokušavali da se probiju kroz sivilo. Nas nekoliko entuzijasta okupilo se na startu ture — svi spremni, sa ruksacima, štapovima i osmijehom koji samo planina može izmamiti.

Krenuli smo laganim tempom, prateći dobro poznatu stazu koja vijuga kroz gustu bukovu šumu. Zrak je bio svjež, pun mirisa vlažnog lišća i bukovine Koraci su odzvanjali u tišini, a jedini zvuk bio je povremeni cvrkut ptica i šuštanje pod nogama.

Kako smo se penjali magla je ostajala ispod nas, a pred nama se otvarao prizor koji oduzima dah — pogled na moćni Velebit, sa njegovim ostrim grebenima, stijenama i nepreglednim prostranstvima. Vrhovi su izranjali iz oblaka kao otoci iz mora.

Dolazak na Ždrilski kuk, na nadmorskoj visini od 1165 m, bio je kruna dana. Stajali smo na rubu stijene, gledajući prema moru, koje se u daljini sjajilo kao srebrena traka. Tišina — ona prava planinska tišina, koju možeš gotovo čuti — bila je prisutna svuda oko nas.

Napravili smo zajedničku fotografiju, podigli boce sa vodom u čast prirodi i ovom trenutku.

Povratak je prošao u tišini, ali ne onoj ne-lagodnoj — već onoj ispunjenoj spokojem. Svi smo znali da smo doživjeli nešto posebno. Planina ti uvijek da više nego što si očekivao.

21.09.
2025.



PLANINE KOJE SPAJAJU: Crna Gora u šest dana

20-26.07.
2025.

Maja Jezerce

Krošnjina vrata



PIŠE:

ALIJA OMEROVIĆ

Nakon cjelotjedne loše prognoze za Austriju, mijenjamo plan i smjer putovanja, odluka pada na Crnu Goru. Iako uspone uglavnom planiram ja, ovaj put se Bele odvažila i napravila plan. Penjemo sve jače i zahtjevnije vrhove, što ovaj put znači Kučki Kom, Maja Jezerce i Zla Kolata. Ambiciozan plan, ali meni drag, više da vidim koliko ona može.

Uz cjelodnevnu vožnju od 10-ak sati, u predvečerje stižemo na Komove u mjesto Štavna. U prvi uspon krećemo ujutro oko 8 sati, a do Međukomlja stižemo ekipu iz Srbije, njih 10-ak koje smo sreli uvečer kad smo došli kod Mikše. Propuštaju nas i ulazimo u stijenu kao prvi, uz minimum opreme i dosta opreza, bez problema jedno za drugim penjemo na vrh. Iako smo nosili dio opreme - gurtne, karabinere, užice koje nismo ni koristili, na ovakvim usponima to se jednostavno mora nositi. Bio sam sretan što je Bele pokazala svoj napredak sa zimskog alpinističkog tečaja i dosta sigurno ispenjala sama do vrha bez moje pomoći.

Idući dan smo išli na turu od 20-ak kilometara oko Komova, nešto što bih preporučio svakom tko posjeti ovu planinu. Dan je začinilo branje i guštanje u divljim jagodama.

Treći dan premještamo se na Prokletije,

baza nam je opet mjesto Plav, pa nakon dana poluodmora i posjeta Hridskom jezeru kojeg je Bele cijelog preplivala, idući dan ranom zorom u 5 ujutro Brko nas džipom izvlači do Zastana, i oko 5:40 krećemo put Maje Jezerce, pa dokle ide. Po prikupljenim informacijama opet nosimo minimum opreme (uže, karabinere, gurtne i cepine za ne daj bože). Nakon malo manje od dva sata uspona stižemo do Velikog jezera, ali ovaj put od jezera ni traga – prvi put je presušilo, što je bilo veliko iznenađenje za mene, ali i za domaće. Put dalje vodi kroz gromade kamenja sve do ispod stijene samoga vrha. Stjenoviti dio do kuloara penjemo bez problema, a onda slijedi najteži dio uspona odakle smo se, zbog snijega, nas 7-8 planinara iz kluba prije par godina vratili i odustali od daljnjeg uspona. Međutim, ovaj put su bili puno bolji uvjeti, snijeg se povukao dosta visoko pod stijenu, tako da jedno za drugim s lakoćom napredujemo prema vrhu. Ovaj put smo snijeg koristili za točenje vode, kako se topio niz stijenu su curili mali slapići. Za 5 sati i 40 minuta izlazimo na vrh, i naravno sreći nema kraja. Bele je samostalno ispenjala i Maju Jezerce, i dokazala da s njom više nema šale. Na vrhu se opet susrećemo s jednim parom iz Srbije što smo ih ranije sreli i prošli u usponu, a s albanske strane neki mladi Nizozemac koji je ostao bez vode, tako da je taj dan nas petero posjetilo vrh. U povratku ispod kuloara u stijeni susrećemo dva izgublje-

na i isprepadana mlada planinara koje spuštamo do sigurnog, a za nagradu kao karma koja se vraća, granična policija nas džipom spušta od Zastana do našeg auta u dolini Ropojane.

Noći u Plavu su bile ispunjene pjesmom, zabavom i lijepom atmosferom, a najdraži trenuci su nam bili druženje s mladim pastirirom Dinom koji se zbog nas spustio s Bogičevce 20 km makadamom samo da bi se vidjeli. Njega smo upoznali prethodne godine kad smo bili na Đeravici, on nas je ugostio u svom katunu, i to besplatno! Nakon dana odmora i kupanja u hladnoj rijeci Ljućoj, Bele me uvečer pita što je teže – Zla Kolata ili Karanfili? Naravno da su Karanfili teži, pa je odluka da idemo na Karanfili bila njena! Znao sam zašto je promijenila plan – osjećala se dobro, a Zlu Kolatu smo već penjali prije par godina. Sam uspon na Karanfili je dosta zahtjevan, prvih 900 metara nadmorske se penje stalno uz nos, pa onda slijedi strmi sipar na kojem susrećemo divokozu koja se malo zbunila pa prvi tren nije ni bježala, a onda nakon nekog vremena ipak odlučila da se makne sa staze. Nakon sipara na kojem nije bilo snijega, slijedi izlaz kroz vrata na drugu padinu i stranu Ropojane. Sam taj izlaz i pogled na Prokletije svakome oduzimaju dah, pa i Belino oduševljenje maklo je sav umor i težinu ovog uspona. Oprezno jedan za drugim penjemo ovu padinu jer je ona puno strmija i izložena od one strane iz Grebaje. Nakon 4 sata



Hridsko jezero

uspona sretno izlazimo na Sjeverni vrh. Tu smo dočekali tri momka iz Beograda, i zajedno krećemo običi i druga dva vrha – Veliki Karanfil i Južni vrh. Poslije se vraćamo do Sjevernog vrha, i tu susrećemo dvoje Slovenaca koje nakon spusta častimo lubenicom koja nas je čekala u autu i

spasila od dehidracije. Zanimljivo je kako se lako povežeš s ljudima koje sretnoš u planini, dok u gradu gledam neke ljude kako se uzdižu i prave važni, a u stvari smo svi samo male mrvice kada uđemo u ova prostranstva u kojima smo boravili ovih 6 dana.



Sjeverni vrh Karanfila

Tri dana PRENJARENJA IZULO ME IZ GOJZERICA

14-17.08.
2025.



PIŠE:

ALIJA OMEROVIĆ

Kako dobra rakija izuva iz čizama, tako je mene ova planina izula iz gojzerica... Penjao sam i nešto veće planine i vrhove, ali ovakva tri dana avanture nisam doživio nigdje. Plan je bio samo prijeći preko Prenja bez nekog velikog penjanja vrhova, ali sa svime potrebnim za tri dana planine. Na Rujište smo stigli u večernjim satima, bilo je još taman dva grama svjetla da nađemo svoja dva kvadrata zaravni za šator u prvom šumarku.

Jutro, pakiranje i polazak prema Bijelim vodama, i odmah oduševljenje – toliko smo se najeli malina da do podne doručak nije mogao doći na red. Na putu prema Jezercu stižemo na sedlo, pa ipak penjemo na Sivadije jer nismo nikad bili na tom vrhu, pa eto...

Nakon ručkovečere na Jezercu oko 18 sati odlučujemo ići prema Zelenoj Glavi (promjena plana), i u zalazak sunca pravimo logor ispod Otiša. Noć s planinom i zvijezdama, te izlazak sunca na najvišem vrhu Prenja, nešto je što nismo planirali, ali eto dogodilo se.

Na putu prema Tisovici susrećemo jutarnje penjače prema vrhu Otiša, zanimljiva ekipa iz Sarajevske škole alpinizma, a na Vrutku uz doručak srećemo mladog Amerikanca koji je preskočio izvor vode ispod Zakantara, i kratak s vodom bi dalje. Tan-



kamo ga vodom i informacijama, te on sav sretan pići dalje. Dolje na izvoru Vrutka nakapao sam litru vode za nekih 15-ak minuta, a na Zakantaru ponovo smo dopunili zalihe, sve skupa nas dvojje nosimo 8 litara vode jer znamo da je Prenj žedan. Na putu prema Lučinama, u prvom bo-

ljem hladu ispod kleke, pravimo svečani ručak – ipak je meni rođendan – i nakon dvosatnog odmora krećemo prema Međuprenju. Vode još ima kod sipara ispod Vratoloma. Tu smo se još malo natankali, i već na sedlu skužili da nam neće ni trebati toliko vode. Umjesto vrha Hasa i Izgorjele



Grude, zbog grmljavine i oblaka glavom bez obzira jurimo prema domu. Planina nas je opet pomazila, i suhi ispod grmljavinskih oblaka stižemo do vatre koju su naložili naši domaćini i dočekali nas kao neke važne osobe. Rakija dobrodošlice, pa i roštilj, dižu raspoloženje kojeg nije ni falilo, pa onda zabava za nezaborav. Noć je završila palačinka partijem kojem se priključio i jedan belgijski par. Ukratko, otkrili smo da se palačinke mogu peći i bez jaja...

Noć na suhom i sigurnom, zahvaljujemo Naidu i njegovom nagovoru da ipak spavamo u domu a ne u šatoru, a sutradan iako rominja kiša, zajedno s Belgijancima krećemo na Cetinu. Na sedlu primjećujemo da Belgijanac ima raspadnutu gojzericu s kojom bi trebao prijeći cijeli Prenj. Nakon što darktape nije pomogao, izuvam svoje gojzerice, i šaljem ga u siguran put preko Prenja, a ja s njegovima raspadnutim uspomoc darktapea mogu izdržati još dva tri sata nizbrdo do kombija. Belgijanci su oduševljeni i ne mogu se načuditi mojoj gesti, kažu da toga ima samo u Bosni. Razmjenjujemo brojeve i pozdravljamo se, a mi ipak odlučujemo penjati na Cetinu. Nakon uspona silazimo da doma gdje nas čekaju prijatelji iz PD Glogošnica, i zajedno s njima silazimo s Prenja koji me izuo iz gojzerica, ali nisam se brinuo zbog toga jer me dolje dočekao prijatelj sa šlapama, pa nas još i odvezao do Rujišta.

Između ima još puno toga, ali ovo je samo jedna mala priča s velikog Prenja kojeg sada puno bolje poznajem, kao i njegovu veličinu i moć...

PS. Nakon tjedan dana krećemo na sedmodnevnu turu po Crnoj Gori, od kuće bez gojzerica, ali su me po dogovoru čekale i dočekale u Mostaru, nakon što su dva puta prešle preko Prenja.

ALPE - MASIV MONTE ROSA

(Punta Gnifetti 4554 m - Vincent Piramide 4215 m - Balmenhorn 4167 m)



PIŠE:
MARKO BABIĆ

Još prošle godine pokušao sam se zapisati na neki od uspona iznad 4000 metara s gorskim vodičem Deanom Strosarom iz Slovenije, koji organizira takve izlete. Tad mi se nisu poklopili datumi, ali zato ove godine jesu. To mi se činilo kao najjednostavniji način da probijem granice i iskusim Alpe u svojoj veličini. Nisam znao tko je još u grupi sa mnom do nekoliko dana prije polaska, kad sam doznao da ide ekipa iz Cetinske krajine: Josip i Ana Čovo te Filip Mravak, kojeg sam poznao s jednog zimskog uspona na Durmitoru. Našli smo se u Kninu kasno navečer i ravno prema Sloveniji, a kasnije i Italiji s Deanom.

Nakon putovanja cijelu noć i jutro, došli smo u mjesto Alagna Valsesia, mali gradić koji je ljeti početna točka za planinarske, a zimi za skijaške avanture. Inače je od 2013. pod UNESCO zaštitom. Od tamo vozi gondola i žičare do 3250 metara visine. Cijena povratne karte, ukoliko se vraćamo u roku od 4 dana, iznosi 45 eura. Od 3250 m idemo pješice po kamenjaru, prvo do doma Rifugio Mantova gdje smo napravili pauzu od 10 minuta, a onda dalje prema našem odredištu, Rifugio Gnifetti na 3645 mnv. Kako smo napredovali, bilo je sve manje kamena i sve više snijega.

Dolaskom na snijeg napravljen je navez radi sigurnosti, a do doma se može doći okolo po snijegu ili bližim putem po jednoj kraćoj vertikali.

Došli smo do doma na večeru i spavanje. Sutra nas čeka uspon po ledenjaku i neizvjesnost, kako će tijelo reagirati na ove visine. Za visinsku bolest se ne zna hoće li je biti ili ne. Iskreno, nije mi bilo svejedno, pogotovo s obzirom na činjenicu da smo nakon višesatnog putovanja, koje je uključivalo i noćnu vožnju, došli ekspresno s nule na 3600 metara nadmorske visine.



15. - 18.07.
2025.

Ujutro oko 6 sati krenuli smo prema gore. Iza nas je ostao dom i naveze koje su krenule malo kasnije, a ispred nas bio je ledenjak, vjetar i oblaci. Uz sporo kretanje (nužno za uspješan uspon na ovoj visini) i plitak dah, došli smo do vrha Piramide Vincent na 4215 mnv.

Plan je bio penjati se na još neke susjedne i bliske vrhove, ali uvjeti to nisu dozvoljavali. Nije imalo smisla s obzirom na oblake, (ne)vidljivost i vjetar. Kako nismo penjali druge vrhove, spustili smo se 200 - 300 metara te napravili dužu pauzu uz pokaznu vježbu izvlačenja iz ledenjačke pukotine.

Tako smo dobro iskoristili dan i još se malo aklimatizirali.

Kasno popodne i večer proveli smo u domu koji je bio pun. Hrana je odlična, a polupansion košta 100 eura. Pivo je 8 eura za 4 dcl. Nije jeftino, ali koga briga kad si na 3650 m. Nismo tamo svaki dan.

Jutro nije obećavalo, cijelu noć tukao je olujni vjetar i bilo je snježnih padalina. Kako je vijalo kad smo se budili oko 4:30 - 5:00, nismo znali hoćemo li uopće moći na uspon. Na kraju smo mogli jer je vjetar polako popuštao kroz jutro.

Krenuli smo prema gore, polako, ali nešto brže nego jučer. Sad smo već malo

aklimatizirani. Neke naveze su se vraćale odozgo zbog vjetra. Oni su krenuli ranije ujutro i vjerojatno su izbili na prijevoj dok je vjetar još bio prejak. Mi smo krenuli oko 6:20 h i kako smo se penjali, tako je vjetar popuštao.

Korak po korak, koncentrirani na disanje, a opet uživajući u pogledima na bijela alpska prostranstva, došli smo do cilja Punta Gnifetti ili Signalkuppe 4454 mnv. Tu se nalazi najviši objekt i dom u Europi, Margherita Hut.

Objekt, izvorno otvoren 1893. godine kao istraživačka stanica za visinsku medicinu, danas služi kao jednostavno opremljen planinarski dom. U domu smo se okrijepili, sabrali dojmove, odmorili, a pala je i koja suza radosnica. Obuzmu čovjeka emocije kad shvati gdje je i kako se popeo. U tome i je sva ljepota. Jer planina nisu metri nadmorske visine i uspona, nego nešto puno veće.

Nakon odmora i okrijepe, krenuli smo lagano prema dolje mimoilazeći se s drugim zapuhanim planinarima. I tako na jedan "dobar dan" umjesto "hello" odgovoriše nam "dobar dan".

Naletjeli smo na ekipu iz Ljubuškog. Nema di nema naših hercegovaca, na Mars da dođeš, našao bi barem jednoga. A i oni su pustili koju suzu radosnicu, pri-



čali su nam sutra u žičari.

Nakon susreta nismo išli direktno u dom već smo malo skrenuli s puta do jednog od vrhova kojeg nismo mogli ispenjati dan prije.

Balmenhorn 4167 m, sa kipom Krista zaštitnika vrhova.

Prvi dan na vrhu smo bili u oblaku, ali opet nam je bilo lijepo. Drugi dan počeo je ne obećavajući ništa dobro. Cijelu noć je vijalo, vjetar je otvarao i zatvarao vrata u domu. Dean je ušao u sobu u 5 ujutro i rekao: "Obucite na sebe sve što imate." Krenuli smo se penjati gledajući kako se vraćaju neke naveze. Nije nikako slutilo na dobro prvih par sati.

Ali na kraju, vjetar se umirio, mi smo ispenjali, i spustili se sretni i zadovoljni. Planina nam je bila milostiva.

Sutradan smo s visine brzo došli na nulu. Bili smo na nuli, ali u debelom plusu zbog doživljenog. Pomaknuli smo granice, upoznali nove ljude. Doživjeli smo planinu i alpska prostranstva na poseban način.

Sve pohvale i preporuke za našeg gorskog vodiča Deana Strosara, a Ana, Josip i Filip su bili pravi kompanjoni.

Na kraju jedino što mogu reći je: ponovilo se!

Uspjeli smo usred ljeta otići s mora u visine na nekoliko dana. Pobjegli smo od ljetne vrućine i gužve turističke sezone u srce alpskih prostranstava. Sa 35° na -10°. Sa 0 metara na više od 3600 u nekoliko sati, a kasnije i do Punta Gnifetti na 4554 mnv.





DOLOMITI

25. - 31.08.
2025.



PIŠE:
DUŠKA PANJKOTA

Nema te fotografije koja te može pripremiti na te velebne, grandiozne, nestvarne i posve savršene prizore prirode.

Doživjela sam tu planinsku bajku i oduševila se čarobnim jezerima: Lago di Braies, Lago di Misurina, Lago Sorapis, planinskim vrhuncima, prepoznatljivim simbolima Dolomita: Tre Cime, Cinque

Torri, Mt.Lagazuoi, a Tofana di Mezzo je bila posebna atrakcija jer to je vrh najviši u području Cortine visine 3224m n/v. Provela sam uistinu šest divnih dana i zabilježila sličice u dubinu oka svog, ali ne po redosljedu jer sve je to samo jedna bajka s Dolomita koju sam proživjela u organizaciji HPD Kamenar Šibenik. Putovanje autobusom kroz Hrvatsku, Sloveniju i Italiju prošlo je za čas jer sam bila u iščekivanju nečega o čemu se priča s divljenjem.

Prvo odredište, znam, bilo je jezero LAGO di BRAIES. Dakle, zapanjujuće ljepote, na

visini 1494 m, okruženo planinama čiji se vrhovi zrcale u smaragdnoj vodi. Ovo jezero u srcu Dolomita očarava svojim zrcalnim preslikom cijele prirode uokolo, mirom i tišinom, barkama na vesla koje kao da klize površinom. S pravom je među najljepšima u Dolomitima, a ima i svoju legendu iz starije i novije povijesti. Zapamtila sam onu noviju, intrigantniju, o potopljenom nacističkom blagu, ni manje ni više nego 10t zlata koje do danas nije pronađeno.

Ni ekipa Kamenara nije bila zainteresirana za potragom.

Simbol Dolomita TRE CIME DI LAVAREDO (treće vrijeme) 'TRI VRHA' ubraja se u najpopularnije destinacije Italije.

Impresivni su ti vrhovi, bez vegetacije, gotovo pa nepristupačni osim za profesionalne penjače, alpiniste, koji pronalaze 'penje puteve', ali postoje i staze koje okružuju Tre Cime i nisu tehnički zahtjevne, ali jesu za solidnu kondiciju u hodanju pod vedrim nebom.

Polazišna točka je od LAGO di MISURINA (1756m), najvećeg prirodnog jezera znatnog po natjecanju u brzom klizanju na prirodnom ledu. Klimatske karakteristike pogodne su za liječenje respiratornih bolesti što se osjeća ugodnom disanja pri šetanju oko jezera.

Lokalni autobus vozi dalje do planinarskog doma (2320 m) odakle još cca 8 km uživanja u hodanju i pogledu na alpske vrhove. Karakteristika ovih vrhova je šiljasti oblik i bijelo-siva boja pa se zato i spominju kao 'BLIJEDE PLANINE', a sastav tih karbonatnih stijena (liče vapnencu) je kalcij i magnezij te zadržavaju vodu i lako su lomljive te su zato i šiljaste i opasne.

Posli broja 3 slijedi neparni broj 5. Priroda se zaigrala i ostavila svoj trag u vidu pet ogromnih kamenih gromada različitih oblika i visina po kojima su CINQUE TORRI (Pet Tornjeva) i dobili ime. Atrakcija za planinare i alpiniste.

Tu je i pravi muzej na otvorenom koji nas podsjeća na tragično i besmisleno povijesno razdoblje rata koje se ne smije zaboraviti.

Duž cijelih Dolomita vidljiv je trag 1.sv. rata (1915-1917) posvećen tom periodu u vidu bunkera, tunela, via ferrata, replika bolnica koji svjedoči o tom suludom krvoproliću u planini (broji se više od 10 000 smrznutih boraca).

Vrijeme kao rijeka teče, mnogo je toga za nama, ali dajmo korak naprijed lijepome i otvorimo srce.

Stigosmo tako do ljepote na koju se ne možeš pripremiti.

Dakle, LAGO di SORAPIS.

Očarala me ta magična ljepota na prvu, a tek boja jezera za koju ne znaš da postoji dok je ne vidiš, e mliječno plava, to ti je ona boja jezera Sorapis.



Prohodala sam pravu planinarsku stazu koja je označena K2 T2 cca 12,5 km. do te čarobne ljepote.

Stazom dominira kamenje, dio je šumovit, a ima i strmih litica niz koje se slijeva voda pa je sklisko te su dijelom postavljene metalne skale. Na otvorenom dijelu je postavljena sajla zbog uske staze koja s jedne strane gleda u provaliju.

Malo pješaćenja, malo pentranja i 2,5 sata je proletilo za čas uz impresivne prizore svuda uokolo, ali vridilo je svake minute.

I shvatim zapravo da je to najtirkiznije mliječno jezero koje sam ikad vidila, a vidila sam ih.

Moćni šiljci planine Sorapis nadvili su se nad jezerom i stvaraju jednostavno savršen prizor koji kao da priča legendu o svojeglavoj i sebičnoj kraljevni Misurini. Zatražila je od svog oca kralja Sorapisa vilinsko ogledalo bez obzira što je vila zauzvrat tražila da se on pretvori u pla-

ninu radi hlada nad njenom nastambom. Drska kraljevna je ukrala ogledalo, a kralj se pretvorio u planinu, a onda je ona plakala, bezgranično plakala ne bi li vratila oca, ali uspjela je samo natopiti podnožje te vapnenačke planine i tako se stvorilo jezero, a najupečatljiviji šiljk planine na visini 3205m nazvan je Dito di Dio (prst Boga).

Dojmila me se ova legenda.

Vukla je i mene želja za dodirnuti nebo u tom prirodnom raju pa sam jedva iščekala odlazak prema TOFANA di MEZZO, na najviši vrh Cortine 3244m, treći vrh Dolomita nakon Marmolade.

I nije važno što sam presjedala tri puta, svakih 1000m u drugu žičaru (valjda radi aklimatizacije), važno je da sam imala zadovoljenu želju 3000m i više pod nogama.

I James Bond je spašavao svijet kao tajni agent Njezinog Veličanstva pod samim vrhom Cima Tofana.

Rekli su da bi trebao biti spektakularan pogled s te visine na sve ostale vrhove Dolomita, ali nije bio. Bila je magla, prohladno i susnježica. Nema veze, fotografiranje ne smije izostati na 3244m n/v pa makar po bljuzgi. Doživljaj je to koji se pamti.

Povratak žičarama i pogled s orlovskih visina je neprocjenjiv.

Moj mob. je uvijek spreman za fotografiju i tako ugledah modro jezero veliko ko moje srce i baš tog oblika.

Divno.

Sad mogu u CORTINU d'AMPEZZO, najekskluzivnije skijaško odmaralište u Europi.

Glavna ulica Corso Italia obiluje ekstravaganantnim dućanima, restoranima i hotelima. Sve je tu, nadohvat ruke, baš kako volim i uživam u glumatanju, kao prava strankinja, kao i oni što su i ovdje snimali filmove.

Ma, neš ti.

Ali, ipak mi paše malo glamura i veselio me odlazak na prijevoj PASSO GARDENA. Jednostavna je to i kratka ruta na visini 2136m i u trenu si u samom srcu Dolomita, na stazi 'Cir Promenade' koja te za još 1000m dovede do 'Jimmi Hutte' i ne znaš na prvu koja je to vrsta oaze u tom čarobnom svijetu Dolomita.

Il je planinarsko sklonište il je skrovište, ali šta je da je, jedinstveno je mjesto za totalni relax s pogledom od 360° sa visine 2222m.

Zavaljena u ležaljci-ljuljački, pijuckajući koktel, slušajući Erosa, otplovila sam u svoj svijet.

Daleko, duboko, visoko. Moj camino.

Uh, skoro zaboravih spomenuti saunu na veličanstvenom vrhu MT LAGAZUOI 2778 m, a pored bačvu s kristalima leda. E, to je razlog za drugi put.

Ovo divno putovanje je prošlost pa i sa svojim greškama, ali otkriješ svoje sposobnosti i postaješ mudriji u sadašnjosti.



CHIMBORAZO 6263 MNV, EKVADOR



PIŠE:
BRANKO TUČAK



Povodom 30. obljetnice osnutka HPK Sv. Mihovil Šibenik, 15 članova i jedan član HPK Dinara iz Knina uputilo se u Ekvador. Cilj naše ekspedicije bila je planina Chimborazo koja je sa svojih impozantnih 6263 mnnv najviši vrh u toj zemlji. Na putu smo proveli sveukupno 17 dana, od 14. do 30. siječnja 2025. godine.

Sama organizacija putovanja, od ideje do realizacije, trajala je više od godinu dana. Bilo je potrebno puno vremena, energije, živaca, i zašto ne reći, znanja, da bi sve sjelo na svoje mjesto. Trebalo je uskladiti zajednički prijevoz do zračne luke, avionske karte (pregovaralo se sa tri aviokompanije), hotele u tri različita ekvadorska grada, čitav niz osiguranja - putno, zdravstveno, osiguranje od otkaza putovanja, kao i posebno planinarsko osiguranje koje pokrivaju visine poviše 6000 mnnv. Trebalo je pronaći lokalnu turističko-planinarsku agenciju, bez čije logističke potpore ne bi bila moguća provedba ovakve ekspedicije, i još mnogo toga. Štoviše, zbog učestalih smrtnih slučajeva, država Ekvador je odnedavno zabranila samostalne uspone po ekvadorskom visokom gorju te su isti

mogući samo uz pratnju lokalnih certificiranih vodiča.

U Quito smo sletjeli nakon cjelodnevnog leta. To je glavni i ujedno drugi najveći grad u Ekvadoru, poslije Guayaquila. Budući da se Quito nalazi na 2800 mnnv idealan je za početak aklimatizacije. Tri dana provedena u Quitu bila su odlična prilika za upoznavanje s kulturno-povijesnim znamenitostima kojima grad obiluje. Grad je sagrađen u vrijeme neokolonijalizma u 16. stoljeću, na temeljima starog naselja Inka i najbolje je očuvana stara gradska jezgra u čitavoj Južnoj Americi i od 1978. godine je pod zaštitom UNESCO-a. Jedan od najpoznatijih spomenika u blizini Quita je, svakako, *Mitad del Mundo*. Spomenik koji simbolično obilježava centar svijeta, u sklopu kojeg se nalazi muzej *Etnográfico Mitad del Mundo*, odmah pored se nalazi i muzej *Intinian* koji prikazuje kulture, povijest i tradiciju Ekvadora. Sudjelujemo u zanimljivim eksperimentima kao što su: balansiranje jajeta na čavlu, testiranje ravnoteže točno na ekvatoru, eksperiment s vodom koja se vrti u različitim smjerovima na svakoj hemisferi.

Francuska geodetska ekspedicija iz 18. stoljeća je ovo mjesto označila kao centar svijeta, ali moderni GPS pokazuje da se pravi ekvator nalazi 240 metara sjevernije na mjestu gdje se trenutno nalazi muzej *Intinian*. Naravno, posjećujemo oba mjesta.

PRVA AKLIMATIZACIJA - PASOCHOA (4200 MNV)

Vulkan Pasochoa nalazi se 45 km od Quita. Riječ je o uspavanom vulkanu koji je visok 4200 mnnv. Dio je nacionalnog sustava zaštićenih područja sa 120 vrsta ptica i 50 vrsta ljekovitih biljaka i drveća. Parcele uokolo planine su privatne pa se mora platiti mala naknada lokalnom stanovništvu da bi se mogli nesmetano kretati planinom. Zbog svoje visine i blizine glavnom gradu idealna je priprema, odnosno aklimatizacija, za najviše vrhove Ekvadora poput Cayambe, Cotopaxi i Chimborazo. Aklimatizacija je ključna u prevenciji visinske bolesti prilikom uspona na visoke planine, tijekom koje se tijelo postupno privikava na visinu i smanjenu koncentraciju kisika u zraku pa tome pristupamo



dosta ozbiljno.

Uspón počinje na samom ulazu u Pasochoa Wildlife Reserve na visini od 3576 mnnv. Staza lagano vijuga kroz vlažnu šumu tipičnu za ekvadorske Ande. Nakon otprilike pola sata hoda, šuma se potpuno otvara u široke travnate padine zvane *paramo*, gdje počinje dugi, blagi uspon do završnog grebena. Završni dio na samom grebenu je fizički najzahtjevniji dio, iako je nagib umjeren, na visini višoj od 4000 m se, itekako, osjeti. Vrh je atipičan za vulkane, budući da se radi o blago zaobljenoj travnatoj površini poput velikog prirodnog vidikovca. Proveli smo oko sat vremena na vrhu, nažalost, lišeni pogleda. Vrijeme se brzo mijenja, jednog trenutka je sunce, a već sljedećeg smo zarobljeni maglom, čiji valovi klize preko vršnog grebena i tako naglašavaju tišinu kojim smo okruženi.

DRUGA AKLIMATIZACIJA - ILLINIZA NORTE (5126 MNV)

Za drugu aklimatizaciju bila je predviđena planina Iliniza koja je, također, dio zaštićenog područja službeno nazvanog Reserva ecológica Los Ilinizas. Pokriva površinu od 1500 km², koja osim planine Iliniza, pokriva vulkan Corazón i Quilota lagunu. Planina se sastoji od dva vrha međusobno udaljena 2 km, Iliniza Sur (5248 mnnv) i Iliniza Norte (5126 mnnv). Ime planine dolazi iz domorodačkog jezika, gdje *illan* znači čovjek, dok *isha* znači mi. Početak staze nalazi na visini od 3900 m. Laganim hodom do skloništa Refugio Nuevos Horizontes koje se nalazi na 4700 mnnv dolazimo nakon otprilike 3 i pol sata. Iznad 4500 mnnv nestaje *paramo* (travnate padine) i sve prelazi u pust vulkanski krajolik, prepun tamnog vulkanskog kamenja. Imali smo osjećaj da se nalazimo na drugom planetu. Zadnjih pola sata uspona pratilo nas je grmljavinsko nevrijeme s tučom što nam je maksimalno otežalo uspon.

Sklonište je bilo prepuno planinara iz raznih dijelova svijeta - Kanade, Italije, SAD-a, Hrvatske. Kod pojedinih planinara su se počeli javljati prvi simptomi visinske bolesti u vidu glavobolje, mučnine, zadahanosti i sl. Budući da je riječ o akutnoj visinskoj bolesti, simptomi mogu nestati za jedan dan uz konzumiranje što je moguće više tekućine. To za posljedicu ima učestalo buđenje i mokrenje, što na visini

NASTAVAK NA IDUĆOJ STRANI



od 4700 mnv nije nimalo jednostavno.

Nakon (ne)prospavane noći u skloništu, drugi dan aklimatizacije je bio predviđen u 6 h ujutro. Međutim, zbog svježeg napadanog snijega uspon je doveden pod znak pitanja. Srećom, sunce je obasjalo čitavu planinu te je uspon odgođen za nekoliko sati. Po zimskim uvjetima do vrha Iliniza Norte trebalo nam je 3 sata. Uspon do vrha je bio, zbog snijega i leda, izazovan, te ulazi u red tehničkih uspona. Padine su mješavine vulkanskog pijeska i velikih, hladnih ploča stijene. Jedan po jedan

stižemo na vrh koji izgleda kao mali kameni zub. Iako nema dovoljno mjesta, uspjeli smo se stisnuti i ovjekovječiti naš uspon na ovaj lijepi pet tisućnjak. Pogled s vrha je bio spektakularan, pruža se duž čitave „avenije vulkana“, lanca andskih planina koje dijele obalne nizine Pacifika od amazonskih prašuma. Među inim vrhovima u okruženju dominiraju: Iliniza Sur, Chimborazo, Cotopaxi, Cayambe i Atisana. Gledajući s vrha druge planine kojima smo okruženi, koje kao da lebde iznad oblaka, postajemo svjesni visine na kojoj se nalazimo.

CHIMBORAZO

Zbog slabe istraženosti drugih planinskih lanaca koji će biti otkriveni puno kasnije do početka 19. stoljeća, Chimborazo se smatrao najvišom planinom na svijetu. Međutim, zanimljiva činjenica je, ako se gleda razdaljina od središta Zemljine kugle, Chimborazo je i dalje najviši svjetski vrh i kao takav je atraktivan planinarima diljem svijeta. Vrijedi istaknuti da je Chimborazo prva planina na svijetu kojoj je izmjerena visina iznad 6000 mnv.

Poslije dolaska u bazni logor (4700 mnv) bio je predviđen još jedan aklimatizacijski uspon do obližnjeg ledenjačkog jezera (5100 mnv). Mora se naglasiti da je u ovom dijelu planine krajolik nadrealan, izvanzemaljski. Ljepotu pejzaža remete samo nadgrobni spomenici preminulih planinara. Nijemi svjedoci nemilosrdne prirode gdje se i najmanja greška skupo plaća. Zbog velikog broja smrtnih slučajeva ekvadorska vlada je zabranila samostalno uspone na najviše planine. Svaki uspon mora biti u sklopu vođene ekspedicije.

Usprkos činjenici da smo prilikom aklimatizacije bili dva puta na visini višoj od 5000 mnv, kod pojedinaca se javio problem visinske bolesti. S obzirom da im se tijelo nije prilagodilo na visinu i rijedak zrak, bilo je očito da neće moći nastaviti uspon. Važno je znati prepoznati signale koje nam šalje naše tijelo. Osim što na taj način ne ugrožavaju vlastito zdravlje, povećavaju kolegama šanse za uspon do vrha. Dok ovi drugi, koji nisu u stanju ili pak ne žele prihvatiti činjenicu da nešto ne mogu, svojim sebičnim ponašanjem, osim što ugrožavaju vlastito zdravlje, stvaraju raskol u ekipi.

Sutradan poslije ručka bio je predviđen odlazak do Kampa 1 koji se nalazi na 5300 mnv. U početku se krećemo po šljunkovitom terenu u polupustinjskom okruženju, da bi nakon pola sata započeli s usponom po dobro utabanoj zemljanoj stazi. Iako nagib nije strm, zbog visine se krećemo dosta sporo. Nakon nekog vremena uspon postaje sve strmiji, zemljanu stazu je zamijenio snijeg, pa nam je uspon ipak malo lakši dok se penjemo po dobro ugaženoj snježnoj stazom. U visinski kamp El Castillo stižemo u 16 h, dosta kasnije od predviđenog. Visinski kamp je tiho, surovo mjesto koji je ujedno prijelaz iz obične planine u svijet ledenjaka Chimboraza. Ostatak dana provodimo u pripremi završnog uspona. Sve je mirno, uvjeti su gotovo idealni za uspon. Međutim, sat vremena prije uspona zapuhao je jak vjetar, na trenutke se činilo da će nam otrgnuti šatore. Znali smo da će nam to otežati uspon, ali ne odustajemo, spremni smo na završni uspon. Polazak na vrh je bio predviđen u ponoć.

Prvi koraci iza Kampa 1 vode nas u hlad-

nu noć, svjetla čeonih lampi titraju po snijegu, ništa se ne vidi. Obrisi Chimboraza prijeteće su se nadvili nad nama, osjećamo se tako mali, tako krhki, prolazni. Usprkos tome grabimo naprijed. Ritam je lagan, zbog visine na kojoj se nalazimo, drugačije nije ni moguće; koraci su kratki, svaki korak prati jedan udisaj i izdisaj. Podijeljeni smo u šest naveza, svaki navez prati jedan vodič. Prolazimo ledenjak, riječ je o dugoj, napornoj i monotonnoj padini od 30-40 stupnjeva nagiba koja je ujedno i najvažniji dio uspona. Ovdje se najčešće vidi ima li planinar snage za vrh. Naš vodič znalački izbjegava pukotine u snijegu; proklizavamo po svježem napadnom snijegu, umjesto jednog koraka radimo tri, četiri i tako gubimo dosta energije. Naše pauze postaju sve duže dok razmak između njih biva sve kraći. Susrećemo neolicinu planinara koji se spuštaju, govore kako gore vjetar pojačava i da je nemoguće kretanje po ramenom dijelu planine. Usprkos umoru, ipak nastavljamo gore, međutim vrlo brzo smo se uvjerali da je daljnji uspon nemoguć.

Nakon pet sati konstantnog uspona, na visini od 6050 m po jakom vjetru, svježem snijegu, poprilično iscrpljeni, morali smo se pomiriti s činjenicom da nam je planina uskratila pristup vrhu. Mada nevoljko, priznali smo „poraz“. Uvijek je planina ta koja ima zadnju riječ. Ona se ne osvaja, u njoj se uživa i od nje se traži dopuštenje. Uči nas strpljenju i pokazuje nam naše granice. Onaj tko te poruke pravilno iščitava, sretno se spusti i vrati se svojim najmilijima, dok oni drugi koji ignoriraju poruke od planine, zbog ega ili pretjeranog samopouzdanja, tragično skončaju.

Spust je je najizazovniji dio u visokogorstvu jer se većina nesreća događa upravo tijekom spuštanja. Koncentracija opada, tijelo je poslije višesatnog uspona maksimalno iscrpljeno, tako da krećemo sporo, maksimalno fokusirani na svaki sljedeći korak. Nakon nekoliko sati mukotrpnog silaska napokon stižemo u spasonosnu toplinu Kampa 1.

Sa svojih 283 560 km² Ekvador je zemlja prepuna raznolikosti: povijesni gradovi, Ande, džungla, pacifička obala, otočje Galapagos. Svjesni smo bili da nećemo moći vidjeti sve, ali smo za vrijeme našeg kratkog boravaka u tom dalekom dijelu svijeta maksimalno iskoristili vrijeme u otkrivanju ove lijepe zemlje i uživanje u njoj. Također, organizirati putovanje u zemlju sa složenom političkom i sigurnosnom situacijom zahtijeva veliku predanost i odgovornost. Iako nismo imali nikakvih loših iskustava, prisutnost policije i vojske na ulicama gradova i pojačane kontrole na cestama su nam jasno sugerirale potencijalnu opasnost. Sretni smo što je sve prošlo bez neželjenih posljedica. Pokušali smo popeti jednu kultnu planinu, ali ovaj put je ona bila jača. Sve skupa to ne umanjuje naš entuzijizam za daljnjim avanturama.

Naše putovanje je započelo prvim korakom, ali neće završiti sa zadnjim, već će vjerujem, još dugo živjeti u našem sjećanju.



30.7.-5.8.
2025.

PUT OLUJE 2025



PIŠE:

HANA JUSIĆ

Put Oluje put je mira, ljubavi, dostojanstva i ponosa, te put na kojem se obilježavaju mjesta stradanja hrvatskih branitelja. Od ukupno 42 sudionika, 11 mihovilaca sudjelovalo je na ovogodišnjem Putu Oluje u organizaciji PU Dinaridi, sa početnom točkom u Trilju i završnom u Kninu, cilj u 7 dana prehodati 150 km duž Kamešnice i Dinare.

Sedmodnevno putovanje koje je nemoguće pretočiti u nekoliko slova na papiru. Nema tih riječi kojima bi se ovo moglo opisati i dočarati. Toliko različitih ljudi, različitih karaktera, različitih interesa, ali ovdje zbog istog cilja. Put Oluje put je mira, ljubavi, dostojanstva i ponosa, te put na kojem se obilježavaju mjesta stradanja hrvatskih branitelja. Krenuvši od Vošana poviše Trilja, stigli smo na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan branitelja, u Kraljevski grad, na Kninsku tvrđavu. Koraćajući važnim uporišnim točkama Domovinskoga rata, 150-ak km duž Kamešnice i velike Dinare, posjetili smo broj spomenika postavljenih onima koji su svoju mladost i svoje živote ostavili kako bismo imali ono što danas imamo. Svatko odaje počast na svoj način, a eto, ovo je naš način. Jedan veliki fizički, ali i psihički test, ali i jedno veliko zajedništvo,



zbog kojeg na ovom putovanju nije bilo teških trenutaka. Najteži dio ovoga putovanja bio je upravo zadnji dan i povratak u stvarnost. Toliko predivnih ljudi, bio mi je užitak koraćati sa vama.

1. DAN - 30. SRPNJA

Od ukupno 42 sudionika, 11 mihovilaca sudjelovalo je na ovogodišnjem Putu Oluje u organizaciji PU Dinaridi, sa početnom točkom u Trilju i završnom u Kninu, cilj u 7 dana prehodati 150 km duž Kamešnice i Dinare.

Prvi dan nakon okupljanja u Trilju, uputili smo se terencima na Planinarsku kuću Sv. Mihovil (1330 mnv) otkuda naše pješanje počinje. Prvodnevnim koraćanjem po Kamešnici prošli smo vrhove Konj (1886 mnv), Kurljaj (1809 mnv), Bliznički brig (1680 mnv), Garjeta (1773 mnv), Burnjača (1770 mnv), dok smo kamp postavili na

Rosnom dolcu.

2. DAN - 31. SRPNJA

Drugi dan, još smo jači. Još 20 i koji kilometar iza nas. Vrijeme nas od samoga početka mazi, bura je postojana, a mi zahvaljujući njoj bolje dišemo i savladavamo put. Dvije špiljarke iz SO-a spustile su se u Mračnu peću, špilju poviše Vagnja na Dinari uz apsolutnu podršku našega pricidnika. Na putu se našla i Kurbegova jama, Branko nam je održao kratko predavanje o mračnoj povijesti tog područja te smo se poklonili žrtvama. Nakon cca 10 sati hoda stižemo u kamp podno Malog Maglaja.

3. DAN - 1. KOLOVOZA

Danas smo se poklonili tragično stradalim žrtvama na 2 lokacije na putu od Malog Maglaja do planinarskog skloništa "Vjetar s Dinare", na širem području Vještice



gore, gdje nam je naš Branko ispričao o događaju koji se dogodio tijekom Domovinskog rata, gdje su planinari, kao poznavatelji toga područja čuvali to područje, stradali, ali preživjeli. Stali smo i na Malome Maglaju gdje nam je isto tako, naš Branko, ispričao o početku akcije "Oluja", u zimu '94, a koja je počela baš na tome mjestu. Uspeli smo se na najviši vrh Dinare, Troglav (1913 mnv). Kamp nam je na skloništu Pume, gdje nam je nakon večere Darko Gavrić - Čerčo ispričao malo o domovinskom ratu.

4. DAN - 2. KOLOVOZA

Dan smo započeli usponom na Veliku Duvjakušu (1709 mnv), na kojoj smo se poklonili 32 žrtve tragično poginule na tom mjestu, pripadnicima 7. gardijske brigade - Pume. Od 32 žrtve, 31 je nađena, dok se 1 još uvijek vodi kao nestala. Na tom mjestu, 2012. godine postavljen je spomenik. Uspeli smo se i na Jankovo brdo (1780 mnv), što je ujedno i najviši vrh Splitsko - dalmatinske županije. Nastavili smo do vrha Ćorin lacmen, do Planinarskog skloništa Hrvatski vitez Josip Goreta, gdje smo se poklonili tragično stradalom



borcu po kojemu je sklonište dobilo naziv. Naš Branko nam je ispričao o akciji "Skok 1" koja se odvila na toj lokaciji. Kamp nam se nalazi na Planinarskom skloništu Rupe (1346 mnv).

5. DAN - 3. KOLOVOZA

Današnji dan započeo je usponom na Lišanjski vrh (1794 mnv), gdje nam je naš Zoran ispričao o događajima koji su se odvijali na tom području te važnost toga područja. S obzirom da su oblaci koji su nam se približavali djelovali poprilično neprijateljski nastrojeno, odlučilo se da umjesto grebenom, idemo istim putem nazad, na Planinarsko sklonište Rupe. Put smo nastavili prema izvoru Cetine, gdje nas je Zoran poveo do pećine povrh sela Preočki doci, a koja je služila kao sklonište. Kamp nam je večeras kod Glavaša, podno našeg sutrašnjeg cilja. Po dolasku u kamp, pridružio nam se Ante Nazor, hrvatski povjesničar te ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata, koji nam je održao zanimljivo predavanje o akciji Oluja. Veselja, smijeha i pozitivne energije ne nedostaje, usprkos snažnom vjetru, kiši, tmurnim oblacima i grmljavini. Nadamo se da nas šatori neće izdati, a i da će nam se prognoza malo smilovati.

6. DAN - 4. KOLOVOZA

Šesti, predzadnji dan našeg pohoda, popeli smo se na najviši vrh Republike Hrvatske, Sinjal (1831 mnv). Vrijeme nas nije mazilo, snažan vjetar i osjetno niža temperatura prkosili su nam, no ni to nam nije uspjelo pokvariti veselo raspoloženje. Spustili smo se na naše sklonište "Zlatko Prgin" da se malo ugrijemo i odmorimo već umorne noge. Kamp nam je bio na Brezovcu.

7. DAN - 5. KOLOVOZA

Zadnji dan i malo ranije ustajanje. Nado mak smo cilju, od Kraljevskoga grada nas dijeli još samo 20-ak kilometara. Ustajemo se postepeno, neki ranije, neki kasnije, i krećemo od Brezovca put Guga. Na Crvenoj zemlji iznad Knina stajemo pokloniti se pripadnicima 4. gardijske brigade, jednoj od postrojbi koje su oslobodile Knin. U Gugama nas dočekuje naša logistika sa okrijepom te nakon malo odmora kreću pripreme za našu odredišnu točku ovoga putovanja, Kninsku tvrđavu. Svi smo uspješno završili ovaj pohod, a osjećaj je nemoguće opisati riječima, a posebice ne ukratko. Vratili smo se u Trilj, na našu polazišnu točku gdje smo uz kratko druženje ovo putovanje priveli kraju. No naše putovanje nije tu završilo. Veselim i sretnim Mihovilcima se na putu kući pokvario kombi (od milja: kombi iz kinder jaja) na autoputu, no uz male intervencije, vrlo brzo je oživio i dovezao nas kući sretno. Sve u svemu, ovo je bilo predivnih sedam dana, sa predivnim ljudima iz svih krajeva Lijepe naše, a dojmове ćemo zasigurno slagati još neko vrijeme. Do sljedeće godine.

DVA DANA NA KRUNI VELEBITA:

Dojmovi s Premužićeve staze



PIŠE:

ANTONIO SKOČIĆ

KAMENI PUT DO SRCA VELEBITA: IZLET PREMUŽIĆEVOM STAZOM

Odlučiti se za Premužićevu stazu znači izabrati putovanje koje nije samo fizički izazov, već i putovanje kroz povijest graditeljstva i srž hrvatske planinske divljine. Iako Velebit na prvi pogled djeluje surov i nepristupačan, staza inženjera Ante Premužića majstorski nas, korak po korak, uvodi u njegov najljepši dio – Hajdučke i Rožanske kukove.

REMEK-DJELO U KAMENU

Prvi dojam koji staza ostavlja jest čisto divljenje ljudskoj ruci. Izgrađena isključivo u tehnici **suhozida** između 1930. i 1933. godine, Premužićeva staza se stapa s okolišem kao da je tu oduvijek. Nehotice se nameće pitanje kako je bez moderne mehanizacije, s prosječnom širinom od tek 1,2 metra, postignut tako lagan i ugodan nagib. Tajna je u genijalnom trasiranju: staza se proteže desecima kilometara s visinskom razlikom od samo dvjestotinjak metara. Ona nije izmišljena da osvaja vrhove, već da **otkrije pogled**. Zahvaljujući podzidima, serpentinama i mostićima, kršni labirint Rožanskih kukova, koji bi inače bio neprohodan, postaje blaga šetnja s povremenim stjenovitim iznenađenjima.

PANORAME KOJE ODUZIMAJU DAH

Sama ruta, posebno njezina prva dionica od Zavižana do Alana, služi kao vidikovac. Dok hodate, priroda oko vas neprestano izmjenjuje scenu. S jedne strane, veličanstveni **Velebitski kukovi** izdižu se kao kameni divovi, simbolizirajući snagu planine. S druge strane, pogled se otvara prema Jadranu: plavetnilo mora, protkano Kvarnerskim otocima poput Raba i Paga, pruža osjećaj nevjerojatne slobode i prostiranja. Taj kontrast, spoj surovog krša iorskog azura, čini Premužićevu stazu jedinstvenom. Trenuci provedeni kod Rossijevog skloništa ili s pogledom s Alančića, gdje se u daljini nazire obala, ostaju urezani u pamćenje kao esencija Velebita.



VELEBIT,
Premužićeva
staza
1.11-2.11.
2025.



lebit. Posebni trenutak uslijedio je usponom na vrh Crikvena, s kojeg su se kukovi činili još grandioznijima.

Odmor i ručak u novo otvorenome vrhunski uređenom skloništu Skorpovcu bili su prijeko potrebni.

Posljednjih 15 kilometara, od Skorpovca preko Dabarske kose do Baških Oštarija, zahtijevalo je najveći napor. Nagomilani umor i problemi sa žuljevima natjerali su nas da se, praktično na ciljnoj ravnini, razdvojimo u dvije skupine. No, snaga volje i misao na cilj pogurale su nas do kraja. Doček ekipe na našoj početnoj točki, kod hostela Baške Oštarije, bio je trijumf.

Premužićeva staza pokazala je svoje pravo lice: prvi dan je nagradila poglede, a drugi je tražio ustrajnost i karakter. Iscrpljeni, ali ispunjeni, vratili smo se u Vodice gdje je ugodna večera kod Jole stavila točku na naše velebitske avanture. Dva dana i pedesetak kilometara kasnije, ostaje samo jedno: Velebit je planina karaktera, a Premužićeva staza njegov najljepši potpis. Kao što je dr. Ivan Krajač davno rekao, "Tko bude u budućnosti ovim lijepim i komodnim putem prolazio, jedva će si moći da predstavi trud i napore..." Upravo taj trud, utkan u svaki kameni podzid, čini Premužićevu stazu ne samo najljepšim planinarskim putem, već i trajnim spomenikom ljudske vizije i ljubavi prema planini.

VIŠE OD HODANJA

Izlet Premužićevom stazom nije samo kondicijski test, već meditacija u pokretu. Svaki korak, bio on kamenit ili šumski, podsjeća na to kako čovjek može surađivati s prirodom, a ne samo podređivati je. Hodajući, osjećate duboki mir koji može pružiti samo suhozid, stoljetna šuma i planinski zrak. To je staza koja spaja, ne samo Velebit već i ljude, ostavljajući iza sebe priču o naporima starih graditelja i ljepoti koja čeka na svakoga tko je spreman ponijeti ruksak i poći.

Izlet na Premužićevu stazu nije samo hodanje, već hodočašće kroz najljepše velebitsko kršje, a naša mala ekipa od sedam avanturista iz Vodica i Šibenika u njega se upustila s dozom sportskog duha i velikom željom.

Subotnje jutro, još prije šest, označilo je polazak iz Vodica. Nakon obavezne jutarnje kave u Gospiću, vožnja nas je dovela do Baških Oštarija, točke koja je služila



kao naša početna točka i cilj. Tu nas je dočeka profesionalizam Dragec prijevoza, koji nas je kombijem poveo na uzbudljivu vožnju Jadranskom magistralom, pa zatim planinskim cestama, sve do ulaza u Nacionalni park

Sjeverni Velebit. Na recepciji Babića Siće preuzeli smo ne samo ulaznice, već i ključeve naše privremene velebitske baze – pastirskih stanova. Napokon, nešto prije 11 sati, stigli smo na parking kod Planinarskog doma Zavižan, točku nulte točke Premužićeve staze.

SUBOTA: BISERI KRŠA I TOPLO UTOČIŠTE

Prvi dan, dionica Zavižan – Alan (15 km), bio je čista radost i otkrivanje Premužićeva graditeljskog umijeća. Staza, remek-djelo građeno suhozidom, vodi gotovo bez uspona kroz dotad nepristupačne Hajdučke i Rožanske kukove. Nakon dva sata hoda, priuštili smo si prvu marendu kod Rossijevih kolibe, upijajući tišinu i poglede na Ve-

Taj dan Velebit je bio naklonjen; sunce je pratilo naš put.

Nakon otprilike pet sati laganog hoda, stigli smo na odredište. Umor je brzo nestao uz zaslužen Velebitsko pivo u Planinarskom domu Alan. Smještaj u kućici "Strizibuba" u sklopu Pastirskih stanova pružio nam je autentični planinarski ugođaj, a večera u Domu, uz odlično pripremljen gulaš, bila je savršena nagrada za pređene kilometre.

NEDJELJA: MAGLA, ŽULJEVI I NOVO SKLONIŠTE

Drugi dan donio je promjenu: jutro u 6 sati dočekalo nas je s gustom maglom i niskom naoblakom, pretvarajući poznate pejzaže u mističan, sivkasti svijet. Unatoč magli, krenuli smo na dugu dionicu (20 km) prema Skorpovcu. Hodanje je bilo izazovno, no nakon pet sati stigli smo do novo otvorenog skloništa Skorpovac. Taj objekt nas je zaista oduševio – vrhunski je uređen i opremljen, pravo iznenađenje i dokaz da se Velebit brine za svoje hodače.

The Dnevnik

16. OPŠ - 2025.



PIŠU: MATEJA BARANOVIĆ; PAULA ZORZIN; FILIP RAIĆ; ŠIME MARTINOVIĆ; ANĐELKA PETROVIĆ I NANA BRALIĆ; SANJA BALEČIĆ MEDIĆ; NINO LUČEV; KRISTINA KASAP; PETRA KASAP; TONKO ŠKUGOR; DUNJA DRAGOJEVIĆ; TONKA CRVELIN; HRVOJE ŠTRKALJ; MARINA MAMIĆ

TJEDAN I.

ORLOVAČA – 05. 04. 2025.

TEKST BY HRVOJE ŠTRKALJ - PRVI DOJAM

Eto došao je red na mene da pokušam napisati kratke crtice i dojmove sa izleta! Pošto sam ja antitalent za sastave... biti će to zanimljivo. Pa krenimo!!!

Subota jutro 6:30 se dižem... radim sve one stvari šta i svako jutro (umivanje, pranje zubi...), ruksak je već spreman... ali opet sve provjeravam da ne bi bilo šta nisan ponija i to... znate kako to ide na kraju. Krećem put Šubičevca i vidim da se ekipa sa škole polako okuplja. Kad nas je naša instruktorica sve prozvala i objasnila plan i rutu kretanja... lagano smo se uputili. Na čelu kolone je bio Mate Protega i po komentarima oko sebe se dalo naslutiti da kad on vodi izlet jao ti se nama. I bijaše tako. Mate je udara svoj ritam, a mi svi ostali nismo imali izbora... slijedi, gazi, ali prati Matu u stopu. Prvi pravi stop i odmor je bio nakon cca 1:40 hoda... poviše naplatnih kućica od auto puta na platou smo se odmorili, napili, neki su i sendviče jeli... a razlog je bio šta je prije tog platoa bija prvi pravi uspon, dosta strm... Tu se već vidilo ko ima kakvu kondiciju... Odmor je gotov i krećemo dalje do vrha Orlovača cca pola sata hoda i dolazimo na vrh, slijedi mali odmor i pogodite što... slikavanje... Tu smo pričekali one šta su bili malo sporiji. Na pitanje barba Mati koliko ima odavde do pl. kuće Čićo kaže on desetak minuta... ha, ha, ha ispalo je da smo se spuštali cca 40 minuta... Kad smo prilazili kući dočekalo nas je veselo društvo i pjesma. Tu je bio veći odmor i okrepa i naravno opet slikavanje... Idemo dalje, pauza je gotova i spuštamo se malo niže od pl. kuće i vježbamo čvor osmicu... Podijelili smo se u grupe sa svojim instruktorima i pokušali napraviti savršen čvor osmicu. Već je bilo 14:30, vrime se polako počelo mijenjati i instruktori su se složili da je vrijeme za poći ča. Na čelu Mate neumorno gazi, prolazimo Dubravu i krećemo u gustu šumu u kojoj se nalazi crkva Sv. Mihovila. Izbijamo opet na plato, čekamo ostatak ekipe i Mate izabire neki put koji vodi do repetitora ili Gvozdenova na

Šubičevcu. Noge su pomalo počele da otkazivaju... sat kaže oko 21 km prehodan, a kraj se ne nazire još. Stajemo na posljednji odmor kod repetitora... Vadim treću bocu od litre, pijem i nešto dobacim Marici... i eto me uvalim se u probleme i ona poznata pjesma „šta je meni ovo trebalo“ je sasvim na mistu. Ponovo slikavanje... koje treće ili četvrto ne brojim, samo čekam da završi jel me prsti u cipelama lagano živciraju. Jedva ih čekam skinuti jer su natečeni poprilično.

Krećemo, zadnja nizbrdica prema Šubičevcu i kuglani... Gledam ekipa svak je u svojim mislima, zadnji metri izleta su pred nama... Mislim da i oni čekaju da dođu kući i da na idućem izletu bude netko drugi a ne Mate. Kako kaže ekipa, prvi izlet je selekcija, ko preživi pričati će. Ja ću samo reći da je njegovo područje planina, njegov tempo je ubitačan...

Ali preživili smo, idemo dalje, Jedva čekam idući vikend. Na rastanku su nas instruktori pozvali na pivu... netko je ostao, neki su išli kući... a ja sam samo čekao skinuti gojze.

L.p. vidimo se iduću nedilju!

TEKST BY MARINA MAMIĆ - DRUGI DOJAM

Škola planinarenja je počela sa prvim izletom na Orlovaču, na vedro subotnje jutro koje je obećavalo vrlo topao proljetni dan. Kao pravi školarci smo se uredno poredali kod kuglane na Šubičevcu, poslušali upute i krenuli oko 8 sati. U početku u tišini koju može proizvesti samo velika grupa ljudi koji se ne poznaju, ali već je prva nizbrdica razvezala jezike. Prošli smo ispod autoceste i ravno na prvu uzbrdicu.

Savladavanje iste je bilo nagrađeno pauzom, koju su svi iskoristili da nadoknade izgubljene (i imaginarne) kalorije. Taj Joško Lokas pristup mi je vjerojatno bio najdraži dio dana. Orlovača nas je nagradila pogledom koji je pucao na sve strane i opeklinama prvog stupnja.

Nakon obaveznog slikavanja, zaputili smo se nizbrdo do planinarske kuće Čićo, gdje smo imali pauzu za ručak iz torbe i potom prvo učenje čvorova. Još tjednima ću viđati osmice, osim ako ih

ne zaboravim, što su nam zaprijetili da se lako može dogoditi ako ih ne vježbamo.

Ubrzo smo se zaputili nazad prema Šubičevcu, misterioznim putevima našeg vodiča Mate Protege. Usput smo čuli neke prijedloge da taj put bude prozvanim spomen-stazom Mate Protege, ali nejasno je jel taj prijedlog bio neposredan ili ne. Sretno smo stigli na našu polazišnu točku oko 5 popodne i nagradili se pićem i druženjem u Pubu 22.

Prvi planinarski izlet je uspješno prošao i danas čak mogu opet hodati.

Čekamo Velebit idući vikend!

TJEDAN II.

JUŽNI VELEBIT - CRNI I BILI SINOKOS

13.04.2025.

TEKST BY DUNJA DRAGOJEVIĆ - PRVI DOJAM

U sklopu planinarske škole, 38 polaznika skupa sa vodičima uputilo se na izlet na Južni Velebit s ciljem obilaska Crnog i Bilog Sinokosa, dve impresivne livade koje nude autentičan doživljaj velebitske divljine.

Unatoč oblačnom i vjetrovitom vremenu koje nas je pratilo tijekom cijelog dana, raspoloženje u grupu bilo je odlično. Sivi dan nije umanjio ljepotu krajolika – prostrani travnjaci, krševiti grebeni i pogled prema moru ostavili su snažan dojam.

Izlet je protekao u timskom duhu, vodiči su nas naučili kako napraviti – isplesti još jedan planinarski čvor i uputili nas u nove planinarske avanture.

Pri silasku sa Velebita ispratila nas je sitna kiša i nekoliko šparoga koje su se krile među stijenama. Ovo je bio jedan korak bliže završetku planinarske škole, ali i korak dublje u ljubav prema planini.

TEKST BY TONKA CRVELIN - DRUGI DOJAM

Kad je ujutro zazvonija alarm u 5:45 momentalno mi je došlo da jednostavno kažem - ne mogu. Ali ajde, uz par minuti odgode

alarma skačen na noge i kreću se spremati. Nakon brzinskog doručka i kave trpamo stvari u auto i mislin se "Bože fala ti šta je Mario reka da će ići sa mnom na svaki izlet jer bar ne moran zamarati mozak vožnjom i gubljenjem po cestama. Skupimo Paulu koja ima jednako modre podočnjake ka i mi i uputimo se na autoput prema Starigradu, jer smo se tako dogovorili s Maricom da ne idemo bez veze u Šibenik i da bi dobili bar 20min više sna. U Starigradu se nalazimo s ostatkom ekipe, pije se čaj i kava i lagano kreće polazak. Za zadatak smo dobili da pročitamo nešto o Mirilima. Prije 2-3 godine san već čitala o njima, jer smo jednon prilikon Mario i ja u pohodu na Velebit obašli skoro pa sve punktove na kojima su pronađena Mirila. Ima nešto jako poetično i misteriozno, možda malčice i jezivo u tome koliko duša zapravo počiva kraj svojih spomenika na Velebitu. Nakon šta nan je vodičica Marina ispričala priču o Mirilima krećemo dalje i kreće prvi uspon.

Spasili me štapovi! Nakon prvog izleta san dolazila sebi danima da san u jednomu trenu promislila da ako mi je na prvomu bilo tako, kako ću se tek onda dalje sramotiti i mogu li ja ovo uopće. Međutin, jako san zadovoljna i ponosna na sebe. Uz nekoliko stanki koje smo radili kao grupa imala san potribu na svoju ruku malo zastati samo dva puta na par sekundi jer san se zapuhala. Možda bi valjalo stati pušiti.

Kad smo došli do Crnog Sinokosa apsolutno san se oduševila lipoton i livade i trave i cvića i drveća i stina i Velebita općenito. Ledina isprid nas je bila kao nekakva oaza ka stvorena za odmor nakon pustih teških koraka uzbrdo i muke zbog buđenja u ranu zoru. Marina je proglasila da je vrime ručka i nakon toga vježbamo čvorove. Srića da nije bilo sunca, bili bi poumirali od vrućine, ovako ispod nekog oblačka je bilo taman ugodno za u miru doći sebi. Nakon ručka smo ponovili čvorove - osmicu i upletenu osmicu. Ja san kao svaki poštteni štreber večer prije izleta doma religiozno vježbala da ne pogrišin! Nakon šta nas je Marica po-falila kako smo svi naučili, krenula nas je učiti novi čvor. Nakon malo uplitanja, zaplitanja, uz malo pomoći - uspjela san! Sad samo još triba navježbati. Nakon još malo odmora krećemo dalje.



Nakon još malo borbe s vitron i terenom dolazimo i do Bilog Si-nokosa. Isto prizor za ne virovati. Tu je i kuća pokojnog Jake o kojemu nan Marina priča i prepričava svoje susrete s njim i nekako daje cilomu ovomu mistu još dodatne težine, posebnosti i važnosti. Ostajemo još na malo dužoj pauzi uživati u prirodi i odmarati uz piće, cigaret, čakulu. Neki su malo prošetali naokolo, neki su ubili oko. Svako je gušta onako kako zna. Krenuli smo pomalo skupljati stvari i vrime je za krenuti prema doli.

Za me je to uvijek najgori dio posla, jer moja žalosna i stara kolina nikako nisu kompetentna za to. Teren je (za me) stvarno kompliciran, jer paziš na svaki korak, ne možeš se opustiti i umireš o straha da ne zagaziš krivo i prospeš se na pod. Srića opet za štapove - dušu dali za ravnotežu nama koji smo se rodili bez ravnoteže. Odradili smo i par grupnih slika, malo zaostajali, malo razgledavali... Negdi po putu je naravno odlučila i pasti malo kiša, jer zašto nam ne bi još malo zakomplicirala život. Sad san već umorna i malo mi je puna kapa svega i jedva čekan izuti gojze i obuti svoje šlake koje san ponila, sisti negdi na pivu i poisti nešto šta nije spljošteni sendvič iz torbe. Nakon spusta koji se činja tri put duži od svih onih uspona ujutro, nazire se kraj kramenju i stinama i ugazin konačno na lipo i pošteno zemljano tlo. Zastanemo kratko malo se diviti konjima, kozama i ostalin beštijama na koje smo naišli i napokon dođemo do auta. Konačno obuvan svoje dugoiščekivane šlake na bičve ka prava Čehinja i sve je lakše!

Autima se spuštamo do groblja u Ljubotiću di nan je Marina rekla da će nas odvesti viditi Tatekov grob. Slavko Tomerlin Tatak je jedno od najpoznatijih imena u planinarskom svitu i njegova priča i njegovi pothvati su jako inspirativni i posebni. Bija je vizionar, umjetnik i zaljubljenik u Velebit, zaslužan je za brojne staze, za skulpture životinja na stazi Malog Princa i za još masu toga. Bija je pravi ljubitelj planinarenja i prirode i stvarno posebna priča. Lipo je biti dio ovakve priče, lipo je viditi i čuti i doživiti neke stvari koje dosta ljudi zapravo nikad neće, jer ovo čime smo se mi odlučili baviti smatraju mukon, pokoron i ludošću. Ali ja san nekako zahvalna na tome šta iman u sebi dovoljno ludosti da se odlučim na ovo i da sama sebi otvorim oči u vezi lipote i posebnosti u kojoj živimo i koju imamo prilike (do)živiti. Na kraju dana stvarno nije bitno šta bolu noge, šta su upaljeni mišići i šta si se diga u 5:45 ujutro, bitno je sam sebi pokazati da možeš, bitno je uživati u tome i uživati u onome šta ti planina da. Jedva čekan dalje!

TJEDAN III.

OMIŠKA DINARA 21.04.2025.

TEKST BY PETRA KASAP - PRVI DOJAM

Nakon Orlovače gdje smo testirali svoju kondiciju i nešto opuštenijeg, ali vizualno potentnog Južnog Velebita, došao je red na Omišku Dinara. Stariji, čitaj iskusniji planinari nahvalili su taj izlet i „obećali“ predivne poglede i doživljaje pa su moja očekivanja bila visoka.

Grupa se susreće na Šubićevcu gdje si čestitamo Uskrs, dijelimo se u grupice i vozimo automobilima prema Omišu. Prazna cesta da za naslutiti da je blagdan i neradan dan, a kako idemo preko Boraje spuštajući se zatim prema Trogiru, a potom dalje magistralom, vožnja je relaksirajuća, a pogledi oku ugodni. U Omišu zajedno pijemo kavu/e izmijenjujući dojmove s prošlih izleta, komentiramo što nas čeka danas, pripremamo se psihički.

Oko 09:45 krećemo na turu iz Podašpilja. Koračamo kroz šumu umjerenim tempom, susrećemo nekoliko planinara koji se spuštaju, pokoju šparogu, komentiramo vlažnost zraka. Nakon nekog vremena (ja idem ka „paket“ pa nikako ne pamtim koliko dugo smo hodali i te tehničke stvari) zaustavljamo se kod lovačkog skloništa i radimo kratku pauzu. Taj ću dio pamtit i zbog dvije stvari: prva - čujem od prijateljice da je umro papa što me instant rastuži, a druga - kopajući po dnu torbe shvaćam da su mi sendviči ostali doma i da sam na turu krenula s jednom proteinskom pločicom i krekeri-



ma iz Lidla (čovjek protiv divljine za siromašne haha). Srećom su na izletu sa mnom rodica i prijateljica pa me one zbrinjavaju :) Nastavljamo gore prema Ludoj kući uz manje skretanje s rute. To zamjećuje naša brižna učiteljica/voditeljica Marica pa se brzo vraćamo na pravi put. Netko iz grupe baca bazu da je to bio test nama školarcima (jer smo ranije dobili uputu da instaliramo neku aplikaciju s planinarskim stazama i pogledamo kuda ćemo se točno kretati) i da smo svi pali. Već na ovom dijelu pogledi postaju veličanstveni i ne mogu se nagledati lipote što učestalo i verbaliziram (*ajme miline, predivno, prekrasno, itd.*), a slično čujem i od drugih izletnika. Stižemo do Lude kuće gdje također činimo veću pauzu, a nakon toga nastavljamo prema samom vrhu. Na ovom posljednjem dijelu se počinjem patiti i zahvaljivat Bogu što ovaj put imam štapove (prethodno je bilo „šta će to meni“) jer mi osjetno pomažu. Teren je nešto zahtjevniji, staza strmija, traži okretnost, korištenje ruku. Malo mučenja (barem meni koja blago rečeno nisam sportski tip), ali stižemo do vrha Kula (Imber). Skroman drveni križ i kamenje okolo, a pogled od milijun dolara: Omiš, Brač, makarsko primorje, cetinska sela u zaleđu (geografi, oprostite ako lupetam gluposti). Divota, divota, divota. Doživljaj samo malo kvare paklene vrućine. Nakon grupnih fotografija, ručka i odmora vraćamo se natrag. Kreće spust i borba s koljenima. Kod Lude kuće se duže zaustavljamo jer slijedi mala škola/trening čvorova. Svaka grupica radi sa svojim vodičem. Strpljivo nas propitkuju čvorove koje smo morali naučiti i izvježbati za domaći rad, a nakon toga učimo i vježbamo tri nova: leptir, lađarac, polulađarac. Ide to neloše, čini mi se, zadovoljna je učiteljica Marica, vodiči učitelji, a i mi školarci. Nastavljamo spust, staza vodi prema zaseoku Čecuci – Borak, optimisti bi rekli da je izazovna, a pesimisti da je gadna jer je skroz lako past i potencijalno polomiti se. Ne pomažu niti velike, iscrpljujuće vrućine i sunce. To je, međutim, manje bitno jer su pogledi spektakularni: Omiš k'o na dlanu, more...

U finalnom dijelu produžujemo do omiške tvrđave Fortica. Tamo uživamo u pogledima i dužem odmoru, dogovaramo kako ćemo i gdje na kavu/pivu. Zadnje atome snage posvećujem(o) spustu, koljena mi plaču, osjećam umor, ali su dobro raspoloženje, zadovoljstvo i psihička rasterećenost na vrhuncu. U Omišu još kratka šetnja i zajedničko piće uz slaganje dojмова i jedvačekanje idućeg izleta. Omiška Dinara je baš bila treća sreća.

TEKST BY TONKO ŠKUGOR - PRVI DOJAM

Kako to bijaše cijelo moje školovanje, tako se tradicija i u ovoj školi nastavlja, a to je kašnjenje na predavanja, ma u ovom slučaju se radi o izletu, ali za razliku od ostalih putova, ovaj put nisam kriv ja nego posao.

Priču ovog izleta započinjemo u Podašpiljama kod Omiša na parking u cestu u 9:30 kod kojeg odma započinje naš uspon na Omišku dinaru, kroz predivnu šumu i zelenilo sa svake strane. Glavni vodič ovog izleta je bila naša najdraža Marica. I tako smo se nas 40-tak uspinjali nekih pola sata, sve dok nismo došli do prvog odmorišta di smo iz daljine namirisali roštilj. Vlasnici roštilja su se čak mislili ponuditi teke čevapa kad je vidilo nas 5-6 da smo došli, ali kako se naš broj povećava, skužili smo da ništa od toga. Bili smo tu zasili i odmorili nekih 10 – 15 minuta, pa smo onda nastavili dalje kroz šumu koja nas je sjenom spašavala od vrućine, no to nije dugo trajalo jer nakon nekih 20-tak min smo došli do prvog pogleda na more i otoke di smo se poslikali i nažalost izgubili sjenu i lad.

Produžili smo zatim 5 min šetnje dok nismo skužili da smo fulali put, pa onda ajde pići nazad i skreni desno. Dalje smo onda udrili solidan tempo sve do Lude kuće di smo stali i odmorili i istražili di se to nalazi izvor vode. Nakon te ne baš duge stanke smo se uputili prema vrhu „Kula“ kroz svakakav teren, bilo je tu blata pa smo samo čekali ko će oplesti, penjanje uz stine držeći se za konop, te šećer na kraju uspon sa stine na stinu di samo gledaš koja stina je stabilna da se neće proklimat. Kad smo došli do vrha smo napravili solidnu pauzu, stigli marendat i odmorit, a naravno i bacit zajedničku fotku.

Uputili smo se opet nizbrdo do Lude kuće di smo napravili lipu pauzu i naravno bili ispitani vezivanje čvorova i naučili nova 3 šta sada čini 5 koja triba savladati. Slijedeća meta nam je bila tvrđava Fortica do koje je bija pravi pakao doći, od nizbrdica koje su ubile kolina i prste na nogama do opet uzbrdo gori, doli. Nekako smo svi stigli u komadu do te tvrđave i popeli se na vrh di je opet bilo fotkanje, a i domaćica da nam daje zadnje trzaje energije jer nam je preostalo još samo sići do dna.

Nakon tog mukotrpnoga nispona svi smo ga priživili i došli do naših auta i zasili u kafić. 100/100% ponovio bi ovaj izlet sa masu predivnih pogleda!

TJEDAN IV.

DAN PRVI PENJALIŠTE ČIKOLA, 26.04.2025., SUBOTA TEKST BY SANJA BAČELIĆ MEDIĆ - PRVI DOJAM

Samo da me ne uhvati grlo...

Pomislila sam u srijedu navečer nakon predavanja u kojem je predavač Leo u šali dobio da je običaj da učenike „uhvati grlo“ prije penjanja na stijene uz Čikolu. Ciljano ili ne, vrata i prozori bili su otvoreni tijekom predavanja tako da je popularna promaja vjerojatno učinila svoje – sutradan ujutro probudila sam se s grloboljom. Ipak, popularni alibi nisam ni pomislila iskoristiti i spremno sam dočekala subotnje jutro. Po običaju smo se okupili na Šubićevcu oko 07:00 te se, u nešto manjem broju nego inače, zaputili prema unutrašnjosti županije.

Nakon prve jutarnje kave na Konjevratima, stigli smo do kanjona Čikole gdje nas je Leo uputio u osnove i pravila penjanja po stijenama, a Joka nam je demonstrirao sve što ćemo samostalno prolaziti tijekom penjanja. Zatim smo se podijelili u grupe prilikom čega je jedna grupa ostala za penjanje, a drugi su išli vježbati absajl. Ja sam bila u prvoj grupi i dobrovoljno sam se javila za prvi uspon na stijenu. Nakon provjere opreme i navlačenja premalih penjačica (koje i trebaju stiskati prste kako bi se lakše kretali po stijeni) krenula sam se penjati. Kada sam došla na vrh ugledala sam prekrasni krajolik i na kratko uživala u pogledu. Kada sam bila spremna za povratak uzvihnula sam „Španaj Leo“ te je to bio znak da sam spremna za spust. Bitno za napomenuti je da od samog početka do spusta trebamo imati povjerenja u onoga tko nas osigurava. Iskreno, Lea malo znam no imala sam potpuno povjerenje u njega i sve kolege koji su me taj dan osiguravali (Mirna, Paško, Joka). Nakon spuštanja, Leo mi je čestitao, a ja sam nastavila sa penjanjem na preostale tri školske i jednu „malo težu“ stazu. Nakon što sam odradila sve staze, morala sam prepustiti penjačice kolegama, a ja sam se uputila u drugu grupu vježbati absajl.

Kada sam uspješno svladala absajl javila sam se za vježbu postavljanja smjera. Joka me još jednom uputio u pravila postavljanja, odradili smo sigurnosnu provjeru i krenuli. Postavljala sam karabinere u sidrišta kroz koje sam provlačila konop sve do vrha. Na zadnjem sidrištu pomislila sam jesam li sve dobro napravila i

hoću li slobodnim padom natrag na zemlju. Ipak, vjerovala sam da je Joka sve pomno pratio i odagnala svoje sumnje. Lagano sam se spustila natrag nakon čega smo svi krenuli sa spremnjem opreme i uputili se prema autima kako bi na vrijeme došli kućama i odmorili se za sutrašnji uspon na Konjevaču. Predivna priroda, sunčan dan, odlično društvo i prekrasno iskustvo!

TEKST BY KRISTINA KASAP - DRUGI DOJAM

Subota ujutro, okupljamo se u manjem broju na našem Šubićevu te nas Mate naravno ispraća i na ovu našu novu avanturu.

Nakon kratke vožnje i usputne kave u poznatom kafiću Nina u Konjevratima, stižemo na parking iznad kanjona Čikole. Kao pravi tim dijelimo opremu među sobom i sa konopima, penjama i ostalim na leđima spuštamo se u kanjon prekrasne Čikole. Dolje nas već čekaju Paško, Tome i Josip sa pripremljenim školskim smjerovima, ali prvo je na redu bila edukacija.

Mario, sa slomljenom rukom, preuzima učiteljsku palicu od naše Marice, a Josip i Tome sve stručno pokazuju, uz pokoje ubacivanje Lea. Leo nas dijeli u grupe, pet najhrabrijih su odmah išli penjat, a pet drugih (među njima i ja) su išli kod Antonie i Maria na “tečaj” abseila i čvorova. I dok su hrabri penjali, mi smo se zabavljali vezujući se za drvo, vježbajući osmice (koje su više ispadale šestice) i spuštali kroz žbunje kanjona. Nakon položenog abseila naši dragi instruktori nas upućuju na stijenu. Još sam malo odugovlačila jer treba kao naći penje koje ti odgovaraju (nije da me bilo strah, nego kao sigurna sam neću ja to moći, sa mojim slabim rukama). Međutim penje su tu, pojas i kaciga su tu, smjer se oslobodio i došao je red i na mene.

Tome me osigurao, ohrabrio (unatoč mojim dugim noktima, koji bi mogli bit problem), dao svog praška oko pojasa za mokre ruke i kao treba sad krenut. I tako krećem ja, napravila dva koraka (20cm haha) i di ću sad - nigdje, spuštam se na početak. U tom trenu u pomoć uskače i najdraži Leo jer odustajanje nije opcija. Penje on uz mene (ja sa cijelom opremom, a on u kratkim gaćama i običnim cipelama), dolazi samnom do trećine smjera i govori “možeš ti to”. Nastavljam dalje, polako, ali sigurno, čujem podršku Tome, Lea i ostatka ekipe, guram moje nokte od 35€ u ono malo zemlje (presretna jer se imam za šta uhvatit), zaobilazim mokri dio stijene i nekako dolazim do sidrišta. Međutim, kaže Tome “ne čujem metal”, odnosno ne možeš se još spustit.



Tako ja sa zadnjim atomom snage lupnem jače i kreće najbolji dio, sjedam u pojas i lagano skakućem nazad po stijeni na sigurno tlo. Skidam svu opremu sa sebe jer kao uspjela sam, popela sam jednom i to je dosta. Sjedam u hlad, grickamo, gledamo ekipu koja uživa.

Dunja je postala pravi Spiderman, a Antonia koja se krenula penjat treći put samo radi slike, isto ubija. Odmaramo mi, guštamo kad dolazi Josip i govori “ajmo dva smjera su prazna” i gleda u slatko u nas. Smješka se on i uspijeva mu nagovoriti nas da ođemo još jednom. Ja mudro biram lakši smjer kod drage Nine jer njegov ima crveno užu pa je sigurno i teži haha.

I dok sam se ja polako penjala i čak malo i uživala, Dunja pored mene, na next levelu, brža i sama i osigurava svoj smjer. Nakon što smo se svi izredali, nasmijali, obavili obaveznu grupnu fotku, krećemo lagano nazad ka parkingu sa opremom i ruksacima na leđima (još jedan slatki uspon za kraj). Penjalište je bilo puno svih uzrasta ekipe sa svih strana Europe, a mi krećemo lagano u naš Šibenik.

Po povratku doma ponosno šaljem slike obitelji i prijateljima jer sam stvarno bila uvjerena da panjanje nije za mene. Međutim Leo (o čijem sam usponu na Matterhorn sa njegovom Antoniom čitala 2 dana prije), Tome, Josip i ostatak ekipe, su mi pomogli da savladam sumnju u sebe i da se poželim možda još koji put okušat u penjanju. Sve u svemu, izlet 11/10.

TJEDAN IV. DAN DRUGI KONJEVAČA, VELEBIT, 27.04.2025., NEDJELJA TEKST BY ANA ĆOSIĆ - PRVI DOJAM

Ili kako sam se uspijala izgubiti na Velebitu u grupi od dvadesetak planinara početnika i nekoliko vodiča?

Zvoni sat u 06.15 i budim se misleći jel' meni ovo treba u nedjeljno jutro – rano buđenje, strka, zbrka i po stoti put se pitam jesam li sve uzela... hrana, voda, voće, grickalice, nešto slatko, tanku majicu ako bude vruće, deblju majicu ako bude hladno, flis, jaketa, dupla roba ako pokisnem, šilteric ako bude sunce, zamka, naglavna lampa, možda mi trebaju duple čarape, a možda i mali kišobran...(ideju sa kišobranom mi je Nina uvalila u subotu na penjanju u kanjonuJ). E, i cerada jer vježbamo bivakiranje... Treba li mi kišobran ako imam ceradu? Ma uzet ću ga, lagan je imali, lakše mi ga izvaditi iz ruksaka nego ceradu. Uglavnom ako kreneš razmišljati bilo bi zgodno uzeti ovo i ono - gotovsi, nakrač ruksak u čas. Mislim, gotov si ionako, samo ako ponesesh sve šta ti može zatrebat na jednodnevnom izletu na Velebit, jer - prognoza je nepredvidljiva i u čas se okrene. Hm, okrene se i kad je predvidljiva, stalno nas plaše. Nino je uletijao jutros u auto pitajući nas: “Oće mi biti zima samo u majici kratkih rukava i vjetrovcu, nisam ništa drugo uzeo”. Završija je u Srđanovoj jaketi, mora bit da bi se inače smrza.

Nakon kave u Gospiću, (di smo jedva dobili kavu, jer konobar nije bio spreman na hrpu planinara koji su ranou jutro uletili u pub), vozimo se do sela Brušane i nakon kratke upute vodičice Tine u 10.00 se krećemo penjati prema vrhu. Oblačno je i gatamo hoće li nas oprati kiša. Prolazimo kroz gustu hrastovu šumu, sve se zeleni, prekrasno je, a lišće šušta pod nogama. Radimo par sitnih pauza i imamo kratko predavanje Marice o razlici između medvjedeg luka koji je fin za jedenje i đurđice koja je fina za trovanje. Ako sam dobro pohvatala listovi đurđice rastu skupa (kao kod npr. poriluka) a listovi medvjedeg luka izbijaju pojedinačno na površinu. A kad naiđeš na polje medvjedeg luka, to miriše k'o ludo! Kažu zdrav je za ljude ali i za mede koji navodno traže ovu biljku nakon hibernacije jer im čisti želudac, krv i crijeva. Srećom, nismo ih sreli!

Zadnjih 30-ak minuta uspon je malo zeznut, sporiji smo i proklizavamo pod vlažnim lišćem, blatom i skliskim kamenjem. Štapovi nas spašavaju. Bodemo ih u lišće i zemlju, lagano se penjemo. Negdje oko 13.00 sati eto nas na vrhu, ali umjesto da se divimo spektakularnom pogledu, u gustom magli tražimo jedni druge kako bi se slikali prije nego se smrznemo. Jer ako se nismo slikali kao da nismo ni bili .Klik, kliki čao, čao. Konjevačo od 1831 metara – popeli smo te, ali pogled si nam uskratila! Konačno marena u maloj doli ispod vrha, šefica Marica kaže lekcija iz bivakiranja tek kad se spustimo jer je stvarno ledeno, počelo je puhati, a ni kišu još nismo isključili.

Veselimo se spustu, i lagano krećemo...bodemo štapove, poprečno lijevo, poprečno desno, k'o Janica u slalomu, malo po stazi, pa malo oko jer se tako na nekim dijelovima čini lakše. Malo klizimo, pada se na guzicu, neko jednom, neko dvaput, ali u svakom slučaju svi smo uspješno došli do kraja staze. Osim šta sam se ja na zadnjem dijelu staze malo izgubila u šumi. Kako to, kako to?

Negdje pred kraj staze ostala sam u sredini grupe, ispred mene njih 15-ak, po sredini ja sa par članova kluba koji su me na jednom dijelu pretekli, ostatak iza mene. Doduše ne vidim ih jer su stalno neki zavoji i okuke, ali čujem ih u daljini. Baš mi lipo paše šetnja, sama sa sobom, zen trenutak, opijena šumom i zvukom lišća pod gozjericama, čuje se žubor potoka, ma idila. Dođem do dijela di makadamski put presijeca stazu i ničim izazvana krenem desno, vodi me šuma i osjećaj, naravno krivi. Nakon par minuta šetnje, a s obzirom da smo velika grupa, tišina je ipak prevelika. Nikog ispred, nikog iza, a ups, nema ni crveno bijelog znakića u blizini. Blink, blink, malo sam se pogubila, vraćaj se Ana nazad do prve markacije. Znam da sam blizu kraja staze, nije nek apanika ali ono, skupit će se ekipa, a mene nema. Zovem Srđana - ne javlja se, zovem Maricu - ne javlja se, znam da sam tu negdje, ali od žubora vode i od šuštanja lišća ne čuju se glasovi. Dođem do markacije ali me dotuče prva slijedeća - stablo s lijeve strane pokazuje – skreni lijevo, a na stablu sa desne strane stoji strelica



udesno, wtf?! Ajmo dalje, aplikacija Mapy kaže skreni lijevo. Ništa, idem se javit Srđanu i Marici da sam tako blizu a tako daleko i da dolazim, ali nema signala za poziv pa se vraćam na makadamsku cestu 50-ak metara nazad, idem po signal koji život znači. U tom trenutku zove Srđan kojem pokušavam objasniti kako i di sam zalutala i šaljem mu lokaciju. Mislim se, ako sad krenem lijevo i opet negdje zalutam, a nema signala, pa onda još naiđe neka medvjedica sa malim medicima u potrazi za medvjedićem lukom da im pročisti krv i crijeva nakon zimske hibernacije, gotova sam – moja planinarska karijera će završiti prije nego je počela. Zove Srđan i kaže „Dolazimo po tebe, čekaj na cesti.“ Nisam se pomakla više. Ali nisam prestala misliti ni namedvjede. Nakon dugih par minuta stižu spasitelji – dečko iz HGSS-a, Tonko u majici Crvenog križa na kojem piše krizni tim, šefica Marica i dr. Srđan. Osjećam se kao da sam zapela na par tisuća metara visokoj planini, a ne tri minute od kraja staze, mamma mia! Hvala mojim spasiteljima, lekciju sam naučila – nema odvajanja od grupe i više ću obraćat pozornost na markacije. Slijedila je Emilova zanimljiva lekcija iz bivakiranja i Hrvojeva rečenica onako usput: „Ma vidi ja san ja u daljini nekoga sa ruksakom kako ide u suprotnom smjeru ali nisan zna da si to ti“. E moj Hrvoje! Izlet smo završili u restoranu Tomislav, na roštilju i pivici. Hvala Mihovilcima, malima i velikima na još jednom lipom druženju!

TEKST BY NINO LUČEV - DRUGI DOJAM

Osvrt na izlet – Konjevača, Velebit
Naš izlet započeo je polaskom iz Šibenika, a već u 9 sati stigli smo na pocetno odrediste i spremni za novu avanturu. Vrijeme nije bilo idealno – oblačno nebo i gusta magla na vrhu Konjevace zaklonili su poglede, no to nas nije spriječilo da uživamo u planini. Zbog jakog vjetra odlučili smo se spustiti nešto niže, gdje smo napravili kratki predah. Teren nije bio lak – blato pomiješano s lišćem otežavalo je hodanje, a poneko proklizavanje samo je dodalo dozu adrenalina. Iako ruta nije bila duga, stalni uspon prema vrhu zahtijevao je dobru kondiciju. Usput smo naučili korisnu lekciju – kako razlikovati otrovnu đurđicu od medvjedeg luka, koji su vrlo slični po izgledu, a i mirisu. Po povratku na početnu točku, sudjelovali smo u kratkoj i pouč-

noj prezentaciji o bivakiranju u prirodi. Dan smo završili zajedničkom večerom u lokalu Tomislav, gdje smo uz toplo jelo podijelili dojmove i prokomentirali dogodovštine s izleta. Ukupno, jedan lijep, edukativan boravak u prirodi

TJEDAN V.

VOŠAC, BIOKOVO, 04.05.2025., NEDJELJA TEKST BY ANĐELKA PETROVIĆ I IVANA BRALIĆ

ŠTO JE GORE, TO JE BOLJE...

U predivno jutro, i već tradicionalnu nedjeljnu rutinu od 6:30h sa Šubićevca, te pravu priliku posjetiti, kako kažu planinu s korijenom u moru, a čelom u munjama „Biokovo“, nažalost pojavio se poprilično mali broj polaznika, svega 16, (pretpostavit ćemo da su imali dobro opravdanje i da se nisu prepali Biokovskih vremenskih prilika i neprilika) i mogu samo reći da su propustili nešto fenomenalno, objasniti ću u nastavku zašto.

16 veličanstvenih i vodiči, našli smo se u selu Makar podno Biokova.

S već puno entuzijazma krenuli smo naš uspon prema vrhu Vošac na 1422 MNV. Sam pogled na tu planinu izaziva strahopoštovanje, a ja osobno volim izazove i bilo mi je veoma uzbudljivo penjati se uz tu „grdosiju“. Nismo imali puno zastoja, jer smo svi u već punoj formi i jedva smo čekali doći do odredišta.

Putem smo susretali puno drugih planinara, neki su se vraćali, neki su išli prema gore, a s obzirom da je taj dan bilo otvorenje planinarskog doma Vošac, nekome je i to bila prilika da se odvaži i odluči provesti dan na način na koji smo i mi. Možemo reći da smo bili motivacija pojedincima koji su iz zezancije govorili da moraju požuriti prije Šibenčana, da uspiju dobiti svoju porciju graha. Nama je jedini cilj bio Vošac.

Predivan pogled na Makarsku rivijeru ostavlja bez daha, otoci, nebo i predivno more, skupa zaokružuje sliku savršenstva. Onako kako sam gledala na planinu iz podnožnja tako sam gledala na podnožje s planine.

Uspjon je bio negdje veći, negdje manji uz povremeni hlad i lagani povjetarac. Vrijeme nije moglo biti bolje, tako da sve u svemu nije bilo toliko zahtjevno i naporno. A kako to već inače biva, kad dođete na vrh, zaboravite da ste uopće prošli toliki put da dođete do cilja, tako je valjda i u životu.

Predivan pogled koji seže kilometrima uokolo. Osjećaj je u jed-

nom trenutku kao da si na vrhu svijeta, a u drugom si tako malen i nebitan. Nakon slikanja i par opuštajućih trenutaka, krenuli smo put graha. Grah je jedino što je ostavilo knedlu u grlu jer je za moj ukus bio previše gust, (kasnije mi je samo zadao probleme), ali mi budući planinari uvijek moramo imati rezervu za „Ne daj Bože“, par energetske pločice, orašasti plodovi, banane, puno vode i lijekove 😊.

Uglavnom, svakako nije dobro puno odmarati nakon ručka, tako da smo nakon kratkog odmora bili spremni za daljnju avanturu nazvanu „pokušaj se spustiti punog želudca“. Vraćali smo se drugom rutom, išli smo prema botaničkom vrtu i došli na raskrižje staze kojom smo se uspjeli. Bio je to dobar plan, trebalo nam je puno više vremena za spust ali šta je to za nas, ipak smo mi ekipa u punoj snazi, sve smo mi to s lakoćom prolazili i još smo uživali u predivnoj prirodi.

Na putu prema dolje sreli smo ekipu u crvenom, HGSS-ovce koji su išli spasiti dva starija gospodina koje smo čak sreli putem prije. Nisu izgledali kao da im treba baš pomoć, čak smo i izmijenili par riječi, ali tko zna, možda su se precijenili oko svojih mogućnosti, i to se zna dogoditi. Bilo je vrlo uzbudljivo vidjeti heroje u akciji spašavanja, (svakako im nije bilo lako, ali ljubav nije ono što osjećaš već ono što činiš).

Umorni, a tako zadovoljni i sretni, popili smo svoju zasluženu kavu u Makarskoj, pogleda uprtih prema vrhu na kojem smo bili prije samo par sati, još je uvijek nudio zadovoljstvo. Uputili smo se put Šibenika, gdje je našoj današnjoj avanturi došao kraj.

Za mene, bio je ovo do sada jedan od najtežih, ali i najljepših uspona. Razmišljajući ovako, vratit ću se ja opet, ma sigurno ću se vratiti, i rezervirati sobu u onom predivnom domu, i ostati cijeli vikend jer ima tu još štošta lijepog za proći i vidjeti, ima tu još vrhova na koje se treba popeti.

Svaki put kad planinarimo, uvijek se iznova i iznova zaljubiš u zemlju u kojoj živiš, počneš je gledati iz drugog ugla, odozgo i detaljno, svakako bih preporučila.

I na kraju ove avanture, hvala Biokovu na lijepim slikama, zatim našoj Marici, Antoniji i Filipu koji su pratili ritam grupe, na volji da nas odvedu do cilja, i šećer na kraju, ekipi Debakl spektakl na izuzetno zabavnom izletu i predivnom iskustvu i sa sigurnošću mogu reći da „što je gore, to je bolje“.

TJEDAN VI.

ZAVIŽAN, VELEBIT 09. - 11.05.2025., TEKST BY FILIP RAIĆ

Dan jedan

Za razliku od ostalih ovaj izlet je krenuo neobično, pošto smo krenuli u petak popodne a ne kao obično u nedjelju ranom zorom. Nakon radnog dana došao sam kući te brzinski spremio ostatak prtljage, uglavnom hranu koje je svakako bilo previše. Nakon brzinske provjere je li sve tu izlazim ispred zgrade te čekam Martina i Mariu da me skupe. Naravno da lagano pada kiša jer zašto ne.

Oko 17 sati krećemo put Otočca gdje se sastajemo sa ostatkom ekipe, put je prošao ugodno s pogledom na Crnopac čije nam je jamske sustave Teo predivno opisao na prošlom predavanju, te na ostale divote južnog dijela Velebita. Nakon što smo se svi skupili na izlazu sa autoputa krećemo preko Krasnog, gdje ekipa u sirani „Runolist“ kupuje razno razne sireve, na moju žalost basu nemaju. Nakon toga radimo još jedno malo stajanje u lokalnoj trgovini gdje se kupuje ono što se zaboravilo ponijeti od kuće, u mom slučaju to je 1 kg soli i papar za sutrašnju večeru. Konačno smo se zaputili na odredište a to je planinarski dom Zavižan. Nakon krivudave vožnje dijelom asfaltiranom a dijelom makadamskom cestom koja je bila malo zahtjevna zbog guste magle koja se nadvila nad planinom stižemo na parking ispod doma. Temperatura je osjetno niža nego kući te brže bolje uzimamo stvari i krećemo blatnjavim putem prema domu. Nakon kratke šetnje natovareni kao magarad stižemo u dom koji cijeli miriše po friš-





ko pečenoj pizzi. Brzo se smještamo u spavaonice i spuštamo u dnevni boravak na druženje te pripremu sutrašnje večere koje je potrajalo do malo poslije ponoći.

Dan dva

Budim se oko 8 sati, nisam najbolje spavao što zbog vrućine jer smo zaboravili otvoriti prozor spavaonice što zbog neudobnog jastuka i malog kreveta. Nakon doručka i kave krećemo sa ponavljanjem čvorova i učenjem jednog novog a to je pašnjak. Nakon čvorova i slikanja ispred doma krećemo na današnju planiranu rutu, a to je dio Premužićeve staze do Rossijeve kolibe. Srećom za razliku od jučerašnjeg dana danas nam vrijeme ide na ruku te nas sunce prati od starta. Sama staza je jako ugodna, prolazimo dijelom kroz šumu dijelom preko stijena, pogledi su nestvarni na Hajdučke i Rožanske kukove sa jedne a mora sa druge strane, kao i na mnoge vrhove Velebita. Stižemo do Rossijeve kolibe gdje radimo malo veću pauzu za marendu i vježbamo orijentaciju. Prije svega toga otvaramo kolibu da vidimo što se unutra krije, otvaram vrata i prvi provirujem glavom unutra gdje me iznenađuje domaćin kolibe sa svojim repom iznad moje glave, gospon puh to ste Vi, nisam vas prepoznao na prvu. Nakon uspješnog orijentiranja krećemo istim putem nazad prema domu Zavižan. Pošto imamo vremena na povratku se penjemo na Gromovaču, uspon je kratak pogled očaravajuć a spust zabavan. U šumskom dolu kraj staze na povratku izrađujemo svoje prve bivke, moj nije bio nešto ali bi poslužio svrsi. Pred sam kraj spuštamo se u botanički vrt koji u ovo doba godine nije imao nešto za ponuditi. Napokon stižemo u dom, nakon „dekompresije“ počinje priprema za večeru, Nas par prije večere se odlučilo popeti na vrh Vučjak koji je odmah iznad doma i uživati u predivnom zalasku sunca. Nakon odlične večere koju je spremio Emil i njegovi mali pomoćnici počinje druženje koje je trajlo sve dok domar nije ugasio zvučnik i smotao kabel. Vrijeme je za sapavanje.

Dan tri

Problemi isti, vrućina me pratila kroz noć kao i moj neudobni jastuk. Ekipa je malo podebljana članovima koji su došli drugi dan. Nakon doručka i kave slijedi pakiranje i planiranje dana. Krećemo prema Velikm Zavižanu. Uspon je kratak ali sladak na vrhu je malo prohladno čak se i poneki oblak navlači, pogled očarava, u daljini se vidi toliko drag mi dom, već me hvata nostalgija. Nakon kraće pauze Marica i Emil, na naše oduševljenje, odlučuju da idemo i na Balinovac jer imamo još dana pred nama, šteta ga je ne iskoristiti. Nakon strmog spusta šumom dolazimo do staze oko botaničkog vrta na kojoj slijedi odvajanje za Balinovac. Staza je šarolika, dijelom kamene gromade koje su kao stepenice a dijelom niska bukova šuma, pred sam vrh nam slijedi sipar, sve što đaku treba. Nakon uspona i marende slijedi meni jako

zanimljiv spust preko kamenih gromada, skakućemo po njima kao nekakve divokoze. Sve što je slatko traje kratko, izbijamo na livadu i dio staze koji vodi prema Velikoj Kosi. Putem stajemo na slikanje, poziramo u travi, nikako se namjestiti jer gdje god da se smjestim kolonija mrava se pojavi na meni. Velika Kosa nam nije nešto zanimljiva, dio ekipe ide prema domu po aute a ostatak ide prema parkingu ispod doma gdje se trpamo u aute i krećemo put Kutareva gdje nas čeka dugo očekivani ručak. Nakon ručka u domaćinstvu „Butina“ te druženja i dogovaranja budućih avantura po završetku škole rastajemo se i krećemo put kući. Veselim se tušu, krevetu ali i sljedećem vikendu na Dinari.

TEKST BY ŠIME MARTINOVIĆ

Prošlo je nešto više od mjesec dana otkako sam krenuo u Opću planinarsku školu i mogu reći da je to jedno predivno iskustvo, mjesto gdje upoznajemo drage ljude, ljubitelje prirode, profesionalne predavače i naravno, odlazimo na raznolike i sadržajne izlete. Sve mi to govori da sam donio dobru odluku upisavši planinarsku školu.

Preda mnom je naš predzadnji izlet, i to ni manje ni više nego Sjeverni Velebit, koji uključuje dva dana hodanja predivnim stazama sa smještajem u Planinarskom domu Zavižan. Krećemo s parkinga na Šubičevcu u planirano vrijeme u 16:30 h. Dolazim na parking i tamo zateknem već užurbanu ekipu koja se polako raspoređuje po automobilima, sve pod budnim okom naše voditeljice Marice kojoj se ovim putem zahvaljujem što se nesebično trudi prenijeti nam što više svog ogromnog iskustva i raznolikog znanja iz svijeta planina. Prije polaska ostaje nam još posljednja uputa glavnog vodiča ovog izleta, našeg Emila koji će nam biti i glavni kogo u ova dva dana boravka u Domu na Zavižanu.

Prvi dio puta prolazi u opuštenoj atmosferi, šalimo se i pričamo o dosadašnjem iskustvu u školi i sličnim stvarima. Dogovor je da se nađemo na izlazu Otočac i (zajedno) krenemo u koloni prema domu. Put prema domu vodi nas kroz prekrasne zelene livade, prolazimo kroz Švicu te se ukratko zaustavljamo pogledati kuću Velebita u Krasnom što bih toplo preporučio svima. Nastavljamo dalje i ubrzo krećemo uzbrdicom prema našem odredištu. Dok se penjemo osjećamo i pad temperature zraka, navlači se i magla toliko da nismo više vidjeli auto ispred sebe. Stižemo na parking podno doma, temperatura je dosta niska, oblačimo jakne i stavljamo kape, uzimamo rance i sve što nam je potrebn za boravak u domu iduća dva dana. Do doma imamo desetak minuta uskom, blatnjavom stazom koja baš i ne ulijeva sigurnost, ali uspješno ju svladavamo jer nismo više početnici. Dolazimo u dom, dočekuje nas nasmijan i drag domar te nas upućuje gdje se što nalazi i

raspoređuje po sobama. Dom je prekrasan, nudi sve što pravom planinaru treba, a to su : toplina, sigurnost i miran san. Nakon raspremanja spuštam se u društvenu prostoriju i slijedi iznošenje plana za iduć dan i podjela odgovornosti oko spremanja jela. Nakon kratkih uputa stiglo se i nešto malo pojesti jer tko može gladan ići na spavanje. I dok jedan dio ekipe čakula, drugi dio se vrti oko spize (teće) jer trebalo je sve to isjeckati i narezati, nije lako nahraniti 30 ljudi.

Plan je da sljedeće jutro startamo u 9:00. Čeka nas prekrasna Premužićeva staza i tko zna što još. Budim se dosta rano da izbjegnem jutarnju gužvu. Polako se okupljamo i ipak krećemo u 9:30 jer je voditeljica zaključila (procijenila) da nema potrebe za žurbom. Nismo ni krenuli, a već su nam čarobni prizori oduzeli dah. Nakon 20-tak minuta stižemo do Premužićeve staze koja u cijeloj dužini iznosi 57 km. Vodič se odlučuje za kraću opciju do Rossijeve kolibe i vrha Gromovača na povratku, ipak smo mi školarci i bilo je potrebno odraditi izradu bivka i orijentaciju, a ne ganjati kilometre. Početak staze vodi nas kroz prekrasnu šumu jele, mir, tišina, cvrkut ptica... uživam u svakom trenutku. Nakon sat vremena izlazimo iz šume i dolazimo do surovijeg terena i dalje nastavljamo kamenitom stazom, ali svaki taj kamen je pomno odabran i obrađen čineći tako meni jednu od najljepših planinarskih staza. Opet čovjek ne zna kud bi prije pogledao... s lijeve strane smiju nam se Hajdučki kukovi, Veliki i Mali Rajinac, desno se pak otvori predivan pogled na Cres, Rab, Goli otok... Nakon dva i pol sata stižemo do našeg odredišta, Rossijevog skloništa ili kako ja volim reći Rossijeve kolibe. Imamo pola sata za odmor i nešto prigristi. Napokon se nebo rascistilo i smiješi nam se sunce kao da nas razumije i pušta da uživamo u Rossijevoj prirodi. Za mene u tom trenutku biti tu nema cijene. Nakon predaha okupili smo se oko našeg koga i učili usjeveriti kartu, uzimati azimut i određivati gdje se nalazimo. Slijedi put natrag, imamo još posla, nakon sat vremena zastajemo uz malu vrtaču pored staze koja obiluje gustom bukovom šumom i idealna je za naš poligon izrade bivka. Naša voditeljica obilazi svaki bivak koji smo podigli i uči nas što je dobro, a što treba popraviti. Hvala joj na tome. Nakon što smo završili sa vježbom nastavljamo dalje. Imamo još pola sata do prvog vrha Gromovače. Dolazi do nagle naoblake i temperatura pada, kao da nam Velebit poručuje da je on gazda. U tom trenutku osjetim koliko smo mali i koliko moramo poštovati prirodu. Dolazimo do početka uspona podno Gromovače 1676 mnv, dosta brzo svladavamo uspon, ali koji nije bezazlen. Bilo je potrebno ići četveronoške i pridržavati se pravila tri točke, a po povratku smo morali otpenjivati. Pomagali smo jedni drugima kao što nam i planinarska etika nalaže. Na vrhu nam je vrijeme dozvolilo napraviti zajedničku fotografiju i polako smo

krenuli natrag. Po povratku u dom zavladao je opće oduševljenje prekrasnim prizorima prirode, a da dan bude još posebniji uhvatili smo zalazak suncasa vrha Vučjak 1645 mnv. U domu smo se opet okupili u društvenooj prostoriji uz razgovor i prepričavanje cijelog dana te guštanje u gulašu našeg koga, koji smo zajedno pripremili večer prije. Nakratko izlazim van da se zahvalim Velebitu na predivnom danu i nezaboravnim uspomena koje ću ponijeti sa sobom kući, siguran da ćemo se nas dvoje još puno puta sresti u budućnosti.

TJEDAN VII., ZAVRŠNI VIKEND 16. OPŠ DINARA, DINARA - 17. - 18.05.2025. TEKST BY MATEJA BARANOVIĆ

Bivakiranje na Dinari ujedno i posljednji (nadamo se ne i zadnji) izlet OPŠ HPK Sv. Mihovil

17. svibnja 2025. U 6:00h čuje se uvodna špica svima nam dobro poznate emisije „Dobro jutro, Hrvatska“ i prije nego Maja Blagdan četvrti put ponovi „...dobro jutro...“ gasim alarm i ustajem na noge koje su sve osim lagane. Siki me gleda, više nije ni ljuta samo tužna jer i ovi put idem bez nje. Nema vrimenta za gubljenje, složena roba čeka na stolici, navlačim sve na sebe i hitam u đir sa mojom crnom mezimicom da joj objasnim da je ne mogu povesti i da je tako dok traje škola i eventualno za neke izlete koji su opasni za nju.

Torbu, normalno, nisam spakirala do kraja i ovaj put, ne znan zašto.... Leteći guram sve stvari u Toyotu i krećem na Šubičevac gdje me čekaju Antonija, Franka i Marina. Sad je već došlo 7:00h, u Antonijinom Sanderu pričamo o autima i vozimo se prema Kninu. Ne sićam se više jesmo li ikog sreli na parking u iduće čega se sićan je da sidim s Ritom i Mošom te pokušavam naručiti „produženu u malu“ koja nikako da stigne. Istovremeno diskutiram s sugovornicima o najvažnijim temama u svijetu, a to su: spiza i koja je rakija najbolja i koju smo sve provali... Jedino nismo onu od šporkih čarapa, eventualno... nabrojili...vjjv smo i nju provali. Bar neko od nas. Možda i ja al se ne sićan. Aj dobro, amo dalje... Krenili smo za Mirkoviće i tamo smo ostavili aute. Nabrzinu i nespretno sam spakirala ruksak i eto nas na stazi...nije prošlo nekoliko uzbrdica neko me nešto pita šta mi nije silo.. znam da nije u lošoj namjeri ali stvarno? Tek smo krenili? Tipa treća uzbrdica? Sigurna sam da nije iz zle namjere pa ne dozvoljavam da mi pokvari dan. Spremljeno u folder zvan „Zaborav“. Teško dišem na nos. Klasika. Ubrzo noge rade svoje, mozak pada u drugi plan tako je najbolje. Na putu do pl. doma Brezovac krajolik je takav

da poželiš bit list il neka grana ili muva makar da budeš dio te šume i tog smiraja kakav samo priroda može učinit. Ne znam, nerijetko pitam se kako, kad, zašto i kojim putem smo se do te mjere, usudit ću se reći, nezdrave mjere odlipili od prirode. Daleko od toga da bi bila protagonist „Into the wild“ ali život bez prirode i nije život. Ne znam, ne znam opet sam otišla pre-daleko u svom umnom vergljanju. Možda je odgovor i na to pitanje – astro folija. Neke pive su se popile, šuma nas je cilo vrime čuvala u svom ladu, a onda nas je naša Marica uputila na šljunčanu vijugavu cestu koja nas je odvela nas do pl. doma Zlatko Prgin. Tamo nas je dočeka naš Mate Protega i vatra. Ne mogu vam opisati koliko dana čekam baš ovaj tren. Bila je priča da se neće raditi bivak jer nam je Sevka poslala snijeg u maju,- međutim na kraju smo ipak opravdali titulu „najgore grupe“ pa su i bivak i logorska vatra došli na dnevni red. Sakupljanje drva san nekako priskočila, ne znan kako? – biće sve Sanja donila... Logorska vatra učinila je svoje i dozvala luđačko pivanje i smijanje koje je odjeknulo šumom do te mire da su se neke šumske vile i vještice sakrile u naš bivak. Priča se da smijeh još uvijek odzvanja šumom.

Jutro je bilo još lipše od logorske vatre, ako je to moguće nad-mašiti...Sunčeve zrake prelazile su preko mokrog lišća i stvarale neku čarobnu atmosferu. Ujutro vilenjaka i vještica nije bilo, razbižali su se dok smo mi spavali 100%. Biće im se nije dalo kuvat kavu za toliko svita. Nema šta drugo.

Ipak, kava se skuvala. Sve se to tribalo spremić od jučer, od jutros i spakirati. Rekli su nam 22 minute do gori (gledan 22 su nutella keksa u velikom pakiranju ali ne i minute do vrha), pa onda 27 min, pa je neko uspija za 35min tamo i nazad, pa za 45min ...na kraju ne znan koliko je prošlo ali popeli smo se na Sinjal (1831mnv). Osjećaj famozan. Srića. Tuga. Ljubav. Sve emocije ikad pomišane i to na vrvu vrvaca 'rvatske. Marica nas slikaje. Mi se slikajemo. Svi se slikaju. Antonija pali zadnji duvan ikad :- (Pola joj ga vitar odnija. Led. Laganini doli. Kroz predivnu šumu. Sa svim tim arganjama na kostima prolazimo kroz vilenjačke hodnike, špajize i dnevne boravke. Dočekali pizzu u Kninu. Malo se bolje upoznali. Nasmijali, proćakulali. Uspili smo svi, položili smo OPŠ HPK Sv. Mihovil.

P.S. Siki je priživila. I dalje - laje li ga laje. Svaka sličnost s stvarnim osobama je slučajna. Priča se da se ekipa nastavila penjati i dalje ...i da planinare do kraja svita i nazad.

TEKST BY PAULA ZORZIN

OSVRT - DINARA

Tjedan po tjedan, izlet po izlet i naša škola se približila svome kraju. Ostao nam je zadnji izlet. Onaj na Dinaru.

Subota jutro 5:30, otvaram prozor, izašlo je sunce. Dobro je s obzirom da prognoza i nije bila baš obećavajuća. Ubacujem još neke stvari u ruksak i spremna sam za pokret.

Mario me kupi i idemo ravno za Knin gdje se na kavi nalazimo s ostatkom ekipe. Obavljamo zadnji šoping i ubacujemo spizu kod Mate u kombi. Pokupit ćemo je putem do skloništa.

Iz Knina u koloni krećemo prema Mirkovićima odakle ćemo početi uspon.

Parkiramo se, vadimo stvari iz auta, prtime na se ruksake, Antonija je na čelu kolone, Marica nas broji i krećemo. Prvo odredište nam je Planinarski dom Brezovac.

Već na samom početku staze osvrćem se oko sebe i pogled me oduševljava. Zelene, guste šume dokle god ti oko seže. Za takav pogled smo mi na otoku definitivno zakinuti.

U nekom trenutku Marica viče: "A di je Marko?" Poslije sedam tjedana druženja s nama i pažnja na nas kao na prvašice i njoj je pala koncentracija i zaboravila nas je popisati. Nakon što ga je uspjela dobiti na mobitel i uvjerila se da nam nije ostao negdje po putu, nastavljamo uspon.

Šetnja ide umjerenim tempom, oni brži kao i uvijek na početku kolone, mi malo sporiji na kraju, ali držimo ritam i ne zaosta-



jemo. Malo se žalimo na vrućinu, ali Marica nam kaže kako je Dinara prevrtljiva i kako u trenu može doći oblak i naglo zahladiti. I stvarno, kada smo stali predahnuti i prezalogajiti, naišao je oblak i u trenu se trebalo toplije obući.

Nastavljamo hodati prema Brezovcu. Pred nama se otvorila livada okružena predivnom bukovom šumom. Kod doma radimo dulju pauzu. Svi su fascinirani visokim bukvama i stijenama prekrivenim mahovinom. Krajolik neodoljivo podsjeća na Shire, a ekipa se raštrkala po stijenama kako bi uhvatili što bolje kadrove.

Nakon sad već tradicionalne zajedničke fotografije (ako nisi poslikao, kao da nisi bio), nastavljamo uspon prema skloništu Z. Prgin, našem današnjem odredištu.

Oblaci neumoljivo kruže okolo. Prati nas poneka kap kiše, ali ne damo se smesti. Zaustavljamo se fotografirati pokraj stijena popularno nazvanih Poljubac, a oblaci nam šalju „poljupce“ u obliku komadića leda.

U blizini je kombi iz kojega uzimamo hranu, navlačimo kabalice i zaštite za ruksake koje su za 5 minuta postale bespotrebne jer je ponovno zasjalo sunce. Ona materina „Ko nosi, taj ne prosi“ ovoga puta se kod mene i nije baš pokazala kao najbolja stvar. Težak ruksak učinio je svoje i u nekom trenu osjećam kao da noge više nisu moje. Marica ide za mnom i tješi me s onih „još samo 10 minuta“, a iz daljine se približava novi oblak koji izgleda još „opasnije“. Žurimo prema skloništu i samo što smo došli, Dinara pokazuje cijelu paletu osobnosti. Počinje padati led i snijeg. Trajalo je to desetak minuta, dovoljno da se povučemo tema hoćemo li raditi bivke ili ćemo spavati u skloništu. Nakon što nas je sunce ponovno obasjalo, bacili smo se na posao. Valjalo je sakupiti dovoljno drva za ispeći meso (kojega je bilo dovoljno i u slučaju višednevnog nanosa snijega) i za naložiti veliku vatru na otvorenom, a došla je i naredba da treba izraditi bivke. Ne možemo biti najbolja škola, ako nismo spavali u bivku. :) Ekipa se stvarno potrudila, kao da su bivakirali sto puta do sada.

Spavanje u bivku je nešto čemu se nisam pretjerano veselila i nešto što ne bih baš tako skoro ponovila, ali nešto što ću s osmijehom dugo pamtiti. Temperatura od –3, hladne noge, nas četiri kao srdele u konzervi kako se u isto vrijeme okrećemo s boka na bok – nezaboravno.

Nedjelja je osvanula hladna i oblačna. Marendali smo, rasporedili bivke, složili sve u ruksake i pripremili se za uspon na Sinjal, vrh Dinare, najviši hrvatski vrh. Antonija nam je rekla da onaj tko je u formi od skloništa do vrha može doći za 22 minute, a onaj nešto sporiji za 40 minuta. Malo po malo, popeli smo se na vrh. Uz predivan pogled koji se pruža s vrha lako sam zaboravila umor koji me svladavao na usponima, i onaj put kada sam stvarno pomislila što meni ovo treba i jesam li mogla biti doma i šetati okolo bez većih napora. Nakon fotografiranja, Marica nas je pohvalila i krenula u potragu za piscem osvrta, a ja sam se dobrovoljno javila. I sada moram priznati da mi se bilo lakše popeti na vrh Dinare nego ovo napisati.

Silazak, kao i svaki, trajao je „cijelu vječnost“, a što smo bili bliže cilju noge su bile sve teže. Kao i na kraju svakog izleta, popila se zajednička kava/pivo, a kući smo se zaputili s planovima o nekim sljedećim zajedničkim izletima.

Na kraju ovog osvrta i naše škole moram reći da je prošlo četiri mjeseca otkad me Tonka pitala: "Oćemo li u planinarsku školu?", na što sam je rekla: "Ajmo!"

Bez pitanja, bez ikakve misli o tome hoću li moći i kako.

Na pitanje: "Šta je meni ovo trebalo?", nakon škole dobila sam odgovor: "Trebalo mi je." Malo je mjesta gdje ćeš upoznati odličnu ekipu, a kad si najumorniji odlično se osjećaš.

Prvo što smo naučili od naših vodiča i predavača na predavanju je da mi ne osvajamo vrhove. Slažem se.

Planinu definitivno ne možemo osvojiti, ali zato je planina osvojila mene i veselim se sljedećem susretu. :)

ČLANSTVO KLUBA U 2024. GODINI ILITI KRVNA SLIKA

PIŠE:
AIDA BARIŠIĆ,
BLAGAJNICA

UVOD
Članstvo u HPK Sv. Mihovil je dobrovoljno i počinje upisom u udrugu iliti kako ga svi zovemo – The Klub. Članstvo u Klubu dokazuje se planinarskom iskaznicom s plaćenom članarinom za tekuću godinu. Svaki član dobiva člansku iskaznicu Hrvatskog planinarskog saveza (HPS) u koju se lijepi markica za članarinu u tekućoj godini, a služi za evidentiranje člana u Hrvatskom planinarskom savezu (HPS), u Klubu i prilikom ostvarivanja povlastica. Članovi osnovnih planinarskih udruga udruženih u HPS osigurani su posred-

stvom HPS-a od posljedica nesretnog slučaja pri planinarenju u Hrvatskoj ili inozemstvu za slučajeve invaliditeta (do 6000,00 eura, zavisno o utvrđenom stupnju invaliditeta) i smrti (3000,00 eura). Osiguranje se primjenjuje na članove sa članskom markicom HPS-a za mladež (zelena), seniore (plava) ili umirovljenike (crvena). Kupnjom članske markice HPS-a plaćate članarinu Klubu koja važi do kraja kalendarske godine.

Visina članarine za 2025. godinu:

- **zelene članske markice** - djeca i mladež do završetka redovnog školovanja - 10,00 €
- **crvene članske markice** - umirovljenici - 15,00 €
- **plave članske markice** - ostali članovi (tzv. seniori) – 20,00 €
- **iskaznica** - 1,50 €

The Klub koristi Program/aplikacija “Evidencija udruge” za vođenje kompletne evidencije članova i program je prilagođen Zakonu o udrugama (NN 74/14), © Innova SOFTWARE d.o.o., Varaždin od 2016. godine.

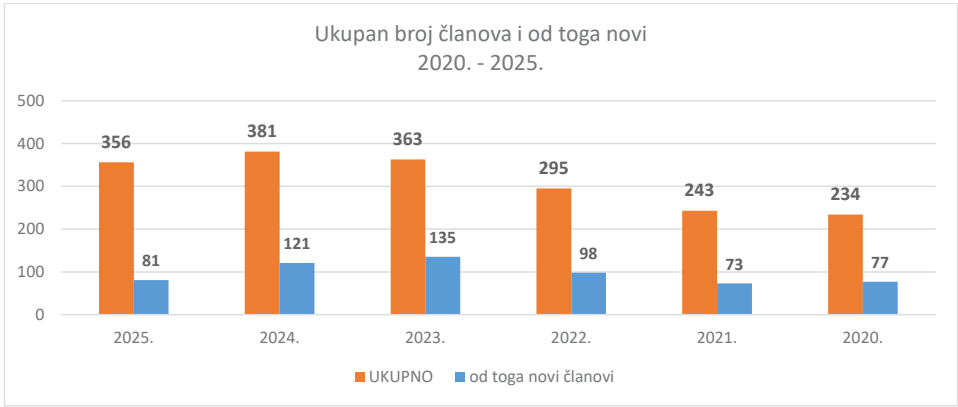
Zanimljivost: Od 2016. godine u bazi Članstvo evidentirano je ukupno 1.069 članova.



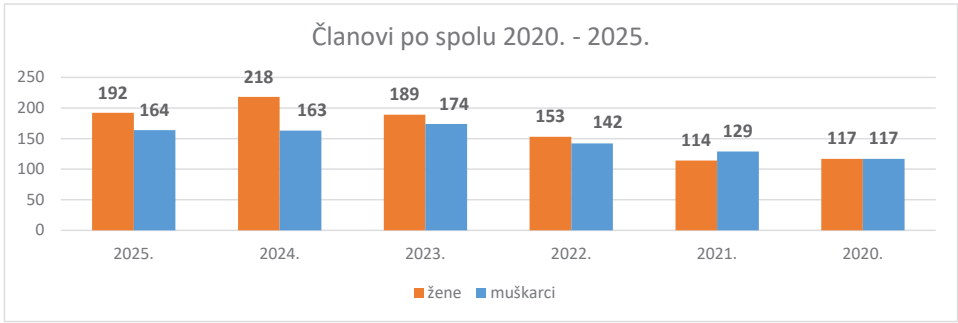
Više info o članstvu na mrežnoj stranici <http://www.sv-mihovil.hr/stranice/clanstvo/18.html>

STATISTIČKI PREGLED ČLANSTVA U 2025. GODINI

U 2025. godini, do tiskanja HELOP-a The Klub broji 356 redovnih članova što je za 6,6 % manje nego u cijeloj 2024. godini (25 članova manje). Udio novih članova u 2025. iznosi 22,8 % ili 81 novi Mihovilač.

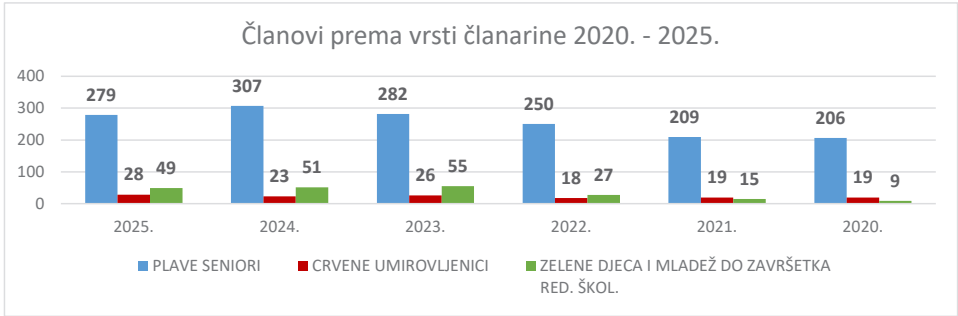


Prema spolu, od ukupnog broja članova, bilo je 192 žene (53,9 %) i 164 muškarca ili 46,1 %.



Prema vrsti članarine, od ukupno 356 člana u 2025. godini

- ✓ 49 članova ili 13,8 % su djeca i mladež do završetka redovnog školovanja,
- ✓ 279 članova ili 78,4 % su seniori, te
- ✓ 28 članova ili 7,9 % su umirovljenici.



STATISTIČKI PREGLED ČLANSTVA 2020. – 2025.

STATISTIKA	KATEGORIJA	2025.	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
prema spolu							
od toga žene		192	218	189	153	114	117
	u %	53,9	57,2	52,1	51,9	48,7	54,4
od toga muškarci		164	163	174	142	129	117
	u %	46,1	42,8	47,9	48,1	55,1	54,4
UKUPNO		356	381	363	295	243	234
od toga novi članovi		81	121	135	98	73	77
	u %	22,8	31,8	37,2	33,2	30,0	32,9
prema vrsti članstva							
seniori		279	307	282	250	206	157
	u %	78,4	80,6	77,7	84,7	88,0	73,0
umirovljenici		28	23	26	18	19	20
	u %	7,9	6,0	7,2	6,1	8,1	9,3
djeca i mladež do završetka red. škol.		49	51	55	27	9	38
	u %	13,8	13,4	15,2	9,2	3,8	17,7
UKUPNO		356	381	363	295	234	215
prosječna dob člana		41	40	40	43	45	46

HGSS STANICA ŠIBENIK U 2025. GODINI



Već 21 godinu HGSS stanica Šibenik sa svojim članovima bdije nad sigurnošću planinara, penjača ali i svih ostalih ljudi u državi i šire u susjedstvu. Nebrojene su intervencije u kojima smo tragali i spašavali ljude i životinje te bili osiguranje na raznim događajima. Nas 41, raspoređen u dvije ispostave Knin i Drniš te u matičnom Šibeniku obavezali smo se da ćemo volonterski biti na raspolaganju 24 sata 365 dana u godini. Tako je bilo i ove godine. Na području odgovornosti naše stanice bilo je 24 akcije spašavanja koje su sve završene pronalaskom tj. spašavanjem. Također smo odlazili na ispomoć u akcije svim stanicama kojima je pomoć bila potrebna. Uz to članovi su odrađivali mnoga dežurstva na raznim sportskim i inim događajima. Od outdoor trka do dežurstva na obilježavanju kornatske tragedije. Posebno bi istaknuli osiguranje uspona Slavena Škrobota na krov Hrvatske. Naime, Slaven Škrobot pustolov i osoba u kolicima sa dijagnozom tetraplegije uspeo se na 1831 metar visok vrh. Uz podršku i pomoć planinara iz raznih krajeva Hrvatske, na samom usponu, te osoba sa

invaliditetom iz udruge Sv. Bartolomej iz Knina, koji su ga dočekali na planinarskom domu Brezovac. Članovi pet stanica HGSS-a iz Ogulina, Karlovca, Zadra, Splita i Šibenika osiguravali su uspon te su uz osiguranje i iznijeli Slavena na vrh. Cilj uspona je bio dati poticaj mnogim osobama sa invaliditetom u njihovoj želji da svoj život provedu što kvalitetnije i raznovrsnije, a ostalima da razmisle kako im u tome mogu pomoći. Kako bi članovi uvijek bili na visini zadatka potrebno je konstantno vježbanje. Tako su organizirane razne edukacije i vježbe iz svih segmenata spašavanja. Osim potraga, u HGSS stanici Šibenik zastupljeni su i drugi segmenti spašavanja, speleo spašavanje koje u svom radu ima i speleo ronjenje, stijensko spašavanje, spašavanje u zimskim uvjetima, a u stanici djeluju i dva potražna K9 tima koji rade potrage sa psima. Nadalje, zastupljen je i segment spašavanja na vodama te segment potraga bespilotnim letjelicama. Vrijedno je još jednom napomenuti da su svi članovi volonteri i da se svojim radom u HGSS stanici Šibenik trude biti što bolji na dobrobit zajednice i društva.



Speleološka istraživanja SO PDS Velebit u Lici

Naše planine (Hrvatski planinar 1990, 7-8, str 175.)

Još davne 1970. skupina studenata speleologa iz SO PDS Velebit zaputila se u kanjon Srebrenice (Dabašnice). Osim S. Kolbaha i D. Mesarića u grupi se nalazio i Marijan Čepelak, danas zasigurno najplodniji istraživač hrvatskog podzemlja. Tom prilikom je istraženo osam špilja (Šalinka 122 m, Špilja u kanjonu Srebrenice II, 33 m, Žitna – Pušikova špilja 30 m, Luina špilja 18 m, Mišja špilja 52 m, Neobična špilja 69 m, Golubnjača 70 m i i Špilja s mostom 29 m dužine). Do 1981. godine je prošlo punih jedanaest godina, a da nije zabilježeno da se neka speleološka ekipa zaputila u taj kraj. Te godine su speleolozi SO PD JNA „Sutjeska“ u okolici Malovana i Vučipolja istražili nekoliko objekata od kojih pažnju privlači Tiljkova jama dubine 82 m, dok su ostali znatno manjih dimenzija (19, 11, 12, 13 i 9,5 metara).

Već od sljedeće godine na terenu su prisutni velebitaši. U prvom navratu su istražene: Jama u kamenjaru (-20), Gavranova jama (-22) i Skorpion Pajo pećina (dužine 20 m), a rekogniscirana je Okrugla Pajina jama koja je još iste godine istražena do dubine 136 i dosegla dužinu od 265 m. Nakon 1982. su godine velikih Velebitovih istraživanja triju najdužih horizontalnih objekata u Hrvatskoj (Sustav Panjkov ponor – Kršlje 1983 – 1984., Sustav Đula – Medvedica 1984 – 1987 i Špilja u kamenolomu Tounj 1986 – 1989). Usprkos ovim istraživanjima i skepsi ostalih speleologa o terenu sjeverno od pruge Gračac – Zrmanja, Velebitaši su nastavili, rijetko, ali sistematski, istraživati ovaj kraj.

Kronološkim redom istraženi su ovi objekti: 1983. – Materina jama (-16 m), Jama u Kamari (-62 m), Jama kraj Točka (-23 m), Aničin ponor (-45 m, dužine 105 m) 1984. – Dvostruka jama (-149 m, dužine 120 m),

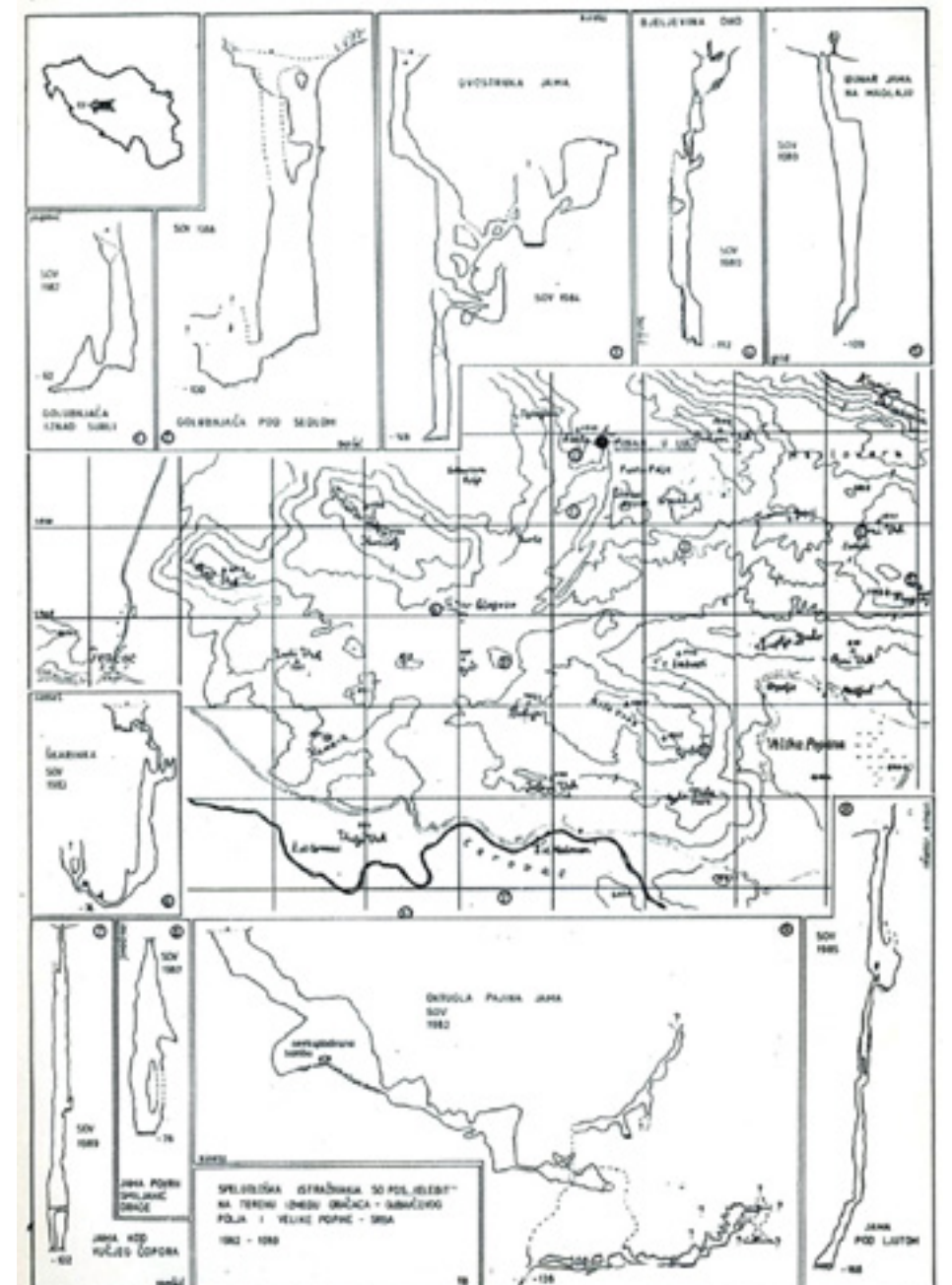
1985.- u okviru speleološke škole pod vodstvom Roberta Erhardta u okolini sela Podljet na Velikoj Popini istražene su: Golubnjača s dva ulaza (-53 m), Jama Uveletina (-12 m), Golubnjača (-27 m), Jama Mila draga (-7 m), a rekogniscirana je Jama pod Ljutim vrhom (-168 m) koja je naredne godine i istražena.

Sjeverno od pruge Gračac – Zrmanja uslijedio je niz istraživanja tijekom proljeća i ljeta 1987. godine prilikom kojih je istražen ponor Punar u Luci. Na završnom logoru su se speleolozi spustili do 267 m dubine, pritom istraživši 1278 m dužine. Prilikom istraživanja ovog podzemnog bisera istražene su još dvije jame u blizini: Jama u Lađenoj gredi (-42 m) i Golubnjača iznad Surli (-62 m). Punar u Luci dao je novi poticaj Velebitašima da nastave dolaziti u ovaj kraj, iako su novi tereni postali sve udaljeniji od pruge, što je znatno otežalo daljnje istraživanje. Još iste godine je na terenu južno od pruge pronađena Jama povrh Smiljanić drage (-76 m).

U naredne dvije godine istražene su: 1988. – Golubnjača u sedlu (-130 m), 1989 – mala jama na V.Popini (-8 m), Crni vrh I (-9 m), Crni vrh II (-12 m). Mala Maglajka (-15 m), Bunar jama na Maglaju (-109 m), Bjeljevina OHO (-112 m) i Jama kod Vučjeg čopora (-102 m) (južno od pruge). Krajem 1989. izravnana je sjeverna granica već navedenog terena. U narednom periodu planira se utvrđivanje točnih lokacija objekata s početka ovog članka (kanjon Srebrenice) i nastavak istraživanja u smjeru sjevera preko široke visoravni ravne Čemernice. Od speleologa koji su sudjelovali u istraživanjima bih istakao Čedu Josipovića koji je niz godina stalno inicirao članove odsjeka. U posebnoj uspomeni ostaje i izvanredno gostoprimstvo ljudi koji su nas često primali u svoje kuće. Teo Barišić

Literatura:

- Ž.Supićić: Speleološki objekti okolice Malovana i Vučipolja, NP 1981 /11-12
- Č.Josipović: Gračac, istraživanja na području Glogova, Speleon 1983.
- T.Barišić: Istraživanje ponora Punar u Luci na Pustom polju, Speleolog 1986/87
- Zapisnici o istraživanju speleoloških objekata broj 98-1-1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,17,18,19,20,21,27,28,37,39,40,41,42,43 i



MEĐUNARODNA SPELEORONILAČKA EKSPEDICIJA Punar u Luci 2025



Članak iz 1990-te o speleološkim istraživanjima SO PDS Velebit načinjen je radi publiciranja speleologije u planinarskoj literaturi što je dobra tradicija koju speleolozi Komisije za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza održavaju dulje od stoljeća, ali i način da se ti podaci sačuvaju od zaborava i gubljenja po klupskim arhivama. Danas živimo u vrijeme kad se ti podaci prebacuju u specijalizirane baze kao što je to Katastar speleoloških objekata Republike Hrvatske kao dio CroSpeleo informacijskog sustava kojim upravlja Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije RH.

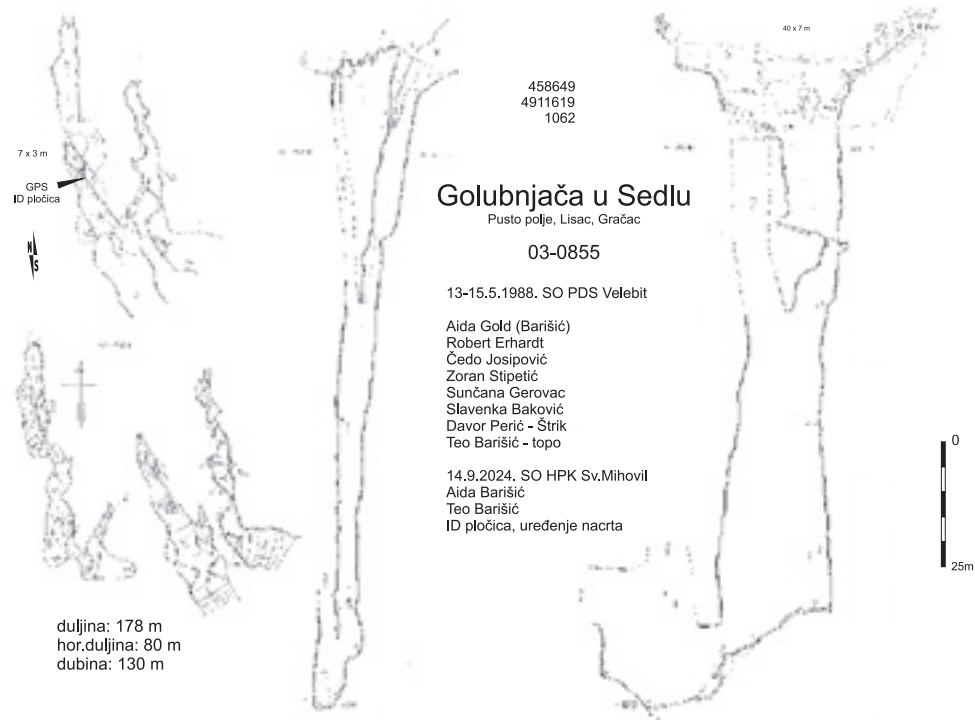
U posljednje vrijeme sam obilazio teren nastojeći spasiti podatke od zaborava na način da „ponovo“ pronađem neku špilju ili jamu koju sam istraživao prije više godina i da GPS-om odredim koordinate, poslikam ulaz jer su to uvjeti pod kojima se speleološki objekti mogu uvrstiti u katastar. Često se tu nađu i objekti koje su istraživali drugi speleolozi iz raznih udruga pa se onda dogovaramo o načinu unosa. Kad sam na karti katastra pogledao područje Punara tamo je u okolini

bila velika praznina. Analizirajući podatke činilo se da su Velebitaši, često vođeni Anom Bakšić, odradili ovaj tip refreshanja podataka usput istražujući nove, a i da je taj proces zastao negdje oko 2017 na Iljinoj jami u čijem je istraživanju sudjelovao i naš pročelnik Hrvoje Petričević koji je tada bio član SOV-a. S obzirom na našu bogatu povijest istraživanja na tom području brzo sam nagovorio Aidu da mi se pridruži u naumu.

14. rujan 2024.

Auto smo ostavili uz rub Gubavčevog polja kod obitelji Manojlović koja nam je bila domaćin kod prvih istraživanja prije gotovo 40 godina.





Prvo smo krenuli tražiti glavni cilj, jamu Golubnjaču u Sedlu, dubine 130 m koju smo istraživali 1988. godine, do koje nas je do ulaza doveo Sava Tojagić. Dosta smo lutali, jer su nam koordinate bile gore od sjećanja, pa smo krenuli u širokim lukovima pretražujući teren. Jama je bila tamo gdje piše i u zapisniku, u zadnjem šumarku pred prijevodom. Ulazi su dvije paralelene pukotine duljine 40 m i treći duljine nekih 7 m. Malo smo se prisjetili da se nije ulazilo u taj treći ulaz iako smo s donje strane kroz njega vidjeli dnevno svjetlo. Sa sjeverne strane jame je u šumarku još niz pukotina koje bi trebalo dobro pregledati i sigurno ima još nešto vrijedno crtanja. Nacrt u arhivi odgovara standardima unosa u katastar, izrađen u tušu na paus papiru, prikazuje tlocrt i dvije projekcije na vertikalnim ravnima. Te godine je Patkov program Cave omogućio printanje poligonskog vlaka u mapama što je uvelike olakšalo izradu nacrt. Postavili smo Mihovilovu pločicu na jedan od ulaza i načinili nove fotografije sa raznih strana. Uslijedilo je traganje za Jamom u Lađenoj gredi koja je duboka 42 m, za koju je Čedo Josipović poslije shvatio da nije u Lađenoj gredi već bliže vrhovima Malo i Veliko Sedlo, ali je ime ostalo pošto je već objavljeno u literaturi. Putem smo snimili manju špiljicu duljine 5 m, čiji se ulaz vidi s velike daljine od strane Pustog polja. Iznad te špilje je lijepi kameni luk koji bi po nekim karakteristikama možda isto mogao upasti u katastar no nismo ga topografski snimali, a špiljica je dobila naziv Špilja pod Sedlenim lukom

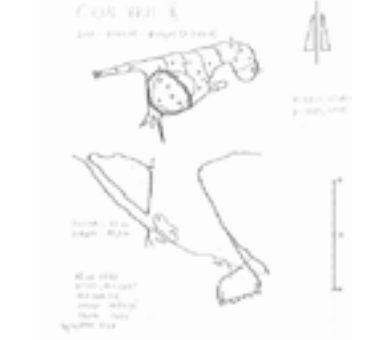
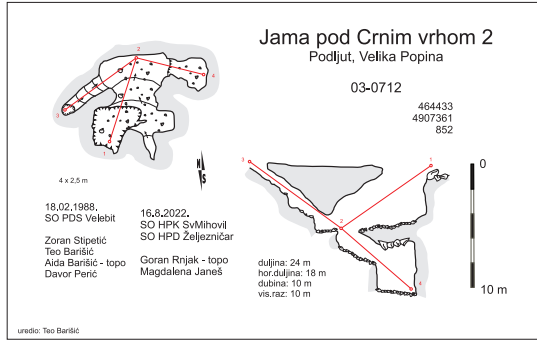
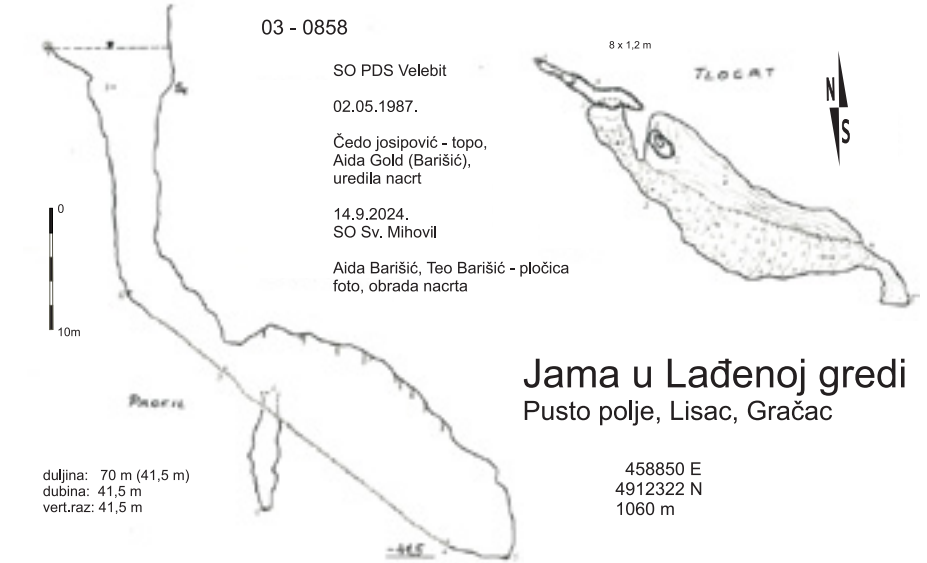
Krenuli smo prema koordinatama iz arhive, no srećom ulaz u jamu je bio znatno bliže. Jama u Lađenoj gredi ima također lijepi nacrt u tušu na pausu koji je Aida uređivala dok je boravila u stanu svoje sestre u Zagrebu gdje su se okupljali studenti arhitekture i sređivali svoje nacрте tako da je tu bilo dosta alata za tako nešto. Spustili smo se do Punara i stavili pločicu na Jamu „Gornji ulaz“, dubine 15m, koja je zasebni speleološki objekt, a nalazi se na velikom nacrtu Punara iz 1987., jer se radi o nekom starom ulazu u ponor i dno jame je kamenim blokovima zatrpan prolaz do dijela u Punaru koji se zove Spužva. Posebna zanimljivost je da se u tu jamu spustilo korištenjem alpinističkih klinova tako da u njoj nema starih spitova. Obišli smo mjesto starog logora u šumi i krenuli smo dalje prema Golubnjači iznad Surli, no vrijeme se okrenulo protiv nas. Pljusak nas je potjerao prema šumi pa smo putem tek poslikali i označili ulaz u Jamu uz put za Punar u Luci koju su topografski snimili 2006. Marinko Malenica i Luka Mudronja. Jama je baš pokraj kamena na kome smo se uvijek odmarali jer su ti veliki kameni blokovi bili prvi u hladu i na njih se moglo odložiti teške ruksake i kasnije ih staviti na sebe bez podizanja. Jama je špilja sa dva jamska ulaza. Zapadni ulaz je promjera 6 m odmah uz put i u jamu se tuda može ući otpenjavajući se preko kamenih blokova i isto tako provlačenjem među njima na dnu se prema sjeveru provuče u drugu jamu sa otvorom 2 m više od prvog ulaza.

Na Pusto polje smo išli više puta nakon Domovinskog rata, jednom u nastavak istraživanja ronjenjem 1997, pa kasnije planinariti s djecom, pa par puta s novim speleolozima nakon prvih Mihovilovih škola, na dvije velike godišnje vježbe speleospašavanja HGSS, a jednom čak i zimi na turno skijanje na vrh Lisca. Pusto polje je oduvijek bilo nekako važan dio naše obiteljske povijesti.

I onda je nekako ta ideja Punar izrečena naglas u Mostaru...večernje druženje uz pivecpa ajmo probati... T me gledao kao ono očemo al ti nisi normalna...

8.12.2024.

Ahhhhhh.....probati. Pas mater. Kad već radimo, dajmo to probati napraviti pošteno. Prvo treba provjeriti je li prolaz sa strane Srba još moguć. I zaista već početkom prosinca na Punar je iz Nadurlaja terenskom Hiluksicom s posla izašao Slavica Pepera i poslao prve snimke sitnim snijegom posute visoravni i vode koja ulazi u grotlo Punara. Počeli smo se dogovarati oko pregledavanja terena kako bi na centralnom dijelu ekspedicije postojala pričuvena



varijanta za speleologe jer je bilo jasno da će, kad se ronionci postave na poziciju trebati ispuniti vrijeme, a i da će biti što umornih speleologa od transporta u ponoru, što manje iskusnih speleologa kojima bi pasalo raditi manje objekte. Kao dobri

domaćini pronašli bi koji ulaz i provjerili put do njega. Ubrzo je krenulo žvakanje LIDAR-ske tehnologije i Pepera i Marija su složili ekselice i mape za pretraživanje.

Goran Rnjak – Vjetar

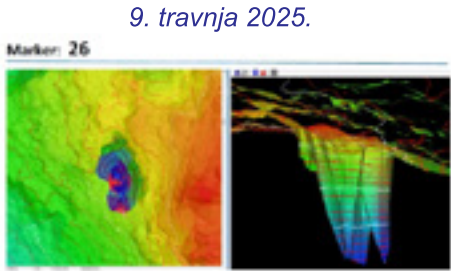
Općoj pripremi terena pridružio se i Vjetar. Kako to kod njega biva on obično ima svakovakih podataka sa svakovakih terena pa je poslao podatke za niz objekata koje je topografski snimio onako usput. Tu su se našle dvije jame pod Crnim vrhom koje smo radili kao Velebitaši 1989., pa jedna špiljica u blizini – Špilja pod Crnim vrhom duljine 16 m i druga – Špilja pod Rudić brdom duljine 6 m. SOŽ – ovac Stipe Maleš je skinuo koordinate i fotografirao ulaze u Bunar jamu na Maglaju (-110 m) i Malu jamu na Maglaju dubine 20 m koje smo također kao Velebitaši radili 1989. godine. Na te dvije jame je pronašao pločice SO Liburnija koji su ih ponovo istraživali nakon rata. Vjetar je poslikao ulaz u jamu Golubnjaču na Ljubovu koju su također ponovo istraživali speleolozi iz SO Liburnije i označili je pločicom i načinili nedovršeni unos u katastar. Finalizirao sam Vjetrove nacрте i u dogovoru s raznim udrugama dogovorio način predaje te je dio tih speleoloških objekata ušao u 13. krugu predaje u katastar dok su neki uneseni i pripremljeni za predaju u sljedećem krugu. Vjetar je pronašao i snimio ulaz u Jamu povrh Smiljanić drage južno od željezničke pruge kod Malovana.



1. svibnja 1989.



9. travnja 2025.

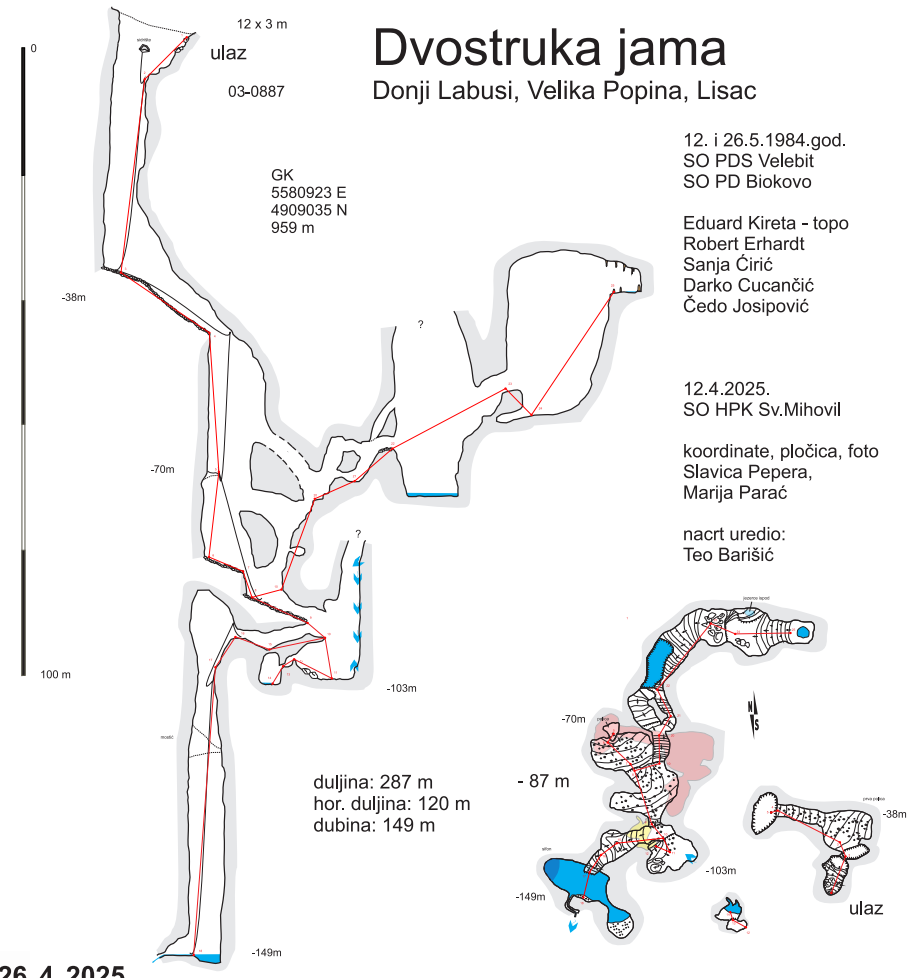


9. 4. 2025.

Pepera mi je uspio locirati sljedeću veliku jamu koju smo kao Velebitaši istraživali 1989. u društvu sa Zoranom Stipetićem – Patkom, njegovom sestrom Vlatkom i Dejanom Vidićem. Tad sam napravio fotografije ulaza i unutrašnjosti 112 m duboke jame tako da mi je bilo posebno zadovoljstvo uputiti se na teren. Pokušao sam se Toyotom RAV-om probiti do Punara, no pokazalo se da je ona ipak samo niski gradski terenac koji se ne može nositi s dubokim utorima u terenu. Pregledao sam nekoliko markera za koje se pokazalo da nisu jame i konačno došao do ulaza u jamu pa sam se mogao lijepo namjestiti i okinuti fotografiju s istog mjesta gdje sam to napravio i prije 36 godina. Još je jedna zagonetka bila riješena. U povratku sam u obilaženju palog drveta na cestu odbio ukrasni prag na boku auta i to je bila tek prva u nizu nezgoda koja će obilježiti transport stvari na ekspediciji.

12. 4. 2025.

Tri dana kasnije na Pusto polje su se zaputili Pepera i Marija Parać te krenuli s pregledavanjem LIDAR-ki, čak su i 5 sigurnih ulaza u jame označili pločicama da to ne moraju napraviti kasnije na logoru. Jedna jama ih je posebno oduševila jer su gurnuli veliki kamen koji je nakon 50 – metarske vertikale krenuo dalje u bočno okno. Usporedbom nacрта, LIDAR snimka i fotografije ulaza postalo je jasno da se radi o Dvostrukoj jami dubokoj 150 m koju su Velebitaši istraživali prije 41 godine. Imali smo sve elemente za katastar, međutim tlocrt jame je bio toliko nejasan da sam odlučio digitalno urediti nacrt te je unesena i pripremljena za sljedeći krug predaje. I kod ove jame se kao kod svih prijašnjih pokazalo da imale jako dobro napravljene skice pristupa i dobre opise za razliku od vrlo loše određenih koordinata koje su svugdje plesale od 70 do 150 m udaljenosti od stvarnih.



26. 4. 2025.

Prije prvog predopremanja smo Aida i ja krenuli ponovo prema Manojlovićima s namjerom da ponovo potražimo ulaz u Golubnjaču iznad Surli koju je ona s Čedom istraživala 1986., a za koju smo imali ucrtanu lokaciju na karti i prilično dobru LIDAR snimku ulaza. Naš novi Dacia Jogger je dobio svoj prvu dobru ogrebotinu preko plastike od zadnjeg fara i limu branika pa smo ga ostavili i pješice otišli do Surli i novomarkiranih planinarskih staza prema Liscu koje se ne nalaze na karti Sigurne staze HGSS-a, gdje se zapravo nalazi nemarkirani put iz Manojlovića. Nakon nekog vremena smo se našli s druge strane dvadesetak metara dubokog, uskog kanjona koji je Čedo opisao u opisu pristupa jame. Uz dosta zavrzlake smo se probili do ulaza gdje je Aida utvrdila da se ne sjeća baš ničega. Vidjeli smo prvi spit u jami, postavili pločicu, poslikali je i krenuli dalje u obilaženje nekoliko markera prema natrag. Sve je bilo nekako na rubu jame, ali jame nije bilo, jedino smo pronašli jednu manju špiljicu sa špiljskim ukrasima – Višnjevička špiljica duljine 8 m pa je i ona postala dio katastra. Na putu do auta smo na livadi usred ravnog polja našli jednu provaljenu jamu u koju se treba spustiti s opremom i provjeriti da

li se radi o speleološkom objektu. Svratili smo i do porodice Manojlović i od njih dobili potvrdu da ćemo za vrijeme ekspedicije moći koristiti njihovo dvorište i obližnju livadu kao parking za brojna vozila koji će sudionici ekspedicije ostaviti ovdje i ići pješice prema logoru. Jama Golubnjača iznad Surli je također imala lijepi nacrt u tušu iz radionice sestara Gold u Kriškoj ulici u Zagrebu. Marija je izradila topografsku kartu na kojoj su označeni najperspektivniji markeri, prilazni kolni i pješački putevi prema logoru, a ja sam krenuo s digitalizacijom glavnog nacрта Punara. Stari nacrt je veliki tuširani paus u mjerilu 1:500 s ucrtanim točkama koje su mogle dobro poslužiti za rekonstrukciju poligona i izradu 3D modela. U vrijeme nastanka nacрта računalni program Cave je imao mogućnost izlista kartezijskih koordinata točaka pa su te točke ručno nanašate na mm papir nakon čega je nacrt uređen prvo u olovci, pa kasnije tuširan. Mjesta preklapanja kanala su načinjena na klasičan način raznim varijantama crta; punom, isprekidanom, točkastom što je prilično nepregledno za razliku od danas kad u kad se vrlo jednostavno možemo služiti bojama. Predopremanje može početi.

1. Predopremanje 16. - 18. 5. 2025.

Za prvo predopremanje je bilo jasno da bi moglo biti vlažno ali je bila prilika vidjeti ponor u svom punom sjaju. S razmišljanjem da ljudi opremaju jamu, a jama gradi ljude, na prvu akciju su krenuli samo mladi i stari speleolozi Mihovila, čak njih 16 kako bi se upoznali s jamom i terenom na kome će biti glavni bazni logor. Na teren se izašlo s 4 terenska vozila kojim je teška oprema dopremljena okolnim putem od Srba, dok je dio tima došao pješice od zaseoka Manojlovići na Gubavčevom polju. U jamu je u subotu ujutro ušlo 11 speleologa s 500 m užeta i mnoštvom sidrišnih kompleta. Kako je kroz svibanj bilo dosta padalina, a jama je aktivni ponor, u njoj se aktiviralo mnoštvo vodenih tokova koji su speleolozima priuštili nezaboravne prizore prskavih slapova, blještavih saljeva i vodene bujice koja gromoglasno tutnji kroz korito i vrtložne lonce ponora. Velika količina vode je otežala opremanje jer su užeta postavljana po prečnicama oko podzemnih jezera što je pak uzrokovalo velik utrošak opreme. Nakon desetak sati boravka Mihovilovi speleolozi su stigli podno Velikog skoka do dubine 85 m s vrlo malo preostale opreme, nakon čega je uslijedio povratak. U grupi je bilo čak četvero članova koji su netom završili 21. šibensku speleološku školu tako da im je priušteno prvo pravo vodeno jamsko krštenje. Putem je topografski snimljen manji špiljski kanal duljine 8 m, a uočen je i vrlo zanimljivi dimnjak u kome bi se moglo tehnički penjati do šireg dijela u vrhu. Na površini je ostalo 5 speleologa koji su nastavili s traganjem za jamskim otvorima na površini u bližoj i široj okolici budućeg kampa ekspedicije. Pritom je pronađeno i 15 novih ulaza u jame koje tek treba istražiti. Površinska ekipa je krenula i s uređenjem kampa smještenog u gustoj bukovoj šumi, na mjestu zaklonjenom od bure što je olakšalo boravak u ovom, za svibanj prilično hladnom vikendu. Mnoštvo drva, logorska vatra i zvuk Antine gitare s El Gatovskim repertoarom je stvorio pravi ambijent i ugodno ozračje za nastavak daljnjih ekspedicijskih aktivnosti. Peperi se na Hiluksicu na kardan namotala žica električnog pastira što je krave stalno dovlače na put, pa se na vozilu u Šibeniku morao otkloniti kvar.

2. Predopremanje 29.5. – 1.6.2025.

29. svibnja, u četvrtak popodne iza posla je prema Pustom polju krenula nova grupa (polje)lova. Ovoga puta u duhu davnih ranih akcija u Kiti Gaćešini i Nevidnoj vodi u mosoraškovelebitaškomihovilskoj sinergiji. Po dolasku u dobro zaštićen logor u gustoj bukovoj šumi digli su se šatori i krenuli prvi akordi oko velike logorske vatre. Dok se cijedilo carsko na gradelama, bura se osjetno pojačala. Dario je krenuo u astrofoto diir preko zelenih obronaka i brzo se vratio smrznutih ruku. Odrasli su dobili uputstvo da ne hrane cure slatkim iza osam navečer jer se pretvore u gremline. Očekujući Havličeka pomalo se društvo počelo rušiti od umora radnog tjedna i nestajati po šatorima. On je kaže došao do parstotinjak metara do logora ali nije bio siguran za poziciju i tako ne riskirajući kvar na terencu, odlučio odmoriti koji sat u vozilu čiju je karoseriju dobro tresla bura. 30. svibnja, petak....Jutro je prošlo u instalaciji Starlinka-a za koji se SO ispradio i kupio ga kako bi imali signal za uskladiti dolaske i aktivnosti na logoru. Ubrzo je prva grupa sa špagama krenula u jamu. Dok je trajalo natezanje tende preko bukvi, Marija je dobro tijelom izmjerila razmak između podnožja velike bukve i tla prekrivenog suhim granjem. Pad je bio toliko žestok da smo morali krenuti u zbrinjavanje i transport terencem do asfalta gdje ju je preuzela hitna. Starlink je odigrao ključnu ulogu u komunikaciji sa HGSS-om i drugim službama te članovima koji nisu bili na logoru ili su bili na putu, da se brzo prenese informacija o događaju. Od Gubavčevog polja je pješice izbila i

„DAS Logistik“ grupacija (Danka, Anka i Sanja) feet Branko KIHEN – bog zna kako se to izgovara, usput markirajući put. Na logor smo podigli i dvije motorne pile koje su savršeno usklađeno nefunkcionirale pa su uživale u višekratnom pranju intimnih dijelova benzinom. S obzirom na prve prave žrtve odlučili smo Aida i je ne izazivati dan i odgoditi ulaženje u jamu za sutra. Hrvojeve blizanke je zamijenila Sara pa je s Klarom, curke power, nastavila sa zabavljачkim aktivnostima. Skuhan je predobar gulaš, a Anka je za svoj rođendan odnekud izvadila i svoju finu tortu. Prije mraka su opremači izašli iz jame potrošivši sidrišta koja su unijeli. Havliček je za koji trenutak postao Kahliček a susret sa Antom koji mu je mladenačkim danima bio profesor u Rock akademiji se do večeri pretvorio u sviruckanje oko vatre do kasnih sati. 31. svibnja, subota....Postoje svjedoci koji tvrde da su u jutarnjim satim vidjeli jednoroga gdje tumari šumom i ide na pojilo u potok koji protiče kroz logor. Opremači su dobili još željeza i Marina, koji će kao i uvijek svojim fotkama sve dignuti u neku drugu dimenziju. Aida će krenuti mjeriti meteo parametre, Marko i Teo penjati upitnik po putu, a Petra i Robi skupljati baje (podzemnu faunu). Katja je ponijela zmaja za puštanje, a curke su krenule loviti žabe u blatnim kadicama oko ulaza. Marin T. i Ante su nastavili uzaludni rat sa pilama, a DAS Logistik od jutra sa palačinkama iz pekača, niza prefinih kolača, kave i čaja u neograničenim količinama, skuha se slanetak, ispekle kobasice i naribao kupus za salatu. Opremači su došli do 150m dubine sa dosad utrošenih 130 sidrišnih kompleta i 650m užeta. Ispenjana su dva penja po desetak metar duljine i topografski



snimljeno 67 m sa tri nova penja u dvoranice koje tek treba pogledati kao i snimiti jedan uski povratni kanal do spoja na glavni. Kroz logor je prošla najmlađa gošća sa nepunih godinu dana, Tanja na leđima tate Luke Domagoja u procjeni penjačke stijene nedaleko od logora i svoj prvi uspon na Lisac (1.336mnv). Opet je počela svirka. DAS Logistik su ovaj put izvadili svoju tortu koju su spremili za kolegicu ali je nisu pokazali jer je prethodni dan pojedena ona druga. Noć je bila toplija i najavila da će sljedeći dan doći ljeto.

1. lipnja, nedjelja..U tom toplom danu u preraspodijeli stvari kod Rustike u Gračacu nas je zatekla lijepa vijest o spuštanju na najdublju točku Munižabe i novu nadahnjujuću perspektivu velike nepregledne dvorane na toj dubini kao i vijest o novinama iz Alibabine.





3. Predopremanje 27.-29. 6. 2025.

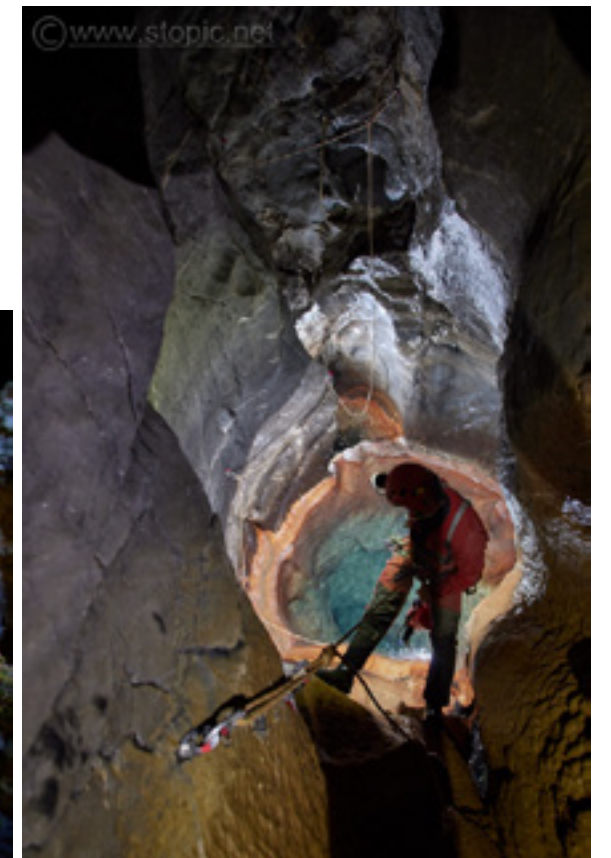
U petak, 27. lipnja 2025. u popodnevnim satima se na mjestu ekspedicijskog logora okupila grupa od 14 speleologa iz HPD Mosor, SD Meandar i HPK Sv. Mihovil. Drugog dana izjutra je u ponor ušlo nekoliko ekipa sa ciljem tehničkog penjanja i nastavka istraživanja Kupusare, uzorkovanja faune i nastavka opremanja jame od 150 m dubine uz transport prvih komada ronilačke opreme. Opremanje je ponovo uzelo danak u znatnom broju sidrišta, no ekipa je dosegla zacrtani cilj, Nogatu dvoranu na ~200 m dubine u kojoj je

postavljen bivak prilikom zadnjeg ronjenja jame 1997. Iako je tad na tom mjestu bilo poprilično suho, ovaj put se pokazalo da je dvorana prilično mokra uz brojne aktivne prokapnice na stropu. U nastavku kanala prema prvom sifonu speleolozi su se još više namočili zbog vode koja prska sa svih strana i došli do mjesta koje se naziva Vodopišalo. U vertikalu dubine 7m se kroz sredinu sliva mlaz vode koji za sušnog vremena bude par centimetara u promjeru dok je sad širok dobrih tridesetak i onemogućava daljnji prolaz. U Kupusari su ispenjana tri kratka penja te doctavani prostori, spojevi i dvorane pri čemu je kartirano novih 122 m kanala nakon čega je taj

dio rasporemljen. Tijekom tri predekspozicijske akcije tako je topografski snimljeno ukupno 199 m novih kanala pa je duljina Punara u Luci sada 1.892 m. Površinska ekipa je za to vrijeme pregledavala LiDROM utvrđena zanimljiva mjesta u krševitom terenu između logora i Manojlovića te pronašla pet jama koje se tek treba istražiti i kartirati. Ekipa su po izlasku nastavile s uobičajenim večernjim gradelama, uz borbu s vidljivim umorom nakon cjelodnevne teretane u tehnički zahtjevnom objektu. Jutro je proteklo u zamjeni kotača s probušenom gumom na terencu, rasporemanju logora i transportu do Gračaca gdje smo se uz pivo podružili s instruktorima i polaznicima tečaja tehničkog penjanja u speleološkim objektima koji se tijekom vikenda održavao u Cerovačkim špiljama.



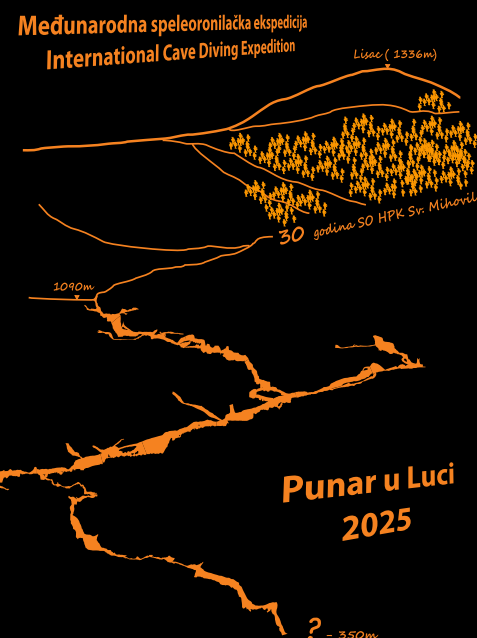
Dinko Stopić je sa Petrom Kovač-Konrad i 2 drugih.
11. kolovoza · @
Jučer smo odradili fotkanje jame Punar u Luci u sklopu međunarodne speleoroničarke ekspedicije prije no što, kao što Petra kaže, počne akcija. S obzirom da su nam kalendari popunjeni, morali smo to odraditi u jednom danu što za ovu jamu i nije optimalno rješenje. Ograničeni vremenom, uspjeli smo se spustiti do nekih 150 m dubine. Jama je opremljena za visoku vodu koja je jučer (na žalost) izostala, što zači punu prekapčanja. Kako god, tekko je dvodimenzionalnim medijem prikazati svu ljepotu ove simbioze vode i kamena.





Uz podršku Ureda Predsjednika Republike Hrvatske kao i Ureda gradonačelnika Grada Šibenika:

U razdoblju od 15. kolovoza do 24. kolovoza 2025. godine održat će se Međunarodna speleoronilačka ekspedicija Punar u Luci 2025, u jami Punar u Luci kod Gračaca. Speleološki odsjek HPK Sv. Mihovil uz suorganizatora Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza i voditelja biospeleoloških istraživanja ADIPA - Društvo za istraživanje i očuvanje prirodnoslovne raznolikosti Hrvatske, se na ovaj način uključuje u obilježavanje 30 godišnjice osnutka kluba.



Kaže ona tribalo bi napraviti plakat.....Triba naznačiti da se radi o godišnjici rada kluba..... Staviti ću Dinetovu fotografiju.....bjelosvjetski majstor.....iskoristiti Bakšin uradak koji nažalost nije vektoriziran.....ima tu i finta.....omjer visinske razlike između ulaza u Punar i sifona i vrha Lisac su u pravom omjeru....mjesto za organizatore i sponzore i to triba stalno nadopunjavati od plakat v1.0 do v13.0 Pa onda bi tribalo napraviti print za majicu – Dija je donirala 100 komada, a mi ćemo platiti samo tisak (600 eura)Ja uplatila za Starlink. Sigurnije je. Bit će puno ljudi. Može se svašta dogoditi. Ništa se ti ne brini. Mario misli o svemu..... Imat ćemo i solar..... Nego da kupim još jedan agregat za svaki slučaj... Ja rješila vodu..... 1000 litara na paleti pa ćemo pribaciti do Gračaca..... Jesi dogovorila Cave Linkovea da. Smislili su novi obrazac za pomoć na ekspedicijama (HGSS)..... samo to popuni.....

Oćemo li kupiti još jednu motornu pilu. Što ako ova zakaže.....Oćemo kupiti veliki šator za svadbu..... Nećemo. S Antom sam se dogovorio oko stakleničkog najlona pa ćemo zamkama dignut u zrak. Teren je neravan za bilo kakvi normalni šator i ko će to skupljati i prat posli..... nego mi smo dogorili svu klopku. Ti rješi samo subotu (Velika Gospa) i nedilju sa nekim mesom kako ti znaš..... Jeb...Pa tu ima 50 ljudi u ta dva dana.... kako to misliš..... Ma dobro ima u Marka (Brace) doli janjetine pa ćemo se snaći....Alo. Mate. Spremaj ražanj.....



Zoran Stipetić – Patak

Dio identiteta D ekspedicije svakako je silueta lica Zorana Stipetića – Patka koja zauzima svoje mjesto na plakatu i logo prednje stranice majice.

Patak je za Aidu i mene puno više od nekog lika zaslužnog za istraživanje Punara u Luci. Patak je u vremenu naše mladosti bio treći dio našeg tria koji je prije gotovo 40 godina skupa proveo više stotina zajedničkih speleoloških istraživanja, planinarskih i turno skijaških izleta, odlazaka na koncerte, kina i brojna druga velebitaška druženja. Bio je kuma na našem vjenčanju, krsni kum naše najstarije kćeri i baby siter dok smo slušali prve akorde Bowieve Space Oditty na Maksimiru.

Nas troje je imalo poseban kunst zagristi u komplicirane speleološke objekte pa smo tako odradili desetke istraživanja Špilje u kamenolomu Tounj koja je u dvije godine postala treća špilja po duljini u RH., a i Punar u Luci u jednoj godini doveli do duljine od 1,5 km i sifona na –267 m.

Patak je radio u RIZ-u kao razvojni inženjer i radio na projektu digitalnog brojila za struju koje je svojevremeno bilo instalirano u većini naših domova. U vrijeme prije pojave Compass Managera i Speleolita on je u programskom jeziku Turbo Pascal uspio isprogramirati pomagalo koje nam je olakšalo rad s nacrtima i baratanje poligonima. Program Cave je u svojoj zadnjoj varijanti imao mogućnost printanja poligona po mapama u raznim mjerilima, izrađivanje stereoskopske 3D slike poligona i unosa topografskih mjerenja za crtanje pod vodom. Zadnjih godina smo nas dvojica krenuli na ronilačke tečajeve i usput roniti po sifonima od Tounja, morskih špilja, Suvaje i Obajdina pećine da bi onda 1990 preronili prvi sifon u Punaru, a kasnije 1994., preronili prvi sifon na dnu Lukine jame što je više od 7 godina bio svjetski rekord. Patak je smrtno stradao dok smo ronili skupa na Malom Lošinju, pripremajući se za novu ekspediciju u Lukinu jamu. Njegovo iznenadno katapultiranje iz dubine meni je ostavilo trajnu traumu i značajno pogodilo cijelu Velebitašku zajednicu.

Još se godinama u njegovo ime održavalo okupljanje u njegovo ime tako da su se ostavljali sirevi smrdljivci danima do ruba tolerancije pa se jelo uz ispijanje butelja finog crnog vina i pričanje najcrnijih viceva što je bio njegov zaštitni znak.

Punar u Luci 2025



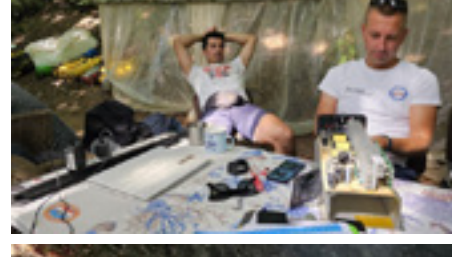
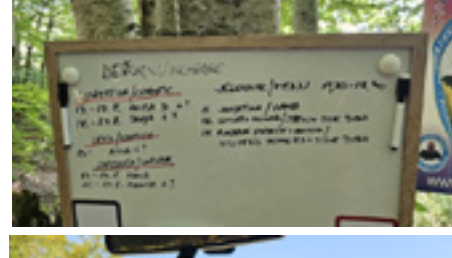
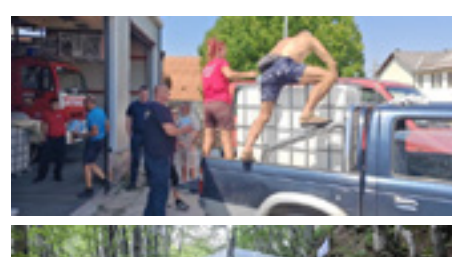
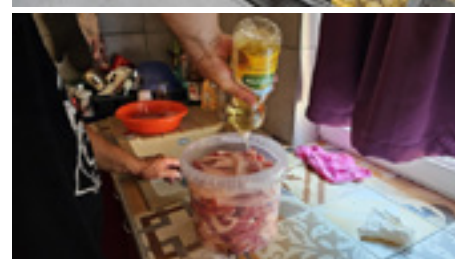
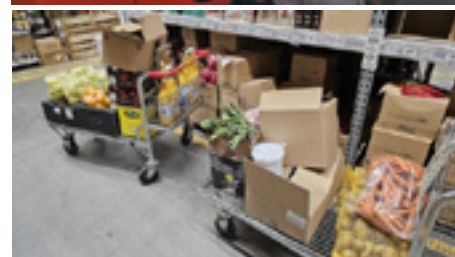
30 godina HPK Sv. Mihovil





10.-14.8.2025.

Veliki transport i podizanje logora



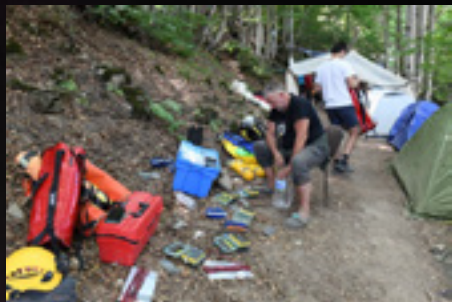
15. 8. 2025.

Transport ronilačke opreme u ponor i podizanje podzemnog bivka



12 speleologa je ušlo u jamu noseći ronilačku opremu te podižu podzemni bivak. Vani se na prilaznom putu lomi šapa na prikolici s vodom. Vili traga za dijelovima negdje u Kninu. Kvari se i Filipov terenac s dva janjca u gepeku na sunčanoj padini Lisca. Kreće spašavanje i kako to priliči za blagdan Velike Gospe., jedno janje završava na ražnju a drugo u loncu. Logor se i dalje puni speleolozima. Sutra ih je na brojnom stanju više od pedeset. Vili rješava prikolicu. Prebacuju se zadnje litre vode. Lija se vraća s puta prema Hercegovini i uspijeva spustiti Filipa do asfalta.



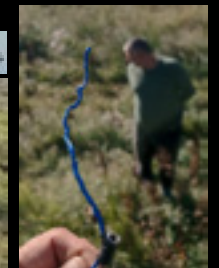


16.8.2025.

18 speleologa ulazi u jamu. 3 ronioca ostaju u podzemnom bivku. Oprema se dio jame od bivka do prvog sifona. Postavljaju se Cave Linkovi. Venio i Pelozu prvi penj iznad Dalijeve dvorane. Ostaju bez špage. Veza s bivkom radi.

17.8.2025.

Aida Barišić: kratko danas ulazi 13 njih transport roniocima jure ostaje večeras spavati pa nadalje..danas je sa onima koji jesu šta će doći i šta će otići 49 ljudi...logistika radi samo tako kratki info 13 ljudi u jami...sprema se neverin grmi pripremili sve za obranu..punjene paprike na broju i spremaju se...poslan info u jamu o situaciji vanka..
krava pojela antenu na ulazu pa smo dobili poruke sa zaostatkom.
...posljednja u 16:01 složili opremu na sifonu krećemo prema bivku.....
Da...sutra dan D...rone prvi sifon opremaju i leo bi trebao zaroniti drugi



A da ne bi bilo sve glatko – gospoje krave su nam opet izjele CaveLink i još popile jednu pivu (Zlatni pan) ka da su i one u ekspediciji.

Unatoč tome nismo se dali obeshrabiliti, popravili smo CaveLink, a vrhunski kuhari su napravili punjene paprike da se prsti ližu. Jedan dio družine se uputio i do Orozovca, prošli po Lidar točkama i pronašli par novih jama i objekata.

stigla poruka - 20:30 CL zaključak je problem proći suženje sa opremom za opremanje u nula vidljivosti kakva je sada jer se ne vidi kako se postaviti u suženju za napredovanje dalje tako da nažalost odustajemo....

18.8.2025. Punar u Luci 2025

4. dan

Prošao je još jedan dan u našoj punarskoj avanturi, a ekipa – odradila sve za pet! Već rano ujutro je ekipa ušla u Punar, odradila transport za naše ronioce i zatekla se ljepotama jame, usput najeli se na bivku (jer dobra spiza je svugdje) i nazad put gore!

Dvoje ronioca Frf i Leo su preronili prvi sifon ali ono što posebno zabrinjava je činjenica da je vidljivost u prvom sifonu nakon prolaza postala izuzetno otežavajući faktor za daljnji tijek ekspedicijskih radnji pa su se brzo vratili u bivak sa nadom kako će se vidljivost popraviti tijekom noći.

.... Točno u ponoć odmotava se nit i Patak nestaje u prljavštini. Kod mene je vreća sa rezervnim baterijama. Sifon je neočekivano dubok i na mjestima se opasno sužava. Držimo se tri metra dubine. Iznad glave promiče zračni džep od pola metra dužine..... Moramo natrag. Namotavamo nit i ponovo prolazimo kroz sifon još mutniji od blata uzibanog pokretima peraja. Kroz nejasnu površinu ukazuju se tri plamička na rođendanskoj torti - karabitke stisnutih glava ozarenih lica.

Ponoćni sifon – Punar u Luci (-290 m), Velebiten 3, 1990., Teo Barišić

.....Ronjenje je bilo ugodno. Suhim odijelima smo izbjegli krik prvog šoka. Jedino mi se sifon učinio tjesniji nego prvi put.

Rad u kanalu iza sifona je tekao savršeno.....

Pusto polje '97, Velebiten 27, 1997., Teo Barišić



19.8.2025.

Još pod dojmom odustajanja od ronjenja, no sigurnost prije svega. Frf ima svu silu ronjenja za sobom pa je njegova procjena zapravo i najbolja

Jutar....današnji plan ekipa Punar 6 njih ide unutra..2 idu nastaviti penjati Dino i Dora... 4 idu dalje 2 do sifona 2 do bivka za pomoć a ekipa penjanja nakon isto idu doli... vani Pepera vodi ekipu od 8 ljudi raditi vanjske objekte.temp bila 14 maloprije. .sunčano..poz svima 8.2025.

danas ronoci izlaze.....sve transportne izvučene sa sifona na bivak...prvo dvoje krenili Olga i Ante prema vani...Pepera i ekipa još na terenu

pepera@ekipa lidarka došli do cca -73m ai minimalno ide na -100 ali se ostalo bez užeta Weeeeee

Predobre vijesti nakon jučerašnjeg šoka. Dobra je i činjenica da bi se sa ekspedicije mogli izvući bez velikih repova jer sad ima dosta vremena za izvlačenje silnog materijala.

U logor stigli biospeleolozi.

**20.8.2025. Punar u Luci 2025.,****6. dan**

Brojno stanje u logoru - 36 speleologa. U Punaru bilo 14 a od toga dva špiljara ostala spavati na bivku.

Timovi ulaze u jamu s ciljem izvlačenja ronilačke opreme prema ulazu. Kao i obično Olga je prva na bivku i grabi dvije teške transportne vreće i hita vani.

U jamu ulaze i velebitaši - veterani Ana Bakšić i Čedo Josipović koji su ponor istraživali još kasnih osamdesetih u prošleme mileniju.

Iz transportne grupe se izdvajaju Dora Troha i Dino Grozić sa zadatkom topografskog crtanja i raspremanja drugog penja i spuštanje u špranju pod istim. Par speleologa je iskoristio i posljednju šansu spuštanja do sifona na -267 m odakle je raspremljeno uže za napredovanje.

Tijekom dana i početkom noći iz jame izlazi niz šarenih ronilačkih transportnih vreća.

Oko logorske vatre je sve veći žamor uz nježne zvuke Antine gitare.

Sa CaveLink-a cca 22:00 sata dolazi lijepa vijest da su Dora i Dino topografski snimili oko 200 m fosilnih kanala i da su prošli još barem 100. Ostaju spavati u bivku i sutra će nastaviti s istraživanjem.

Stvari postaju sve boljim

**21.8.2025.**

Troha kao opremač, Pepera kao crtač te Mare i Hana su nastavili raditi u Peležinki. Jama ima dva ulaza te se nedugo nakon ulaska, nakon svega

30-ak metara nailazi na prvu dvoranu do koje još uvijek dopire danje svjetlo. Daljnjim spuštanjem nailazi se na policu ispod koje je se nalazi vertikalna koja nas dovodi do 60 m dubine. Spuštanjem po kamenim glondama dolazimo na 73 m gdje nas nova vertikalna odvodi na 90-ak m dubine. Ponovno malo spuštanja kroz glonđe te nailazimo na Veliku dvoranu na cca 120 m dubine, dolazimo do police na

kojoj ostajemo bez kompleta. Ispod je nova vertikalna i nova dvorana, laser pokazuje da ima još 25 m ispod nas te se u dnu dvorane vidi velika crna rupa koja zasigurno vodi dalje.

S povratkom iz Paležinke u glavni kamp počela je jaka kiša. Taman kad smo otvorili zasluženu pivu, podignuo se olujni vjetar i nebo se srušilo na zemlju. Prolom oblaka, jaka ledena kiša, testirala je napetu najlonsku konstrukciju koju smo sa svojim vrijednim rukama držali da je ne odnese. Nadstrešnica je prošla atest i dobila certifikat izvrsnosti za grmljavinsko nevrijeme. Uslijedila je procjena štete ostalih stojećih



samostalnih objekata. Neki su dobro prošli, a neki su morali emigrirati u sušnije krajeve..

Transportna ekipa je iz Punara izvukla još opreme. U logoru je sve više speleologa. Iako je na prognozi bilo neko kišuckanje sa predviđenih ukupno 20 mm, oko 20:00 sati krenuo je kratki povodanj sa nepoznatom ukupnom količinom vode. Nakon veselog preliivanja vode iz trbušastih nabora najlona što štite stožer i kuhinju kiša je stala ali je ostala zebnja za dio tima koji je u jami.

Nakon što nisu izašli u predviđenom vremenu s površine je krenula druga ekipa u susret. Pola sata iza ponoći su svi izašli iz jame. Šibenski, splitski i zadarski speleolozi; Iva Kundid, Marko Kovač, i Ante Perinić su se našli pod velikom vertikalom kad su začuli huku nadolazeće bujice i brzo se sklonili sa strane na malu policu gdje su čekali slijedećih dva sata dok se nije smanjio intenzitet vode, nakon čega su nastavili izlaženje sa teškim transportnim vrećama. Veselje da je sve prošlo bez posljedica dodatno su dopunile nove izvanredne vijesti s bivka u Punaru gdje su Dora Troha, Olga Jerković Perić i Dino Grozić istražili sad već 580 m kanala.

Tijekom sutrašnjeg dana će se smanjiti intenzitet transporta kroz ponor radi nepovoljnih hidroloških prilika, ali i nastaviti sa istraživanjem nove jame.





22.08.2025.

Višednevno povlačenje opreme je ostavilo traga. U Punaru Jure, Olga i Dora dovršavaju zadnje metre nacрта složivši pa se ukupna duljina novih kanala iznad penja iznad bivka diže na 770m. Raspremaju sve osim penja do nove dvorane i vraćaju se na površinu. Sve nas veseli činjenica nas su horizontalno, nekih 70 m iznad fosilnim kanalima prošli prvi sifon koji nam je zadao toliko glavobolje i da se kanal nastavlja u nepoznato, možda ispred, a možda i iza drugog sifona. Ekipa u Paležinki vođena iskusnim Trohom doseže dno na – 191 m pa se i oni navečer vraćaju puni speleološke opreme. Našoj Hani je to najdublja točka u brznoj špiljarskoj karijeri.

23. 8. 2025.

Za vikend nam dolaze Mario i Ana pa u šestero ulaze u Punar sa zadatkom

raspremanja do Dalijeve dvorane što im i uspijeva prije 6 popodne. Anka im u jamu po Marku šalje palačinke. Vani je stigla i 4 x 4 off road ekipa i pakiraju se velike količine opreme i šalju prema Gračacu u vatrogasni dom. Do večeri se događa novi incident u kome se zapalio i u potpunosti izgorio Valentinov džip koji je bio prazan bez opreme na prilasku strminama od Glogova. U njemu su bili Pepera i Marija i srećom je sve prošlo bez ozlijeđenih. Vani smo prikupili podatke iz Dorinog i Goginog mobitela i sad smo mogli zbrojiti rezultate ekspedicije. Tehničkim penjanjem tijekom predopremačkih akcija je istraženo 199 m novih kanala, a u prvom dimnjaku još 48 m tako da je ukupna duljina Punara u Luci povećana za 1.003 m s ukupnom novom duljinom od 2.696 m, čime je na listi najduljih speleoloških objekata u RH na 26. mjestu. Ono što posebno

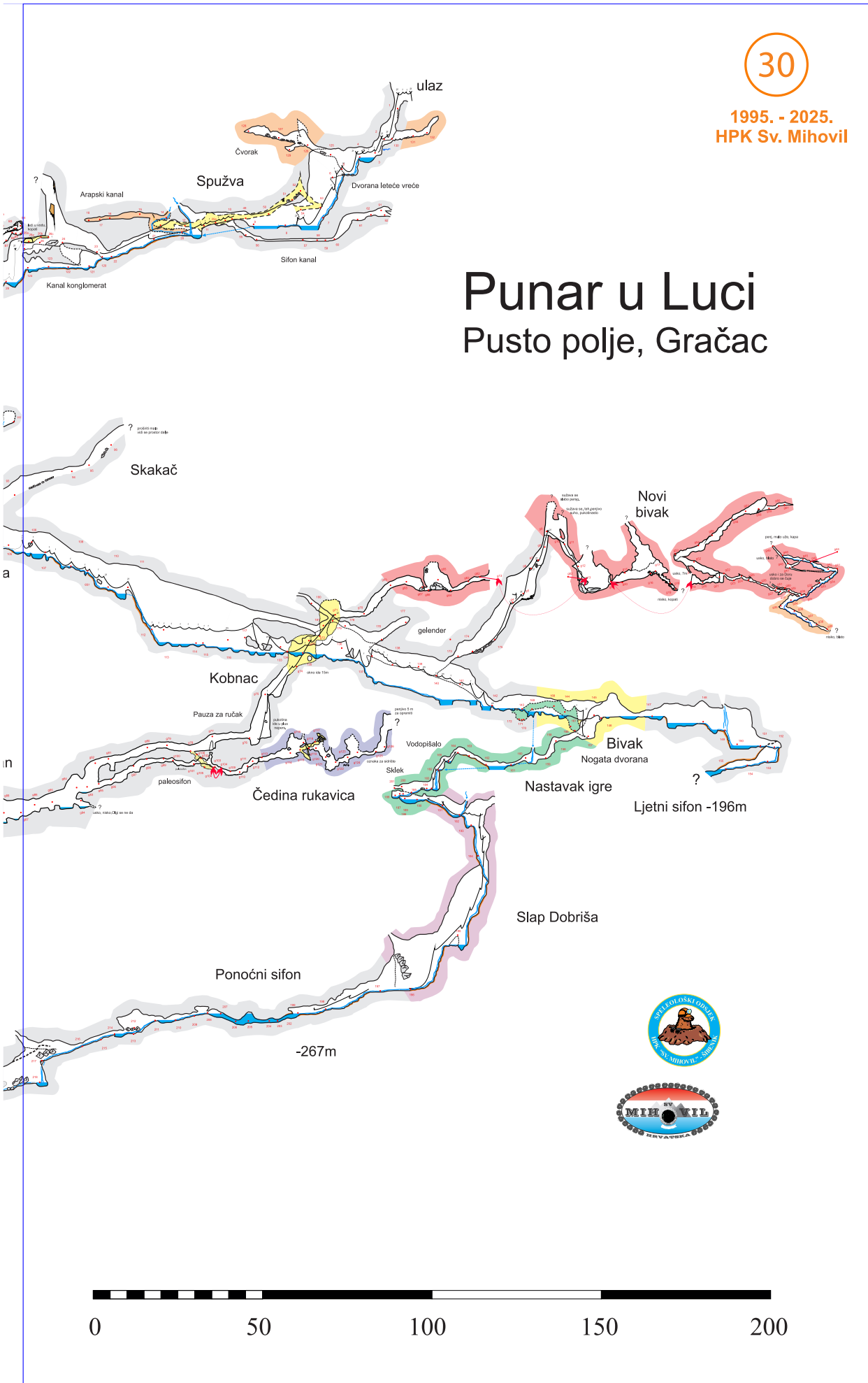
veseli je što će se buduća istraživanja moći provesti bez potrebe da se organizira ovako složena ekspedicija s ronilačkim timovima. Kad se tome zbroji duljina 345 m duge i 191 m duboke jame Paležinke onda je na ekspediciji istraženo ukupno 1.348 m novih kanala. Na zadnjoj večeri je stradalo i treće janje. Antu je za vatrom zamijenila Goga koja je sa Dorom i Olgom izvodila neke novo - komponirane špiljarske pjesmuljke.

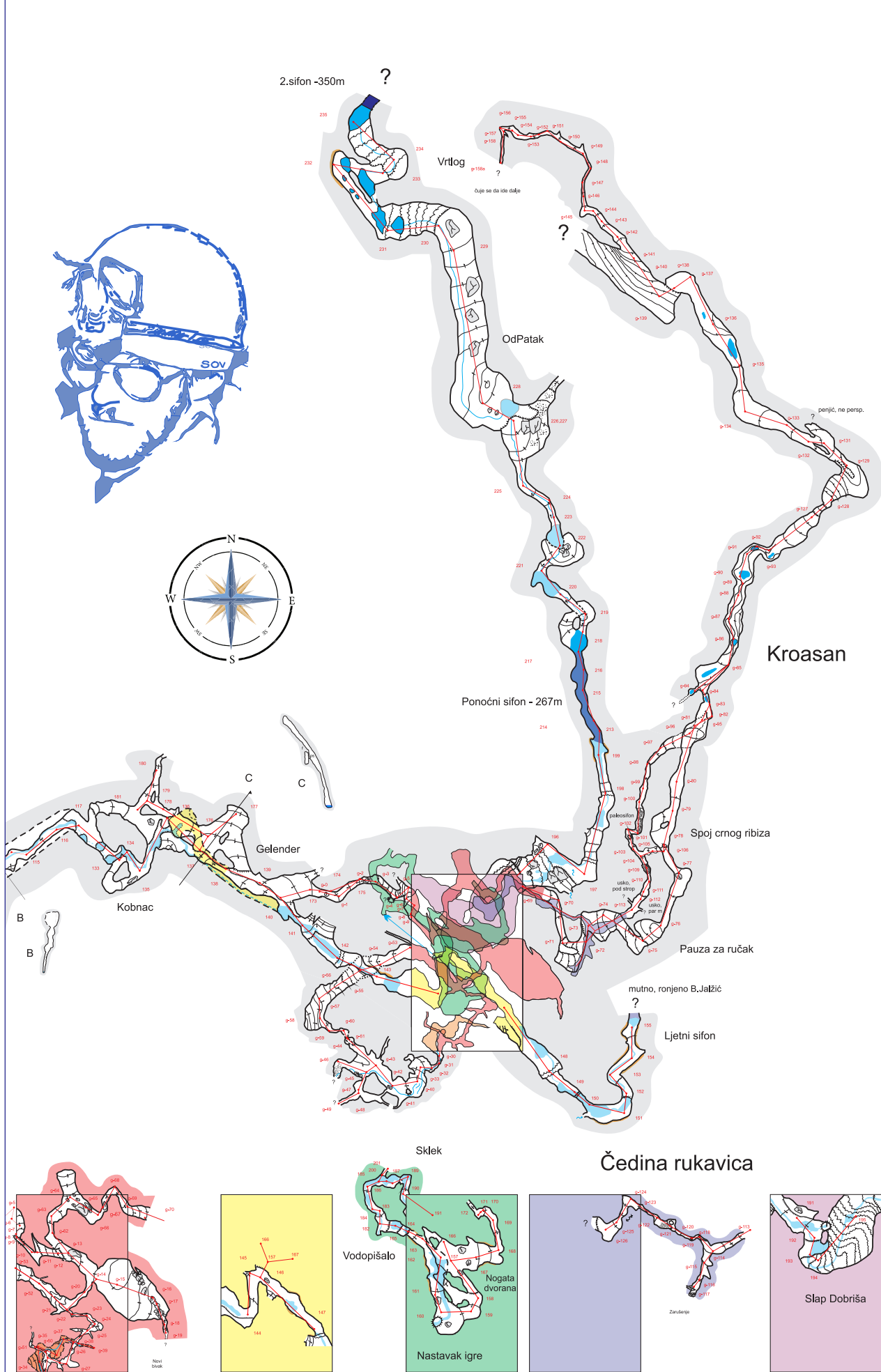
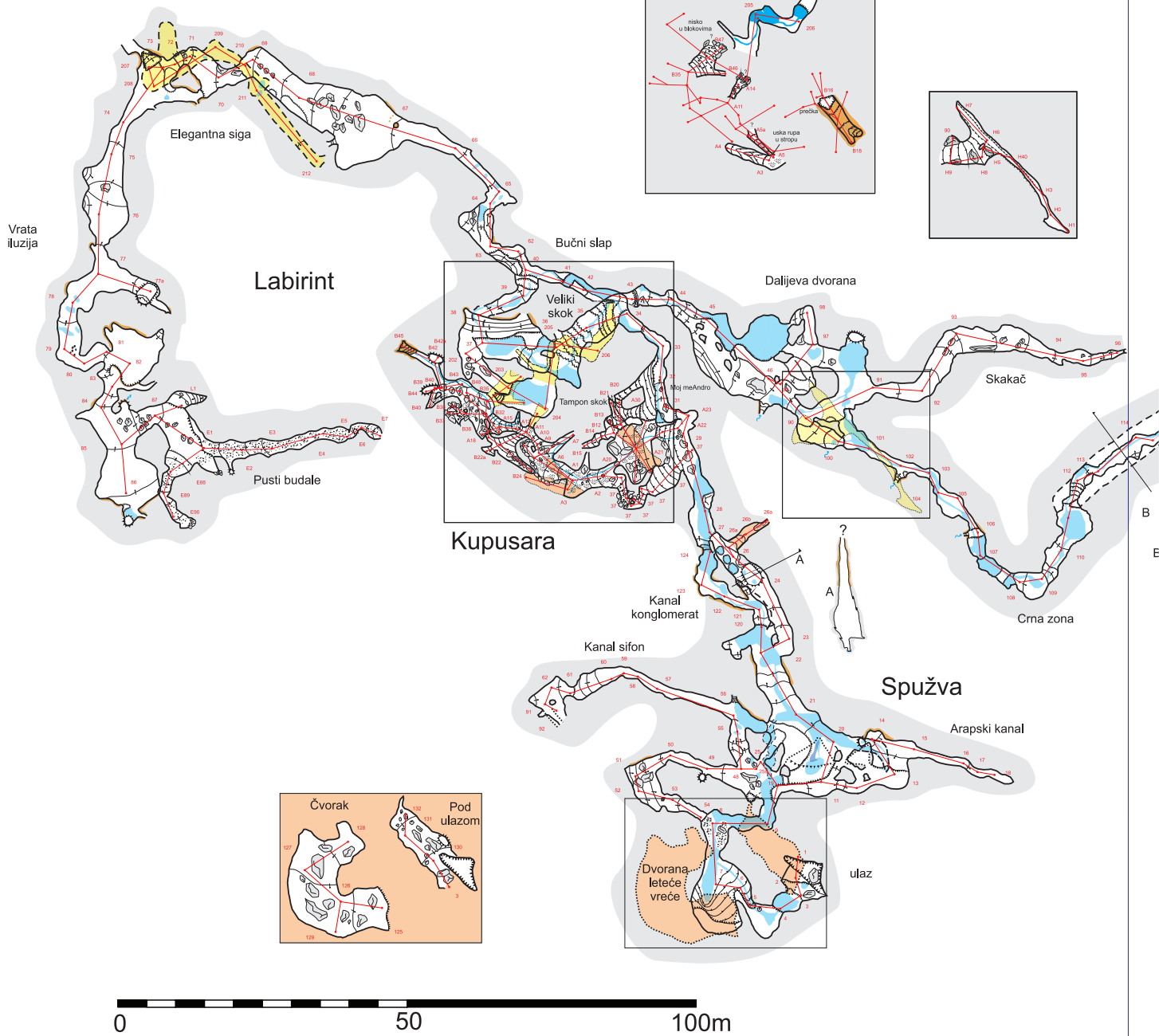
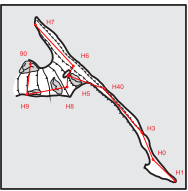
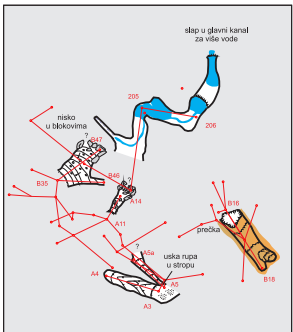
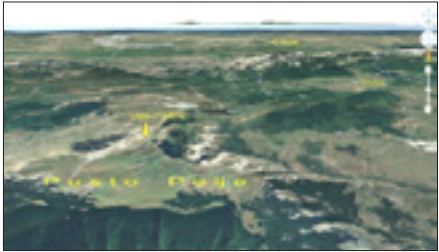
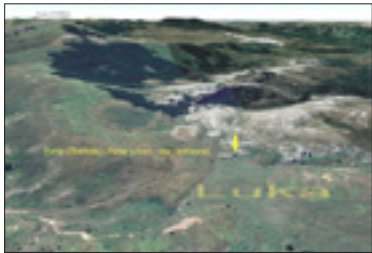
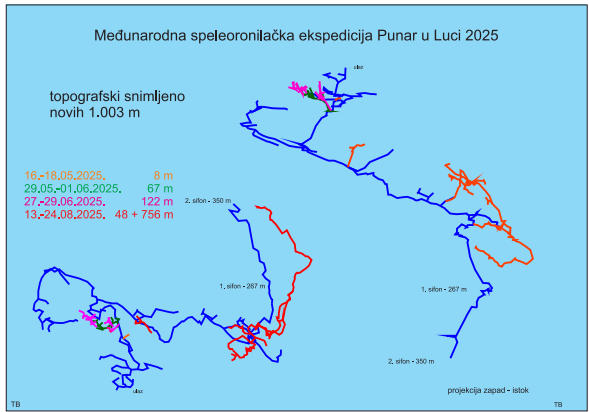
24. 8. 2025. je uslijedilo masovno pakiranje i neizbježni rastanak sa starim društvom, a stvari smo uspjeli u dvije ture spustiti prema Nadurljaju i dalje prema Šibeniku. Uslijedilo je dugo pranje i čišćenje opreme, a za vikend 5.-7. 9. 2025. smo se ponovo vratili u naš dobri logor i raspemili jamu od -120 m do ulaza prije nadolazeće zime i vode.



Sudionici Međunarodne speleoronilačke ekspedicije Punar u Luci 2025

Rb	Ime	Prezime	Udruga	14.9.2024.	8.12.2024.	9.4.2025.	12.4.2025.	26.4.2025.	16.-18.5.	29.05.-01.06.2025.	27.-29.06.	10.08.2025.	11.08.2025.	13.08.2025.	14.08.2025.	15.08.2025.	16.08.2025.	17.08.2025.	18.08.2025.	19.08.2025.	20.08.2025.	21.08.2025.	22.08.2025.	23.08.2025.	24.08.2025.	5.-7.9.2025.			
1	Alvaro	Aguilera	Höhlen- und Karstforschung Dresden e.V.													O	O	P	O	Pal	P	O							
2	Ana	Antolović	SO HPK Sv. Mihovil							P												O	P	O					
3	Josip	Bačelić	SO HPK Sv. Mihovil																										
4	Joviša	Bajić	SD Ponir, Banja Luka																O	O	O	P	O						
5	Ana	Bakšić	SO PDS Velebit																										
6	Aida	Barišić	SO HPK Sv. Mihovil	R				R	P	O	P	P				O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P		
7	Teo	Barišić	SO HPK Sv. Mihovil	R		R		R	P	O	P	P				O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P		
8	Luka Domagoj	Barišić	SO HPK Sv. Mihovil								O											O	O	O	O	O			
9	Tanja	Barišić	SO HPK Sv. Mihovil								O																		
10	Miran	Barjaković	Speleo8																										
11	Maša	Barjaković	Speleo8													O	O	O	O	O									
12	Marko	Batovanja	SO HPD Mosor							P	P					O	P	P	O										
13	Marica	Berić	SO HPK Sv. Mihovil																				O	Pal	O	O			
14	Vanda	Bilić	SO HPK Sv. Mihovil																										
15	Ivan	Bilić	SO HPK Sv. Mihovil																										
16	Mario	Blatančić	SO HPK Sv. Mihovil							P	P	P	P	P										O	P	O	P		
17	Klara	Blatančić	SO HPK Sv. Mihovil								O	O																	
18	Antonio	Brčić	SO HPK Sv. Mihovil																										
19	Gušte	Cukrov	SO HPK Sv. Mihovil																										
20	Dino	Čatipović	SO HPD Mosor																										
21	Iva	Čurković	SO PDS Velebit																P	O	Pal	O							
22	Robert	Dasović	SO HPK Sv. Mihovil							R	O	P																	
23	Anka	Dujić	SO HPK Sv. Mihovil								O	O												O	O	O			
24	Oliver	Dujmović	4x4																										
25	Venio	Fabijančić	SU Estavela													O	P	P	O										
26	Vedran	Ferenščak	SO PDS Velebit																										
27	Tomislav	Flajpan Frf	DDISKF													O	Pb	Pb	Pb	Pb	O								
28	Marin	Glušević	SO HPD Mosor							P	P																		
29	Sara	Glušević	SO HPD Mosor								O																		
30	Dino	Grozić	SU Estavela																O	P	Pb	Pb	Pb	Pb					
31	Leonardo	Grubelić	SO HPK Sv. Mihovil													O	O	P	O										
32	Mario	Gverić	SO HPK Sv. Mihovil													O		P	O										
33	Luka	Havliček	SO PDS Velebit								P	P				O	P		O										
34	Luka	Hojšak	SO HPK Sv. Mihovil								P	P		P															
35	Olga	Jerković Perić	SO PDS Velebit																O	P	P	Pb	Pb	P	O				
36	Čedo	Josipović	SO PDS Velebit																O	O	O	R	Pal	P	O	O	O		
37	Maja	Jurković	SO HPD Mosor																										
38	Hana	Jusić	SO HPK Sv. Mihovil							P													O	Pal	Pal	O	O	P	
39	Paul	Karoshi	SO PDS Velebit / Höhlenbären Graz																					O	P	P	P	O	
40	Darijo	Klepo	SO HPD Mosor																										
41	Toni	Kočevar	SO PDS Velebit																										
42	Marko	Kovač	SO HPD Mosor																O	P	O	Pal							
43	Petra	Kovač Konrad	SO HPK Sv. Mihovil								O	P		P									P	P	O	P	O		
44	Valentina	Kraš	SU "Kraševski zvirni"																O	Pb	Pb	Pb	Pb	O	O	P	O	O	
45	Iva	Kundid	SO HPK Sv. Mihovil																										
46	Ivana	Kušan	ADIPA, Institut Ruder Bošković																				O		P	O	O	O	O
47	Sanja	Lelas	SO HPK Sv. Mihovil																O	O	O	O	O	O	O	O	O		
48	Filip	Letinić	4x4																										
49	Jelena	Lokas-Barišić	SO HPK Sv. Mihovil																										
50	Leo	Lušić	SO HPK Sv. Mihovil								P																		
51	Tina	Marić	SO HPD Mosor																										
52	Neven	Matočec	ADIPA, Institut Ruder Bošković																										
53	Antonija	Mihaljević	SO HPK Sv. Mihovil																						O	O	O		
54	Ana	Mijić	SO HPK Sv. Mihovil								P														O	P			
55	Katja	Milišić	SO HPD Mosor									O	O																
56	Dario	Mrkonjić	SO HPD Mosor									P	P																
57	Lea	Okićki	SO PDS Velebit																										
58	Roman	Ozimec	ADIPA																										
59	Domagoj	Pajtak	SU "Kraševski zvirni"																										
60	Marija	Parač	SO HPK Sv. Mihovil																										
61	Luka	Pelozza	SU Estavela																										
62	Žana	Perić	4x4																										
63	Gorana	Perić	SO PDS Velebit																										
64	Ante	Perinić	SO Liburnija																										
65	Hrvoje	Petričević	SO HPK Sv. Mihovil									O																	
66	Larisa	Petričević	SO HPK Sv. Mihovil									O																	
67	Nikol	Petričević	SO HPK Sv. Mihovil																										
68	Ante	Prgin	SO HPK Sv. Mihovil																										
69	Mate	Protega	SO HPK Sv. Mihovil																										
70	Danka	Radnić	SO HPK Sv. Mihovil																										
71	Branko	Radnić	SO HPK Sv. Mihovil																										
72	Jelena	Radnić Morić	SO HPK Sv. Mihovil																										
73	Maik	Römhöld	Verband deutscher Karst und Höhlenforscher VDHK																										
74	Paula	Skelin	SO PDS Velebit																										
75	Pepera	Slavica	SO HPK Sv. Mihovil																										
76	Valentino	Stipčević	4x4																										
77	Dinko	Stopić	SD Karlovac																										
78	Mirna	Stošić	SO HPK Sv. Mihovil																										
79	Jure	Šarić	SO HPK Sv. Mihovil																										
80	Mia	Šepčević	SO PDS Velebit																										
81	Patricija	Škreb	SU "Kraševski zvirni"																										
82	Barbara	Špadina	SO HPK Sv. Mihovil																										





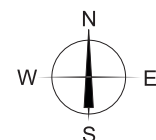
Paležinka

Perezinov vrh, Palež

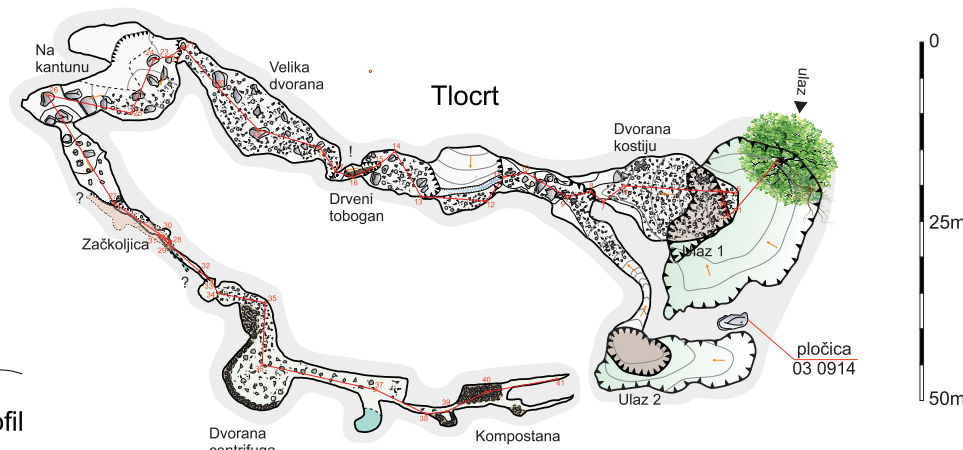


x=5579088
y=4913463
z=1089m

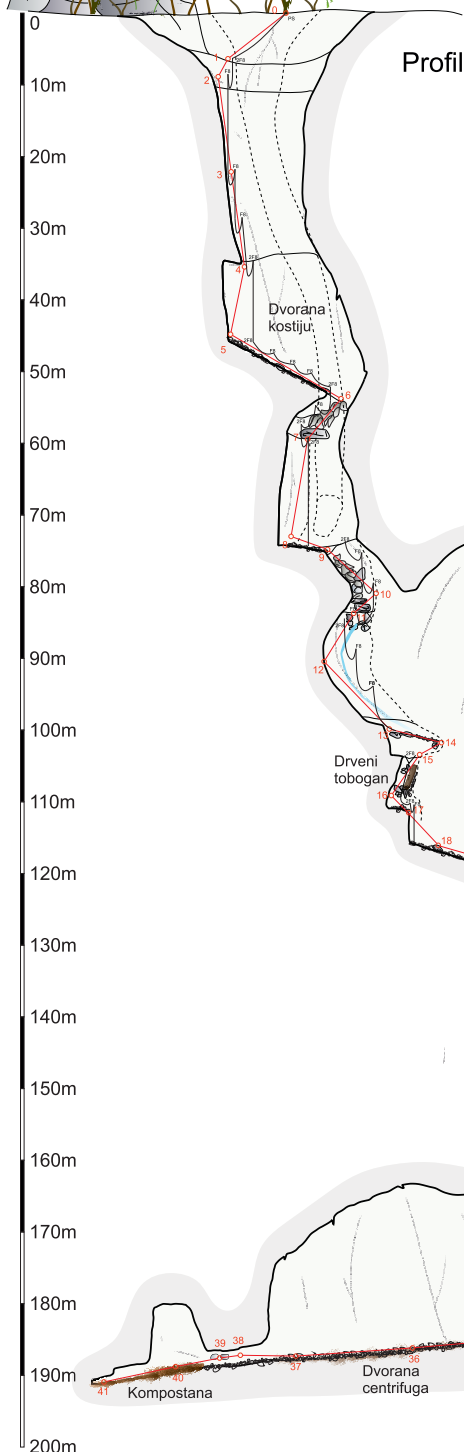
duljina: 345m
dubina: 191m



M 1:200



Profil



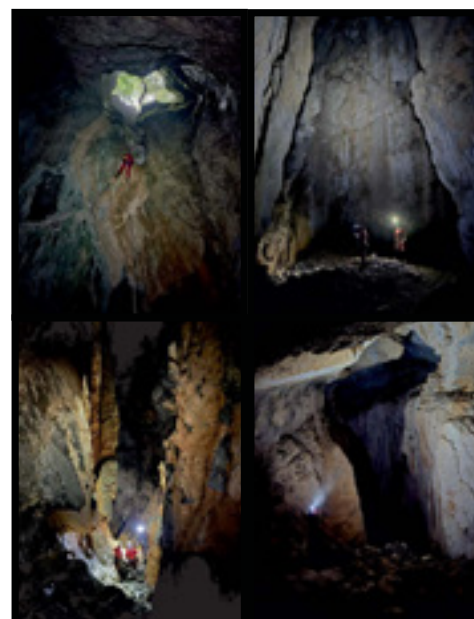
Topo: Pepera Slavica
Mjerili: Pepera Slavica, Gorana Perić

Istraživali:
19.08.2025.
Iva Ivić, Paola Skelin, Toni Kočevar (SO Velebit),
Maik Röhmhold, Christina Wuschick, Alvaro Aguilera
(HKD e.V. (Höhlen- und Karstforschung Dresden)),
Pepera Slavica (SO HPK Sv.Mihovil)
Ekipa vani: Čedo Josipović (SO Velebit)

21.08.2025.
Dario Troha (SO Velebit),
Marija Parać, Hana Jusić, Pepera Slavica (SO HPK Sv.Mihovil)

22.08.2025.
Dario Troha, Gorana Perić (SO Velebit)
Hana Jusić, Marica Berić (SO HPK Sv.Mihovil)

nacrt uredio: Pepera Slavica



Biospeleološki izvještaj Punar P/10/2025.

Međunarodna speleoronilačka ekspedicija Punar u Luci 2025.

Sakupljeni biološki materijal iz jame Punar u Luci

Uvod

U okviru Međunarodne speleoronilačke ekspedicije Punar u Luci 2025., provedena su raznovrsna znanstvena istraživanja, primarno biološka, u organizaciji ADIPA – Društva za istraživanje i očuvanje prirodoslovne raznolikosti Hrvatske, a u kojima je sudjelovao veći broj članova društva, kao i drugih sudionika Ekspedicije. Kroz dvije pred-ekspedicijske akcije, 31.05.2025. i 28.06.2025., provedene su mikroklimatske izmjere špiljskih staništa te je sakupljena špiljska fauna u Punaru.

U okviru razdoblja glavne Ekspedicije, 15. do 24. kolovoza 2025. godine, uz nastavak navedenih istraživanja u Punaru, provedena su i dodatna istraživanja jame. Uzorkovana je planktonska frakcija špiljskih vodenih staništa, uzet je uzorak sedimenta i vode za izolaciju vodenih špiljskih gljiva te je uzorkovan špiljski sediment.

Na širem području oko jame istražena su 4 izvora primarno kroz mikroklimatske i fizikalne izmjere te ekološku analizu i biološko uzorkovanje. Na travnjačkim i šumskim staništima oko jame uzorkovana je mikrobiota te fauna, primarno pravokrilaca (Orthoptera), ali i drugih beskraljčjaka, dok je kroz noćni lov provedeno uzorkovanje škorpiona (Scorpiones) i pauka (Araneae).

Na širem području jame te uz put do kampa analizirana je vegetacija te je izrađen radni provjerni popis flore (Check list). Svi uzorci se nalaze u laboratorijima na znanstvenoj obradi te će daljnji rezultati biti poznati po finalizaciji kabinetskih aktivnosti.

Završna obrada materijala

Odnosi se primarno na biološki materijal sakupljen u jami Punar u Luci. Materijal je izoliran i prebačen u ukupno 25 plastičnih kontejnera, odnosno plastičnih epruveta Sarstedt 2 ml. Konzervans: 70% i 96% etanol. Materijal se trenutno nalazi u kolekciji ROC (Roman Ozimec Collection). Dio materijala je makrofotografiran u kabinetu.

Sažeti zaključak

U sakupljenom materijalu ističe se 10 pravih špiljskih vrsta (8 troglobionata i 2 stigobionta). Najveći je broj predstavnika kopnene špiljske faune - troglobionata, njih 8, među kojima se ističe fauna dvojenoga (Diplopoda) s čak 3 različite špiljske vrste koje pripadaju rodovima Brachydesmus, Egonpretneria i Haasia. U fauni

kornjaša (Coleoptera) prisutna je vrsta *Parapropus sericeus* s podvrstom *P.s. cf. augustae* G. Müller, 1941. U populaciji se ističe jedan mužjak koji pokazuje određene morfološke razlike te se vjerojatno radi o drugoj vrsti ili podvrsti, za što je potrebno obaviti daljnje analize. U sakupljenom špiljskom sedimentu nađena je jedna jedina kućica puža koja najvjerojatnije pripada rodu *Zospeum* te je prilikom budućih istraživanja potrebno obratiti pažnju i na ovu skupinu te sakupiti žive primjerke. Skupinu jednakonožaca (Isopoda) zastupa vrsta iz roda *Alpioniscus*, dok skokune (Collembola) predstavlja rod *Verhoeffiella*.

Špiljsku vodenofaunu – stigobionte zasada dvije vrste, iz skupine *Temnocephalidae*, prisutan je špiljski virnjak (*Tricladida*), dok je iz skupine rakušaca (Amphipoda) prisutna špiljska vrsta roda *Niphargus*.

U vršnim dijelovima jame nađena je troglofilna vrsta, lažipauk ili opilionid *Nelima troglodytes*, dok vjerojatno druge prisutne vrste nisu sakupljene. Daleko je bogatija stigoksena fauna, jer je u ovoj ponornoj jami sakupljeno više predstavnika vanjske vodene faune, iz skupina virnjaka (*Tricladida*), rakušaca (Amphipoda), kornjaša (Coleoptera), obalčara (Plecoptera) i vodencvjetova (Ephemeroptera), koje voda ponirući unosi u podzemna staništa.

U sakupljenoj fauni nedostaju predstavnici nekih skupina špiljske faune, koje gotovo sigurno dolaze u Punaru: Chilopoda, Araneae, Pseudoscorpiones, Coleoptera: Carabidae itd., te je kod budućih istraživanja potrebno planirati sustavnije sakupljanje materijala, jer već u ovom slučaju imamo neke iznimne i nove nalaze za špiljsku faunu Punara. Daljnje kabinetske analize, koje uključuju određene detaljne morfološke analize, ali i genetičke se nastavljaju te će u konačnici rezultirati detaljnijim provjernim popisom špiljskih organizama jame Punar u Luci.

U Bastu, 26.10.2025.



Lokacija: Punaru Luci, Luka, Pusto polje, Gračac, Županija Zadarska
N 43.308337 E 17.077756 z: 1075 mnv

Uzorci: 31/5/2025.
6 plast. bočice Sarstedt 8 ml; leg. Aida Barišić; Petra Kovač Konrad / 6x2 ml Sarstedt 28/6/2025.
6 plast. bočice Sarstedt 8 ml; leg. Aida Barišić; Paško Visković / 6x2 ml Sarstedt 15/8/2025
4 plast. bočice Sarstedt 8 ml; leg. Mia Šepčević i Lea Okički / 10x2 ml Sarstedt 19/8/2025 *još nije obrađeno od strane specijalista
Uzorak sedimenta iz sifona; 19/8/20245.; leg. Petra Kovač Konrad / 1x2 ml Sarstedt
Uzorak filtrata iz sifona; 19/8/2024.; leg. Petra Kovač Konrad
Uzorak vode i sedimenta za projekt špiljskih gljiva IRB-a: u obradi 22/8/2025
2 plast. bočice Sarstedt 8 ml; leg. Petra Kovač Konrad / 2x2 ml Sarstedt

Uzorci zaprimljeni: 6., 7., 8. i 9./2025.

Determinacija obavljena: 6., 9. i 10/2025.

Uzorci pohranjeni: ROC, ADIPA – Društvo za istraživanje i očuvanje prirodoslovne raznolikosti Hrvatske

Datum biospeleološkog Izvještaja: 26/10/2025.

Determinator i autor izvještaja: Roman Ozimec, mag. sc. biol. et oecol.

Provjerni popis (Check list) organizama utvrđenih u jami Punar u Luci

RB	Red/Ordo	Familia/Porodica	Vrsta/Species	Broj	EK	Napomena
	ANIMALIA (FAUNA)					
1.	Gastropoda	Ellobiidae	?Zospeum sp.	1	TB	Kućica iz sedimenta, oštećena
2	Platyhelminthes	Temnocephalidae	Gen/sp. 1	3	SB	
3	Platyhelminthes	Temnocephalidae	Gen/sp. 2	3	SF	
4	Amphipoda	Gammaridae	Gammarus sp.	plur.	SX	U svim uzorcima iz vode
5	Amphipoda	Niphargiidae	Niphargus sp.	5	SB	
6	Isopoda	Trichoniscidae	Alpioniscus sp.	2	TB	
7	Opiliones	Sclerosomatidae	Nelima troglodytes Roewer, 1910	1j	TF	
8	Diplopoda	Anthogonidae	Egonpretneria sp.	1j	TB	
9	Diplopoda	Anthogonidae	Haasia sp.	1m,1j	TB	
10	Diplopoda	Polydesmidae	Brachydesmus sp.	1	TB	
11	Collembola	Entomobryidae	Verhoeffiella sp.	1	TB	
12	Coleoptera	Leiodidae	Parapropus sericeus cf. augustae G. Müller, 1941	4f,1m	TB	
13	Coleoptera	Leiodidae	Parapropus sp.2	1m	TB	
14	Coleoptera	Dytiscidae	Gen/sp	1j	TX	
15	Coleoptera	Hydrophilidae	Gen/sp. 1	1ad	SX	
16	Coleoptera	Hydrophilidae	Gen/sp. 2	2ad	SX	
17	Ephemeroptera	nd	Gen/sp	1j	SX	samo ličinke
18	Plecoptera	nd	Gen/sp	5j	SX	samo ličinke
19	Diptera	nd	Gen/sp	1j	TX	samo ličinke
Uk.	11	15	19		TB:8 SB:2 TF:1 SF:1 TX:2 SX:5	

Kratice:

EK: ekološka kategorija	TB: troglobiont	TF: troglofil	TX: trogloksen	f: ženka	j: juvenilni primjerak
nd: nije determinirano	SB: stigobiont	SF: stigofil	SX: stigoksen	m: mužjak	ad: adultni primjerak



Slika 1: Špiljski virnjak (Temnocephalida, Tricladida)



Slika 2: Gammarus sp.



Slika 3: Niphargus sp.



Slika 4: Parapropus sericeus



Slika 5: Predstavnici dvojenoga (Diplopoda), rod ova Brachydesmus, Egonpretneria i Haasia.



Orilo gorilo ili par rečenica o Punaru u Luci 2025

Kao ono trebala bi napisati koju rečenicu iz perspektive jednog od voditelja ekspedicije (drugi je Teo ccc)...pa evo nešto više od par Ideja Punar ili šta ima dalje u jednom od meni top 5 uvik je bila prisutna...bar od 1986. kad sam još kao mlada i nadobudna špiljarka prvi put i među prvih 4 nas ušla u isti (ostalih 3 - Sanja Čirić, Goran Potkonjak i Čedo Josipović vođa kvarteta nadobudnih)...i onda se došlo do 2. sifona...i nastade zatišje u smislu daljnjih istraživanja...

U rujnu 2024. Ti ja odlučismo obići objekte po Pustom polju i šire za koje imamo nacрте (i koje smo radili kao SOV isto tako davnooo), provjeriti koordinate, uzeti prave, staviti pločicu, predati u Katastar...kako to već ide...pa usput našli i par novih...a onda je išao ECRA godišnji miting u Mostaru, BiH, a onda T na operaciju kraljeznice (ja ranije te iste godine imala niz operacija)...kao ono prije nego što...idemo obaviti zadnje cc...a 2025. je 30 godina Kluba i SO-a kao argument za Punar jer nekako triba obilježiti...a s druge strane Mihovil nije nikad radija ekspediciju ovakvog tipa!

I onda je nekako ta ideja Punar izrečena naglas u Mostaru...večernje druženje uz pivce i Pete-ove viskije sa Freedom (op.p. Frederic Swierczynski), ko zna šta će biti...i ispričao Fredu o Punaru...pa brzoi našem nacrtu pa ono 2. sifon pa treba roniti pa sigurno ide dalje...a Fred se ulovio (nažalost zbog obveza nije mogao biti prisutan na ekspediciji)...pa ajmo probati... T me gledao kao ono očemo al ti nisi normalna...

I u nekom trenutku sam išla malo opipati bilo mihovilaca, UO Kluba, pricidnika Mate, naših prijatelja špiljara po HR, Komisije za speleospašavanja HGSS-a, PKK koja bo vodila ronioce, Maria B. kako stoji s vrimenom...Antom (naš špiljarski suradnik) koji ima terenca očel uopće moći voziti i ako oće kad će, i niz drugih i svi su nekako bili za ono Idemo!...ali je podrška naše DAS logistik bija taj jezičac na vagi (rekle Danka, Anka i Sanja biće na Punaru u osmom mjesecu) i počelo je zaozbiljno krajem 2024. a naročito u prva dva mjeseca 2025.



Ono – koliko će to sve prvo koštati a koštalo je kao i sve kako do donacija/sponzorstva, kako se natjecati za EuroSpeleo Projects pri European Speleological Federation /Fédération Spéléologique Européenne (FSE) pa prijaviti projekt „Istraživanje HR krša“ Komisije za speleologiju HPS-a etc....pa oprema (neću nit spominjati ronilačku) pa spiza pa najveći problem voda koje na Pustom polju nema ali ima u Punaru do koje ne možemo doći, pa kako sve to prevesti do baznog logora u šumi blizu Punara (inače se može doći ali isključivo povišenim terencem kojem neće ostati pola dijelova po Pustom polju) pa sve nešto tako...teški kaosssssss...bar meni u glavi... I uzeh Kalendar 2025., ciljala kombinaciju dana vikend i državnih praznika i došli od 15.-24.8...svi rekli Može! Pa odma kombinirali i tako za dvi predakcije (kijih je na kraju bilo tri)...dva zeca tri zeca... složili prvi info koji smo stavili na web Mihovila krajem 11/2024. (uhhhh stvarno je ovo zaozbiljno krenilo)...poslano preko stotine mailova za pokroviteljstva, sponzorstva, donacije, projekte...svašta nešto...pa internetska veza..pa StarLink..pa Mario B. će složiti i solar za ekspediciju (za predakcije koristili StarLink sa akumulatorom što se i

pokazalo kao ključni faktor za prvenstveno sigurnost svih sudionika – naša Marija i bukva prva predakcija) i nekako je sve dobilo svoje obrise...meni je nekako izgledalo ko padela sa buhtlama (op.p. kolač) – svaka buhtlica se dizala malo po malo (op.p. prošli projekti KS HPS i FSE)...).

Nekako smo se snašli za predakcije prijevoz opreme ali šta ćemo s ekspedicijom? Ko će to sve? Kako ćemo a lako nećemo! I negdje pročitah po bespućima Fejsa kako neka ekipa off-road organizira događaj kraj gračaca za Tijelovo...čitam sve izgleda ozbiljno a putevi kojim su vozili pod Liscem i Pustom polju bili su ono...uffff...e to bi nama tribalo ...negdi nađem kontakt i čujem se sa Williem i on ko da se znamo cili život (a nikad se do tada znali a prvi put se vidili 13.8.2025.) veli Ma superrrr! Sve ćemo mi to prevesti! Nema problema!! Ja šok i vjeverica...i stvarno sa 4 terenca 13. i 14.8. dovezli te 23.8. odvezli dio stvari...nema riječi za njihov podvig...ekipa moćni ste! Prva predakcija opremanja Punara 16.-18.5.2025. meni/nama je ustvari pokazala u šta smo se svi dobro dobro uvalili! Ali povratka nema Ima ona stara – Šta te ne ubije to te ojača! a 13.8. sve što se do tada složilo, buhtlica po buhtlica, rpa pojedinačnih potpuno različitih stvari, a sve ustvari j e d n o p o k r e n i l a j e „mašineriju“...povratka nema...i sad već dok pišem ovih par rečenica priprema se film za speleoskup u B e n k o v c u ... s r e đ e n i s u nacrti..napisani i poslani izvještaji... i P u n a r 2 0 2 5 j e v e ć d i o speleopovijesti...i to dobre ah taj protok vrimenta...ide..tik tak...

Ajel bi opet sve ponovila?

....hm...znam da sad tamo negdi kod nekog ista ideja s početka ovih par rečnica leti negdi...i duboko virujem da će sletiti (go go ekipa) i možda opet budem dio jedne nove buhtlice... I na kraju „par rečenica“ ne bi ja bila ja bez koje brojke pa evo 3 citata iz [izvještaja_Završena_Međunarodna_speleoronička_ekspedicija_Punar_u_Luci2025](#)



1.Dva dana prije zvaničnog početka u srijedu, 13. kolovoza je u bazni logor u šumi pod Liscem sa osam terenskih vozila transportirano 3.000 litara vode i dva spremnika za vodu od po tisuću litara, stotine kilograma ronilačke opreme, agregat, motorne pile, dva plinska plamenika i plinski roštilj sa tri plinske boce, solar i akumulatori, materijal za izradu velikih improviziranih šatora i nadstrešnica, kuhinjske potrepštine, gomila hrane te osobne i društvene speleološke kao i opreme za logorovanje. Lavovski dio su odradili pulski, zadarski i mostarski vozači road off iz 4x4 Performance i Krik Seekersa. U logoru je upotrebom Starlink-a omogućen dostupan wi-fi za sve sudionike.

2.Kad su hidrološke prilike postale povoljnije u tri navrata je Punar u Luci opremljen sa više od 170 sidrišnih kompleta i pola kilometra užeta do dubine od -200m do mjesta na kome je predviđen bivač za ronitelje. Pritom je odmah do bivka spuštено još pola kilometra užadi za opremanje do prvog sifona na -267 m i daljnje napredovanje.

3.Tijekom svih dana ekspedicije Punar u Luci 2025 sudjelovalo je 94 člana iz 17 udruga (14 iz HR i 3 iz inozemstva), a od toga tijekom glavnog dijela ekspedicije ukupno 77 članova (od čega 6 gostiju) i to iz SO HPK Sv. Mihovil, SO PDS Velebit, SO HPD Mosor, SU "Kraševski zviri", SU Estavela, ADIPA, Höhlen- und Karstforschung Dresden e.V., Speleo8, SO Liburnija, SU Meandar, SD Karlovac, Verband deutscher Karst und Höhlenforscher VDHK, SD Ponir, DDISKF, Höhlenbären Graz i HGSS Ogulin, od čega 7 instruktora speleologije, 17 speleologa, 35 speleoloških pripravnika i 7 speleoloških suradnika, po spolu 33 žene i 44 muškarca. U Punar je ušlo 54 speleologa: po jedan sa sedam i šest ulazaka, dva speleologa po pet ulazaka, tri sa četiri ulaska te devet po tri ulaska. U Paležanku je ušlo dvanaest, dok je u obje jame ušlo također dvanaest speleologa. Zanimljivost je što je u glavnom dijelu ekspedicije prosječno po danu bilo 34 sudionika (u jami i baznom logoru) dok je od 15.-17.8. prosječno bilo čak 50 sudionika (u jami i baznom logoru). A metraž a već je znana tako da je neću ponavljati čituckajte ccc Želim zafalit prvo T (zna on zašto) i svojoj/našoj familiji na svim onim danima kad nismo bili zajedno a mogli smo LU mučo!





PUNARENJE NOVOPEČENOG PRIPRAVNIKA

„Punar u Luci“ – prvi puta čujem za taj naziv za vrijeme speleološke škole. Zvuči mistično, magično, intrigantno. Ekspedicija je to koja će se odviti u kolovozu, prva ekspedicija u našoj samostalnoj organizaciji govore. Kada sam se u siječnju ove godine prijavila u speleološku školu, nisam ni sanjala da ću koji mjesec kasnije biti dio nečega ovako velikog. Pri pomisli da do prije nekoliko mjeseci nisam znala kako se zovu sprave koje se koriste u speleologiji, a kamoli kako se koriste, što je sve i kako potrebno, ponos u meni je neopisiv riječima.

Ove godine naš Klub slavi velikih 30 godina od osnutka, a koje se proslavilo kroz niz aktivnosti, među ostalim i organizacijom jednog ovako velikog i kompleksnog događaja – Međunarodne speleološke ekspedicije „Punar u Luci 2025“. Zašto baš „Punar u Luci“ (u nastavku teksta samo „Punar“)? Davne, ali ne baš tako davne (meni jest davna jer tada nisam bila niti u planu, a kamoli koračala po ovoj planeti), točnije krajem studenog 1986. godine, po prvi puta se je ušlo u „Punar“ (isti oni ljudi od kojih danas imam priliku učiti) kada se je kroz niz istraživanja došlo do prvog sifona na -267 m dubine, koji je tri godine kasnije preronjen te je ostavljena sigurnosna nit duž sifona (ista nit koja je bila od velikog značaja danas, 38 godina kasnije, no o tome ćemo kasnije). Sedam godina kasnije, odnosno 10 godina od prvog ulaza u „Punar“, napredovalo se je do drugog sifona, sa čime je ušao u stanje stagnacije, čekajući neke nove generacije. Posljednji podaci (iz 1997. godine) govore da je „Punar u Luci“ dubok -350 m te dugačak 1439 m sa postojeća 4 upitnika.

Međunarodna speleoroničarska ekspedicija održati će se u periodu od 15. do 24. kolovoza, a cilj same ekspedicije jest nastaviti istraživanje, odnosno preranjanje 2. sifona i rješavanje upitnika kako bi se vidjelo kuda jama vodi dalje i kako. Samoj ekspediciji prethoditi će tri predakcije opremanja jame i pripreme logora. Iako se činilo mjesecima daleko,

svibanj je došao, a sa njime i prva predakcija. Speleološka škola je završila, sada smo speleološki pripravnici. Ozbiljni ljudi sa ozbiljnim diplomama. Sastajemo se u prostorijama Kluba koji dan ranije gdje prolazimo kroz opće informacije i detalje vezane za vikend. Kažu da je jama sportska, da ima vode te da je poprilično mokra tako da su nam potrebne kordure, kao i da bi se trebalo obući toplije ispod. Posuđuju se kordure, zadužuje oprema i idemo! Polazak u petak nakon posla, povratak u nedjelju. Jama se nalazi podno vrha Lisac, a do nje se može doći terenskim vozilom (cca 90 minuta vožnje), ali i pješice (cca 45 minuta) iz mjesta podno, a do kojega se može doći osobnim automobilom. Nalazimo se u petak u 16h kod Kluba, u dva terenska vozila ukravamo stvari, sebe i polazak. Prvo vozilo – Pepera, Marija i Aida; drugo vozilo – Ante i ja. Cestovna vožnja je završila i sat ipo zabave može početi. Nakon pola sata vožnje nailazimo na stablo posred puta i imamo novopečenu situaciju. No, ne bismo mi bili mi – vade se motorne pile, škare, mačete, i situacija se završava prije nego li je i započela. Nastavljamo dalje, vožnja nam svima razbija bubrežne kamence (čak bih se usudila reći od savršenstva), kad savršenog li tajminga, i pješaci i mi stižemo na određeno istovremeno. Pali se vatra, dižu se šatori, a u zraku prevladava opojni miris kobasica. Subota dolazi, a „Punar“ nas čeka. Podijeljeni smo u tri tima. Prvo idu opremači – Mario B. i Ana te im se pridružuju Mirna i Marin. Drugi tim čine – Teo, Leo i Vito, te treći tim – Aida, Iva, Joka i moja malenkost. Silazimo jedan za drugim, prvo sidrište i već osjetim ples leptirića u trbuhu. Na trenutke se zaista osjećam kao dijete u nekom lunaparku – stopostotni užitak. Red priče, red smijeha, red rada i dolazimo do dvorane koja očarava na prvi pogled. Da se razumijemo, svakim korakom sam očarana, ali kada bih o svemu što me očaralo pisala, mislim da biste i vi koji čitate, i ja koja pišem, ali i ova slova

onda bi ta očaranost izgubila smisao. Tako da ću tu i tamo ubaciti tu riječ, a vi nemojte pomisliti da tamo gdje je nema, da je to ista manje očaravajuće. No, nastavimo. Nakon očaravajuće dvorane dolazimo do vode koje ima poprilično, iako kažu da je čak i dobro jer je inače zna biti puno više, i to od samoga početka. Neplanski smo se malo okupali – neki više, neki manje, a neki uopće. Voda je u jednom trenutku toliko glasna da se na metar udaljenosti jedva čujemo. Stigosmo do otprilike -35 m dubine, kad li Teo javlja da se polako počnemo vraćati jer je ponestalo kompleta za opremanje, i tako Iva i ja predvođene Aidom započinjemo povratak, a ostali za nama. Peglanje može početi! U jednome trenutku Aida mi govori da pripazim da me ne zaljula u slap kada krenem – primljeno na znanje, krećem i odem direktno u njega, ali sve je to u redu, to su one slatke muke. Izlazimo polako jedan za drugim van, sa osmijesima od uha do uha. Govori nam (novopečenim pripravicima) Aida kako je ponosna i zadovoljna, a naši osmjesi se samo još više rastežu, oni vidljivi, ali i oni nevidljivi. Okupljamo se oko vatre i sažimamo dojmove. Oh, sretna li sam! Ovo je bilo nešto totalno drugačije od škole, jedva čekam dalje.

Vrijeme prolazi i taj kolovoz sve je bliže i bliže. Broj prijavljenih za ekspediciju se iz dana u dan povećava. Osmišljavaju se jelovnici i radi se spisak potrebnih namirnica, kao i stvari potrebnih za realizaciju svega, a popis je iz dana u dan sve duži i duži. Dolazi tako i taj kolovoz, točnije 12.8. kada se okupljamo u prostorijama Kluba te kreće ukrcaj stvari u terenska vozila tako da sve bude spremno za službeni polazak dan kasnije. Ekspedicija iako službeno počinje 15.8. nama je počela 13.8. u 8:30 u kafiću «Rustika» u Gračacu, jedinom od check point-a ove ekspedicije. Okupljamo se pomalo svi i započinje razrada plana – imamo ukupno 8 terenskih vozila, dio vozila popunjen je dan ranije u Šibeniku, a preostale stvari koje je potrebno ukrcati nalaze se u vatrogasnom domu u Gračacu

gdje su prethodno transportirane. Došao je trenutak transporta svih osobnih i društvenih stvari i opreme od najbližeg vozilima prohodnog mjesta, do mjesta predviđenog za bazni logor – našega doma narednih 10-ak dana. Vozači preuzimaju kormila svojih vozila, kojima će i nekoliko puta proći ne tako jednostavan put.

Ekipa sa osobnim automobilima ide do mjesta Manojlovići nedaleko Gračaca gdje ostavljamo automobile na posjedu Nade i Marka, koji nas velikodušno dočekuju i ispraćaju, a odakle se šumskim putem pješice dolazi do logora. Okupljamo se kod logora i transport stvari iz vozila u logor može započeti. Prenijelo se tako tokom cijele ekspedicije 400-tinjak boca vode od po 7 litara, 2 spremnika za vodu po 1000 litara, stotine kilograma ronilačke opreme, agregat, motorne pile, solarni panel i akumulatori, tri plinske boce, kuhinjske potrepštine, kilogrami hrane, osobne i društvene speleološke opreme itd. Nakon iskrčavanja i prijenosa svih stvari, vrijeme je da se podignu šatori i pripreme domovi za naredne dane. Prednost pri odabiru mjesta imaju oni koji će cijelu ekspediciju provesti gore, a onda ostali. Nakon poprilično aktivnog dana okupljamo se oko vatre, ali vrlo brzo jedan po jedan odlazimo na počinak jer sutra se započinje sa transportom opreme u jama do mjesta gdje će se podići bivak (-200 m). Dvanaest ljudi se taj dan postepeno spušta u „Punar“, među kojima i Iva i ja. „Punar“ u meni izaziva nekakvo strahopoštovanje, iako mi Teo govori kako razumije ovaj drugi dio riječi, ali prvi baš i ne, no teško je i meni to opisati, kao i naći pravu riječ. Prvo u jama ulaze oni koji transportiraju opremu te po redosljedu ulaza Iva i ja ulazimo posljednje. Na ulazu po tko zna koji put provjeravam opremu – je li sve na meni, je li sve na svome mjestu... Ovoga puta smo same – koliki val hrabrosti i ponosa se u tome trenutku nalazi u meni, toliko je i nekog oblika straha. Jesmo li zaista spremne? Aida kaže da jesmo. Pa ako ona ne sumnja u nas, čemu onda taj strah? U tome trenutku milijun mi je upitnika u glavi, ali i isto toliko informacija, i u jednome trenutku shvaćam da je to onaj dobar strah, onaj pozitivan, jer da njega nema to bi zapravo bio problem. Tada se sve slaže na svoje mjesto, a dolazi i vrijeme za naš ulazak. Idemo polako Iva i ja, a iza nas Lea i Mia koje će prikupljati podatke o flori i fauni unutar jame. Dolazim do jednoga međusidrišta na kojemu ukopčavam stop, ali pri ukapčanju se zapetljam. Pomislim si «pa kako uspijem?!», ali u redu je, i to treba napraviti, drugi puta ćemo pametnije. Otpetljavam se, ali nikako da se otpetljam. I tako nakon nekog vremena napokon je sve otpetljano i mogu dalje. Dolazim do Ive i spuštamo se do istoga mjesta na kojemu sam stala i na predakciji, no odlučujemo se vratiti. Iako je Iva bila spremna ići dalje, suglasno odlučujemo da idemo nazad prema izlazu. Sve više ljudi pristiže u logor i svakim satom sve je više i više šarenila od šatora, hammocka itd.

Treći dan ekspedicije brojčano stanje u logoru i podzemlju ukupno doseže svoj vrhunac kada broji 52 speleologa, uz dodatak krava koje u okolici pasu po travnatim obroncima, a koje u jednome trenutku umjesto trave pregaze vanjske antene CaveLinkova i nakratko prekidaju komunikaciju baze sa podzemnim timovima. Sve je spremno za slijedeći dan kada je planirano preranjanje 1. sifona, tehničko opremanje zračnog dijela do -350 m dubine i prvi pregled 2. sifona. U međuvremenu, „u nadzemlju“, u logoru je živahno, a kako i ne bi bilo kada spiza koju nam svakodnevno spremaju naše Anka i Sanja, je za prste polizati. Tako se je na jelovniku našlo od punjenih paprika, bakalara, do janjetine za pripremu čega se je pridružio i naš predsjednik Mate. Od opojnih mirisa, do opojnih okusa, ništa nije bilo teško. U međuvremenu se u podzemlju diskutira o ronilačkim aktivnostima, s obzirom da je dvoje ronioca preronilo 1. sifon, ali uz zabrinjavajuću činjenicu loše vidljivosti. Faktor koji im je olakšao prolaz kroz 1. sifon jest kažu upravo ona sigurnosna nit postavljena prije 38 godina. Javljaju putem CaveLinka kako će sačekati jutro u podzemnom bivku s nadom da će se vidljivost popraviti tokom noći nakon čega će donijeti odluku o daljnjem tijeku ekspedicijskih radnji. Dok se u podzemlju diskutira o podzemnim aktivnostima, u nadzemlju su nas krave ponovno posjetile, no ovoga puta se nisu zaustavile na komunikaciji već su se nakon mukotrpnog rada izjedanja žica odlučile nagraditi i jednom pivom. Ah, pa nisu ni one lude. Iako bi se moglo reći da je taj dan u logoru vladala blaga potištenost, naravno sigurnost svih je najvažnija. Zato je kao i prethodnih dana opojnost mirisa iz kuhinje popravila raspoloženje, ali i novo nađena jama pronađena putem LIDAR-a od strane vanjskog tima.

Dan nakon ronioci su se ponovno spustili do sifona i javili da nema potrebne vidljivosti za prolazak kroz sifon na siguran način, što predstavlja ozbiljnu opasnost te je odlučeno da se od ronilačkih aktivnosti odustaje. Ronioci su započeli s transportom opreme prema bivku, a sa površine je put njih krenuo drugim tim koji će im pomoći sa transportom te dva speleologa koja će se spustiti i pokušati

riješiti treći upitnik – tehničko penjanje ranije započete vertikale na dubini od -120m. Istovremeno vanjski tim za istraživanje drugih objekata odlazi provjeriti LIDAR jama podno vrha Perezin. Jama ima dva ulaza te se osmero ljudi upućuje na to područje. Troje speleologa započinje opremanje ulazne vertikale od nekih 30 m. Dolaskom do prostrane dvorane javljaju da im nedostaje užeta za daljnje napredovanje te se ostatak ekipe spušta sa užetom. Taj dan opremaju jama do -73 m gdje staju zbog ponovnog nedostatka užeta. Laser pokazuje da ima još 30 m, no bacanjem kamena zaključuju da postoje dva prolaza na dnu. Odlučuje se da se jama neće rasprenati te nastavak slijedi. U međuvremenu logor su posjetili i znanstvenici koji su prikupljali uzorke po stijenskim pukotinama i livadama, a koje su označili i konzervirali te kojima slijedi analiza u laboratoriju, a nadahnjujuća je činjenica da postoji velika mogućnost da ima i ponekih rijetkih endemskih primjeraka. Iako posljednja dva dana nisam bila prisutna, imala sam osjećaj kao da nisam ni otišla. Povratkom u logor jedino o čemu razmišljam jest kako želim ponovno u jama. „Punar“ i ja si nismo «kliknuli», mislim da niti ja njemu, niti on meni. Ne znači da si nećemo pružiti drugu šansu, ne treba odmah odustati, možda je samo varka, možda nam samo treba vremena. Možda je samo do toga, možda nije naše vrijeme.

Tako za sutradan, između „Punara“ i bezimene jame podno vrha Perezin, biram bezimenu jama. Šestero nas upućuje se taj dan prema jami – Troha, Pepera, Marija, Barbara, Marin i ja. Nosimo sa sobom užeta i komplete kako bi se moglo nastaviti gdje se stalo te cerade za obranu od potencijalne kiše koja je bila najavljena za taj dan. Do jame ima 30-ak minuta hoda te dio ekipe ide pješice, a dvoje sa terenskim vozilom u kojem nam se nalazi oprema. Po dolasku razvlačimo cerade kako bismo zaštitili stvari u slučaju da bude kiše. Četvero nas – Troha, Pepera, Marija i ja ulazimo u jama, i taman što su Troha kao opremač i Pepera kao crtač ušli, počela je kiša. Ulazimo za njima Marija i ja, i ne trebam govoriti da se ponovno pojavljuju ti neki leptirići u trbuhu, osmijeh mi je instaliran i teško da ga mogu prikriti. Kao što je prethodno rečeno, jama ima 2



ulaza te se nedugo nakon ulaska, nakon svega 30-ak m dolazi do prve dvorane do koje još uvijek dopire danje svjetlo. Daljnjim spuštanjem dolazi se do police ispod koje se nalazi vertikalna koja nas dovodi do 60 m dubine. Na ovoj dubini stajemo jer Troha preoprema taj dio, a Pepera crta te se Marija i ja odlučujemo vratiti gore s obzirom da će se sada pa nadalje čekati, a postalo je hladno, Marija se je već vidno tresla. Barbara i Marin su odustali od ulaska u jamu te su se vratili u logor, a s obzirom da se je vrijeme poprilično pokvarilo, Marja i ja se bacamo u unaprijeđenje našeg privremenog kampa kako bismo zaštitile stvari i opremu od kiše. Tako uslijedi ponavljanje čvorova, cerade rastežemo pa zatežemo... Konačno, naš privremeni kamp dostigao je razinu minimalno 3 zvjezdice po kategorizaciji objekata – ponosi dika. Kiša lagano pada, a čuje se i povremena grmljavina u pozadini, no dovoljno daleko da nas ne zabrinjava previše. Nakon nekog vremena izlaze i Pepera i Troha, svi smo na okupu! Pričaju nam kako su došli do 120 m dubine gdje se nalazi velika dvorana nakon koje slijedi polica na kojoj su ostali bez kompleta, ali jama zasigurno ide dalje jer laser pokazuje još sigurnih 25 m ispod, a kako kažu, ispod se vidi crna rupa u svemiru. Nisam bila svjesna da sam već odlučila da idem ponovno. Vrijeme se već počelo pogoršavati, grmljavina nije stala još od onda na sada je sve bliža i bliža, a s obzirom da do vozila imamo 10-ak minuta hoda kroz šumu, odlučujemo ubrzati hod i požuriti prije nevremena. Troha govori kako će ostaviti opremu u našem privremenom kampu za sutra. Nisam niti isprocesuirala tu informaciju u svojoj glavi dok sam pripremala i svoju opremu i ostavila kraj njegove. Vraćam se sutra, to više nije upitno. Taman što smo vozilom stigli do mjesta blizu logora, počinje kiša. Ubrzanim korakom ulazimo u logor i počinje grmljavinsko nevrijeme. Nebo se je, bez pretjerivanja, srušilo na zemlju. U jednome trenutku svi se nalazimo ispod centralnog improviziranog šatora, baznog logora, mjesta za prijavu i odjavu gostiju, mjesta gdje se nalazi sva komunikacija, laptopi te ostala aparatura. Svatko sa svojim rukama pokriva dio cerade koji se od silne količine kiše uporno puni, a i vjetar je postao poprilično jak te se borimo da ju ne sruši ili ne odnese. Najednom pod našim nogama nastaju potoci, ponegdje i jezerca. Kiša napokon staje i kreće zbrajanje štete. Dio ljudstva se prebacuje u kuhinju, dio ostaje pod glavnim šatorom, a dio predvođen Čedom se odlučio pokušati spasiti vatru, jer noći osim što su inače hladnije, nakon ovog proloma temperatura se je poprilično spustila. Netko je kratko i jasno objasnio posljedice nevremena pa ću ga citirati: «Nadstrešnica je prošla atest i dobila certifikat izvrsnosti za grmljavinsko nevrijeme. Uslijedila je procjena štete ostalih stojećih samostalnih objekata. Neki su dobro prošli, a neki su morali emigrirati u sušnije krajeve...». U međuvremenu, iz „Punara“ je prije

nevremena transportna ekipa izvukla još opreme, no još je ljudi ostalo u jami. Prema planu, tim od troje ljudi izlazi danas, a drugi tim od isto troje ljudi bi po planu trebao ostati dolje. Drugi tim je onaj spomenut ranije, koji istražuje treći upitnik no u međuvremenu su dobili pojačanje. Poruke koje pristižu putem CaveLinka itekako su ohrabrujuće, istraženo je novih 580 m kanala. Oduševljenje vlada kampom, no istovremeno i zabrinutost jer prvi tim je još uvijek u jami, no ne znamo gdje i kako. Odlučila sam prošetati do jame i odnijeti im pive na ulaz, jer što god da ih je snašlo dolje piva će im zasigurno dobro doći. Prethodnih dana na ulazu se nije čula voda, a sada je bučila poprilično. Nakon što nisu izašli u predviđenom vremenu, s površine je krenula druga ekipa ususret da vidi je li sve u redu. Nedugo nakon izlaze svi, i pristižu u kamp gdje slijede priče, fotografije, videozapisi što ih je zateklo po povratku. Govore kako su se našli pod velikom vertikalom kad su začuli buku nadolazeće bujice i brzo se sklonili sa strane na malu policu gdje su čekali sljedeća dva sata dok se nije smanjio intenzitet vode, nakon čega su

nastavili izlaženje sa teškim transportnim torbama. Lagala bih kada bih rekla da mi nije drago da sam se ipak odlučila za bezimenu jamu danas. Tokom prethodnih dana velik broj ljudi prošao je kroz logor, netko na kraći, netko na duži period. Brojke su varirale od 30-ak do 50-ak ljudi, a u jami oko 15. Večernja druženja uz vatru okupila su ljude iz svih krajeva Lijepe naše, ali i inozemstva, ali isto tako i svih generacija. Tako je kroz ovo područje kako tokom predakcije, tako i tokom ekspedicije prošlo i mnogo djece. Posebno zanimljivo je bilo kada se u kampu okupila generacija speleologa koji su (sa početka priče) 80-ih godina prošlog stoljeća istraživali „Punar“. Gledajući njih, pomislih, nadam se da ću i ja tako jednoga dana stajati pred mlađim generacijama te da će me gledati istim ovim očima kako i ja njih gledam danas. Ali i da će isto tako imati priliku učiti od mene kako i ja danas učim od ovih ljudi, da ću isto tako nesebično dijeliti svoje znanje. Odnosno, da ću i ja moći pružiti ono što su oni meni pružili. Dani prolaze pa je tako došlo i sljedeće jutro. S obzirom da istovremeno napreduju i bezimena jama, ali i „Punar“ u kojemu Dora i Dino tehnički penju upitnik te je i jednima i drugima potrebno još opreme, Teo i Aida donose odluku da je „Punar“ prioritet te se prvo zadovoljavaju njegove potrebe, a zatim potrebe za bezimenu. Zahvaljujući našem bogatom oružarstvu, ali i strateškoj raspodjeli, opreme ima dovoljno za sve! Osobnu opremu sam dan ranije ostavila kod bezimene jame tako da je neupitno gdje sam danas i što radim. Lagana kiša nije nas poštedita ni jutros te čekamo da stane kako bismo krenuli prema našoj bezimenoj. Stigavši do našeg privremenog improviziranog kampa, oduševljenje ne krijemo, naše «3 zvjezdice» preživjele su oluju. Današnji tim sastoji se od četvero ljudi – Troha, Goga, Marica i ja. Troha kao opremač i Goga kao crtač ulaze prvi. S obzirom da je jama dosta krušljiva, za ulazak pričekamo da se prođe prvu dvoranu, na -30 m kako bismo spriječili odronu kamenčića i grana jedni po drugima. Iza njih krećem ja pa Marica iza mene. Međutim, ona ipak odustaje te se ja upućujem prema Trohi i Gogi. Silazim polako, ali sigurno, i u jednome trenutku stajem u dvorani i isključujem svjetlo. Osjećaj je istovremeno zastrašujuć, ali i predivan. Mrak i tišina vladaju svuda oko mene. Nastavljam dalje i polako stižem do dvorane na -120 m gdje sustižem Gogu i Trohu dok opremaju i crtaju. Dan ranije kada sam sa Marijom ušla u jamu, sa sobom sam imala mjerne uređaje, a podaci koje smo dobili poprilično su zanimljivi. U jami vlada poprilična temperaturna razlika pa je tako na samome ulazu izmjereno 20,7 stupnjeva, na polici na -60 m izmjereno je 6,8 stupnjeva dok je u dvorani na -115 m izmjereno tek 5,3 stupnja. I u ovoj dvorani, kao i duž cijele jame, nalazi se puno grana, debala koje je voda donijela sve do tud. Danas nažalost nemam uređaje sa sobom, ali mogu koristiti Gogi kao točka za potrebe crtanja. Polako se spuštamo dalje po vertikali koja nas dovodi do puno velikih

glonđi po kojima se krećemo bez konopa. Red opremanja, red crtanja, i nastavljamo. U jednome trenutku dolazimo do meandra i suženja gdje ponosno prihvaćam kiki bombon kao nagradu za svoje prvo ovakvo suženje. Nakon toga dolazimo do „raskrižja“ gdje desno vodi u malu dvoranu punu ukrasa, a lijevi prolaz vodi do velike dvorane. Iz velike dvorane slijedi nekoliko prolaza, vertikalnih i horizontalnih suženja, koja nažalost ne vode dalje. Upitnik u ovoj jami ostaje u meandru. Strop u velikoj dvorani viši je od 30 m te su na samome dnu vidljivi nanosi od vode, kao i cijelim putem do dna. Konačna dubina jame je -190 m, a u međuvremenu dobila je i ime – „Paležinka“. Dok Goga crta, opčinjena svime, zaboravljam da sam točka za crtanje i odlazim od prolaza do prolaza kako bih upila sve vidljivo. Uvlačim se u uski prolaz te na kraju prolaza, u ležećem položaju razmišljam o tome kako nisam ni sanjala da ću nedugo nakon škole biti u nekoj novoj jami, na puno većoj dubini, ma i kvragu imati hrabrosti ući negdje gdje nitko ne zna što nas očekuje. Preplavljena sam ponosom i srećom, ovo je očito ono nešto moje, ono nešto gdje koliko god da se izmorim toliko i sreća unutar mene raste - «vrijedno je svake kapi znoja». Zadovoljna sam, sretna i ponosna na sebe. S obzirom da jama ne vodi dalje, a i da se sama ekspedicija približava kraju, jamu danas raspremamo i vrijeme je za peglanje. Nas je troje i imamo pet transportnih torbi. Raspodjeljujemo se, i tako uzimam bušilicu, kompleta koliko stane na mene i konop u transportnoj torbi i peglanje može započeti. Bušilicu sam stavila preko prsa i ramena, i kroz meandar, pazeći da ne udarim bušilicom o stijenu, izudarala sam samu sebe sa svih strana i iz svih kuteva. Ali sve je to dobro, sve to ide u rok službe. Nedugo nakon dolazim do međusidrišta koje ću zasigurno zapamtiti. Njemu prethodi vertikalna, a nakon njega ponovno vertikalna, glonđe pa dvorana. Kako, ne znam, ali previdjela sam međusidrište sa žlingom te preskočivši žlingu, sam se ukopčala spravama za penjanje u konop nakon. U tome trenutku, spravama za penjanje sam nategnuta ulijevo, kratkim pupkom uredno. Kada sam shvatila što sam napravila već je bilo prekasno – sprave za penjanje nategnute su, kao i pupak, razapela sam se. Sve je u redu, malo više snage, ali sada ću ja to riješiti.



Pokušavam iskopčati pupak, ne ide. Da si olakšam, odgurnem se od stijene sa nogom, no ono što nisam očekivala, komad stijene se odlomi i prije negoli je krenuo svojom putanjom, vičem «kamen!», jer ispod mene, na kosini, nalaze se Goga i Troha. U tome trenutku se prestravim. Jesu li svi dobro? Kako li se je samo odlomio? Trenutno me je strah i pogledati tu stijenu. Iako je sve prošlo dobro, reakcija je bila pravodobna i kamen je na sreću zaobišao sve, osjetim da mi noge klecaju. Svaki daljnji pokušaj iskapčanja ne vodi nigdje, ne pomičem se. Lagala bih kad bih rekla da mi tada strah nije preplavio svaki dio tijela. Samo si ponavljam – «Bez panike Hana, od toga kruha nema.» Na trenutak, već blago očajna, pogledam prema dolje, i vidim Trohu kako mirno stoji na međusidrištu, ništa ne govori, ali djeluje jako smireno. Imam osjećaj da ta njegova smirenost putuje zrakom i u jednome trenutku preplavi i mene taj osjećaj. Pomislim si, pa Hana, da je ovo sve skupa toliko strašno, nemoguća i bezizlazna situacija, bi li on bio tako smiren? U tom svom promišljanju, već poprilično umorna, pa ovdje sam potrošila snage i energije koliko otkad smo krenuli ulaziti, pomislim – „Ma neće mene ovo sidrište zafkavati!“ – i pokušaj br. prestala sam brojati i uspijevam. Ajme predivnog li osjećaja, moja priča ipak ide dalje. Dolazim do dvorane gdje moram malo stati i odmoriti jer sam trenutno toliko iscrpljena da bih najradije ostala ovdje. Dolaze do dvorane i Goga i Troha, i zaključujem da mi nakon ovog izlaza, iz meni u jednom trenutku bezizlazne situacije, više nitko ne može ništa! S obzirom da će se Trohina torba još puniti raspremanjem, uzimam mu dio kompleta i još konopa, i idemo dalje! Goga nastavlja ispred mene s obzirom da je brža, a i poprilično se je ohladila čekajući moje slavno razapinjanje. Peglamo tako dalje i dolazim do Dvorane kostiju na -30 m, već sam poprilično umorna, Goga je već na izlazu, i s obzirom da vidim da je Troha još na vertikali, a nakon toga slijedi prečka sa dva međusidrišta, pitam ga imam li vremenskog prostora za stati minutu, samo da odahnem malo. Zaustavi zvižduk kojim me je pratio tokom cijeloga izlaza i govori kako ne trebam žuriti, ima još posla do mene. Sjedam i mislim si kako mi se

ovih 30 m trenutno čini kao teški rasplet nekog akcijskog trilera, ono kad je film već pri kraju, kada će se nakon žestoke borbe glavni akter samo srušiti, ali će naravno sve to dobro završiti jer je on heroj priče. Pa, i ja sam heroj priče, svoje priče. Peglaj mala! Peglam ja dalje, stižem do predzadnjeg sidrišta i shvatim da se smijem i plaćem u isto vrijeme. Osjetim svaki mišić u tijelu, boli me sve od pete do ušne resice, reakcija tijela su vlažne oči, ali ja se smijem. Dapače, u jednome trenutku se toliko smijem dok mi suze idu da se zaista zapitam je li samnom sve u redu. Dolazi i to zadnje sidrište, i kako sam se iskopčala, tako sam se samo bacila na pod. Pepera je stajao na izlazu i smije se jer iz mojih usta izlaze sami epiteti, živopisni opisi mojih trenutnih osjećaja, ali sa osmijehom na licu. Odnosim opremu do kampa i vraćam se do ulaza u jamu sa praznom transportnom torbom u koju ćemo spremiti preostalo konopa sa ulaza. Svi smo vani, a osjećaj je neopisiv. Leptirčić iz trbuha su se preselili po cijelome tijelu. Sreću ne mogu opisati riječima, sve u meni se smije. Dolazimo do kampa i osjećaji su me toliko preplavili da na svako pitanje „Kako je bilo?“ jedino što iz mojih usta izlazi je – «Savršeno.» - definitivno će mi trebati neko vrijeme da se dojmovi slegnu. U 23 sata smo izašli iz jame tako da lijevanje večeras zasigurno neće biti rano. Miris bakalara koji je Danka pripremila širi se zrakom, i sjeo mi je kao nikada dosad. Dan kasnije ustajemo i ono u što sam sigurna jest da iako dio mene i bi, danas ne idem nigdje. Polako dolazi i taj posljednji dan, u međuvremenu, trojka koja je rješavala upitnik u „Punaru“ ne staje. Došlo je do smjene tako da se dolje sada nalaze Dora, Olga i Jure, i svakim danom imaju novootkrivene metre i saznanja. Tlocrtno stižu 20 m istočno od drugog sifona, otprilike 90 m iznad njega. Ostaju bez opreme i obzirom da smo u osmom danu, ekspedicija se bliži kraju, povlače užeta prema bivku i započinju transport van. Konačni podaci su sljedeći: kartirano je novih 756 m kanala koji prati glavni kanal na manjoj dubini. Sa svime ovime ukupna nova duljina „Punara“ je 2.696 m. Krajnja dosegnuta točka nalazi se skoro pa iznad ulaza u drugi sifon na 350 m dubine koji je u konačnici i bio glavni cilj ove ekspedicije.

Pišući ovo sjetih se one: «Svaka neostvarena želja krije neko druge iznenađenje».

Predposljednji dan u logoru protekao je aktivno i vedro. Taj dan šestorka odlazi do bivka na -200 m i započinje paralelno raspoređivanje i transport dijela transportnih torbi do površine. Do ranoga poslijepodneva sve je transportirano i raspoređeno do Dalijeve dvorane na -120 m. Iako najavljena, kiša nas je na sreću zaobišla. Višak hrane te dobar dio opreme koja više nije potrebna ukrucana je u terenska vozila. Predvečer iz jame izlazi iznureni raspoređivački tim sa informacijom da su u jami ostala samo užeta do 120 m dubine, a koja će se kroz neki od narednih vikenda izvući. Ekspediciju ispraćamo na najbolji mogući način – pečenom janjetinom uz logorsku vatru i pjesmom do dugo u noć. Došao je i taj posljednji dan. Skoro pa sav višak opreme već je transportiran u Gračac i preostaje nam raspoređiti šatore i osobne stvari te ih ukrucati u posljednje terensko vozilo koje će danas ipak trebati u dva navrata transportirati stvari. Prva tura je otišla i nekolicina nas ostaje sačekati povratak kako bismo ukrucali preostalo i krenuti put Manojlovića. Logor je sada prazan, naš dom prethodnih 10-ak dana raspoređili smo u potpunosti. Ne bi čovjek povjerovao da je sve ukupno čak 97 ljudi prošlo ovim mjestom tokom predakcija i ekspedicije, dok je njih čak 77 tokom same ekspedicije. Tako su tu prošla različita godišta, različita zanimanja, različiti interesi, no onaj jedan koji svi dijelimo – speleologija.

Iako je ekspedicija datumski završila, čeka nas još pranje sve te opreme te raspoređivanje od točke na kojoj se je stalo, tek onda možemo reći da je službeno završila. Za pranje opreme okupili smo se koji dan nakon. Skupilo nas se je pa je teklo glatko. Počevši oko 16h, nešto prije 21h oprano je bilo više od 800 m konopa, niz kompleta i transportnih torbi, nakon čega smo se okupili u prostorijama Kluba kako bismo iskrucali opremu u oružarstvo i na zasluženoj pivi. Planira se nastavak raspoređivanja, pregledavaju se kalendari i dogovara se vikend 5.- 6. rujna. Polazak u petak 4.9. nakon posla, subota raspoređivanje i povratak u nedjelju. Završno raspoređivanje tako je bilo jedno



Mihovilsko druženje. Sedmero nas uputilo se u petak nakon posla put Gračaca te nakon standardnog obavještajnog razgovora u kafiću «Rustika» u Gračacu, troje se uputilo terenskim vozilom, a četvero na noge lagane iz Manojlovića put logora. Dolaskom oko 20h ekspresno podižemo šatore i gradele. Po završetku ekspedicije, znajući da imamo još posla i da ćemo se uskoro vratiti, ostavili smo si pitke vode u bocama i paket za preživljavanje (kava, vino i sl.). Teo je pripremio slasne ražnjice sa mesom, paprikom i lukom, kod kojih ne znaš je li slaniji okus ili miris. Na «stolu» su se našle i gljive punjene maslacem i začinima koje su nas sve do reda ostavile bez teksta. Subota je ujutro, vrijeme je za novi pokušaj sa „Punarom“. Odlučila sam da pod cijenu svega idem dalje od one točke, makar centimetar, ali idem dalje. Iako je dosta maglovito i vlažno, vrijeme je zapravo poprilično dobro. Petero nas kreće prema jami, prvo ide dvojac za raspoređivanje, a zatim trojac za transport. Mario B. i Teo jurišaju prema Dalijevoj dvorani (-120 m) gdje se zadnji put stalo, a slijedimo ih Aida, Jelena i ja. Polako se

spuštajući, dolazim do točke na kojoj sam zadnja dva puta stala i vratila se. No, ovoga puta odlučila sam ići dalje i ništa me ne može spriječiti u tome. Ovo je „Punarov“ i moj treći pokušaj, treća sreća, vjerujem da je uzbuđen koliko i ja. Isto tako sam sigurna da mi nije zamjerio što sam onda odabrala „Paležinku“, onda još bezimenu jamu, umjesto njega. Došavši do te točke, sigurna sam - sad je ili nikad! Malo unutarnje borbe i unutarnjih demona, ali prolazim sidrište, spuštam se, napokon sam prošla dalje. Pogledam oko sebe i nasmijem se, hvala ti „Punaru“. Dolazimo do meandra o kojemu sam čula priču, i moram priznati da nisu nimalo privlačne – «Oslanjaš se kao žaba, sa sve četiri»; «Pazi da ne upadneš u bazen» itd. Vrijeme je za moju priču. Iako nije nimalo simpatičan, prolazim ga sa i ne toliko puno muke (da ne bi bilo zabune, ima muke, ali blaže je od očekivanog). «Helop!» - Teo i Mario javljaju da su raspoređili do Velikog slapa na -80m i da nas čekaju tu. Okupljamo se, razmjenjujemo torbe – njima prazne, nama pune – i peglanje može započeti. Peglajući dolazimo opet do meandra, i sjećate se one od maloprije, da nije toliko strašan? E pa povlačim to. U redu, pa mogli su i prije mene, moći će i nakon mene, mogu i ja, iako djeluje nemoguće. Lijeva noga tu, desna noga tamo, lijevom rukom se primim ovdje i desnom tamo, i super. Zaista stojim kao žaba, i osjećam se kao jedna, samo nepokretna, jer se ova žaba ne može pomaknuti, mogu se jedino vratiti. Vraćam se, razmišljam – mogu malo niže staviti lijevu nogu, desno malo više, ne ide ni tako. Mogu... Ideje su se tako nizale jedna za drugom, broj pokušaja povećavao, ali bez pomaka. Sustiže me Aida i ponavlja po tko zna koji put – «Ma možeš ti to, samo prestani razmišljati toliko». Kaže mi kako je „Moj Meandro“ zapravo njen „Meandro“, ona je ta koja mu je dala naziv prije 38 godina, a prolazili su ga bez užeta. Na to sve u meni stane. Pa kako li su ga prolazili

bez užeta? A istovremeno, ako su oni prolazili bez užeta pa onda i ja, kvragu, mogu sa užetom, u lakšim uvjetima! Razmišljajući o tome, uz aktivno bodrenje Aide, prolazim ga. Bih li ponovila? Ne, hvala. Je li bilo dobro? Jest. Osjećam li zadovoljstvo? Itekako. Bih li ponovila? A bih... Nastavljamo sa peglanjem i u jednome trenutku dolazi do razmjene transportnih torbi. Ja uzimam Teovu transportnu torbu, ostavljam svoju, a Aida uz svoju torbu uzima i moju koja je lakša, s obzirom da Mario i on imaju još konopa i kompleta za utovariti u svoje torbe, sa čime izbjegavamo da se Teo spušta dva puta. Peglamo, peglamo i dolazim do međusidrišta već blizu izlazu, na možda -20m. Prije samoga sidrišta nalazi se čvor, koji sam vidjela, ali kao da nisam, jer ponukana „Paležinkom“ i razapinjanjem, držati ću se školskog pristupa, idem na sigurno. No, moj školski pristup mi je ovoga puta otežao moje putovanje. Čujem Aidu ispod sebe kako mi govori: «A mogla si i u plafon otići!». Da, malo sam se zeznula, jer odlaskom do sidrišta više ne mogu nogama dobiti stijenu ispod sebe, ne mogu se navući, a bome niti iskopčati pupak iz sidrišta. Razmišljam što mogu napraviti, ali istovremeno ubrzavam jer osim što me Aida čeka, ispod su još i Teo i Mario. U tom ubrzanom procesu, ukapčanjem stopa da se spustim do stijene, zapetljavam se. Otpetlaj, zapetlaj, otpetlaj, zapetlaj, ali prolazim! Izlazimo van, skidamo torbe sa sebe i sjedamo na travu, dok svi ne izađemo. Mislim si kako nikada nisam bila opterećena izgledom i starenjem, ali mogla bih dobiti bore od ovolikog smijanja. Rano je poslijepodne, izlazi i posljednji, „Punar“ je raspoređen. Petero nas izvuklo je 8 teških transportnih torbi sa cca 500 m konopa i 70-ak sidrišnih kompleta. Ponos,



sreća i zadovoljstvo vlada među svima nama. Vanjski dvojac opremio nas je drvima i svi zajedno sjedamo oko vatre. 99% ekspedicije završilo je. Još samo treba oprati svježe izvučenu opremu iz jame, ali to nam sada više zvuči kao neka pošalica. Što je nama oprati nekoliko stotina metara konopa? Prva je ovo ekspedicija na kojoj sam sudjelovala u bilo kojem smislu. Ova ekspedicija ne samo da je bila jedan od bolje iskorištenih godišnjih odmora, već me je toliko ispunila, toliko mi nahranila dušu. Svakim danom naučila sam nešto novo, svakim ulaskom u jamu naučila sam nešto novo. Pomaknula sam neke vlastite granice, što fizički, što psihički. Tokom predakcija i same

ekspedicije ušla sam u jamu 5 puta, od ukupnih 7 ulazaka za dosadašnjeg života. Teško mi je opisati nekome kako se osjećam sa svakim ulaskom u jamu, boravkom i izlaskom, ponekada čak djeluje neopisivo riječima. Ništa u životu nije med i mlijeko kako kažu, i zapravo tek kada postane teško shvatiš koliko zapravo snagu nosiš unutar sebe. Nekad davno pročitala sam negdje jednu rečenicu koja mi je ostala uskladištena negdje u glavi, a koje sam se često sjetila tokom ove ekspedicije, a glasi: «Najveći grijeh u životu jest izgubiti hrabrost.». I zato ću samo dodati za kraj, do sljedećeg jamarenja.





CRNOPAC 2025



Iako nam je ove godine pozornost skrenuta na Punar, stari dobri Crnopac je i dalje pozornica uzbudljivih događanja.

Odmah početkom godine, u siječnju su SOŽ – ovci, nakon što je do daljnjeg završeno s istraživanjem Zelene jame, nastavili s probijanjem ispod 300 m dubine u Alibabinoj jami. Ulaz u Alibabinu jamu se nalazi uz istočni rub staze Malog princa i jama se praktično istraživala krajem 2003. i tijekom 2004. odmah nakon markiranja staze. Na završnom logoru u kolovozu 2004. je dosegnuta dubina od 212 m nekako je zaključeno da se daljnja istraživanja prepuštaju nekim novim generacijama. I zaista dvadeset godina kasnije, „nove generacije“ su se prihvatile posla i 2023. i 2024. u devet istraživanja je, uz izradu novog nacrtu jame pronađen nastavak koji vodi kroz vrlo uske dijelove koji su zahtijevali dosta proširivanja, ali je dosegnuta nova dubina od -290 m.

Krajem speleoloških škola, početkom svibnja krenula je nova serija istraživanja po Crnopcu, ali ne u Jamskom sustavu Crnopac već po drugim okolnim špiljama i jamama. Speleolozi SD Karlovca su, uz analizu LIDAR-skih snimaka, tijekom prvosvibanjskih praznika istražili dvije špilje i tri jame iznad Cerovačkih špilja te penjali kraće penjeve u Mamutovoj špilji. Istovremeno su mladi velebitaši, ohrabreni pronalaskom novih kanala i lijepe perspektive zahaklali Dina „Groznog“ i krenuli u Munižabu. Osim penjanja novih kanala brzo su zaključili da treba preopremiti kanale prema najperspektivnijem novom dijelu jame.

Krajem svibnja je nastavljeno sa sinkroniziranim istraživanjem obje ove jame s time da su se Velebitaši pojačali Anom i mladim Veniom iz Estavele pa se probili do novih 557 m dubine. U Alibabinoj je ovaj put bio Dino s gomilom Željezničaraca, te su dosegli dubinu -470 m.

Sredinom lipnja je uslijedilo novo dvojno špiljarenje u manjim ekipama. Jedan tim koji su vodili Maleši su se spustili do – 630 m dok je drugi tim koji je vodila Zrinka Matić penjali iznad bivka. Nešto sjevernije smo Aida i ja u jami Duša, testirali mogućnosti nakon operacija, crtali penj i raspremali užeta na nekih 240 m dubine.



Početkom srpnja su Velebitaši ponovo ušli u Munižabu pojačavši se s još starih aseva; Mrcijem, Havličekom i Jovišom i usput topografski snimili čak 832 m novih kanala pri čemu su se spustili još niže na -592 m. Stigli su podaci od Borne pa je krenulo slaganje kanala u Compass-u. Jedan od problema je bio i što je koordinata ulaza bila stara iz literature uz nadmorsku visinu s topografske karte koja je u tom dijelu Crnopca prilično relativna stvar. No srećom, svi smo, ponajprije Dinovom instruktorskom radu i dostupnosti snimaka, sve vještiji u korištenju LIDAR – skih zapisa, pa je trebalo samo pronaći ulaz i odrediti nove koordinate. Analiza je pokazala da bi najniža točka Alibabine jame trebala biti svega 63 m od kanala Sveti Nikola u Jamskom sustavu Crnopac koji je sa nepromijenjenom duljinom „izdržao“ već gotovo devet mjeseci što se nije dogodilo od početka njegova istraživanja. U kolovozu je održan tradicionalni SOŽ – ov logor na Crnopcu gdje se osim okolnih speleoloških objekata istraživalo i u Jamskom sustavu Crnopac.

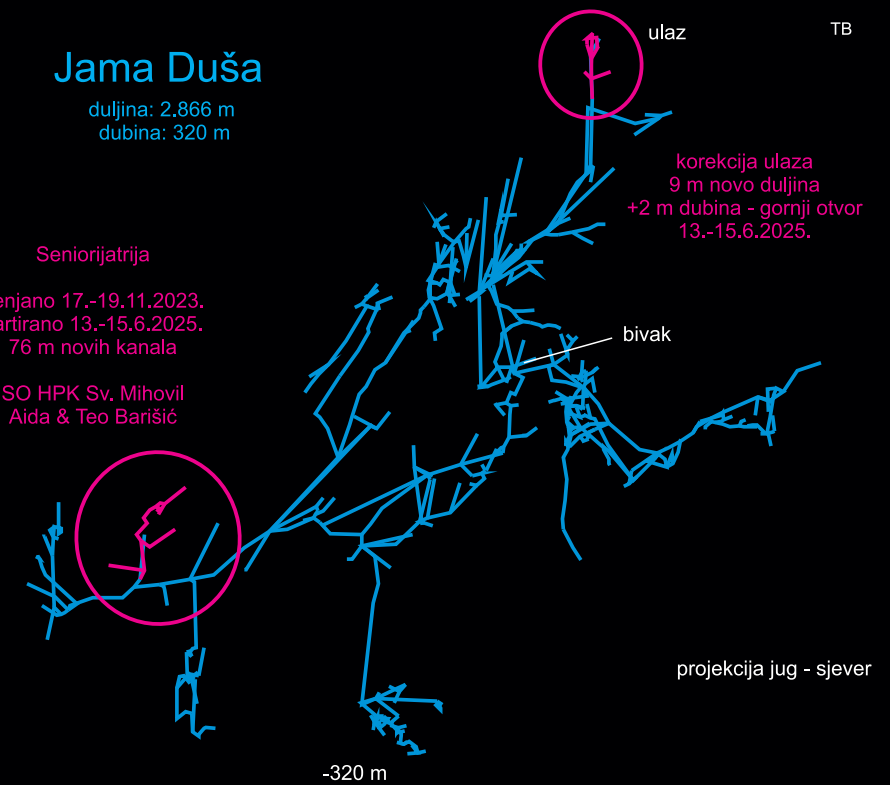
Krajem kolovoza i rujna su Velebitaši ponovo povelu u Munižabu. Da li zbog pričica oko vatre na Punaru ili ne ovom prilikom su im se pridružili Dalmatinci; mladi i stari Mosoraši (Dario, Marko, Marin) i Paško Visković iz Meandra i ponovo „udarili“ u novo dno Munižabe na – 647m. Ukupno je tijekom 2025. godine do sredine studenog topografski snimljeno 1.866 m novih kanala te je duljina Munižabe 12.404 m. Među mladim velebitašima se posebno ističe Olga Jerković Perić koja je pokretač i sudjelovala u svih pet istraživanja. Tijekom rujna su i Karlovčani nakon dugo vremena istražili nove metre u Jami na Javoru.

Jama Duša

duljina: 2.866 m
dubina: 320 m

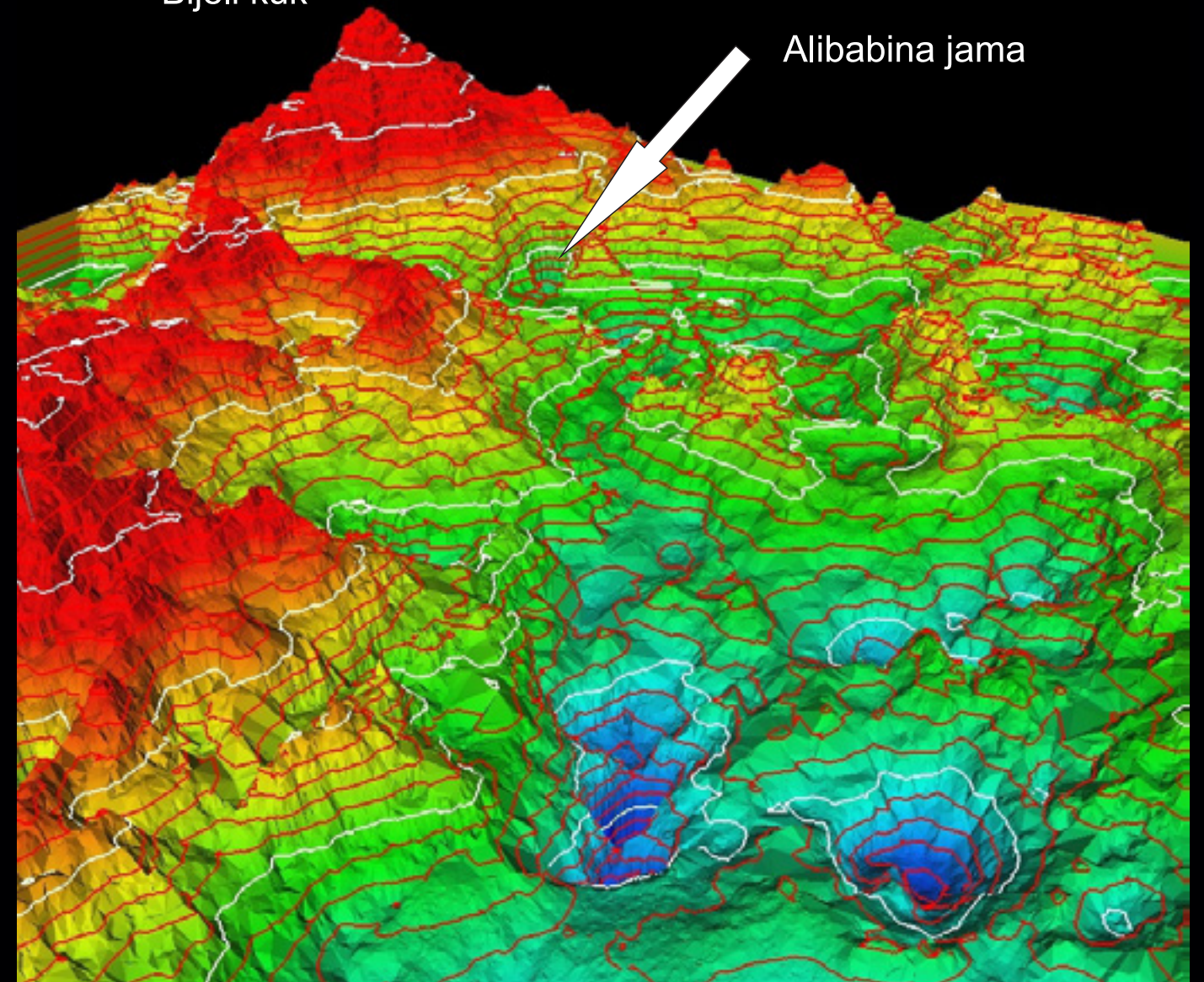
Seniorijatrija
penjano 17.-19.11.2023.
kartirano 13.-15.6.2025.
76 m novih kanala

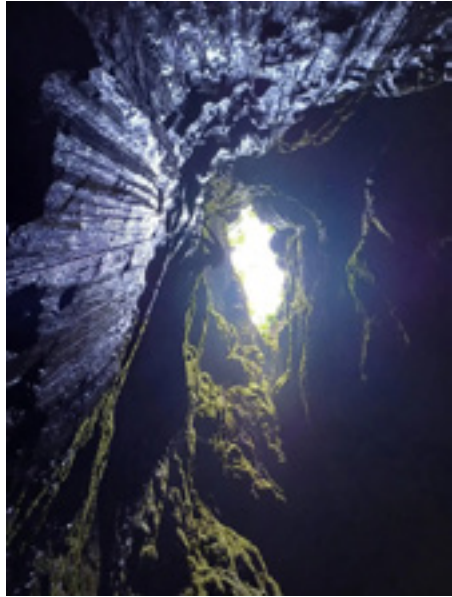
SO HPK Sv. Mihovil
Aida & Teo Barišić



Bijeli kuk

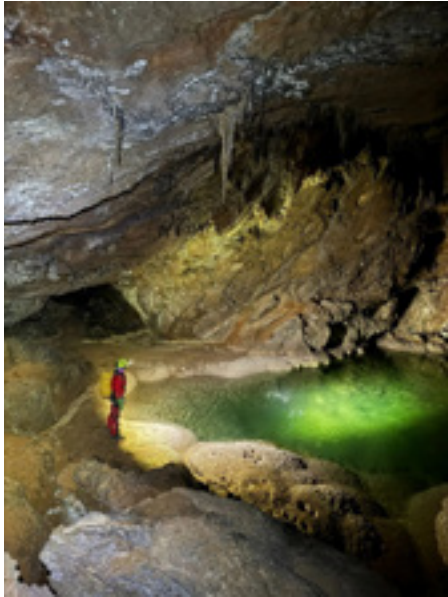
Alibabina jama



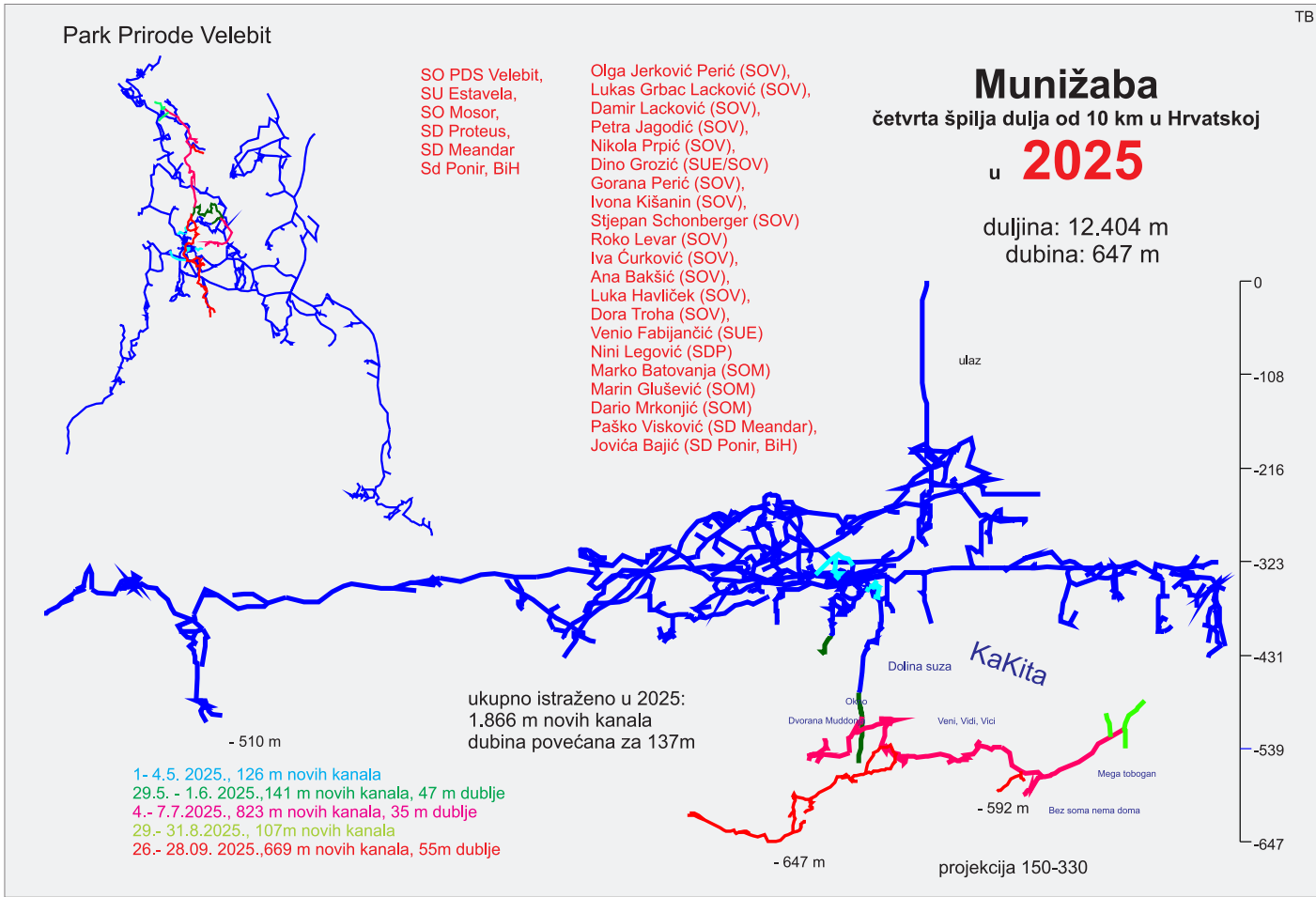


Au Listopadu - SENZACIJA.
14.10. su u Jamski sustav Crnopac kroz ulaz Kita Gaćešina ušli stari znanci iz bugarskog PodRb; Pavlin Dimitrov – Papi i Simeon Nenkov sa novopečenim špiljarkama Ani Gateva i Anna-Maria Stoyanova te se zaputili u najudaljeniji bivak u sustavu. Već sljedećeg dana su kartirajući nastavak kanala Ani ući crtati u jednoj vertikali naletjeli na postavljenu špagu koja je dolazila odozgo i nastavljala se u novu vertikalu. Dobro su pretpostavili da su upali u donji dio

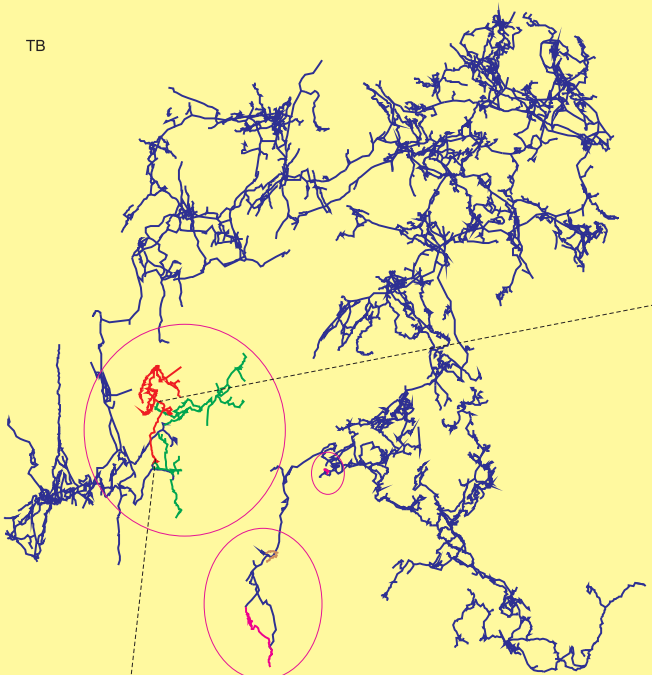
Alibabine jame ali se nisu htjeli prerano radovati jer je bilo mogućnosti da su se okrenuli negdje ukrug i naletjeli na neki drugi od brojnih kanala u ovom ludom labirintu. Nastavili su istraživati novi lako prohodni splet kanala i drugi u nižem Dinamično – Sportskom kanalu. Kad su četvrti dan izašli iz jame javili su da su kartirali više od 1,5 km novih kanala i da su vjerojatno upali u Alibabinu jamu. Na površini se iščekivala druga ekipa, željezničarski tim; Stipe Maleš, Borna Maleš i Nikola Brdarić koji su ušli u Alibabinu jamu s namjerom nastavka istraživanja na dnu. Kad su izašli javili su da su nakon 60-ak metara upali u Dinamično – Sportski kanal. Sad je bilo sigurno da je napravljen novi spoj i da je Jamski sustav Crnopac dobio novi sedmi ulaz u sustav. Krenulo je prikupljanje snimaka, križanje pomoćnih vlakova i utvrđivanje pravog mjesta spoja. U prvom trenutku sam imao veliku grešku i tragajući za problemom shvatio da sam krivo odredio nadmorsku visinu ulaza u Alibabinu jamu jer sam počeo bojiti od krive izohipse (U programu Fugro nema brojeva već treba shvatiti početnu točku ili ima neko bolje rješenje). Uskoro su se stvari posložile i kad je određena točka spoja greška je



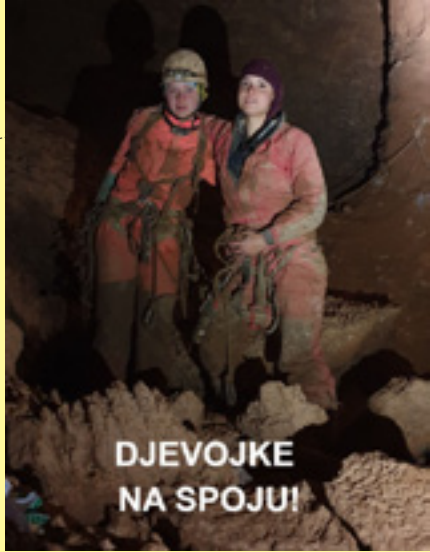
iznosila nešto manje od 20 m od čega nekih 13 m prema jugoistoku i 13 m po visini što je bilo relativno dobro s obzirom na starinske metode mjerenja, deklinaciju, konvergenciju meridijana i najbitniju činjenicu da je spoj više od 4,5 km poligona udaljen od ulaza Kita Gaćešina. S obzirom na to da je koordinata spoja puno bliže ulazu u Alibabinu jamu i da je poligon u tom dijelu mjeren novim metodama koordinate spoja su određene prema toj točki. Greška na drugom spoju je potom iznosila svega 2 m



TB



Jamski sustav Crnopac najdulji speleološki sustav RH i Dinarskog krša



Alibabina jama 2003. - 2004.
450 m kanala

Alibabina jama 2023. - 2025.
1.145 m kanala

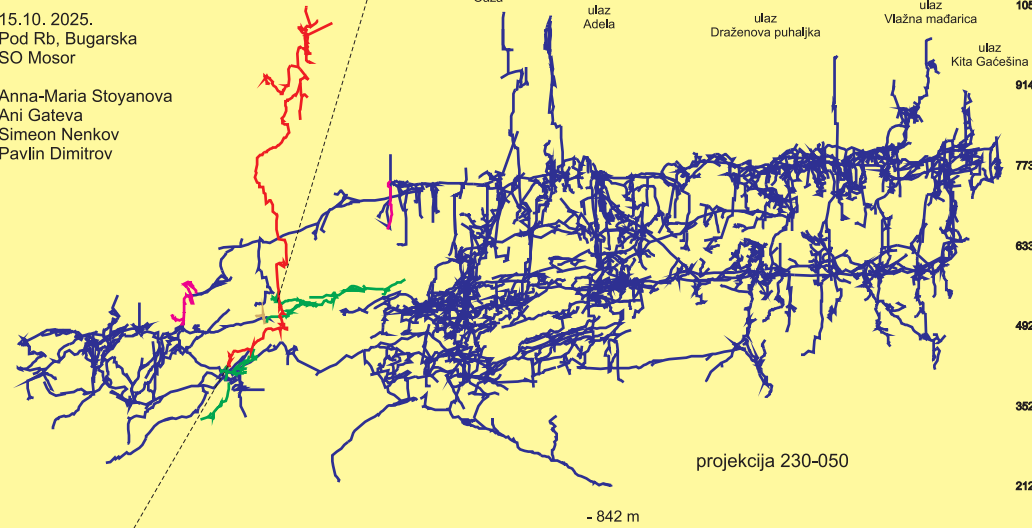
Jamski sustav Crnopac
zaostalo od logora SOŽ Oaza 2024.
119 m

Jamski sustav Crnopac
logor SOŽ Oaza 2025.
411 m

Jamski sustav Crnopac
14. - 18.10.2025.
Pod Rb, Bugarska, SO Mosor
1.456 m - 1.spoj sa Alibabinom jamom

Jamski sustav Crnopac
17. - 19.10.2025.
SO Željezničar
ulaz kroz Alibabinu jamu
60 m (Alibabina jama ukupno 1.655 m)
2. spoj

1. spoj



2. spoj

18.10. 2025. SO Željezničar
Stipe Maleš, Borna Maleš,
Nikola Brdarić



horizontalno i 0,2 m po visini. Nova činjenica je i da je ulaz u Alibabinu jamu 12 m viši od ulaza u Oazu pa je narasla i dubina sustava na 842 m, čime je postao šesti po duljini u RH. Osim podataka o duljini kanala koje su istražili bugarski speleolozi i duljine Alibabine jame, dostavljeni su i podaci s ljetnog logora SOŽ-a gdje je sustav istraživan kroz ulaz Oaza, kao i nacrt jednog kanala koji je istraživan na prošlogodišnjem željezničarskom logoru. Nova ukupna duljina je 67.387 m čime je sustav 55. na popisu najduljih špilja svijeta.

Početkom studenog se krenulo s nastavkom „čeprkanja“ pa su Dino, Petra i Olga pretraživali područje oko ulaza u jamu Burinku i Dumana gdje je pronađeno dvadesetak novih speleoloških objekata od kojih su tri sa značajnim strujanjem zraka. HPK Sveti Mihovil je u svoju proslavu 30 godišnjice osnivanja kluba uvrstio prezentacije speleoloških istraživanja Crnopca pa su ona tako nakon Zagreba krajem prošle, ove godine održana u HPD Paklenica u Zadru, šibenskom klubu Azimut i Krasopis-festivalu u hotelu Balatura u Triblju.

Crnopac mazguuun.



3 u 5 iliti nas 4 i ja

Munižaba....zadnji put bila u sedmom mjesecu 2016. kad su me provozali u nosilima...2025. ekipica planira istraživanje u novim dijelovima od 14.11. petak večer pa do 18.11. utorak.hm...T zauzet drugim poslom...a ova godina s obzirom na sve i svašta nije mi dala vremena za jedno pošteno istraživanje...sastav Olga Jerković Perinić, Dora Troha, Vedran Ferencšćak (So Velebit), Venio Fabijančić (SU Estavela) i ja (SO Sv. Mihovil)...trebalo biti i više ali život nosi svoje...sve dogovoreno..opreme ko kiše – cca 350m konopa, 60tak sidrišnih kompleta šta Al šta Fe.i svega ostalog...Rustika u Gračacu ko tradicionalni hot spot špiljara za Crnopac i oko..lo.kupe me cca 8 navečer petak..već nešto iza 21 sat krećemo prema ulazu sa Okretaljke..vrime je bilo vlagovito i malčice zimuljavo ali kako i priliči studenom...e sad...jel moja odluka ići bila ok razmišljam dok gambamo kroz šumu ali šta je tu je – povratka nema...Olga oprema vrh ulazne vertikale...ja predzadnja.....neki plan je bio ide-mo do novog bivka na cca -570m u šucu (ispod je kratko bila najdublja točka Munižabe -592m i dalje je ali nije najdublja više ☺) a sad je ..hm da hm...ipak dok tako teški nas 5 i 9 transportnih glas razuma prevlada – spavamo u bivku (Bančekova perspektiva) na koji stižemo cca arund midnajt...klasično kuhanje taljatelja i ostalih podzemnih delicija, malo ljudikanja i u krpe...

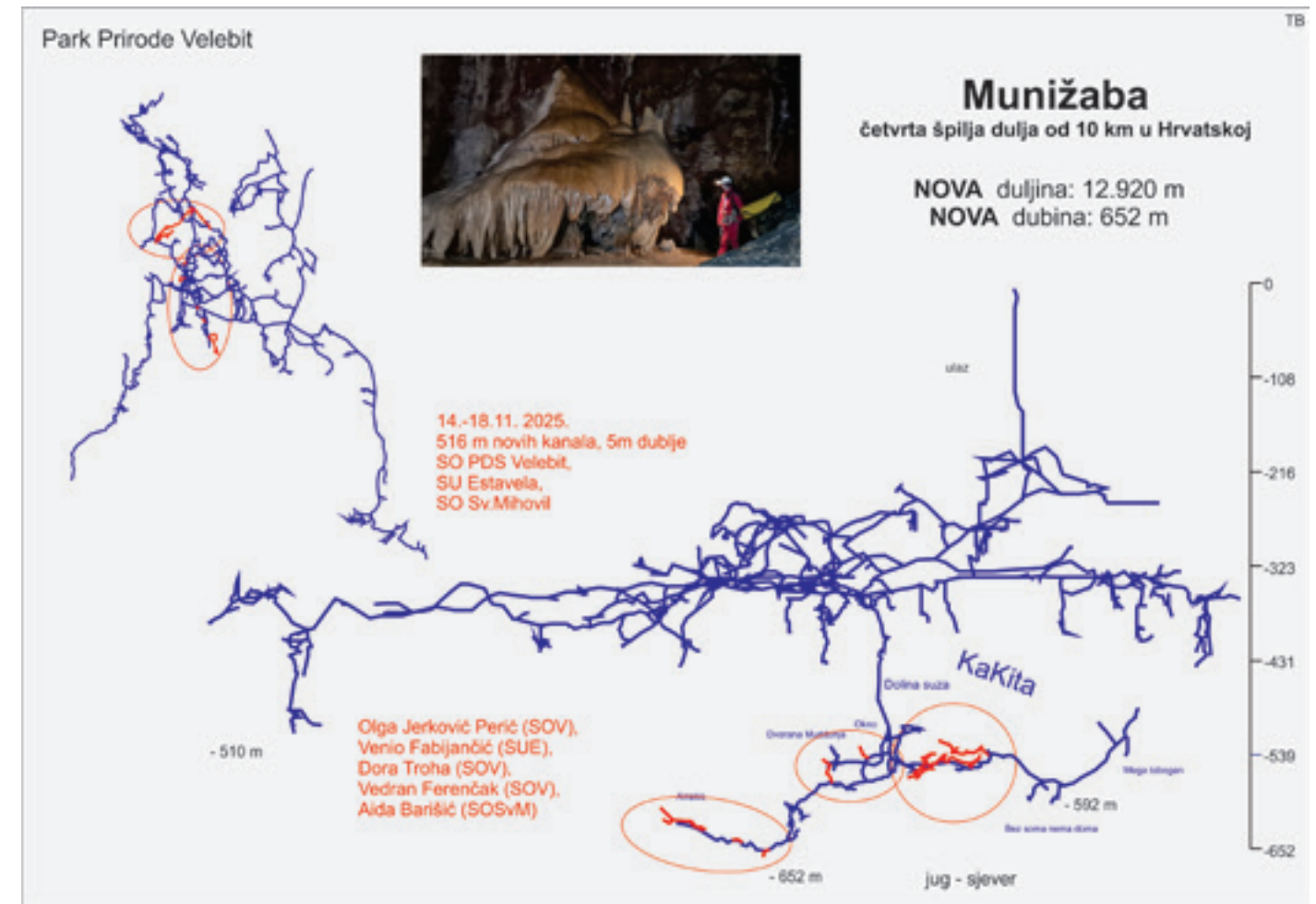
Dan drugi, subota – kafića, čaj etc..pakiranje i krećemo prema doli...e to je tek priča za sebe sa elementima visećih prečki, suženja, meandara koji gutaju transportke i sve oplemenjeno blatom manje-više uz povremenu vodicu ...uz misao šta je meni ovo tribalo! stižemo na novi bivak u cca 15 sati...preživih! Weeeeee! Raspre-



Fero i ja na putu za Gračac



Veliki tobogan prije novog bivka na -570



manje stvari, kovanje planova di će njih 4 iliti 2x2 raditi popodne/večer..., ručkomarenda...a ja lagano u vrtu pružit se i bome ubila oko...negdi od 23 sata počinje pristizati prva ekipa sa pričom o blatnom penju cca 40m visine i još blatnijem kanalu koji nisu stigli crtati a druga ekipa sa novih 120m...i negdi do cca 2-3 u noći bla bla klopa i odosmo leći..

Dan treći, nedilja – definitivno ostajem u bivku jer...nećemo pretjerivati...nakon kave obilatog doručka sa friganim jajima na kapulu i etc dodacima ekipa opet 2x2 odlaze završavati penjeve, otkivati nove crtati..ubiti se istraživanjem ☺ ah ta mladost...ja ostajem u bivku...cilj – iskopati krater u tvrdom (pretvrdom) blatu za wc...sva srića donesena je super dobra špatula...i tako par sati...ne u komadu ali...malo se opet opružila..pa malo obišla kanale oko bivka...u nekom trenu Venio se vratija po bateriju, još opreme i natrag dok Dora crta menadar...pa se vratili Olga i Fero koji su završili svoj dio pa se Olga vratila pomoć crtati onim drugiman..ko to može njih pratiti...i uglavnom nakupilo se brat bratu novih 350m kartiranih kanala ☺ weeee...Fero i ja dogovorili da krećemo u ponedjeljak prema bivku (Bančekova perspektiva) di ćemo prispavati i utorak vanka...njih troje će u utorak u šucu izaći!! Mladost ludost ali blago in se ☺ Dan četvrti, ponedjeljak – cca 9 Fero i ja krećemo u avanturu...uf uf...uz puf pan



Jezero prije bivka u Bančekovoj

priču jer se znamo trljun speleogodina išlo je i ono..šta je meni ovo tribalo i kako proći...i par kratkih puš pauza...stižemo na bivak skoro u 20 sati daklem 11 sati je traja naš put ☺ Fero super suputnik/sapatnik..kuvanje taljatelja..kruva nula bo-dova..čaja i cedevite isto...ali vruća voda sa rastopljenim rum pločicama zakon...uz opet nešto bla bla trapamo se u vreće...

Dan peti, utorak – podgrijavamo ostatak taljatelja, kafića babo, pakiramo tranportne i cca 9ipo krećemo prema vani...kroz onu poznatu Munižabu prostranih velikih kanala do ulazne 200m vertikale...prvi penje Fero pa ja...sve sprave drže – oboje oduševljeni a naročito pantini ☺ i vanka cca 14 sati pravo u snježnu vijavicu ☺ a

već se i koji cm sniga nakupija po putu..trkom do kombija na Okretaljci, brzinsko spremanje i Fero me vozi u Rustiku...grli ljubi baj baj i vraća se čekati ekipu...a ja čekati svoj prijevoz kući...

Op.p. – njih troje izašli u cca 22 sata, sve 5...i novih cca 500m kartiranih kanala...jeee sve je lako kad si mlad ☺

Šta reći – pet ludih dana sa super ekipom, u super jami, novi dio ko da sam u Kiti hihih...bi li opet? Hm trenutno samo u mislima ☺

Ps – novo kad se obradi a sve će se znati na speleoskupu u Benkovcu ovaj vikend ☺

Ko želi znati više o Munižabi
Munižaba - <https://www.speleologija.eu/munizaba/index.html>



IZVORA SUVAJA

kod Mekinjara

Geografski položaj i pristup

Izvor Suvaja kod Mekinjara nalazi se u Ličko-senjskoj županiji, u Općini Udbina kod mjesta Mekinjar. Iz Udbine se skrene za Podlapaču. Nakon otprilike 6 km, nakon malog mosta se skrene desno, vozi se još otprilike 1 km i skrene se lijevo na prvi makadam te se vozi do kuća. Tamo se parkira i s južne strane kuća, u udolini se nalazi izvor

Lokacija: 44.566488, 15.679792

Izvor su po predaji stanovnika ozidali i napravili kamene stube za vrijeme Austro-ugarske. Lokalno stanovništvo je nizvodno napravilo ustavu i dvije mlinice te su za vrijeme visokih voda kada se kod zaustave napravilo jezero, otvorili ustavu te je voda pokretala mlinice za mljevenje žita.

Povijest istraživanja:

Speleoronilačka istraživanja Suvaje započela su 27. 7. 2000. g. kada su djelatnici Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja u Zagrebu došli do izvora Suvaje, koji se nalazi u selu Mekinjaru na Krbavskom polju, u potrazi za ribama. Tada je Branko Jalžić prvi put zaronio u izvor. B. Jalžić i A. Novosel 21. 6. 2003. nacrtali su dio špilje do vode, a Novosel je ronio

i snimio izvor kamerom. Otišao je oko 50 m daleko i zaključio da kanal ide dalje. Po pričanju lokalnog stanovništva, za vrijeme suša u izvor se može dosta daleko ući prije nego što se dođe do potopljenih dijelova. Ulazni dio izvora je ozidan, napravljena je ograda i stepenice kojima se spušta do ulaznog dijela kanala. Kako je kanal na ulaznom dijelu prilično uzak i nizak, a nastavno ima poprečni presjek tipičnoga vadoznoga kanjona, najlakše je bilo istraživati izvor za vrijeme visokih voda. Tok u izvoru nikad nije toliko jak da bi onemogućavao speleoroniocima ulazak u izvor, a vidljivost je vrlo dobra. Upravo to čini ovaj izvor posebnim naime za vrijeme hidrološki nepovoljnih razdoblja, kada se nigdje ne može roniti zbog visokih voda, u izvoru Suvaje idealno je. Dana 26. 12. 2008. Vedran Jalžić i B. Jalžić ponovo su zaronili u izvor i nacrtali oko 80 m kanala te fotografirali ribe. Riba je *Delminichthys krbavensis* (Zupančić et Bogutskaya, 2002).

Tijekom 2010 i 2011 V. i B. Jalžić., P. Kovač Konrad, N. Miculinić i I. Gregl obavili su niz zarona i istražili i topografski snimili 200-tinjak metara potopljenog dijela izvora. Nakon prvih 200 m izronili su u suhi kanal koji se proteže 60-ak m gdje se dolazi do drugog sifona duljine 20-ak metara. Nakon tog sifona ulazi se u prostran suhi kanal s vodenim tokom u dnu duljine 40-ak metara te se dolazi do trećeg sifona. Za daljnja će istraživanja izvora biti potrebno organizirati drugačiju konfiguraciju ronilačke opreme zbog transporta opreme kroz suhe dijelove špilje. Istraživanja će se nastaviti kao i topografsko crtanje novootkrivenih dijelova izvora.



Istraživanja provedena od 29.4. - 1.5.2025.

Nastavak speleoronilačkih istraživanja izvora Suvaja organizirana su od strane HPK Sv. Mihovil, DDISKF i DIK Freatik. Sudionici istraživanja bili su Gordan Polić, Tomislav Flajpan, Alan Kovačević i Petra-Kovač Konrad.

Prije dolaska na lokaciju 5 dana je padala kiša i obilaskom lokacije su Alan Kovačević i Gordan Polić, 26.4.2025. utvrdili da je voda na izvoru visoka do zadnje stepenice i bistra.

Dolaskom 29.4.2025. Alan Kovačević, Tomislav Flajpan i Gordan Polić uočili su pad vodostaja za 1 m, do 1.5.2025. vodostaj je pao 1,3 m



Alan Kovačević i Tomislav Flajpan pregledali su safe-line postavljen prije 15 godina i utvrdili da nije oštećen. Provjerili su do kraja sifona i izronili u suhi kanal. Pri zaronu su zaključili da safe-line postavljen prije samog izrona u suhi kanal je postavljen kroz vertikalnu pukotinu, suženje koje je teško proći, a vrlo lako se izbjegne postavljanjem safe-linea od zadnjeg sidrišta s druge strane kanala. Izlaskom iz sifona zaključili su da postoje velike naslage mulja koje je potrebno pregaziti kako bi se izašlo iz sifona, što su i napravili i srušili taj mulj u sifon. Povratak je bio u 0 vidljivosti kroz vertikalnu pukotinu. Izuzetno zahtjevno! Snimali su.

30.4.2025. Prvi zaron su načinili Petra Kovač- Konrad i Tomislav Flajpan. Topografski su snimili od pumpe (30 m od ulaza) 145 m. Maksimalna dubina je bila 14 m. Zamijetili su da se 60 m od ulaza na 11 m dubine nalaze stalagmiti dimenzija 0,5 m na dnu, i manji stalagmiti na zidu. Ulaznih 60 m se od jučerašnjeg zarona razbistrilo, dok su najdublji dijelovi ostali zamućeni (vidljivost je bila 4-5 m).

1. 5. 2025. Petra Kovač Konrad, Alan Kovačević i Tomislav Flajpan preronili su sifon. U najdubljem dijelu sifona voda je bila zamućena dok su se ulazni i izlazni dijelovi sifona dosta razbistrili. Izašli su u suhi kanal i zaključili da otežano dišu te da postoji veća koncentracija CO2. Izlaskom iz sifona preko blata, sifon se opet zamutio. Kretanjem su zaključili da je disanje izuzetno otežano, te da je bilo kakav napor izaziva hiperventilaciju. Alan je sa opremom otišao niz kanal, preronio drugi sifon u duljini od 20 m, skinuo opremu i nakon 30 m došao do trećeg sifona, koji je zbog niskog vodostaja postao polusifon. Bilo je oko 10 cm zraka između vode i stijene, zrak je bio kvalitetniji za disanje, a u samom kanalu postoji vodeni tok koji se ulijeva u drugi sifon. Kroz taj zračni džep i podronom ruke je uočio nastavak velikog prostora iza polusifona te je čuo kapanje vode u daljini. Drugi sifon je opisao kao prostran, muti se, a pružanje samog sifona je otprilike pod 90° od smjera dolaznog suhog kanala. Nakon nekih cca 10m sifon ponovo skreće pod ostrim kutem.

Petra i Frf su topografski snimili suhi kanal između prvog i drugog sifona u duljini oko 70 m.

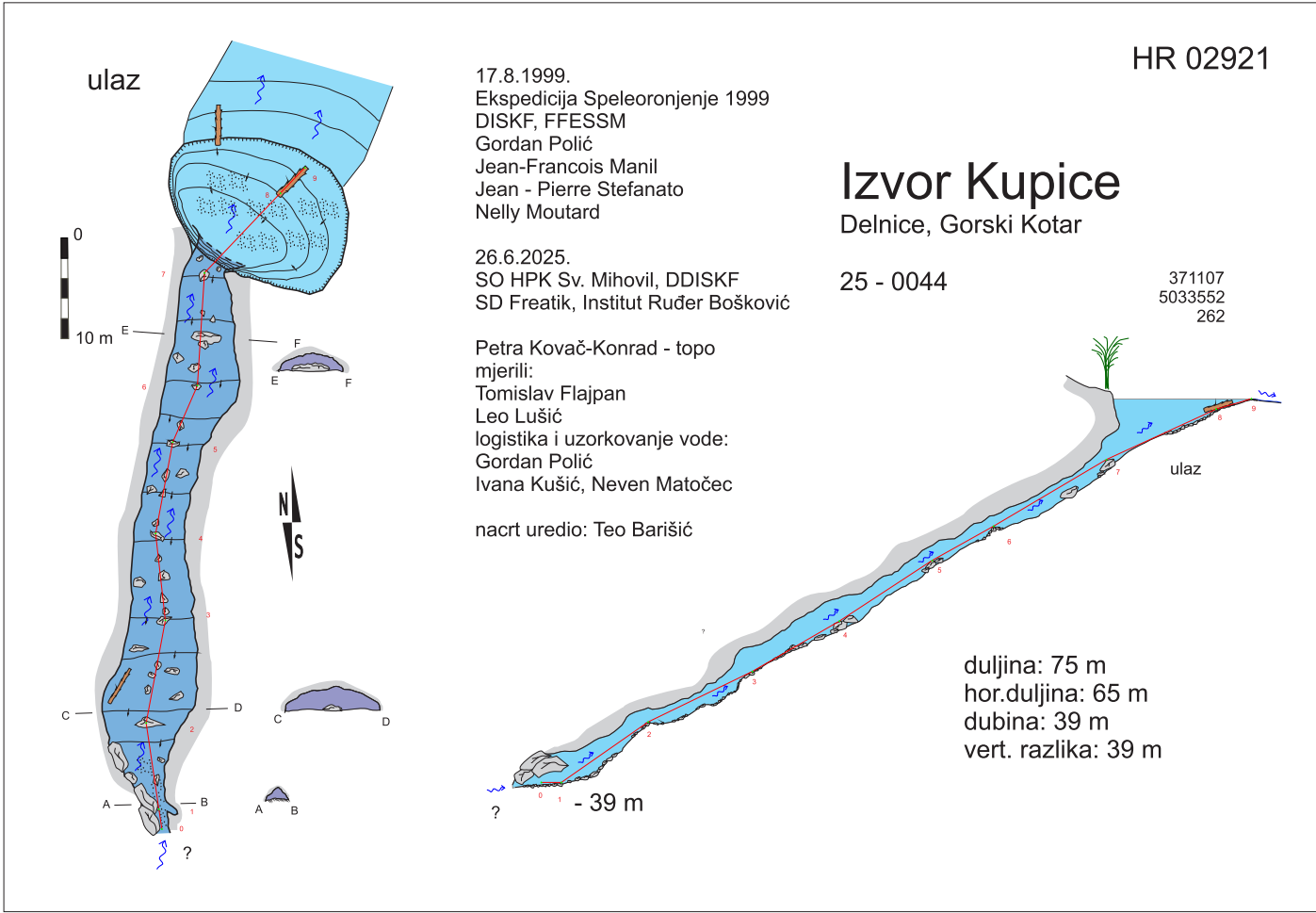


foto: Gordan Polić

IZVOR KUPICE



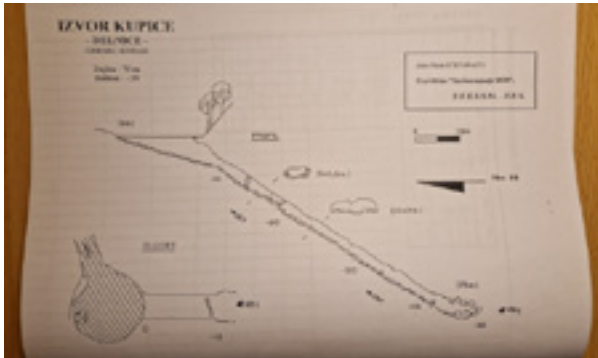
Krajem lipnja, 26.6.2025. godine su speleoronioci Petra Kovač-Konrad (SOSvM, SD Freatik), Tomislav Flajpan (DDISKF) i Leo Lušić (SOSvM) zaronili u izvor rijeke Kupice. Zaron je planiran u sklopu istraživanja gljiva podzemnih staništa dinarskog krša koje se provodi pod projektom „Gljive hidrološki aktivnih špiljskih ekosustava Dinarida i njihov bioaktivni potencijal (FunCavBioA)“, financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost u razdoblju od 31.12.2023. do 30.12.2027.



Istraživanje provodi Institut Ruđer Bošković, voditeljica je dr. sc. Ivana Kušan iz Laboratorija za biološku raznolikost Zavoda za istraživanje mora i okoliša. Ovim projektom predviđeno je uzorkovanje vode i sedimenta iz krških izvora na području Dinarida, te naknadna izolacija gljiva iz navedenih supstrata u čiste kulture te metabarkodiranje okolišne DNA (eDNA). Sve ovo provodi se s ciljem spoznavanja bioraznolikosti gljiva u špiljskim ekosustavima Dinarida.

Izvor Kupice, je 39 m dubika i 75 m dugačka potopljena izvor špilja, značajna za opskrbu vodom za područje Delnica pa je ishodovano dopuštenje i Delničkog Komunalca.

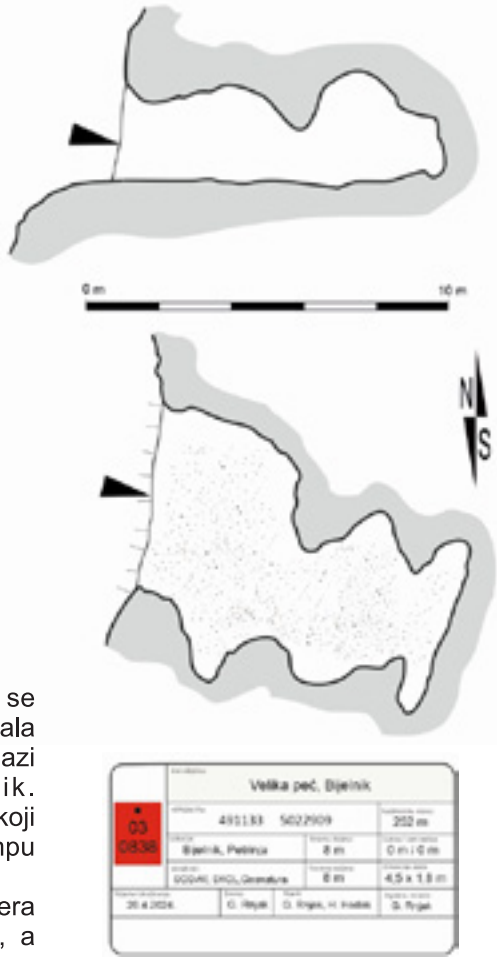
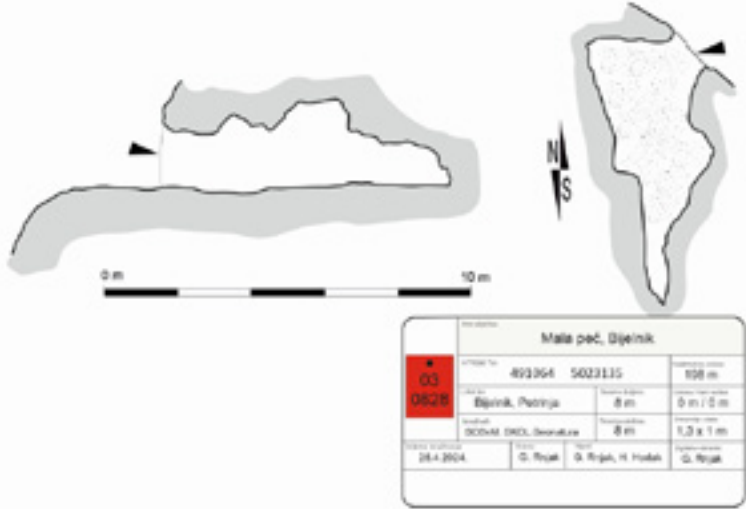
U izvoru su još 1999. ronili J.P. Stefanato, N. Moutard, G. Polić i J.F. Manil u sklopu speleoronilačke ekspedicije u organizaciji DISKF-a na kojoj je sudjelovao veliki broj francuskih speleoronilaca. Tom prilikom je izrađen profil špilje, ali ne i tlocrt pa je ovo bila prilika da se kompletira nacrt. G. Polić koji je i prvi put ronio u špilji je ovog puta pomogao u transportu opreme do jezera u kome je ulaz u špilju, a Ivana Kušić i Neven Matočec su za Institut Ruđer Bošković vršili uzorkovanje.





Oznaka sa speleološke objekte na topografskim kartama kontinentalnog dijela Hrvatske prava su rijetkost. Upravo iz toga razloga ushićenje postaje veće, nešto poput pronalaska rijetke sličice u albumu Životinjsko carstvo. Djeca će znati....iako, svi smo mi djeca koju skupljaju svoje sličice. U svakom slučaju koristimo priliku prolaska petrinjskim krajem kako bi povirili nalaze li se uistinu špilje na lokacijama označenim na karti. Bijelnik, na oko lijepo selo u kojem je Bog rekao „laku noć“ iako ga se slavi po okolnim zgradama i zidovima. Naime, među rijetkim uređenim i naseljenim kućama ističe se lijepo održavano seosko imanje koje u stvari pripada vjerskoj zajednici Riječ Života. Zašto je to važno za priču? Zato što put do špilja vodi upravo preko Riječi Života i tabli koje kažu da neovlašten prolaz nije dozvoljen. Ipak, sreća nam se osmjehnula pa nam prilazi osoba ovlaštena za propust, daje nam pristupne upute i mogućnost parkiranja na imanju.

Neposredno iznad sela uzdiže se brdo Gradina na kojem se nalazi Mala pećina dok se Velika pećina nalazi nasuprot nje, na brdu Klenik. Međusobno ih dijeli potok Gradina koji otječe dalje prema selu tj. kampu Riječ Života. Obje špilje nalaze se u šumi. Iz smjera kampa do Male peći vodi staza, a tragovi posjećivanja vidljivi su po vatrištu ispred ulaza u špilju. Sama špilja je jednostavne morfologije, a zaravnata ulazna prostorija završava uskim neprolaznim kanalom bez perspektive za nastavak dalje. Pristup do Velike peći zahtjeva klizanje i penjanje kroz šumu, a pristupna staza ako i postoji, skrivena je pod lišćem. Nalazi se u podnožju stijene duge do 30 m. Izuzev nešto većeg ulaza i špiljskog prostora nema bitnih morfoloških razlika u odnosu na Malu peć, a stol i klupe na ulazu ukazuju i na povremeno posjećivanje od strane ljudi. Naime, i jedna i druga duge su po osam metara bez perspektive za daljnje napredovanje.



Tijekom posjeta u Velikoj peći zabilježeno je 11 jedinki šišmiša vrste Rhinolophus ferrumequinum pa možemo reći kako pored speleološkog ima i biološki značaj.



ČIŠĆENJE JAME SPASKRALJICA U NP KRKA

Krajem 2024 u sklopu projekta NP Krka je HPK Sv.Mihovil očistio od otpada jamu Spaskraljica kod Laškovice

17. studenog 2024. je motornom pilom i škarama očišćen pristup samom ulazu u jamu od raslinja i srušenih debela te očišćena manja količina komunalnog otpada na ulaznom dijelu objekta. Speleolozi su potom jamu opremili užetom za napredovanje, nakon čega je jedna ekipa pristupila probnom prikupljanju otpada na dnu jame i pakiranju istog u vreće te je druga ekipa koristeći momčadski potez testirala liniju za povlačenje.

Treća je ekipa nakon čišćenja utvrdila mjesto za izradu platforme na ulazu u jamu.

7. prosinca 2024. se transportiraju drvene grede i montira nosivi dio platforme te nosač i granu za montažu motornog vitla sa sajlama za vršno učvršćenje nosača.

14. prosinca 2024. dvadeset članova kluba u 09,00 sati dolazi do jame. Prvih pet članova odlazi na dno jame pri čemu pojačavaju sidrišta za napredovanje, te na dnu pripremaju otpad za vertikalni transport. Drugi dio ekipe završava platformu na ulazu, postavlja agregat, montira vitlo, produžuje sajlu te počinje s izvlačenjem prve vreće sa materijalom pri čemu dolazi do savijanja metalnog nosača grane.Dok se pribavlja jači nosač sastavlja se sistem složenog koloturja te se izvlači prva vreća tehnikom momčadskog potega.



U međuvremenu se popravljaju motorni sistem te se oko 13,00 sati kreće izvlačenje niza vreća s otpadom. Do 17,00 sati je izvučeno cca 16 metara kubnih otpada.

15. prosinca 2024. se nastavilo s izvlačenjem otpada čija je količina narasla na preko 30m kubnih. Speleolozi su u jami došli do kamene kosine vidljive na nacrtu iz 1990 -te, te uklonili zadnje ostatke otpada.Na samom dnu otpada su pronašli tridesetak metaka 7,62 x 56 i jednu trenutnu tromblonsku minu M60AP1 koje su ostavili u jami.

18. prosinca 2024. je razmontirana platforma i uklonjene grede na ulazu. Nakon što su pirotehničari uklonili MES iz jame može se reći da je očišćen posljednji poznati onečišćeni speleološki objekt na području parka. Speleolozi «Čistači» su se dogovorili da će sredstva od ovog projekta utrošiti na izradu i tisak Spomen knjige o radu kluba povodom 30 godišnjice osnutka.



Column1	Ime	prezime	17.11.2024	7.12.2024	14.12.2024	15.12.2024
1	Doris	Banić	x			
2	Aida	Barisić	x		x	x
3	Teo	Barisić			x	
4	Ivan	Bilić			x	x
5	Marijana	Cukrov	x			
6	Paško	Dulio				x
7	Anka	Dujlić			x	x
8	Anka	Ercegović			x	x
9	Mario	Gverić	x			
10	Luka	Hojšak			x	x
11	Cvita	Hojšak			x	
12	Hana	Jusić			x	x
13	Sanja	Lelas			x	x
14	Jelena	Mandić			x	
15	Slavko	Martinović			x	
16	Antonija	Mihaljević			x	x
17	Ana	Mijić			x	
18	Mrvoje	Peričević	x		x	
19	Mate	Protoga	x	x	x	x
20	Danka	Radnić			x	
21	Branko	Radnić			x	
22	Zrinko	Storić	x	x	x	x
23	Martina	Sušić				x
24	Jure	Šarić			x	
25	Tonči	Visković			x	
	UKUPNO		7	2	20	15





Nedjelja, 9. 2. 2025.

Jama na Valjala,
Mala špiljica iza čeke

"Radnu nedilju" započinjemo s kavom u Rogoznici. Tu se dogovaramo o raspodjeli ekipe po objektima, s koje ceste je najbolje pristupiti i tko će što raditi. Čeka nas lipi i sunčani dan. Nema vitra. Nakon kave, ekipa se razdvaja. Pepi i ja odlazimo prema „Špiljici iza čeke“ koju treba topografski snimiti i nacrtati, a ostatak se zaustavlja na „Jami na Valjala“ koju je potrebno opremiti, spustiti se cca 80 m?, topografski snimiti i nacrtati. „Špiljica iza čeke“ je jedna vrtača dimenzija 10 x 15 m s malom špiljicom (1,5 x 5 m) na dnu. Objektu se pristupa lako, autom se može doći vrlo blizu, a put je dobro utaban od lovaca. Snimanje objekta je potrajalo malo duže nego što smo mislili jer od Sunca nismo mogli vidjeti di laser gađa, ali snašli smo se. Ispred male špiljice našli smo zanimljive gljive plave intenzivne boje na jednoj osušenoj grani. Usporedbom slika,



kolumna RAĐAONA

RAĐINIM TRAGOVIMA U ZALEĐU MARINE PART 1

pretpostavljamo da se radi o rijetkoj vrsti gljive *Terana caerulea* (plava krastokorka, plavi baršun, kobaltna kora), što nam je i na kraju potvrdio Hrvatski mikološko-gljivarski savez. Završile su nam neke od slika na stranici Cro Mushrooms :)

Jama na Valjala“ nalazi se na ledini između suhozida maslina i karakteristične nam krške vegetacije. Pristup je moguć autom. Objekt je bio pokriven starim ruzinavim komadima lima, valjda da netko ne upadne u nju. Tamo kad smo došli, zatekli smo Jelu na ulazu u jamu s priborom za



Jama na Valjala

Žuvinac, Najevi, Marina

GK
5592217 E
4823753 N
376 m

Speleološko društvo
Špiljar

24.12.2016. Tonči Rađa

19.4.2020. Tonči Rađa
Petra Baleta, Bruno Gavrić
Kruno Bolibruh, Ante Matić

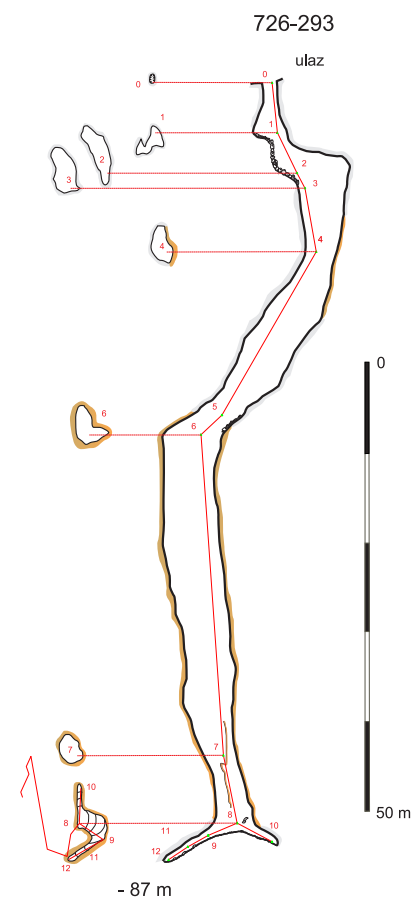
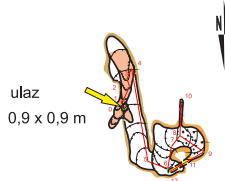
SO HPK Sv.Mihovil

22.1.2025. T.Barišić

9.2.2025.
Jelena Mandić - topo
Mario Gverić, Mirna Stošić
Robert Dasović,
Slavica Pepera, Marija Parać

uredili nacrt:
Jelena Mandić, Teo Barišić

duljina: 101 m
hor. duljina: 33 m
dubina: 87 m



Jama na Valjala

19.04.2020

Ekipa: Petra Baleta, Boris Gavric, Kruno Bolibruh i Ante Matic

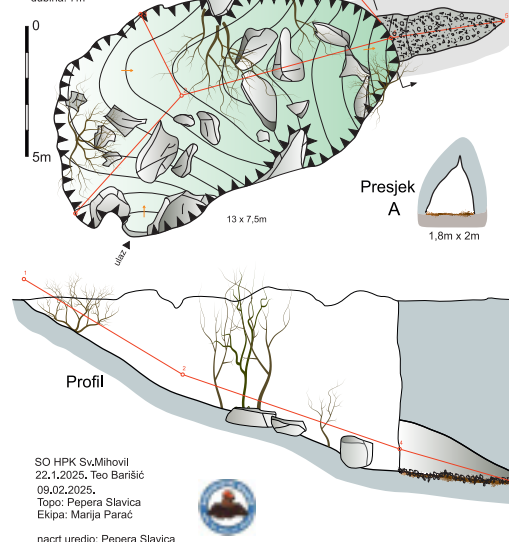
Korona jos uzima maha.... ipak malo slabijim tempom! Kaze Petra amo u neku lipu jamu. Ekipa vrlih speleologa i pridruzenog clana je vec u podne krenila prema Najevima... Triba proc par policijskih punktova, pa smo zato i uranili. Jamu nasli za cas.... Kordinate nisu bas koristile jer je svaki uređaj pokaziva drugo misto, al jama se nasla. Kruno ulazi prvi, oprema jamu, a za njim eto i nas ostalih. Na dnu za neke, Petra ide dalje... Mi manje elegantni samo gledamo, neki vec krenili van. Lipa jama, 100 ak metara vertikale. Di se got okrenes sige... Na izlasku uvjeti dostojni speleo logora u najboljim danima.... Boris se potrudia da nam niti otvarac za vino ne fali.

kolumna RAĐAONA

Špiljica iza čeke

Čurkovac, Čudine, Bristivica

x=5595023
y=4823932
z=504m
duljina: 19m
dubina: 7m



crtanje. Svi smo ušli u jamu oko 13:30. Na prvoj polici nalazila se manja količina smeća (noge od stola, limenke pive, kese gnojiva itd.). Nastavlja se po kosini s koje kreće prva vertikala od nekih 30-ak metara. Nakon nje slijedi druga vertikala od cca 40 m. Cijeli objekt je dosta krušljiv pa je naš opremač Mario imao težak zadatak, a mi ostali smo morali paziti na kamenje koje bi se često otkotrljalo. Jama se sastoji od brojnih saljeva, zavjesa, koraloida, stalagmita, stalaktita i stupova. Sve u svemu dosta zgodno. Pepi je pokušao slikati krakate pauke, ali bi utekli odmah od svjetla. Možda se i tu krije neki rijetki primjerak. Kratko se



zadržavamo na dnu jame (di isto ima nešto malo smeća), par slika i onda kreće trening za kardiovaskularni sustav. Sve je prošlo dosta glatko, redom izlazimo iz jame, a Mirna slika jednu po jednu glavu kako viri iz buže. Zadnji izlazi Robi u 18 h koji je raspremio objekt. Skupljamo opremu, krcamo sve u auta i nalazimo se na pivi u Prapatnici, caffe bar Stara Zagora. Na naše iznenađenje pridružuju nam se Teo i Aida koji su bili u blizini. Pala je i oklada koliko je jama duboka. Jelo, sve oči su uprte u tebe! Čekamo nacrt! Svaka čast Mariju i Robiju na opremanju i raspremanju jame. Bila je uživancija prolaziti sidrišta!!



RAĐINIM TRAGOVIMA U ZALEĐU MARINE PART 2



kolumna RAĐAONA



Nedjelja, 21. 9. 2025.

Vremenska prognoza za vikend - sunčano i toplo, idealno za ležanje na plaži i upijanje sunčevih zraka. Sukladno tome, Mario G., Pepera i ja (Hana) u nedjelju 21. 9. 2025. idemo u zaleđe općine Marina, u Splitsko - dalmatinskoj županiji, posjetiti tri jame kojima nedostaju nacrti. Poznato nam je da su planirane jame već istraživane kroz biospeleološka istraživanja i čišćenja podzemlja od kolega iz SD Špiljar i SO Mosor. U nedjelju u 8 ujutro nalazimo se u caffe

bar GAK u Ražinama, kratka kava, ukrcaj stvari i pokret. S obzirom na to da je poznato da su jame male, sa sobom uzimamo dva konopa od 30 m te jedan od 60 m, a imamo i jedan od 15 m, trebalo bi nam biti i više nego dovoljno. Prvo odlazimo do jame "Bezdana" (op.a kasnije saznato da se jama zove Vrsinska jama), u kojoj je zapravo dan jasno vidljiv. Sa ulaza, osim ekstremno velike količine komaraca, i lokalnih mačaka kao supervizora radnji, vidi se i dno. Procjena jest da je jama duboka nekih 15-ak metara - bili smo blizu, dubina je 18 m.

Vrsinska jama

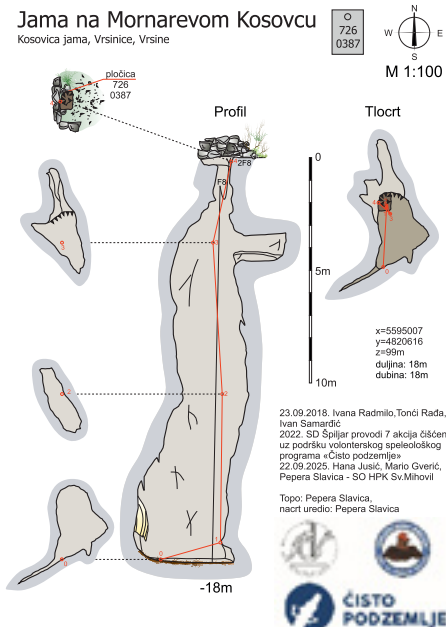
Bezdana jama, Matijaši, Vrsine

726
0362

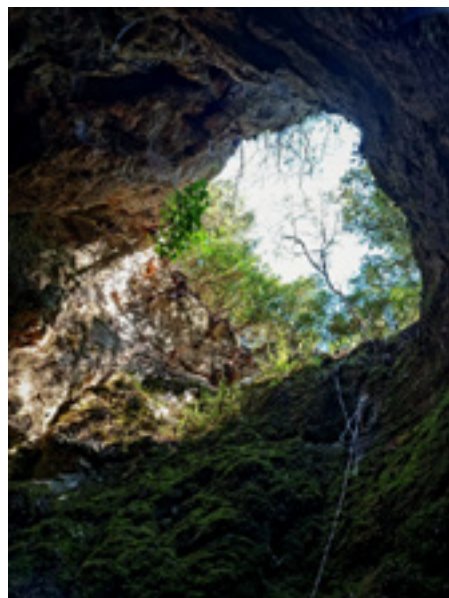
x=5592702
y=4821000
z=82m
duljina: 24m
dubina: 18m



M 1:100



Šokantan je podatak da su prije cca 45 godina ekipa iz SD Špiljar zabilježila da je dubina jame 90ak metara sa jezercem na dnu. Mario oprema jamu, ja se spuštam za njim, a Pepera kao crtač posljednji. Već sa ulaza je vidljiva poprilična količina otpada - od kamionskih guma pa sve do perilice za rublje. Po silasku stojimo na lažnome dnu, a procjena je da je dno zasigurno 1-1,5 m niže, odnosno da toliko otpada u njoj ima. Toliko nam pogled seže. Mario mi pokazuje kako se postavlja fiks te me pita želim li rasporemiti jamu? Oči su mi najednom postale kao u sove, i prije negoli sam mu odgovorila već sam počela razmišljati otkud krenuti. Kako je "Da!" izašlo iz mojih usta tako sam mu počela objašnjavati što bih i kako radila. Mario ide ispred mene, prati što radim i tu i tamo mi daje po koju sugestiju na što da pripazim i kako da si olakšam. Izlazimo, osmijeh od uha do uha. Jama je nacrtana i možemo



dalje, druga jama nas čeka. Dolazimo do druge jame gdje nailazimo na pločicu "Čisto podzemlje" - super, ovdje ne bi trebalo biti otpada! Kažu da su jamu čistili u 7 navrata. Ukupno je iz ove uske jame izvađeno 9 kubika otpada. Ulaz je dosta uzak, i Mario kreće. Oprema jamu, i po dolasku na dno javlja da je problematična količina kisika dolje, nema baš puno zraka i vruće je. Sukladno problematici, ja se neću spuštati u jamu jer za time nema potrebe, već će se samo Pepera spustiti, nacrtati ju, Mario rasporemiti i izlaze. Došlo je već 15 h i vrijeme je zaarendu, a nedaleko jame nalazi se napuštena kamp kućica i tri plastična stolca - kao naručeno. Siti i orni idemo dalje. Vrijeme je za treću jamu, ime joj je "Izborna". Radi se o objektu koji je značajan za dalmatinsku speleološku scenu jer je označio kraj jedne ere i početak druge. A značajan je za biospeleologiju, odnosno naš Tonči ima neriješenih računa u toj jami. Dolazimo do najbliže točke dostupne automobilu, karta govori da do nje ima 800-tinjak metara hoda. Naprtivši se, idemo lagano, s noge na nogu. Sunce nas postojano grije, a grašci znoja skupljaju se. S obzirom na to da je to područje bilo zahvaćeno požarom put je solidan, ali ne zadugo. Dolazimo do dijela koji asocira na džunglu. Probijamo se kroz granje, šikaru, pokušavamo ne pasti nigdje i stižemo do jame. Mario nam govori priču o izgubljenoj "baji" (baja = životinja) u ovoj jami, kada su prvi puta ušli u ovu jamu naišli su na baju i taman što su ju htjeli uloviti i konzervirati, pobjegla je. Možda sam malo preozbiljno to shvatila pa sam aktivirala sva čula i sve što sam vidjela fotografirala. Mario ulazi i ulaz izgleda poprilično uzak, ali javlja da je u jami konop. Odlučuje da nećemo riskirati i koristit ćemo svoj. Javlja da mogu krenuti, ali i da mogu koristiti i konop iz jame, u dobrom je stanju. Opcija jedan jest koristiti stari konop, vertikalna i dolje si ili koristiti novo postavljeni konop sa čvorom po sredini. Kada smo u školi učili prelazak preko čvorova, ostao mi je sjećanju sa dva hematoma na ruci, zaključujem da iako sam već malo unaprijedila tehniku, i u konačnici i nakon toga prelazila preko čvorova, nema potrebe ako nije nužno, ima vremena. Spuštam se tako po starome konopu i stižem dolje, Pepera može krenuti. Jama je duboka 18 m. Dvorana na dnu je impresivna, puna ukrasa, ali ima još jedan prolaz i dvoranu koja tek ostavlja "bez daha". Gdje god pogledaš ukrasi, zavjese,

stalagmiti, stalaktiti, svega ima. Ima i baja. Kaže Mario da kada se spustio da je žaba bila na dnu, ali je vrlo brzo pobjegla. U dvorani na dnu nalazi se i jedan stalagmit koji nas je sjetio na našu Anku, i da, naravno da smo se slikali kraj njega, s njim, jedino nismo na njemu. :) Dok Pepera crta, Mario i ja sjedimo i razmišljamo kako da

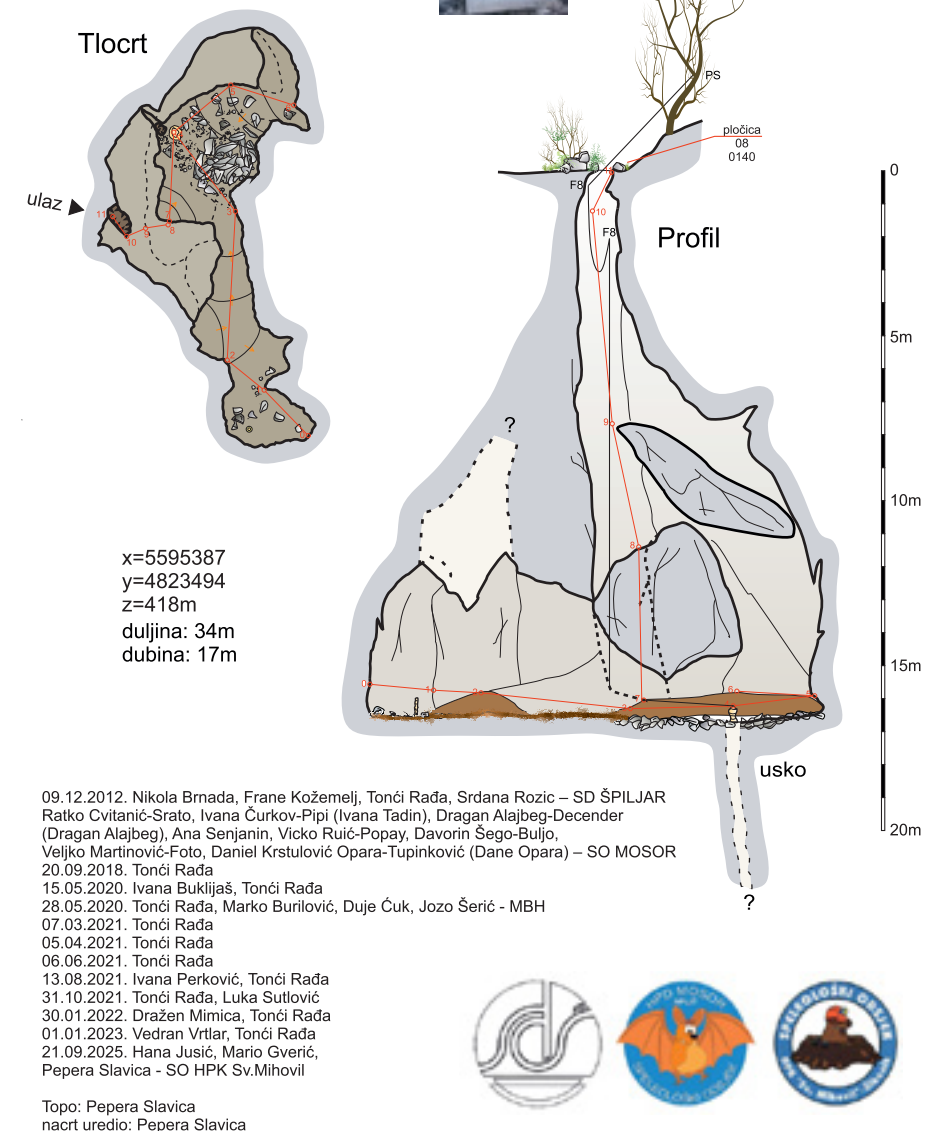


Izborna jama

Jama IV. u Gospinu gaju, Jama iznad Drnasića Seget Gornji, zs. Šuntići



M 1:100





Špilja JAREBINJKA (Jarebinka) u Vučevici

Vučevica je selo u kaštelanskom zaleđu s osojne strane Kozjaka. Kao i u većini sela Dalmatinske zagore, i u Vučevici su kuće raštrkane po zaseocima koji u pravilu čine neovisne cjeline, a formirani su u glavnom po prezimenima. Uz pristupnu cestu do čvora Vučevica na autocesti, u blizini zaseoka Brčić i Društvenog doma u Vučevici nalazi se špilja Jarebinjka.

Ulaz u špilju nalazi se na padini brda Jarebinjak po kojem je vjerojatno i dobila ime. Označen je na topografskoj karti (TK 1:25000), ali se ne nalazi na označenoj lokaciji, već kojih 50 m dalje. Zbog malog ulaza i guste vegetacije oko njega, špilja je teško uočljiva.

Špilju su istraživali Umberto Girometta i Radomir Bujas 1911. i 1912. godine, a navod i kratak opis špilje Girometta daje 1923. godine u radu „Jame i pećine srednje Dalmacije“. Ipak, nije jasno radi li se o istoj špilji s obzirom na to da Girometta navodi: „Pećina Jarebinjka (Vučevica) je maleno oko 15 m, dugo podzemno korito“. U radu „Nove jame i pećine srednje Dalmacije“ Marko Margetić 1925. godine objavljuje skicu špilje i podrobno je opisuje, pri tom navodeći vrijeme istraživanja i prve istraživače te njen položaj. Iako toponim objekta i naselja odgovaraju predmetnom

istraživanju, u opisu je više elemenata koji opovrgavaju tu tezu. Naime, Jarebinka se nalazi na SI rubu sela Vučevice te JZ od sela Lečevica, a ne SI od sela Lečevica kako navodi Margetić. U opisu se dalje navodi duljina špilje od 25 m nakon čega se „sužuje da je dalje prodiranje nemoguće“. Kako je riječ o znatno duljoj i dubljoj špilji nego što je opisano unutar navedena dva rada, ostaje pitanje radi li se o istom objektu. Speleolozi koji su špilju istražili i opisali prije sto godina važe za osobe koje su u vrijeme svog djelovanja napravile velika otkrića i zabilježile sitne detalje, pa je nevjerojatno da su previdjele očiti nastavak ove špilje koja se iz ulazne dvorane nastavlja spuštati kanalom širokim 7 m i visokim oko 2,5 m. Postoji li mogućnost da je u proteklih sto godina došlo do tako velikog tektonskog poremećaja da se špiljski kanal otvorio slijeganjem matične stijene ili urušavanjem blokova koji su prethodno zatvarali prolaz? Sve su to pitanja na koja vjerojatno nikad nećemo dobiti odgovore, osim ako se pojavi još jedna Jarebinka u Vučevici koja po svojim karakteristikama odgovara opisanom objektu.

Jarebinku kasnije posjećuju i splitski speleolozi, među kojima i Tonči Rađa, danas svakako najstariji aktivni

poznavaatelj splitsko-kaštelanskog speleolog na području Dalmacije i vjerojatno ponajbolji zaleđa. Ipak, o špilji nije bilo puno govora, kao ni o problematici potrage za iščezlim objektima koje su istraživali i opisivali začetnici dalmatinske speleologije Umberto Girometta i Radomir Bujas prije više od sto godina.

Opis objekta

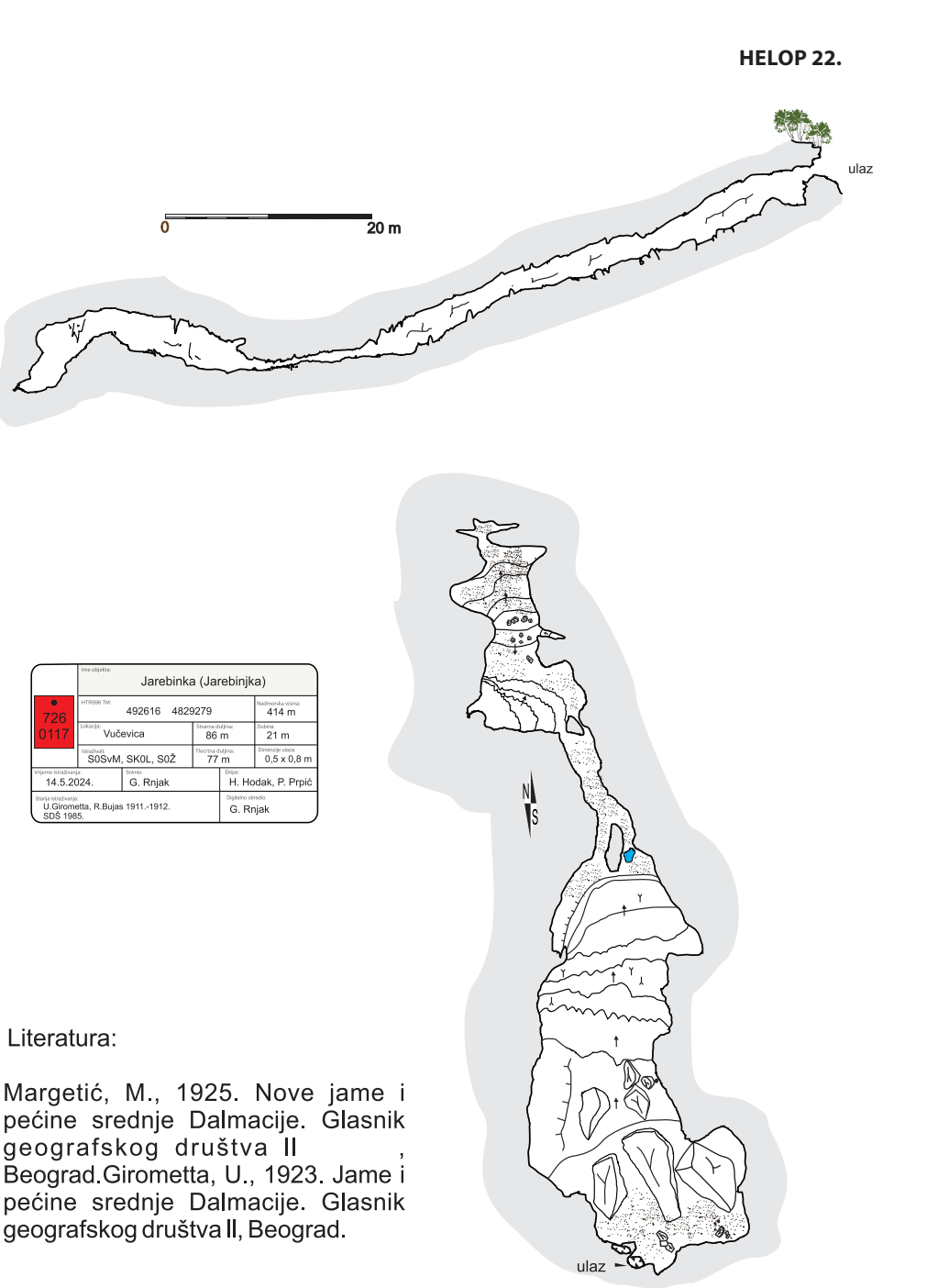
Ulaz u špilju nalazi se među stijenama na malom platou iznad ceste. Okružen je gustom vegetacijom u fazi sukcesije. Na ulazu je plavom bojom napisano SDŠ 85, što ukazuje na prisustvo prijašnjih istraživača i godinu istraživanja (Speleološko društvo Špiljar 1985. godine) te je zabijena pločica s oznakom 726-0117, koja također pripada navedenom društvu. Sam ulaz je malih dimenzija (0,5 x 0,8 m), nakon čega se ulazi u dvoranu veličine 15 x 15 m, visoku 3 m. Dio ulaznog prostora prekriven je sedimentom, dok veći dio prekrivaju blokovi koji su se u prošlosti odvojili sa stropa. Kanal se dalje nastavlja strmo spuštati zadržavajući manje-više iste dimenzije. Voda prokapnica u ovom dijelu špilje tvori brojne špiljske saljeve. Oko 50 m od ulaza kanal se izravna, nakon čega slijedi suženje

dugo desetak metara za čije savladavanje je potrebno puzati. Nakon suženja ponovno se otvara kanal visok oko 3 m i dug oko 15 m, a prekriva ga žitko blato. Slijedi blatna kosina duga 7 m kojom se ujedno dolazi do najniže točke u špilji. Dno špilje također je prekriveno žitkim blatom, a vidljivo je i povremeno zadržavanje vode na dnu. Duž objekta, kao i na samom dnu, nije primijećena perspektiva za daljnje napredovanje.

Špilja je duga 86 m i duboka 21 m. Recentni nacrt Jarebinke izradio je G. Rnjak uz pomoć Hrvoja Hodaka i Paule Prpić 2024. godine.

Ključne riječi: špilja, Vučevica, Girometta, Kozjak

Sažetak: Uz pristupnu cestu do čvora Vučevica na autocesti, u blizini zaseoka Brčić i Društvenog doma u Vučevici nalazi se špilja Jarebinjka. Ulaz u špilju nalazi se među stijenama na malom platou iznad ceste na padini brda Jarebinjak po kojem je vjerojatno i dobila ime. Okružen je gustom vegetacijom u fazi sukcesije. Špilju su istraživali Umberto Girometta i Radomir Bujas 1911. i 1912. godine, a navod i kratak opis špilje daje U. Girometta). Ipak, nije jasno radi li se o istoj špilji s obzirom na to da Girometta navodi „Pećina Jarebinjka (Vučevica) je maleno oko 15 m, dugo podzemno korito“. Naime, recentni nacrt dao je potpuno drugačiju sliku o špilji koja je duga 86 m i duboka 21 m. Duž objekta, kao i na samom dnu nije primijećena perspektiva za daljnje napredovanje.



Jarebinka (Jarebinjka)			
726-0117	492616 4829279	414 m	
Vučevica	86 m	21 m	
SDŠM, SKOL, SOŽ	77 m	0,5 x 0,8 m	
14.5.2024.	G. Rnjak	H. Hodak, P. Prpić	
U Girometta, R. Bujas 1911.-1912. SDŠ 1985.		G. Rnjak	

Literatura:

Margetić, M., 1925. Nove jame i pećine srednje Dalmacije. Glasnik geografskog društva II, Beograd. Girometta, U., 1923. Jame i pećine srednje Dalmacije. Glasnik geografskog društva II, Beograd.

JAREBINKA, Vučevica, Pločica: 726-0117
27.10.2018., Ekipa: [Tonči Rađa](#)
Više puta sam bio u ovoj špilji, kao i mnogi drugi špiljari ... Ali od svih tih akcija, pamtim SAMO jednu i to od 7.9.2014. g. ...



kolumna RAĐAONA

JAREBINKA, Vučevica, Pločica: 26-0117
24.12.2019., Ekipa: [Tonči Rađa](#)
A bube su se pozapodne opustile i raspojasale, računajući da im neprijatelj spava, nakon šta se za obid priždera bakalara ...

JAREBINKA, Vučevica, Pločica: 726-0117
28.5.2023., Ekipa: [Tonči Rađa](#)
Bubolovna akcija, u kojoj bube nisu imale nikakve šanse jer sam izveo iznenadni i neočekivani napad u doba obida ... akcija je bila u skladu s "... locirati, identificirati, uhiti, transferirati ...". 3 primjerka su se u tren našli u bobolovki ... tijekom ove godine očekuje se opis nove vrste !!!





Europska speleospasilačka asocijacija (ECRA) osnovana je 2012. godine – odluka o osnivanju donesena je u Starigradu-Paklenici u kući HGSS-a „Dragan Špehar – Špeco“, osnivački skup održan je u talijanskom Castelnuovo di Garfagnana, a iste godine ECRA je registrirana u Hrvatskoj. Od početka su je vodili članovi HGSS-a: prvi predsjednik bio je instruktor Darko Bakšić (2012.–2016.), a nakon njega u tri mandata (2016-danas) također Hrvat, instruktor HGSS-a Dinko Novosel. Od osnutka ECRA je bila uključena u sve najveće akcije speleospašavanja, pri čemu je HGSS redovito imao ključnu ulogu: u Riesendingu 2014. članovi su bili dio stožera akcije, osigurali spasilačke timove, dok su u Morci 2023. osigurali timove i vodili cijelu međunarodnu intervenciju, što se smatra najtežom akcijom speleospašavanja ikada, ali i najzahtjevnijom akcijom HGSS-a. Hrvatski spašavatelji bili su neizravno uključeni i u akciju u Tajlandu (Tham Luang), gdje su s Talijanima osigurali backup tim od osam ronionaca, te stručno u drugim važnim akcijama poput one u Poljskoj (jama Wielka Śnieżna) i u Abhaziji (Verovkina). Zahvaljujući tome, HGSS i hrvatski spašavatelji postali su nezaobilazna karika na svjetskoj karti speleospašavanja i prepoznati uzor u međunarodnoj zajednici.



Već dugo osobno i onda u Helopu pratimo godišnje skupove europskih speleospašavatelja. Ove godine je to bilo jako rano pa nam se to dogodilo između drugog i trećeg tjedna osnovnog tečaja speleospašavanja HGSS. Nekako se uklopilo u cijeli niz aktivnosti vrlo brzo nakon iscrpljujućeg Punara. Nas dvoje smo krenuli već u ponedjeljak i navečer stigli na godišnju skupštinu zagrebačke stanice HGSS uz kasno druženje sa starim prijateljima.

Slijedeće jutro je krenula duga vožnja do kišnog Praga gdje nas je u apartmanu dočekao Bülent Genç, predsjednik Turskog speleološkog saveza. Ubrzo je s aerodroma stigao i Giuseppe Conti – Pepe, pa smo se u uobičajenom sastavu uputili, a gdje drugo nego prvu pivnicu jer u Češkoj nema loše pive. S kišobranima smo ispratili likove što se pojavljuju u Orloju, poznatom astronomskom satu i nakon večere isprobali Trdelnik – gomila sladoleda, u našem primjerku ne preslatkog, upakiranog u tuljac od tijesta za krafne ispečenog oko debelog ražnja u izlogu slastičarnice. Kasno u noći su iz Zagreba stigli Robi i Jela pa smo popunili 12 članu HGSS-ovu ekipu. Novi dan i prevelika kava u Starbucku s pogledom na Orloj i topljenicom okupani trg. Put prema Wrocławu i Wojcieszow-u se mogao nastaviti. Usku zavojitu cestu kroz male gradiće i sela još nije zamijenio autoput pa zaključujemo da su glavni prometni koridori negdje drugdje. Skoro neprimjetno prelazimo na poljsku stranu i vrlo brzo smo na cilju. Smješteni smo u velike zrakom napuhane šatore za dvanaestak osoba sa sklopivim krevetima koje će noću grijati plinske grijalice. Poljske speleospašavateljske organizacije GOPR (Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe) i GRJ (Grupa Ratownictwa Jaskiniowego) su



domaćini i vrlo brzo postajemo svjesni njihove dobre povezanosti s vatrogascima i civilnom zaštitom. U dnu kampa su mobilni kontejneri sa sanitarnim čvorom koji dopunjava nekoliko tuševa i zahoda u čvrstom objektu. Hrana se služi iz privatne prikolice s kuhinjom i jede u velikom šatoru na uobičajenom kompletu stol i klupe. Čaj je besplatan u neograničenim količinama. Dolje u parkiću je naložena logorska vatra s klupicama i nekom vrstom gradela, spuštajućom rešetkom iznad vatre na kojoj Poljaci slažu kobasice i dijele ih kako večer postaje sve hladnijom. Odnekud eto i Freda – Frédéric Swierczyński, koji nam se trebao pridružiti na Punaru, ali ga je zakratko onesposobila neka manja ozljeda. Prije neki dan je ronio na 200 m dubine i veli da sifon ide dalje, da je bio na prezentaciji podvodnih skutera negdje oko Varšave i onda smo udarili po isprobavanju kraft piva na štandu. Novo jutro je krenulo sa svečanim otvaranjem. Dugi red pred jedinim kafe aparatom nam je pokazao koliko je jutarnja kava malo cijenjen ritual kod domaćina. Vrlo brzo smo krenuli na teren u potopljeni kamenolom Zimnik. Nekoć aktivni kamenolom postao je atraktivno kupalište za



domaće stanovništvo, a za nas se pokazao kao genijalno vježbalište na kome su speleospašavatelji raznih zemalja radili zajedno u mješovitim timovima i onda transportirali nosila površinom jezera, pa kroz pravi sifon u malo jezerce u rubu, pa uz protuuteg na tirolki prema gore, pa opet raznim sistemima po rubovima da bi nosila na kraju opet preuzeli ronionci i preplivali jezero na točku izvlačenja.



Mi smo s Talijanima pak pripremili prezentaciju rada s nosilima u jednom kutu kamenoloma. Popodne i navečer se nastavilo sa projekcijama među kojima i ona u kojoj se ruski spašavatelji prezentirali opremanje cijele 2 km duboke Voronje sa sustavom optičkih kablova i rutera. U subotu je održana skupština na kojoj su primljeni novi članovi; Irska i Maroko, pa smo se kompletno fotografirali i potom ponovo krenuli na teren. Dopala me grupa u novom starom kamenolomu gdje su nam Vatrogasci prikazali razna

pneumatička, hidraulična i motorna sredstva za podizanje, vučenje, lomljenje, drobljenje kamenja i što je najbolje dali strojeve da se njima poigra tko hoće. Speleospašavatelji su demonstrirali tehniku širenja prolaza uporabom legalnih električnih detonatora za krtice koji se mogu kupiti u opremi za vrt i isto tako legalnih Hilti metaka koji se koriste u pištoljima za zabijanje čavala. Popodne su opet slijedile razne radionice poput one za prezentiranje problema s nosilima proizvođačima sa svrhom da se poboljša njihov dizajn. Navečer je bilo opet veselo. DJ je bio u znatno boljem modu pa je plesni podij bio puniji od kruga oko logorske vatre, a da Pitove (Pete Allwright) i ne spominjemo.

Hvala poljskim domaćinima na vrhunskoj organizaciji i toplom gostoprimstvu.





CAPO VOLTA 2025

Od 30. listopada do 2. studenog je malo mjesto Volta Mantovana, oko 20 km južno od jezera Lago di Garda bila domaćin "Capo Volta 2025", godišnjeg talijanskog speleološkog skupa kojem se pridružio i godišnje okupljanje europskih speleologa – 17. Eurospeleo Forum. Skup je održan u organizaciji APS Gruppo Lemuri, uz pokroviteljstvo općine Volta Mantovana, pokrajine Mantova, regije Lombardija i glavnih nacionalnih i međunarodnih speleoloških udruga. Mi smo se na skup prijavili prilično rano, čak s namjerom da prijavimo film o Punaru i tako malo prezentiramo hrvatsku speleologiju i Mihovil. Bilo je lijepo vidjeti na aplikaciji gdje na karti prijavljenih svijetli Šibenik. No vrijeme prijave i brzina izrade filmskog materijala se nisu posložili, a mi smo s našim predviđenim naratorom Jelom – Igorom Jelinićem ipak krenuli jer je skup ove godine nakon niza održavanja na jugu napokon bio negdje bliže, a to nakon više godina apstinencije nismo htjeli propustiti. Ubacili smo ležaj u našeg Joggera i među prvima već u srijedu navečer prenoćili na parkiralištu pod starim zamkom. Odmah ujutro smo se prijavili u tajništvo u velikom hangaru i s obzirom na to da su prve prezentacije predviđene kasno popodne, napravili smo pun krug oko Lago di Garda, kroz cijeli niz slikovitih mjesta, oko ekskluzivnih vila i nevjerojatnih vizura. Radni dan, loša vremenska prognoza su učinili da gotovo i nije bilo turista, što je uz društvo Birre Moretti bio pravi bingo.



Navečer se već krenuli prvi bendovi na pozornici i gastronomska ponuda speleo udruga iz cijele Italije uz dugi rub ogromnog hangara. Negdje malo iza ponoći je muzičku palicu preuzeo DJ i tako će biti sljedeće dvije noći. Naredna dva dana smo pratili brojne prezentacije u nekoliko projekcijskih dvorana, obilazili desetke izložbi u prostorijama u dvorcu i okolnim vilama i izuzetno bogati štand sa speleološkom opremom. Kako je vrijeme išlo prema vikendu rasla je i speleološka populacija koja je dosegla do službenih 2.334 prijavljenih sudionika. Iz Hrvatske su na skupu bili Venio Fabijančić, Dora Troha, Mladen Jekić, Igor Jelinić, Ela Blaženović, Neven Šuica, Nataša i Hrvoje Cvitanović, Andrija Rubinić, Dalibor Reš i nas dvoje. Hrvatska speleologija je predstavljena izložbom „100 godina istraživanja Rašpora“, a na generalnoj skupštini FSE je dogovoreno da se 18. Eurospeleo Forum sljedeće godine održi u Pazinu.



U četvrtoj vježbi EU MODEX ciklusa 12, su medicinski timovi vježbali zajedno s planinskim, speleospasilačkim i urbanim timovima za traganje i spašavanje iz Austrije, Hrvatske, Mađarske, Litve, Rumunjske, Španjolske i Turske na području Graza u Austriji, uz podršku Europskog tima za civilnu zaštitu (EUCPT), kao i Tima za tehničku pomoć i podršku (TAST) iz Latvije.

Nije teško pogoditi da je speleospašavateljski tim bio iz Hrvatske. Bila je to prilika da se postane dio povijesti kao član prvog tima iz Hrvatske koji će proći službeni certifikaciju. Od nas četvoro mihovilaca, Petra će biti voditelj tima, ja njezin zamjenik, Aida evidentičar, a Leo spašavatelj. Sve skupa skupilo se nas 25 gss-ovaca i još 8 djelatnika Civilne zaštite da bi sačinili Croatia – CaveSAR modul koji će braniti hrvatske boje na vježbi. Ekipa iz Civilne zaštite se pokazala prilično vješta u organizaciji i postavljanju logora i baze, a posebno su bili



EU MODEX 14.-18. listopada 2025. Graz, Austrija

spremni za izradu goleme papirologije koja prati ove vježbe. Speleospašavateljima je ostalo da se pokažu ono u čemu su među najboljima na svijetu. Prvo su stradale planirane satnice organizatora pa je nakon izvlačenja oko 1,8 km od gornjeg ulaza iz Lurgrotte špilje dodana još jedna jama Wildmannloch dubine 118 m. Trećeg dana krenulo se sa pomoći španjolskom timu na brdu gradskom parku Schlossberg, pa navečer i skidanju unesrećenih sa kabine žičare na brdu Shockl. Četvrto jutro je uslijedila potražna akcija u šumi oko sportskog penjališta i skidanje unesrećenih sa stijene. Za neke od uloga unesrećenih u nosilima su korištene drvene lutke težine 80kg, a ponekad su i sami spašavatelji legli u nosila. Sve to je popraćeno desetinama sastanaka sa role

playerima koji su glumili lokalnu vlast, novinare, žrtve, ali i povremenim evakuacijskim uzbunama. Bili smo smješteni u šatore poput onih koje smo vidjeli na ECRA sastanku u Poljskoj, a imali smo čak i cijeli kontejner sa sanitarnim čvorom. Logistika je bila kakvu je samo možeš poželjeti na terenu. Na kraju smo se uvježbali u slaganju velikih šatora da "bez kosti" uđu u sanduke. U svega dva sata smo počistili logor pa su nas certifikatori i trener morali potražiti u hotelu gdje smo odspavali noć pred polazak. Uslijedila je zabava s obilnom večerom i muzikom koju je od jednog trenutka preuzeo naš Hulk (Boris Omrčen) tako da su plesači otplesali mix elektronike sa Gangom i rerom Vojka i Peke. Na jutarnjoj završnoj svečanosti smo dobili komplimente na izvedbi vježbi, a posebno su bili impresionirani domaćini, Austrijski spašavatelji koji su nam pomalo i zavidjeli jer nam je za ovu posebnu priliku dozvoljeno vježbati po Schlossberskim stijenama.





4. KRASOPIS

Festival za istraživanje, promociju i zaštitu krša, 24.-26.10.2025. Hotel Village Balatura, Tribalj

Naš stari prijatelj Ivo Lučić, kojeg poznamo s početka ovog milenijuma kad nam je stvorio uvjete za istraživanje famozne špilje Vjetrenice kod Ravnog u Bosni i Hercegovini, nas od samih početaka zove da gostujemo na Krasopis festivalu i nekako nas nije išlo, što zbog obaveza, a što raznih drugih boljki. Za Ivu Lučića na službenim stranicama festivala piše da je „karstolog čije je polje istraživanja široko kao Dinarski krš, ali ne toliko duboko kao Dinarski krš. Puno pliće. Kroz knjige, znanstvene izvještaje i novinarske radove istražuje razne načine na koje se prirodnoznanstveni, tradicijski i upotrebnici pristupi miješaju i daju aktualne slike krša. Svoj pristup definira kao holističku karstologiju i okolišnu humanistiku“ pa je taj opis zapravo i dobra slika kako festival izgleda.

Krenuli smo bez velikih očekivanja. Na mailu smo nekako skrušeno pitali da li nam je osiguran smještaj na što je glavna organizatorica i vlasnica hotela Ann-Katherine Godec ekspresno odgovorila „pa da, to je zapravo ideja festivala. Vi imate lijepu sobu i mi se brinemo o hrani i mazimo vas i pazimo vas... i uživamo zajedno! I učimo svašta! Čeka Vas soba.“ Oooo da. Zvučalo je dobro. Brz pregled stranica festivala nam je pokazao da se radi o hotelu Village Balatura staroj seoskoj jezgri kod Triblja koji je ime dobio po elementu pučkoga kamenog



graditeljstva, kamenoj konstrukciji uz vanjski zid kuće koja služi za pristup prostorijama na prvome katu. Ann i njezin suprug Gordan, roditelji danas odrasla četiri sina su pomalo kupovali stare kuće i preuredili ih u „fensi šmensi“ prostor u kome su organizirali fantastična kulturna događanja. U svemu tome nisu bili sami nego se pojavilo još nekoliko što stranaca, što domaćih ljudi koji su cijelu staru jezgru pretvorili u nešto što bi trebalo biti pravi uzor u kom smjeru treba ići turizam u Hrvatskoj. Koju minutu prije večeri smo se pridružili krugu glazbenika, književnika, pjesnika, karstologa, likovnih umjetnika, speleologa, antropologa, krajobraznih arhitekata, filozofa, biologa, data scientista i aktivista iz Hrvatske, Slovenije, Njemačke, Bosne i Hercegovine i

Makedonije koji će u tri dana promišljati umjetnički, znanstveni i uporabni odnos prema prirodi krša. Ann i Ivo su nam širokim osmjesima brzo pokazali koliko se vesele našem dolasku. Već je prva diskusija među okupljenima ličila na naša brojna filozofiranja u ćibici što je bio dobar znak da će atmosfera biti skroz opuštena. Dobili smo prelijepu sobu u dijelu glavne kuće sa „mladenci krevetom“, gizanom katom i podnim grijanjem. Koju minutu kasnije poslužena je šarena, obilna i ukusna večera u vege restoranu, pa smo se potom preselili u podrum – konobu glavne kuće gdje nas je čekao intimni koncert Les Ortegas – dobri bluzeri s Krka koji su svirali autorske stvari s pokojom obradom (The Doors, ...). Brzo smo skužili da je frontmen Protega (Denis) i je, pitali smo. Kaže

da živi na Krku kod ženinih, ali da nekad dođe kod rodbine u Protege. Biće ga Mate zna. Mali prostor za pušače kraj restorana preko puta jedne od brojnih balatura je bila nova ćibica. Stari poznank Teo Delić, biospeleolog iz Slovenije je isto prvi put na festivalu. Kaže da je krenuo pogledati gdje je to pozvan i kad je vidio slike hotela da je preskočio stranicu s misli nije to to i da mu je trebalo neko vrijeme da se uvjeri da je to to. Špiljari su navikli na karimat i vreću, ali nas je dočekalo spavanje u luksuznom krevetu uz vedro nebo i omamljujuću seosku tišinu.

Jutro je krenulo obilatim švedskim stolom pa predavanjem umirovljene profesorice Jasenke Topić, čiji su roditelji krsni kumovi našeg Bančeka, o bilju na Dinarskom kršu. Ubrzo smo krenuli vozilima preko Krašića i vidikovca Japnenice, s kojeg se pruža pogled na cijeli Kvarner, prema Fužinama gdje smo putem stajali i s profesoricom komentirali prizore i priču sa predavanja. Slijedeća stanica je bila na vidikovcu Slipica, sa pogledom na Bribir, Vinodolsku dolinu i kvarnerske otoke. 28 – godišnji Ivan Judaš, iz Međimurja, prvi i jedini učitelj handpana je donio svoj neobični instrument, zasvirao i prizvao dobar pljusak koji je srećom brzo stao. Cijelim putem je netko spominjao da će svirati na saću (peki) no brzo smo shvatili da se radi o pravom kompleksnom instrumentu izumljenom u Švicarskoj čije štimanje (čekićanje udubine) košta 200 eura po tonu pa treba paziti da ne padne da se ne raštima. Kasnije nam je pričao da su neki udarci kiše proizveli tonove koje je uvijek htio dodati svojim melodijama ali ih nikad nije uspio odsvirati.

Popodne je bilo predavanje i rasprava o etici bilja, profesora Hrvoja Jurića, pa puno poezije iz pera i na mikrofonu osebujne performerski izvrsne Ive Kordić, te prezentacija aktivistice njemice Dagmar Schreiber o aktivnostima na spašavanju krškog otoka gipsa od Knauffove eksploatacije u središnjoj Njemačkoj. Iza večere književno veče sa Damirom

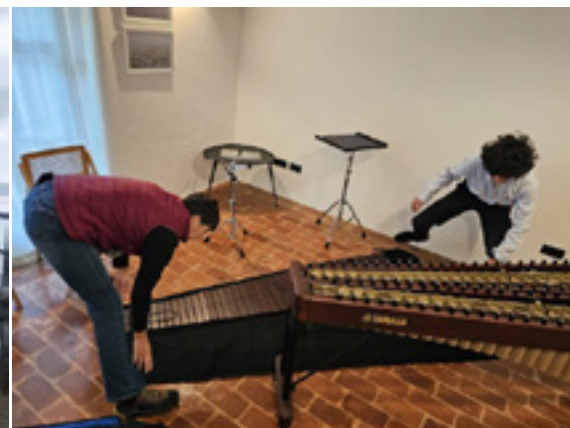


Sve u svemu, imali smo divnu priliku ponovo se uvjeriti da je svaki čovjek stvarno svemir za sebe i probati biti bonkulovići makar na tri dana.

Ovčinom iz Sarajeva i potom kasni koncert studenta 4. godine Muzičke Akademije u Zagrebu, Dane Franolića, koji je nedavno nastupao u šibenskom Arsenu. Naravno da smo pitali koliko košta Marimba – udaraljkaški instrument koji liči na klavir. 22 000 eura. Mladi Dane je ubrzo rasturio i mali doboš sa strane. Internet kaže da pokupio apsolutnu prvu nagradu za taj instrument na Filadelfia festivalu u Italiji.

U nedjelju ujutro smo započeli prezentacijom istraživanja Jamskog sustava Crnopac kojim se produžila lista predavanja za proslavu 30 godina kluba. Nakon prezentacije uslijedilo je dugotrajno odgovaranje na brojna pitanja oduševljene publike pa je trebala intervencija organizatora da drugi Teo (Delić) krene sa pričom o biospeleologiji Dinarida koja je ponovo oduševila publiku. Jamsko – špiljsku dionicu je nastavio Jasmin Mulaomerović iz Sarajeva sa pričom o svetištima u bosanko – hercegovačkim špiljama i nedovoljno istraženim tajanstvenim crtežima na stijenama špilja i liticama kanjona. Razgovor o šamanskoj mitologiji i misterioznim dervišima se nastavio i nakon ručka kad smo vidjeli na netu gdje bujica huči po zavojima negdje niz Vratnih kojim planiram proći pa smo se ljubazno zahvalili izvanrednim domaćinima i sudionicima i krenuli na put kući.

Sve u svemu, imali smo divnu priliku ponovo se uvjeriti da je svaki čovjek stvarno svemir za sebe i probati biti bonkulovići makar na tri dana.





„Oko izvora Zrmanje gdje se ogranci Ličke Plješivice sutiču sa Velebitom uzdigao se znatnom visinom i masom višestruko zanimljiv sklop Velikog Poštaka. Ličani iz Popine zovu Poštak stjenovitu glavu visine 1425 m, koja se markantno ističe s ličke željezničke pruge Gračac-Otrić. S istoka, dolazeći iz doline Butišnice, ovaj se vrh jedva zamjećuje, jer ga nadvisuju visovi Kućine Kose (Bijeli vrh 1447 m i Kućina kosa 1440 m, koji predstavljaju i najviše uzvisine u sklopu Vel. Poštaka. Cijeli se masiv ističe svojim izrazito krškim reljefom, koji se naročito zapaža, kada ga promatramo s ličke strane.“

Mirko Marković: O postanku kamenitih stupova na Poštaku u Lici, Naše planine 1961, broj 13



LJUBIM TE LJUBO

Podno sjevernih padina vrha Poštak i vrha Kućina kosa prostire se velika livada, pašnjak Ljubina poljana. Preko 3 kilometra duga livada na visini od cca 1050 m. Tko je bio Ljubo čija su goveda kročila ovom livadom možda se nekad i sazna, ali za sada ostaje misterij.

19. 4. 2025.

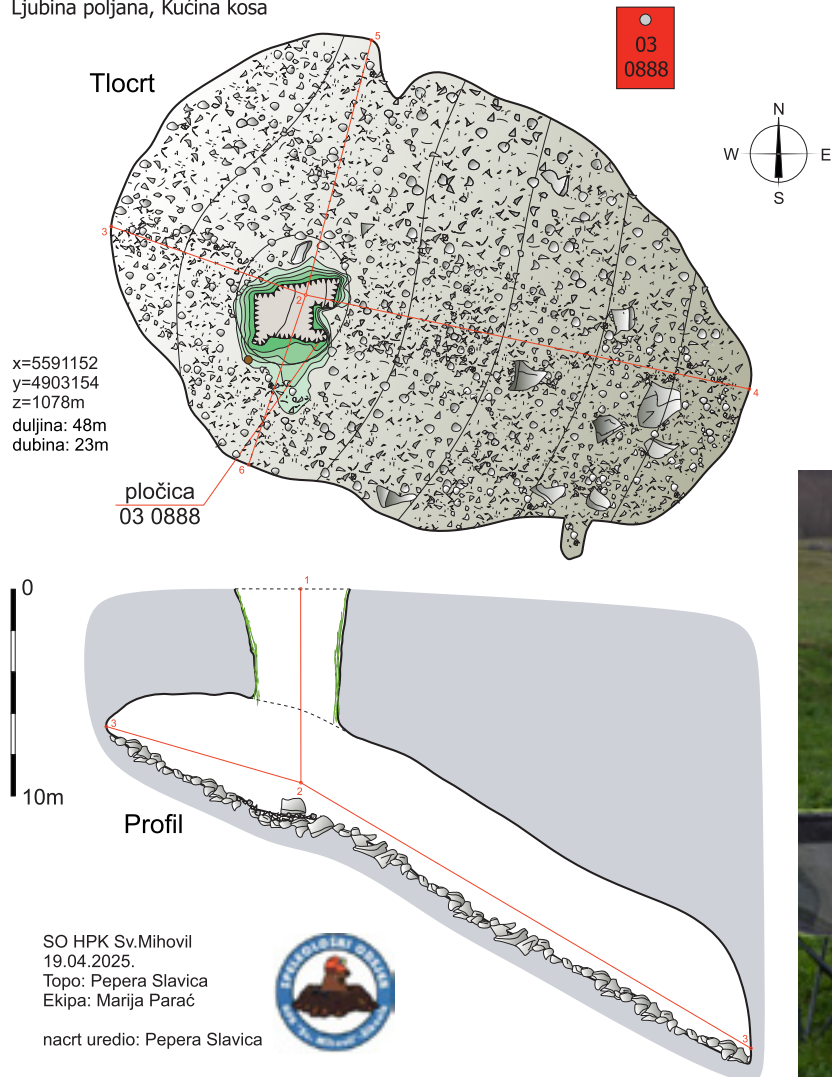
Dugo mi je bila želja vidjeti Babića jezero do kojeg put vodi preko Ljubine poljane. Zove me Jason na telefon i priča da mu je došla frendica iz Zagreba i da je željna planinarenja, da bi negdi išla. Hoćemo li je negdje odvesti?

Odgovorim mu kao iz topa: „Babića jezero?“. Eto, pada dogovor. Ide se u subotu. Jason, Ana, Josipa, Mare i ja. Tri cure i dva lika s čudnim imenima. Plan je jednostavan, što prije se iz Šibenika dovesti do Ljubine poljane, negdje na livadi sakriti meso za gulaš, prošetati do Babića jezera, vratiti se nazad do livade skuvati gulaš. Nitko od njih ne zna zašto sam baš odabra Babića jezero za izlet. Zato što sam čačkajući po LiDAR podacima vidija da relativno blizu uz stazu koja ide preko livade postoje tri potencijalna speleo objekta koja treba istražiti. Kad smo pakirali stvari za izlet, Mari sam samo potihom dobacila: „Ajde stavi svoju speleo opremu i korduru u auto“. Mare: „Što će nam speleo oprema? Pa je l' idemo na jezero?“. Ja: „Majde stavi, nikad ne znaš... možda zatriba“. Malo konopa, koji komplet, bušilica, pribor za crtanje, kapula, kumpira, meso, eto, sve je spremno da vidimo i to jezero više.



Atrium jama

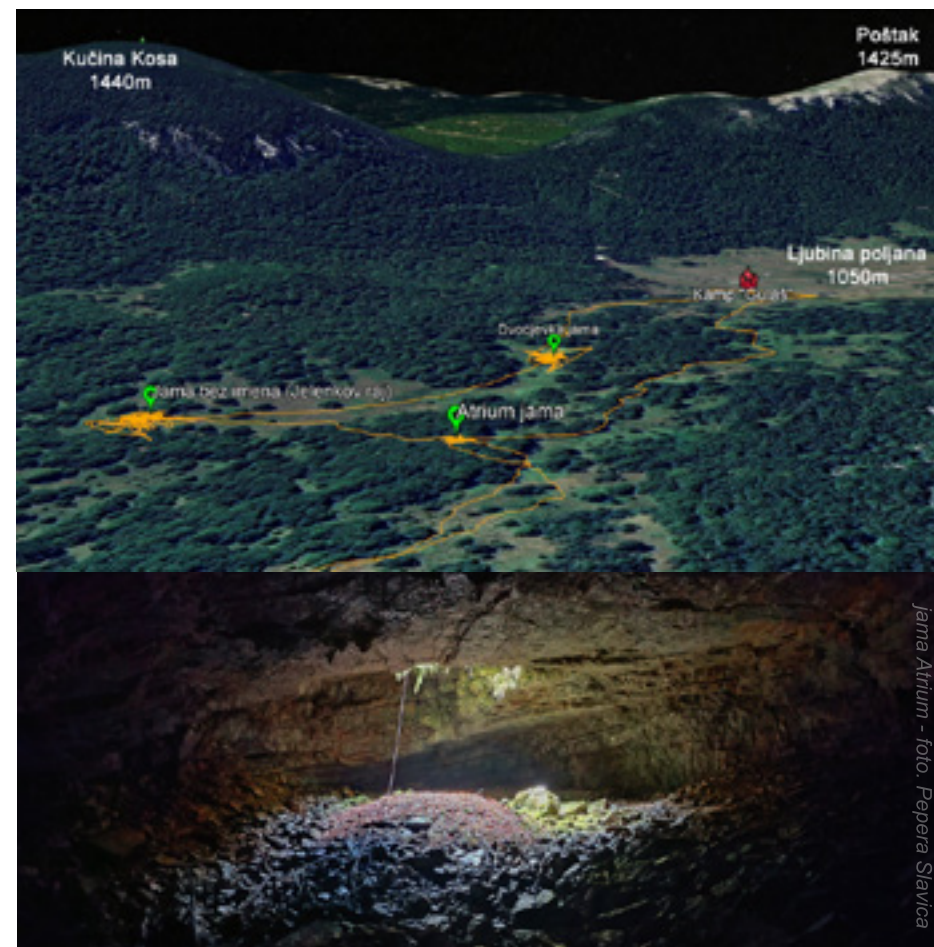
Ljubina poljana, Kućina kosa



I krenili smo mi prema jezeru, turistički lipo, ugodna šetnja. Međutim kako je vreme odmicalo, nakon što je prošlo nekih sat, sat i po vrijeme i nakon što se staza uporno spuštala sve strmije i strmije prema dolje primjetih da je nestala početna euforija. Došlo je prvo famozno: „Kolko još?“, nakon toga: „Je l' ovo vako ide nizbrdo cilo vreme il što? “ pa „Ko će ovo ispenjat sve nazad?“. „Ja sam već gladna!“. „Pa nisan ja znala da volko ima do jezera!“. Stop, pauza, duvan! Bacim ja oko na kartu i svečano im kažem: „Imamo još više nego ovoliko do doli, pa onda još 600 m nadmorske ispenjati za nazad, brat bratu jedno 3-4 sata ako se nećemo puno zadržavat.“ Tišina... u mislima im sigurno svima kako svakim daljnjim korakom gulaš je sve dalje i dalje... možda se i ne vratimo i nikad ne kušamo gulaš s Ljubine livade. Nisam niti izgovorila da bi možda bilo pametno da se okrenemo i vratimo na livadu, vratiše se boja i osmijesi na njihova lica. Okret, nazad, je...eš jezero, bilo je tu još od doba ledenjaka, bit će i dalje. Vidit ćemo ga drugom prilikom. Još bolje da je ispalo ovako, jer sad znam da nismo uzalud nosili speleo opremu. I ono što je bilo kako dodatna opcija ako se stigne, stigne, sad je postalo prioritet. Jason, Ana i Josipa će nazad do livade kreniti kuvati gulaš, a Mare i ja idemo poviriti tri objekta.

Atrium jama

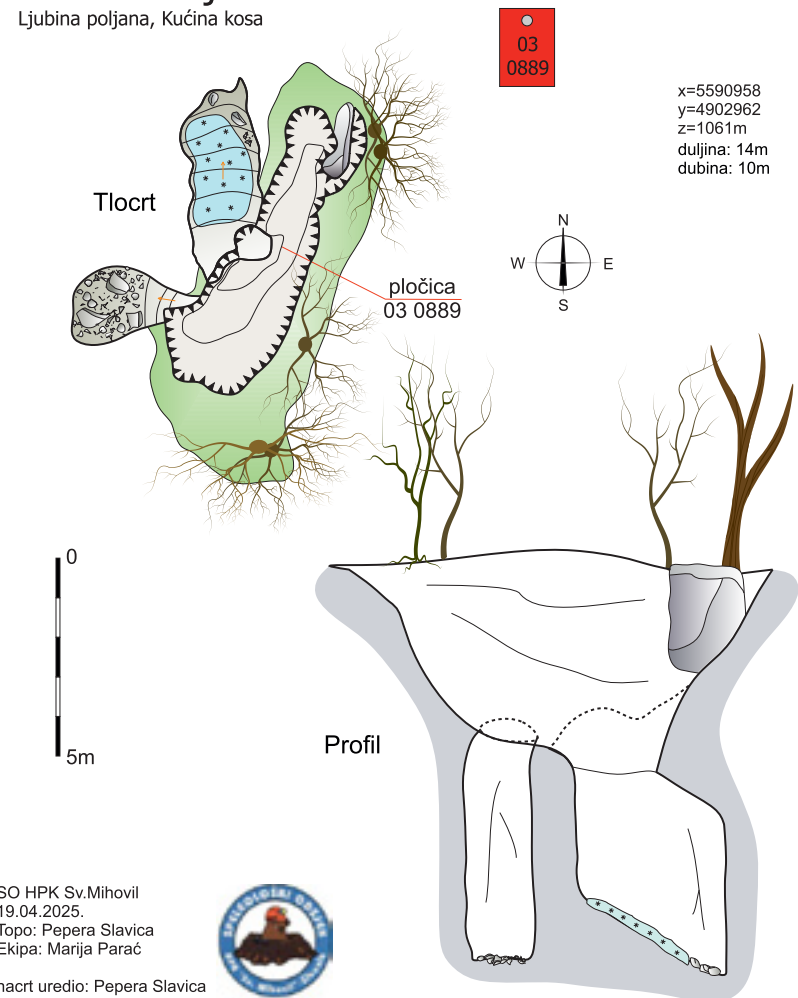
Pokupili smo speleo torbe koje smo sakrili iza nekog kamena uz stazu, pozdravili se s ekipom i krenuli prema prvoj rupi. I već nakon nekih stotinjak metara kroz šumu, eto je. Izuzetno zanimljiv, skoro pravilni pravokutni otvor cijeli obrastao u mahovinu. Bacam kamen, ništa spektakularno, moram se spustiti. Prirodno sidrište oko bukve, malo bužir da ne struže uže, vertikalna 10ak metara i eto me na dnu. Palim naglavnu da malo posvijetlim, okrenem se i pomislim, u je..enti pa ovo nije maleno! Komad dvorane, koji se koso spušta prema dolje. Odmah me posjetio na dvoranu s faksa. Veliku atrium dvoranu. Prošetam se 10ak metara nizbrdo, okrenem se i doživim onaj jedan momenat koji se dogodi samo kad si na pravom mistu u pravo vreme. Zraka sunca kroz ulaznu vertikalu točno je padala na jedini veliki kamen koji se nalazi u dvorani. Scena iz filma, jedino što fali u toj slici je Thompson koji izvlači mač iz tog kamena i povikuje „Za d...“ Ne, to je iz nekog drugog filma, Excalibur, ono kad se ne može izvući mač iz stine.



Jama Atrium - foto: Pepera Slavica

Jama Dvocjevka

Ljubina poljana, Kućina kosa





Naravno da je zraka nestala dok san ja izvuka mobitel da to slikam. Sve u svemu zanimljiva dvorana pravilnog oblika dimenzija 30 m x 20 m, visine 5-6 metara. Nema daljnje perspektive ali ostaje mi u srcu taj pogled na ulaznu vertikalu s tim jedinim velikim kamenom, kao da ga je netko stavio tamo. Možda Ljubo? **Jama bez imena** (Budući Jelenkov raj)

Mare mi se već na putu prema jezeru potužila da nije baš dobro, da je pere neki hladni znoj ali da nastavimo jer kako ona voli reći: „Nije mater pi..ku rodila!“. Izvukli smo se iz šumovitog ambijenta Atrium jame i izašli

ponovno na livadu. Na sred livade u jednom malom osamljenom džepu od 5-6 dugih uskih bukvi ugledasmo novu rupu. Strmi kosi ulaz s podlogom od blata i lišća ali barem ima stabala za početno sidrište. Bacam kamen... hmm... zavrće nekako ukoso, teško je natirat kamen di oću, ali svakako obećavajuće zvuči. Spustim se po kosini do prvog skretanja, jedno sidrište, još malo niže, još jedno sidrište i onda onaj dobar osjećaj jer

skužim da se nalazim u otvoru na stropu solidne dvorane. To te ja pitam! Krenem se spuštati na dno dvorane, ali ubrzo tu je dobrom osjećaju kraj jer uže ne dodiruje dno dvorane. Sve se mislim da se vratim nazad pa malo drugačije složim ulaz pa tu nategnem još tih par metara 40 metarskog užeta, ali neću komplicirat'. Već je rupa u želudcu i misli me lagano odvlače na livadu di ekipa kuva gulaš. Bolje ovo prvesti kraju, crtati neki drugi put s više ljudi. Visim tako jedno vrime u dvorani, slušam kapljice kako padaju s plafona. Zvuk u dvorani je tako drugačiji nego samo 10ak metara iznad. Svijetlim na dno u samom

kantunu dvorane i vidim perspektivno crnilo koje mi kaže: „Pakuj se, izlazi i vrati se drugi put s ekipom, danas je ovo sve što ćeš vidit' “.

Dvocijevka jama

„Kol'ko ide?“ pita Mare nakon što mi je glava provirila. „Potrošija san cili konop i nisan se uspija na noge dočekat!“. Mare: „A jel?“ „Pričat ću ti putem, pakiraj stvari, ajmo ća, gladan san ka pas!“. Na putu do treće jame san već nekako donija odluku da neću ulazit' u nju nego ćemo samo fotografirat ulaz. Previše smo se već zadržali, nema signala da javimo ostatku ekipe a bogami glad je već opaka. Jasonu sam na rastanku poslao sve točke oko kojih ćemo se zadržavati i dogovorili se da ako nas duže nema neka krene prema nama. Tako je i bilo, taman pred otvorom treće jame čuje se: „Aloooooo! Ko to šuška?“ „Kaže Jason da curke dovršavaju gulaš, pa da je krenija prema nama pomoći nositi torbe. Kao naručen! Mare govori da je malo nadošla sebi i da ima volje da se ona spusti u jamu kad već imamo još sat vrime na. Kamen „kaže“ ništa spektakularno, tako je i bilo. Mala jama od 10ak metara s dva otvora. Zanimljivo jedino što je na dnu stari snijeg od zime još tu. Brzinski stavljamo pločicu i ubrzanim korakom se vraćamo ispred starih ruševina na sred livade gdje nas Ana i Josipa dočekuju uz miris gulaša. Za prste polizat. Čarobna lokacija na koju ćemo se sigurno opet vratiti.

„Vrime je da Jama bez imena dobije ime. Prošlo je nešto više od 5 miseci otkad smo zadnji put bili na Ljubinoj poljani. Puno energije i koncentracije se potrošilo na ekspediciju Punar u Luci i sad kad su se slegli dojmovi i nakon što smo svi malo odmorili padne mi na pamet da skupim ekipu i dovršimo posao s jamom koja mi stoji na umu već duže vrime. Imao sam dobar osjećaj da će biti nešto posebno...“
Pepera Slavica

jama Jelenkov raj - foto. Pepera Slavica

jama JELENKOV RAJ – Ljubina poljana



27. 9. 2025.

Već prošli vikend pada dogovor za odlazak na Poštak gdje je pronađena jama putem LiDAR-a, a koju su u travnju, spustivši se na -30m, prvi put posjetili Mare i Pepera, no zbog nedostatka užeta morali su se vratiti. Sedmero nas dogovorismo se tako za subotu 27.9., polazak u 7 sati iz Šibenika te kava u 8 sati u Kistanjama. Jama se nalazi na području Ljubine poljane, podno vrha Kučina kosa. Vozeći se kroz oblak dolazimo do najbliže točke dostupne automobilima i iskrcavamo stvari. Do jame ima 20-ak minuta hoda, naprtili smo se i krenuli. Šestero nas ide u jamu, dok će Vito ostati vani i



rekognoscirati područje imajući na umu da je LiDAR-om pronađeno još nekoliko jama u okolici. Luka H. oprema jamu i javlja da je poprilično krušljiva pa da pripazimo s ulaskom i držimo razmak jedni između drugih. Na -30 m dolazi se do dvorane u kojoj nas dočekuje leš Bambija (op.a Anki miriši na bakalar), a s obzirom na izrazitu nadraženost naših nosnih šupljina, cilj nam je što prije nastaviti dalje. Kosina, vertikalna, kosina, vertikalna i odjednom se nađosmo u impresivno dvorani. Nije samo izgled

impresivan, već i veličina te dvorane (op.a 75 m x 25 m, visine 40 m). Pepera se uhvatio crtanja, Iva je krenula u istraživanje dvorane, a Anka nam je opisivala što vidi u kojoj stijeni. I tako taman Anka objašnjava Marinu i meni kako ju jedan stalagmit asocira na lik kardinala kad li se začuje zvuk koji asocira na zvono, a zatim i na orgulje. Svi smo se „smrzнули“, pogledali se međusobno s istim pitanjem u sebi – „Jeste li i vi čuli ovo?!“. U tom blago psihotičnom stanju shvatimo da nema Luke. Ili su ga zlodusi uzeli k sebi ili je on autor ovih zvukova – vjerojatnije je ovo drugo. Kasnije nam govori kako je zvuk nusprodukt udarca o veliku zavjesu. Uzaludno smo tražili nekakav daljnji prolaz dublje između divovskih stijena jer svako malo se pojavi nekakav otvor u koji se zavučesh, ponadaš se, ali on ne vodi nigdje. Pretpostavka je da negdje postoji prolaz ali divovske kamene gromade koje su se nekoć odlomile sa stropa i pale na dno dvorane su ga sakrile. Dubina jame je -71 m, dok je duljina 175 m. Pregršt ukrasa, boja i oblika, siga, špageta, zavjesi, saljeva i perli. Na dnu jame su pronađeni rogovi od jelena, od čega je jedan rog kompletno kalcificiran te spojen sa stijenama, što nam govori da se radi o nekoj jako dalekoj prošlosti. Dok nas Vito dočekuje, izlazimo polako jedan za drugim, i dalje poprilično nadraženih nosnica. Vito je u međuvremenu napravio malu „šetnjicu“ od 15 km te posjetio i fotografirao ulaze od 4 nova objekta koja čekaju da ih „napadnemo“. Dolaskom do mjesta gdje smo ostavili aute bacamo se na pripremu ramsteka. Masnoga brka i glavom u oblacima – doslovno, magla je tolika da je vidljivost do metra udaljenosti – polako privodimo dan kraju i krećemo put nazad. Dolaskom do asfalta postajemo tanki s gorivom te zaključujemo da je najbliža benzinska postaja u Gračacu. Svi putevi vode u Gračac, k najboljem zaključku ovog dana, s pivom u „Rustici“ – „A gdje će nam duša?“.

Jelenkov raj

Ljubina poljana, Kučina kosa, Poštak

03
0915



Speleološka istraživanja CLPA (Club Loisirs Et Plein Air) i SO HPK Sveti Mihovil 2022 – 2024



Negdje sredinom ljeta 2022. smo nekako stupili u kontakt s Draganom Mizdrakom iz Strmice kod Knina. On je pretraživao okolicu svog sela s namjerom da ugosti svog kuma Jean-Marie Catuogno, pasioniranog speleologa s kojim se zna od vremena kad je živio i radio u Francuskoj. Ubrzo se sastao s Goranom Rnjakom – Vjetrom i učlanio se u naš klub i postao naš speleološki suradnik. I zaista, krajem listopada je doputovao u Strmicu u društvu s Alain Vidal, nekadašnji speleospašavatelj s 54 godine speleološkog staža. Vremešni speleolozi su proveli desetak dana vršljajući po šumama i teško prohodnom terenu oko Strmice pri čemu su kontaktirali lokalno

stanovništvo, pograničnu policiju jer se to područje nalazi u blizini granice pa su najavljivali svaki polazak, lovačku udrugu "Dinara Knin" i Hrvatske Šume. Iako su pretraživali velika područja u potrazi za objektima iz raznih kazivanja, uspjeli su oko kilometar istočno od Mizdraka pronaći tek jednu špilju duljine 6 m (Špilja pod Čelinkom) i Jamu pod Smoljana glavicom duljine 7 i dubine 6 m, koje su uredno topografski snimili, poslikali i označili pločicama. Po povratku u Francusku su negdje na internetu pronašli koji podaci se unose u hrvatski katastar te uredno popunili i poslali podatke o speleološkim objektima.

Sljedeće godine je u Dragan u Strmici od 22. 10. – 1. 11. 2023. ugostio brojniju ekipu; Jean-Marie Catuogno (CLPA), Alain Vidal (CLPA), Béatrice Racapé (Club de l'Ardèche) i Hervé Pirola (CLPA). Našao sam se s njima u Strmici i s obzirom na to da su proteklu godinu pregledavali puno terena s relativno malim rezultatima savjetovao sam ih da pogledaju objekte označene na topografskim

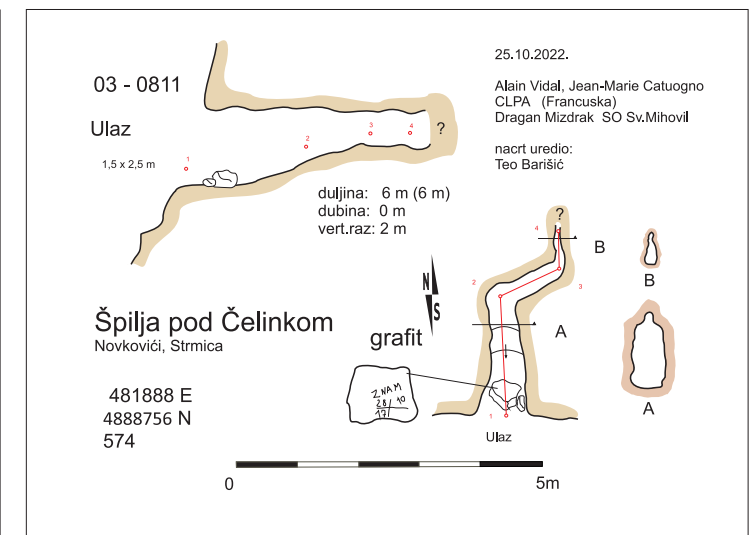
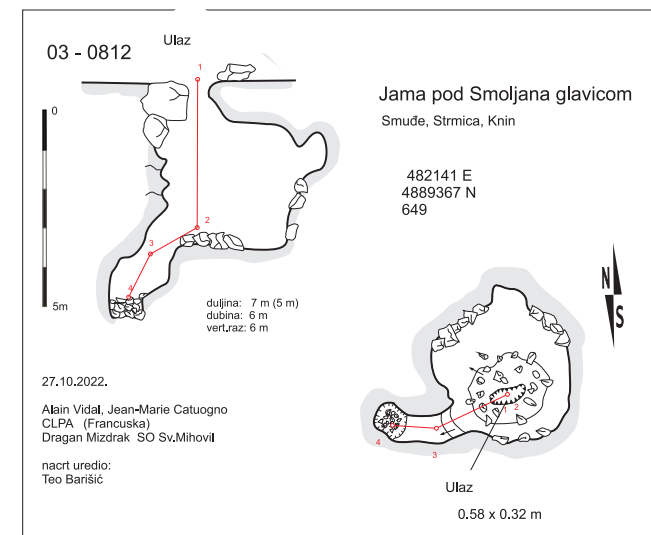
kartama, sa sjeverne strane Strmice, obroncima Poštaka za koje u Hrvatskoj speleološkoj literaturi ima vrlo malo podataka. U narednih nekoliko dana su krenuli preko Otrića šumskim putevima prema Poštaku, Vagancu i Bucalovim dolinama. Topografski su snimili jamu 32 m dugačku i 15 m duboku jamu Ledenac, pronašli Lučinu jamu koju su bacanjem kamena procijenili da je dublja od 50 m, došli do ruba duboke vrtače Kozje jame za koju su zaključili da se treba spustiti na dno i pregledati da nema neki ulaz u podzemlje. Napravili su skicu jednog ponora na južnom rubu polja Velike Popine, utvrdili da na mjestu oznake jame kod zaseoka Budimiri nije speleološki



Alain Vidal

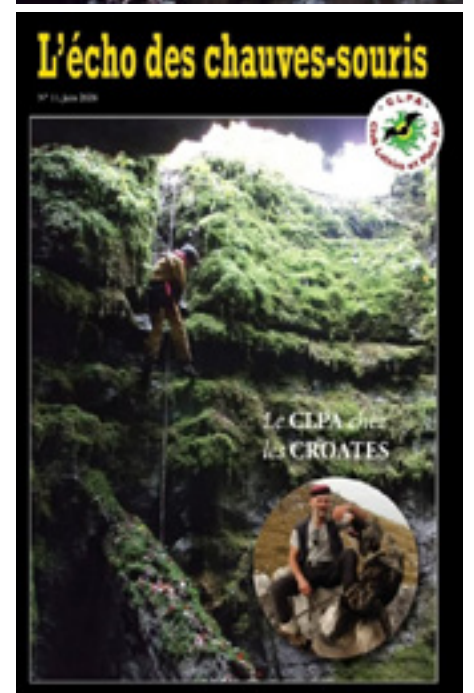
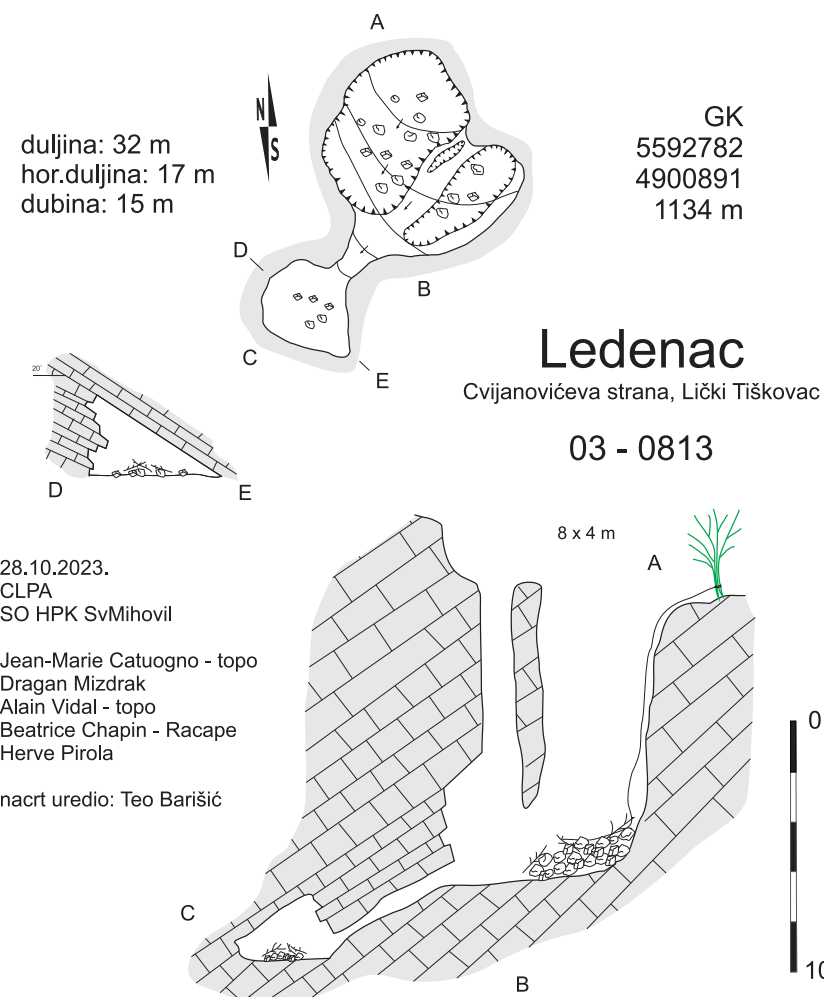


Jean-Marie Catuogno



objekt i ono što je najzanimljivije, spustili su se u jednu na karti ucrtanu i pločicom označenu jamu te načinili prvu skicu do -50 m dubine te procijenili da ima veliku perspektivu ako se proširi uzak prolaz u boku dvorane. S obzirom na to da je jama označena SOŽ – ovom pločicom kontaktirao sam Meu Bobardelli i doznao sljedeće:
Da 01-0101 ... Objekt se zove Minuša 101. Kaže naša arhiva da jama ima 60-ak m i mine na dnu. Nema nacрта.

Bili su 2006. Dado, Maka, valjda Pješak i ne znam tko još, vidjeli su jamu na karti, došli do ulaza, zabili pločicu i počeli se spuštati. A onda su izletjeli glavom bez obzira. Vjerujem da ima više od tri zahrđale patrone na dnu, za detalje pitaj nekoga od njih. Izgleda da Francuze nisu obešbrabrila stara MES na dnu. Moguće je da i kod njih ima sličnih stvari po jamama.





početnom dijelu horizontalnog kanala su se provukli kroz kamene blokove te se spustili do -139 m dubine. U ovim istraživanjima su sudjelovali Mihovilci Tome Krečak i Mila Mizdrak. Speleološke aktivnosti su ovaj put završene zajedničkim druženjem francuskih i mihovilovih speleologa u klupskim prostorijama u Šibeniku.

Jama Minuša 101 se ukupnom duljinom od 460 m i dubinom 139 m pokazala kao značajni speleološki

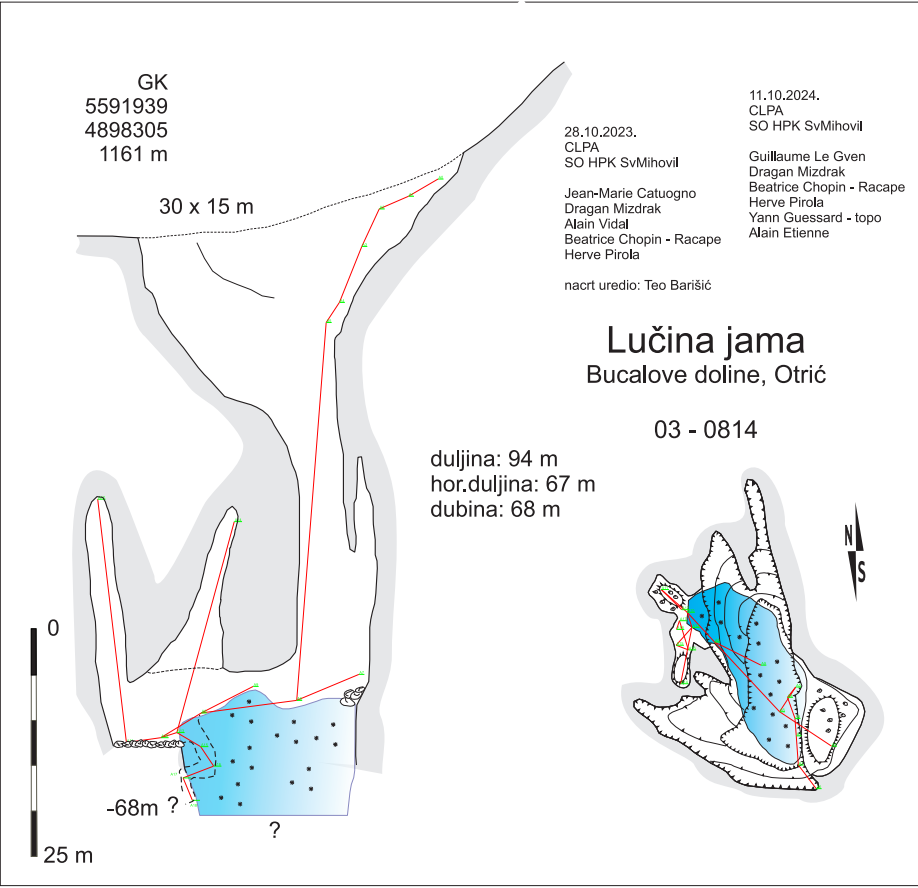
objekt ne samo dimenzijama već i zato jer daje prva saznanja o negdašnjem i sadašnjem dreniranju voda Velike Popine koja ima sve značajke kraškog polja. U ulaznoj dvorani osim relativno starih MES ima i ljudskih kostiju i opći je dojam da dvorana bude povremeno u cijelosti preplavljena vodom. Kad se jama očisti od MES zasigurno će biti meta daljnjih speleoloških i drugih znanstvenih istraživanja.

Iako je najavljivan nastavak zajedničke suradnje francuski speleolozi su 2025 spriječeni osobnim obvezama preskočili dolazak u Hrvatsku.



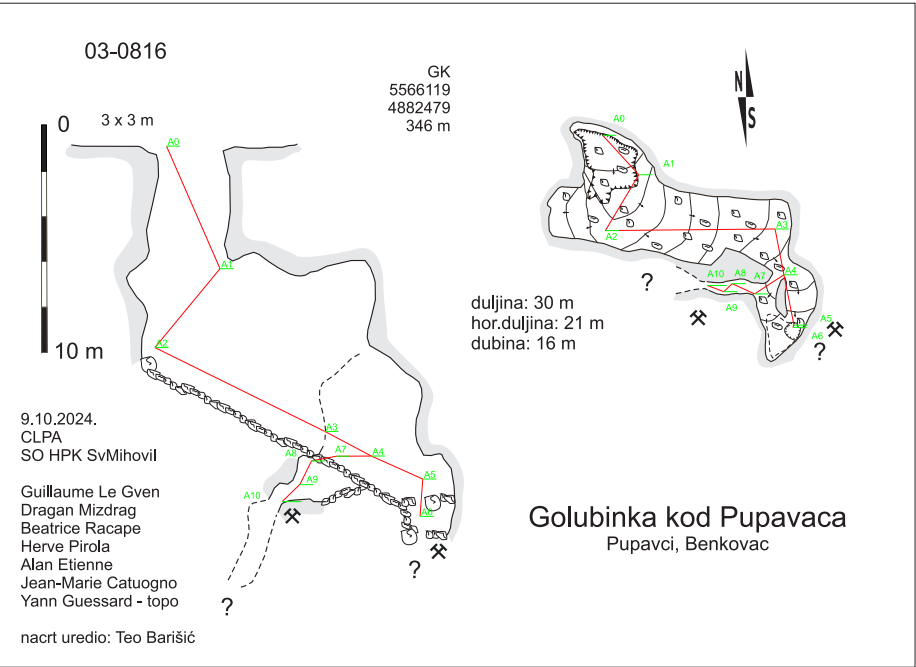
8. na karti Ledenjača Babića

1. Minuša, 2. Lučina jama, 3. Kozja jama
4. Ledenac, 5. Povremeni ponor u polju
6., 7., i 8. nisu spel.objekti



Ponovo, u listopadu 2024, francuski četverac, ovaj put bez Alaina Vidala, ali pojačani s gitaristom Guillaume Le Gven, Alan Etienne i Yann Guessard – om koji je dobar topografski snimatelj stižu u Hrvatsku. Ekspediciju počinju topografskim snimanjem Golubinke kod Pupavaca i obližnje Golubinke u Bjelini jer nisu išli za tim da je jama uredno obrađena od SO PD Liburnija i nalazi se u hrvatskom katastru. Golubinka kod Bjeline je zadarskim spelozima služila kao poligon speleološke škole, a ovom prilikom su Francuzi osnovnim speleološkim tehnikama poučavali Draganovu kćer Milu Mizdrak koja se učlanila u HPK Sv.Mihovil. U narednim danima su

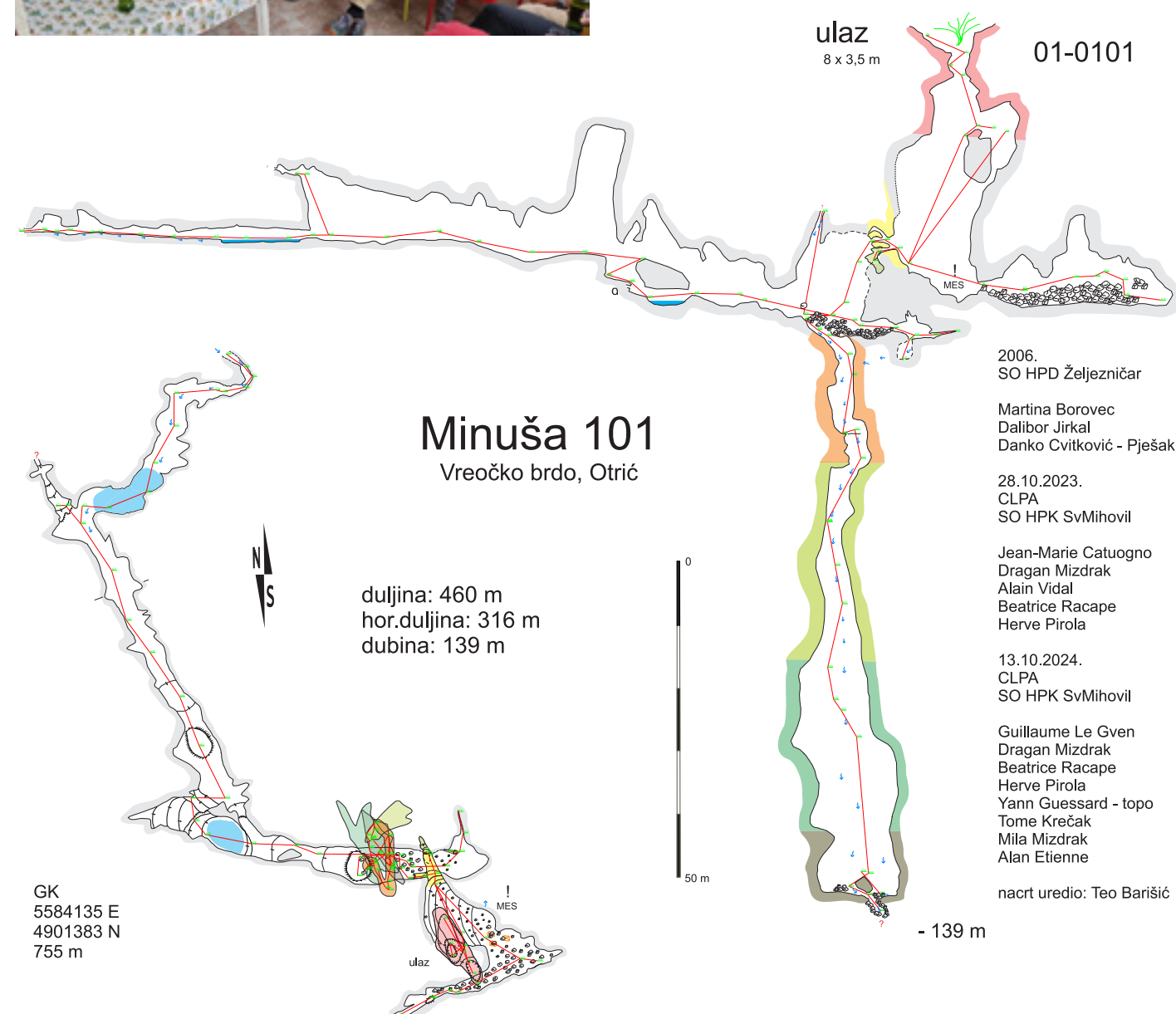
topografski snimili Lučinu jamu dubine 68 m, 600 m južnije Jamu kod Opaljenog vrška, dubine 62 m i načinili skicu Jame kod Čokinog vrška kod Kurozeba dubine 10 m koja ima perspektivu daljnjeg napredovanja ali treba širiti prolaz na dnu. Spustili su se užetima niz kosine u 150 dubokoj vrtaci Kozja jama ali nisu našli neki ulaz u speleološki objekt. Najznačajniji je svakako nastavak istraživanja u Minuši 101 gdje je na dubini od 60 m pronađen lijepi fosilni kanal s jezerima, i bogato urešenim dijelovima sa špiljskim kamenicama i kolonijom šišmiša. Na jednom mjestu su penjali tehnički u pokušaju pronalaženja nastavka jame. U





Ulaz i jezero u Minuši 101

Prelistavanje Helopa u Šibeniku



Održan **SKUP SPELEOLOGA** Hrvatske 2025. u Benkovcu



PIŠE:
MARIJA PARAČ
AIDA BARIŠIĆ

Speleološki odsjek „Liburnija“ PS Paklenica bio je domaćin ovogodišnjeg Skupa speleologa Hrvatske održanog od 21. – 23. studenog 2025. u gradu Benkovcu. Skup je održan na dvije lokacije: u Osnovnoj školi Benkovac i u društvenim prostorijama PD Kličevica i Motokluba Bik. Skup je započeo u petak 21. studenog već u popodnevnom satima kada su se počeli okupljati prvi sudionici. S vremenom se broj ljudi povećavao, a dobre glazbe i zabave nije falilo do kasno u noć. Sutradan ujutro polagano se istežemo iz vrića za spavanje i upućujemo se u nama najdraži lokal u Benkovcu – Pizzeria kod Pape. Pape je inače na godišnjem, ali je otvorio samo zbog Skupa. Respekt! Nakon kratke kave i marende, vraćamo se na službeno otvorenje Skupa koje je počelo u 10:15h sa pozdravnim riječima domaćina, predstavnika Komisije za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza, našeg krovnog saveza i Hrvatskog speleološkog saveza. Programom su predviđena 22 predavanja raspoređena u 4 bloka + posljednji filmski blok sa 4 filma, među kojima je i naš film o Međunarodnoj speleoronilačkoj ekspediciji Punar u Luci 2025 kao šlag na torti. Paralelno sa predavanjima sudionici su mogli pogledati zanimljive speleofotografije i postere, kupiti knjige, majice, hudiće, lončice.... pa i pokoje gaćice ☺. Naš SO je nastupio sa dva postera: Međunarodna speleoronilačka ekspedicija Pu-



nar u Luci 2025 (Autori: Aida i Teo Barišić) i Jama Paležinka (Autor: Pepera Slavica). Nakon našeg filma selimo se na drugu lokaciju Skupa – u društvene prostorije PD Kličevica i Motokluba Bik, gdje će se održati speleoigre i zabavni program. Skupljaju se prijave za „hrčka“, a ispočetka sramežljivi takmičari kasnije pokazuju svoju brzinu i izdržljivost pokušavajući što

prije ispenjati 40 m užeta. Od naših je sudjelovao Goran Rnjak – Vjetar koji ne propušta priliku za zabavu. Pobjedu je ipak odnio Dario Klepo iz SO Mosor, njegov prošlogodišnji par na SpeleoOlimpijadi u Drežnik Gradu.

U nedilju, nakon što se većina jedva probudila, u 9 ipo je održana izvanredna izborna sjednica KS HPS-a, dobili smo novu dopročelnicu - Jeleni Beželj iz SO Sniježnice i tajnicu - Valeriju Rosii iz SO Željezničar – weeee čestitamo žene!, usvojeno je sve šta treba biti usvojeno i dogovoreno kako u 2026. obilježiti 70 godina naše Komisije ☺.

Na skupu je sudjelovalo 12 Mihovilaca: Aida i Teo Barišić, Mario Gverić, Mirna Stošić, Ana Mijić, Goran Rnjak – Vjetar, Sanja Lelas, Ankica Ercegović, Anka Roško, Mijodrag Kožić, Pepera Slavica i Marija Parač. Mihovilci se ovim putem zahvaljuju na super organizaciji a još više trudu male skupine ljudi koji se bave istraživanjem podzemlja. Čak su nam omogućili i snig u subotu ujutro ☺



TERENSKI DNEVNIK

21. Šibenske speleološke škole 2025

10 ovogodišnjih školaraca uprizoriti će samo za vas i nas svoja iskustva :-). Pratite nas!

PS: Bogatu galeriju Fotografija možete pratiti na FB stranici SO-a Redom deset novih speleoloških pripravnika 21. Šibenske speleoškole 2025.: Ana Antolović, Hana Jusić, Iva Kundid, Jelena Radnić, Kate Berović, Gušte Cukrov, Marin Tanfara, Paško Duilo, Roko Gović i Vito Vrbat.

Tekst: Gušte Cukrov; Kate Berović; Hana Jusić; Josip Pelajić; Paško Duilo; Roko Gović; Ana Antolović; Foto: razni

1. VIKEND TERENSKJE NASTAVE - 08. - 09. 03. 2025.

Promina, Liluša i rudnik boksita Kalun (za vas piše školarica Ana Antolović)

Naša prva grupna speleoterapija Čude se ljudi što će jedna slavonska u Šibeniku. Kako što? Pa kreće speleoškola. I krenula je. Prva predavanja slušamo u prostorijama kluba. Hladno je i mrčno. Nije slučajno. Sve je pomno smišljeno od naših iskusnih voditelja i instruktora. Treba nas postupno pripremiti za podzemni svijet. Pada i plan za prvi vikend na terenu. Baza nam je planinarski dom na Promini. Subota. Vatrice pucketa u kaminu. Miris planinskog čaja kruži prostorijom. Prvi susret s opremom koju ćemo sljedećih mjesec dana jako dobro upoznati. Redaju se predavanja. Azimut za neke dobiva novo značenje. Orijentacija, užad, rasvjeta, kartografija, teme se nižu jedna za drugom. Nema spavanja. Ajmo sada na čvorove. Prvi, drugi, treći, ..., dvadeseti. Koliko li ih je? Sunce polako zalazi, a nama se sprema nagrada. Posjet špilji Liluši i naša prva grupna speleoterapija. Zastajemo na par minuta. Gasimo svu rasvjetu. Čujemo samo kapljice kako padaju. Kruži neka umiruju-

ća energija. Odrađujemo mali photo session i jurimo na roštilj i palačinke. Nedjelja. Sunce grije, a mi se igramo užetima. Tko se sjeća koji je bio šesti čvor jučer? Zna Gušte. Saznajemo što sve možemo s par metara neke tanke špage. Pomaže i u izgradnji bivač-kućice. Još par savjeta kako preživjeti u surovosti planine i pravac rudnik Kalun. Izgledamo kao pravi rudari. Razmišljamo kako su se osjećali. Nama je ipak lakše. Preko gelendera prolazimo najzanimljivije dijelove. Imamo i provjeru veličine trbušića nakon zime. Pužemo i provlačimo se kroz malo okno. Skupljamo još nekoliko trenutaka u tami i tišini. Razgledavamo otvore prema površini. Dalo bi se tu nešto i penjati. Izlazimo van i na putu doma slažemo dojmove. Mogu reći da smo zagrebali u jedan novi skriveni svijet. Znatiželjna sam što nas još čeka dolje.

Zahvale našim domaćinima na ljubaznosti i ugodnom boravku. Iz prve ruke uvjerali smo se zašto dom nosi titulu najbolje planinarske kuće u 2024. godini. Također, ogromno hvala strpljivim instruktorima. Vjerojatno su mogli biti na deset zabavnijih izleta, a ipak su odlučili ostati s nama i dijeliti znanje. I na kraju hvala ekipi na roštilju i Jeleni na savršenim

palačinkama.

2. VIKEND TERENSKJE NASTAVE - 15. - 16. 03. 2025.

Jama Galešnica, Grebaštica (za vas piše školarac Roko Gović)
Krv, znoj i suze u Galešnici

Metaforički rečeno, naravno nije bilo krvi i suza, ali je zato bilo znoja (krv i suze su dodane u naslov isključivo radi poetike, složiti će te se naslov "znoj u Galešnici" ne zvuči baš nešto). Nakon relativno laganog prvog vikenda i šetkanja po Kalunu (rudnik u Trbounju), ni slutio nisam da ću zaraditi tešku upalu mišića, iako ruku na srce Mario je upozorio na teški drill. No krenimo redom, iz početka, kronološki. Dakle, prvotni plan je bio Cetina, točnije izvor iste. Kampiranje na pitoresknom mjestu uz logorsku vatru, posjet Rudelićevoj špilji, ma divota... Međutim, meteorološke (ne)prilike, odnosno kiša nam se ispriječila i odluka je pala na Grebašticu. Randevu je bio u Subotu u 8:30 u buffet-u Mixer na magistrali (nije namjera nikoga reklamirati). Nakon kratke kave cca 30ak min i par cigareta sjeli smo svatko u svoje auto i zaputili se prema speleološkom

objektu. Nakon 300m vožnje stigli smo na odredište, jama Golubinka u Galešnici. Okupili smo se kod trafostanice, nekih 30m od jame, gdje smo po prvi puta isprobali osobnu speleološku opremu. Prsni navez, speleološki pojas, blocker, croll, stop descender... Jebeno (isprike na riječniku)! Plijenimo poglede slučajnih prolaznika. Osjećaj je dobar! Dok smo mi "školarci" vježbali oblačenje opreme, naši vrli instruktori su nam opremali objekt (nešto više o tome dalje u tekstu).

Spremni smo! Spuštamo se lagano jedan po jedan u rupu. Samo spuštanje do mjesta vježbe nije zahtjevno. Ne treba nikakva oprema.

Dolazimo na mjesto "zločina". Okomita stijena visoka nekih 25m (moja procjena), a u podnožju stijene malo jezerce. Zaista lijepo!

S obzirom na lokaciju Jame (objekt je doslovno okružen kućama), nismo zatekli ogromne količine smeća (jame bližu naselja u pravilu su uvijek prekrane smećem).

Čišćenje jame. Nakon svega 10ak minuta već smo napunili vreće. Jama je na oko čista.

Instruktori završavaju opremanje. Ukratko i laički rečeno, opremanje znači po-

stavljanje užeta na mjesto kojim speolog želi ući/izaći iz jame. U našem slučaju imamo 3 "poligona" i svaki je na svoj način izazovan i "klasičnu" odnosno spuštanje na klasični način samo sa užetima.

Aida nas dijeli u 2 grupe. Počinje drill! Nakon kratke demonstracije i upoznavanja opreme, krećemo! Iz neba pa u rebra. Nakon šetkanja prošlog vikenda nisam očekivao odmah se vinuti u visine. Iskreno sam ovako nešto očekivao 3. vikend. No dobro, kako drugima tako meni.

Penjem se, ide nekako. Ne razmišljam o visini, samo mi je u glavi što treba raditi. Griješim non stop. Sve to skupa sporo ide. Kako vrijeme odmiče postajem vještiji, ide malo bolje. Vrijeme brzo prolazi, dan je već minuo. Čeka me još klasika. U pola klasike vježba je gotova, pao je mrak. Napuštamo jamu, sabiremo dojmove. Dobro je, svi smo nasmejani, zadovoljni i umorni. Idemo kući.

Dan drugi, Nedjelja. Ista meta, isto odstojanje. Sastajanje u 8:30 u Mixera, u 9 smo kod jame. Dok se spuštamo u jamu počinje lagano kišiti. Nekih 45 min smo čekali da kiša stane. Sunce je svanulo, obasjalo jezerce u podnožju jame. Možemo početi!!

Odmah idem na Klasiku koju sam ostao

dužan od dan prije. Nakon Klasike vraćam se na poligon.

Već je sad to druga pjesama, ide dosta bolje. Grešaka je dosta manje i ide dosta brže, kako meni tako i drugima.

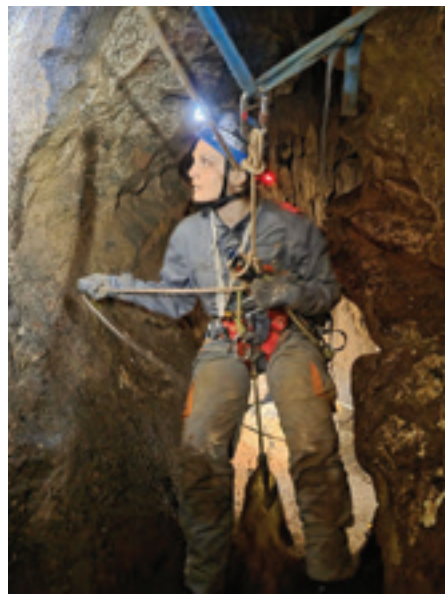
Gore-dolje, gore-dolje i tako po vazdan. Mislim da smo svi prošli svako uže po nekoliko puta u oba smjera. Mocar sam od znoja, hvataju me grčevi, umoran sam. Dan je već pri kraju, još nas čeka prelazak čvora, šećer na kraju! Aida demonstrira i pojašnjava. Ne pamtim ništa, umoran sam. Na mene je red, ne ide mi od ruke. Fucking croll(opet isprike na riječniku), jedno 7 min ga pokušavam molati. Užas! Nakon izvjesnog vremena uspijevam i silazim dolje. Gotovo je! Čekamo da svi prođu vježbu. U to vrijeme instruktori otpremaju jamu. Kupimo opremu i napuštamo Golubinku.

Rastajemo se. Umorni smo ko pas i sretni ko prasad.

Bijele stijene, here we come!

3. VIKEND TERENSKJE NASTAVE - 22. - 23. 03. 2025.

Bijele vode, Karin (za vas piše školarac Paško Duilo)



Karindanje

Dobar dan, došao je i taj dan. Sada smo na pola škole. Ovaj vikend smo poviše Karina u kanjonu rijeke Bijele ispod prekrasnih previjesa. Subota ujutro 22.3. standardno okupljane prvo kava, spiza pa sve ostalo. Dolazak autima na lokaciju parkinga, "naprtili" se opremom osobnom i društvenom.

Te laganim hodom spustili se na lokaciju ovovikendne vježbe. Svako je sebi rezervirao lokaciju postavljanja šatora kao turisti kad ostave šugamane na plaži. Okupili se na kratkome brifingu te polazimo u sakupljanje suvih drva sa iskusnim Teom, da nam bude toplo navečer. A i da se može štogod spremati za baciti pod kljun. Postavljanje šatora, oblačenje i idemo peglanje. Iskusi instruktori su nam priredili pravu zabavu, tri poligona.

"Duga vertikalna"
"Ispruži noge da nedereš konop"
"Previjes pod katrigom"
I tako peglaona cili dan gori doli. Sve u svemu dobar trening za sve da se malo upenjemo. Već lagano pada mrak (nesta dana). Spremamo se za predmet tehničko crtanje. Ulazimo u špilju vadimo svoje papiruse i idemo sa crtanjem. Sve je bilo super povatali smo mi to dobro (više manje), ali dolazi sada već ura kasna a do špilje dolazi miris roštilja kojeg sprema naš vridni Roby. Brže bolje dovršavaju se zadnje točke i brže bolje u logor. Skupa smo svi sili i poili i onda standardno zabava uz vatru uz našeg Gitaristu. Ujutro se budimo nedilja 23.3.

Naravno marena i kava. Navlačenje opreme i ajmo gori doli. Ide to sve neloše ali došlo je i vrime da osjetimo težinu transportnih torbi. Nabacamo kamenja i kačimo se. Super sve prva liga, kiša rosulja i sve u svemu odlično. Završavamo veranje te se pribacujemo na kratku vježbu priječenja ili još nazvanom traverziranje - služi za penjanje po stijeni u horizontalnom ili blago kosom smjeru. Nakon toga šou, pokazna viježba samospašavanja. Instruktori - Mario i Ana. Vrlo korisna tehnika koju bi svaka osoba koja se opušta u ovo trebala znati za nedaj bože.

Uglavnom ukratko o čemu se radi, netko se na konopu ozlijedio ili mu se dogodilo nešto dovoljno da ne može samostalno nastaviti kretanje po užetu. Mi mu prilazimo i kačimo i skidamo svašta nešto da ga spustimo na najbliži dio gdje ga možemo skinuti sa užeta utopli ili što god još treba te HGSS može započeti spašavanje.

Pljesak za kraj i kreće pakiranje negdje oko 14:00 po kišici do auta u Benkovac na pivu i vidimo se sljedeći vikend u Jamaru. Jedva čekamo Ps. pazite na šatore kad puše jako.

4. VIKEND TERENSKE NASTAVE - 29. - 30. 03. 2025.

The Klub, jama Jamar - 100m (za vas piše školarica Hana Jusić)

Još jedan vikend u kojem nam vremenska prognoza ne ide na ruku. Plan za posljednji vikend u ožujku, i pred posljednji vikend naše pristupničke speleološke izobrazbe. Trebao se odviti u mjestu Gornje Planjane nedaleko Unešića gdje smo u subotu, po dolasku, trebali okriti livadu nedaleko jame paletom boja naših šatora, vježbati uzlove, odraditi nekoliko predavanja, od bivakiranja u podzemlju do prehrane i higijene, a u nedje-

lju se spustiti u naš prvi „ozbiljni“ speleo objekt, na naših prvih 100 m dubine, u jamu Jamar. Naravno, već početkom tjedna se nazire problem, jer u vremenskoj prognozi samo što ne stoji da će kamenje padati sa neba... Vijeća se do zadnjeg trenutka, kada pada odluka da se planirano nažalost neće ostvariti, ali instruktori osmišljavaju odličan back up plan. U subotu se nalazimo u prostorijama Kluba, tamo ćemo odraditi sve planirano za subotu, a spavati ćemo u svojim krevetićima. Iako zaista volim svoj madrac, zapravo podjednako volim i onaj svoj karimat i vreću za spavanje, a još više volim onaj osjećaj kada se probudim i ispijam kavu na vratima šatora, ono kada misli odlaze na ono neko posebno mjesto i zapitaš se, svaki put iznova, „a što mi više treba u životu“. Sa ovim postupkom, vremenska prognoza mi se poprilično zamjerila i proglasila sam neprijateljski odnos, a dokle, mislim da u ovom slučaju ponajviše ovisi o njoj... Subota je ujutro i lagano se okupljamo na Prilazu tvornici 33 i bez puno okolišanja, vrlo brzo postajemo vrlo produktivni. Razvlače se konopi, svatko odabire svoju poziciju i kreće „rešetanje“. „Koje grupe uzlova imamo? Kada se koji koriste? Dvostruki bulin – napravi, objasni, prednosti, mane.“ Tučemo se za odgovore, znamo ih da nas netko u pola noći probudi i pita. Instruktori s ponosom i oduševljenjem prate naš rad, bez potrebe za „intervencijama“, piju kavu u miru i prate nas, jer sve imamo u malom prstu. Morala sam se malo našalit, ususret ispitu iz uzlova (držimo nam fige, svima). Umorni, gladni, žedni, izmoreni, naručujemo pizze kako bi nam se moždane stanice napojile za još jedan set predavanja. Moram istaknuti jedno, skoro (!) sam poklekula i proglasila primirje sa prognozom, s obzirom da smo cijeli dan radili ispred kluba, na svježem zraku, sunce nas je grijalo od jutra, nebo plavo da plavije ne može biti, oblaka ni u mislima. Ali, naravno postoji ali, za potrebe posljednjeg predavanja taj dan, odlazimo unutra, a po izlasku oblačno, kišurina, grmljavina, a od onog plavog neba ni p. Zaključak dana, dobro da nismo išli po prvotnom planu jer bismo sad vjerojatno plivali po okolici Unešića. Nedjelja – The Dan – naših prvih 100m. I moja prva kava u Unešiću (apsolutno nebitno za ovu priču). Dolazimo na određište, opaki instruktori imaju skup. Ubrzo nakon, proglašenje kome je pripao koji instruktor. Moj tim je Antulica – naša voditeljica – a može li slađe (ne kupujem bodove ovom slatkoćom, samo neka se zna!). Redoslijed je poznat i krećemo. Imam neke monade sa karabinerima, posuđujem, odsuđujem, ali na kraju sam spremna – a tko ne bi bio uza sve njih. Idemo jedan po jedan, Mario G. i Mario B. opremaju, spuštamo se za njima, nastaje



gužva u šesnaestercu. Ali dobro je sve to, dosad smo naučili da je speleologija zapravo jedna velika igra strpljenja. Oh kako li me samo opako gleda taj otvor u zemlji, ali pokušati ću i ja njega gledati opako pa možda netko i popusti. Već nakon nekoliko sidrišta otvara se neki mili, pitomi pogled. Kao da joj je drago što smo tu u toj mojoj bajkovitoj analizi Jamarovih pogleda (svi smo mi ljudi, ali rijetki žive svoju ludost), primjećujem da je gužva ispod mene nestala, a Roko iznad mene čeka da mu javim da može krenuti. Možda nije čeka, možda je i on razmišljao o Jamarovim pogledima i osjećajima... Jedno međusidrište ne mogu nikako dohvatiti da ukopčam pupak i Ana mi daje svoj karabiner kako bih si produžila pupak i ukopčala se. Uspijevam, i tako i mi posljednji stižemo

dolje, grupna slika se dogodila (bez toga se ne izlazi, svi želimo tu uspomenu) i u lagano idemo put nazad. No, za povratak se mijenjamo za linije sa instruktorima, penjemo se po onoj kojom su se oni spuštali, izazovima nema kraja. Kopčamo se lagano jedan za drugim - krol, bloker, pedala i peglaj, tako nam ponavljaju. Gledam te naše instruktore kako sa lakoćom „peglažu“, „klize“ po tom užetu, i mislim si „ma tako ću i ja jednoga dana, korak po korak“. Nižu se krolovi, blokeri, pegla se, i dolazi i moj red. Isto tako kopčam svoj krol, bloker, ali sa dodatkom pogađanja Ane gojzericom (još jednom, moje duboke i skrušene isprike, da sam znala bolje - bih). Nakon ukapčanja kreće jedna agonija. Nazvala sam ju „Agonija mlade Hane“. Zašto agonija pitate se?



Iskreno, jer mi se ta riječ baš svidjela u trenutku pisanja ovoga teksta, ali objašnjenje slijedi u nastavku teksta (tako je, ima još).

Prvo sidrište bi bio nekakav uvod, treba podignuti stražnjicu i ukopčati se u sidrište. Ali da je to lako, ne bi bilo ove priče. Ali to je uvod jer je samnom motivator Antula, i vrlo brzo i efikasno rješavam situaciju. Ista se zapliće već na drugom međusidrištu gdje se uspješno ukopčavam u međusidrište, ali očito (...) prejako zatežem karabiner s obzirom da se isti u tom trenutku zapeče. Pokušavam ga otvoriti – ne ide. Jednom, dvaput, šest puta – isti ishod, ne ide. Antula, moj supervizor, morala je napustiti bojno polje, ali u zamjenu dolazi Mario G. Pokušava on isto – ne ide. S obzirom da imam dva karabinera ukopčana na svoju pupčanu, a ubrzo nakon mene idu raspremači, ostavljam taj karabiner, koji će zajedno sa konopom, raspremači pokupiti. Tako sam ovo bojno polje napustila u deficitu sa karabinerima. Bio je to bolan trenutak, ali kažu da je svaki rastanak bolan, tako da jedino što

mi je preostalo jest sagledati situaciju pozitivno i uzdati se u snagu svojih mišića u rukama. Jadna mi majka, pomislih. Ovo je zapravo bila svojevrsna uvertira u zaplet, jer se pravi zaplet dogodio nekoliko sidrišta kasnije. U zapletu se susrećemo sa novim pojmom – Hanalizacija. Konop iako se nalazi više lijevo, nalaže mi da se krećem desno. Naputak Marija G. je vrlo jasan – odi desno ako te vuče, ali ne u procjep. Stijene su skliske, konop mi i dalje nalaže da idem desno, ali ne u procjep. Mario G., sluteći što bi se moglo dogoditi, ponavlja „nemoj u procjep Hana, to je kanalizacija“. Čujem, razumijem, ne idem u procjep. Sjetim se u tom trenutku i onih predavanja o blatu, guani i ostalim „nuspjavama“ u jamama. Nisam prije čula za riječ „gana“, ali zapamtiti ću ju zahvaljujući ovom izletu. Iduća scena – Hana se posklizne i završi gdje? U procjepu. Tako nastaje pojam Hanalizacija. Stanem, blokada u glavi, kako da se vratim na stijenu i maknem iz kojekakvih izmeta, fekalija, blata, vrag zna čega. Nikako, stijena je prestrma, previsoko mi je za odgurnuti se nogom, i tako s

osmijehom na licu nastavljam „koračati“ po mekanom tlu. U jednom trenutku osjećam da mi je dio prešao i preko rukavica, direktno u kombinezon. Jedna od pouka sa ovoga izleta, „ako si već sa nogama u govima, ne moraš biti i sa rukama“. Nekako me to nije previše uznemirilo, sve to ide u rok službe. Konop koji prolazi kroz moje sprave za penjanje, ne biste vjerovali da je nekad bio bijel. U jednom trenutku dolazim do devijatora. Znam, radili smo to u Grebaštici, treba...shit! Što treba? U moru novih informacija, novih ambijenta, uzbuđenja, strahova i svega popratnog, logika postaje sporedna stavka. Što li se radi sa ovim devijatorom da mi se sjetiti. Znam da se ne ukapča u njega, ali što drugo postoji kao opcija. Razmišljam, pa mogla bih stop descender ukopčati pa prebaciti penjačke sprave iznad...Nema smisla, nije bilo tako komplicirano. Sjeti se Hana! Što još mogu? Ako napravim ovo gore, hoće li me zaljuljati, baciti u stranu? Ima li to uopće smisla? Mogu li nešto sa pupkom napraviti, mogu li njega negdje ukopčati? Gdje? To ima još manje smisla. Odustajem od svojih mudrosti, okrećem se Mariju G. za pomoć. „Gurni spravama devijator i ukopčaj ga nazad ispod sprava“. Tako je! Ima smisla. Itekako ima smisla. Zašto li mi to nije palo na pamet... Situacija se polako raspliće, peglamo dalje, Mario G. me kao i Antula, bodri iz koraka u korak. Gibamo se polako, ali sigurno, i u jednom trenutku i trenutni supervizor mora dalje, a istu zadaću preuzima Teo. Tu nema puno govora, prati situaciju, radnje, iako podosta neprimjetno. Zanima me što misli u tom trenutku. Pogledam prema izlazu, još samo nekoliko sidrišta. U tom trenutku pomislim, je li se ovo zaista dogodilo ili je ovo bio san? Ruke su već postale poprilično teške, noge su umorne, sve teže je povlačiti se prema gore, i koliko god je „Još samo nekoliko sidrišta do izlaza“, istovremeno se pojavljuje misao „Zašto je već gotovo?!“ Dolazi ta posljednja sidrišna točka, i moji mišići su jako zahvalni u tom trenutku, ali koliko god umorna i iscrpljena bila, osjećam taj val ushićenja, val ispunjenosti. Ponosa i sreće. Suma sumarum ovoga izleta jest da vjerujem da smo zapravo svi pomakli te neke vlastite granice, netko na ovaj, a netko na onaj način. Svi instruktori, voditelji, asistenti, svi oni koji nas prate po izletima, bez ikakve dileme, nesebično dijele svoje znanje, uvijek su tu za pomoći, i ma koliko god im banalno djelovao neki problem, ne sagledavaju ga iz te perspektive, dapače, i uvijek su tu za bilo kakav savjet, pomoć ili preporuku. A strpljenje, o tome bih knjigu mogla napisati.

I naš Josip P. šalje podršku jer kako ono ide: „Samo ozdravi nam ti!“

JAMAR

Ko more platit
Predivna jutra
Cvrkute ptica
I oštar pogled
Našeg Gverića

Jer ko je u
Jamaru jamarija
Taj nije uzalud
Starija

Za pravilno
Otvoriti croll
Slušam
Aidu
I ponekad
Rock end roll

Gle čuda
Antuli u jami
I pomidore uspjavaju
Kako li samo
Vječnoj tami
Odoljevaju

Teo bi reka
Svaka statistika
Otkriva ekstreme
Spustit ćemo se u
Jamar
Tu nema dileme

Već zamišljam
Roka i Guštu
U mraku tišini
I miru
Kako side
Na milimetarskom
Papiru

Sad su
Moje laži i istine
Prikrivene
Slojem tmine
U Jamaru
Tamo negdi
..nadomak
Promine..

Od ove priče
Znam samo to..
Nikad teže
Neće biti
Dotaknuti dno...





5. VIKEND TERENSKE NASTAVE - 05. - 06. 04. 2025.

negdi na putu za Vrdovo (za vas piše školarac Gušte Cukrov) impresija prva

Špilja ima vrlo interesantnu morfologiju koja se sastoji od ulaza i dva kanala koja se odmah račvaju. Naš bivak gdje smo spavali se nalazio u desnom kanalu, dok je završni tražio da se spustimo do najdublje dijela objekta u lijevom kanalu.

Za početak danas smo se našli u Vrlici u kafiću. Nakon toga smo krenuli do objekta. Došli smo cestom nekih 400ak metara od ulaza do kojeg smo onda odnijeli društvenu i privatnu opremu.

Osim školaraca i instruktora sa nama je išla i logistička ekipa koja se sastojala od Anke, Danke i Sanje. Puno su nam pomogle i vrlo smo zahvalni za obrok koji su nam spremili pri našem izlasku iz špilje.

Prvo smo u desni kanal odnijeli svoju privatnu opremu i napravili ležajeve. Prije samog spuštanja u lijevi kanal morali smo položiti oblačenje opreme. Ja sam uspio položiti uz samo male žrtve (razbijeni prsni pojas). Podijelili smo se na parove školarac i instruktor. Mene je ovaj put dopala Antula i mi smo bili negdje na pole kolone u spuštanju. Kao i obično, puno smo čekali, samo što sam ovaj put imao nešto za raditi. Dok smo čekali da se opremi ostatak špilje pričali smo međusobno, a ja sam radio kuglice od blata.

Kad smo napokon prošli kroz suženje, shvatio sam zašto im je trebalo tako dugo za opremanje. Glavna vertikala je nešto stvarno impresivno. Prilikom spuštanja yojo efekt je bio toliko jak da sam skakutao na užetu a stop se užario od trenja. Na dnu vertikale smo imali još nešto malo spuštanja pa smo napokon došli na dno. Čuo sam da je sveukupno spuštanje negdje 120 metara. Na dnu sam imao jedan slastan obrok (dvije energetske čokoladice, zgaženi kruh i dva tvrdokuhana jaja). Kad smo se svi spustili, imali smo malu pauzu pa smo onda krenuli nazad gore. Ovaj put sam bio među zadnjima. Dok su se ostali penjali, mi neki koji smo ostali dolje smo shvatili da je blato prilično žitko. To je završilo sa remekdjelom Karaćoćom Okračušnim, snjegovićem od blata, neki bi rekli blatović.

Uspion je bio nešto stvarno specijalno, na pola puta sam shvatio da sam ja zapravo 30 metara u zraku i da visim na dvije sprave koje su blatne i klize. Najgore bi bilo kad bi se uzdignuo u pedalu, dignuo se gore i onda pao nazad jer konop nije prošao kroz krol. Svaki put bih dobio mali srčani od straha. Ali uspio sam se popeti a to je jedino bitno. Do ulaza špilje sam došao malo nakon ponoći, negdje oko 00:15. Tamo nas je dočekala fina i topla kotlovina. Nisam uspio dugo izdržati,

negdje oko 1 sam otišao spavati. Osjećaj buđenja u špilji je prilično čudan. Isto ti je nezavisno jesu li oči otvorene ili ne. Ne znam koliko je bilo sati, samo znam da nije bilo dovoljno odmora nakon jučerašnjeg dana. Nakon doručka smo imali ono čega sam se ja najviše plašio. Ispit iz čvorava... Ali je hvala Bogu sve dobro prošlo i prošao sam. Oni koji nisu prošli, imate moju iskrenu sućut, ne mogu ni zamisliti sebe da sad još dva tjedna učim te čvorove.

Nakon toga su nam Gverić i Luka pokazali neke tehnike kojima sam već zaboravio ime. Mislim da se ona sa koloturom zvala pump a ona sa vućom vreća sveti Bernard. Ništa interesantno ili vrijedno spomena se nije dogodilo nakon toga, osim možda kad je u kafiću u vrlici nakon izleta Pepi srušila jedan stol i sve porazbijala. Prilično fora zadnji izlet, vrlo umorljiv ali takva vam je speleologija. Stvarno trebaš bit mazohist da se ovime baviš.

(za vas piše školkarka Kate Berović) impresija druga

I za kraj, šlag (ili u našem slučaju blato) na torti, naš završni izlet proveli smo u jednom super speleo objektu malo iznad Vrljke. Već po običaju izlet krećemo na zajedničkoj kavi uz dodatak ukusnih uštipaka od tete u Vrlici nakon kojih se zapućujemo prema samoj jami.

Uzimamo šta više stvari možemo i nategljeni krećemo prema jami. Instruktori su nam odobrili mali odmor pa smo prvo kao pravi špiljski ljudi naselili prostran dio kojeg smo napunili vrećama ceradama i samo nužnim stvarima. Nakon raspoređenja oblačenjem opreme napokon počinje naš završni praktični ispit. Pod vrelim suncem na ulazu u jamu svi smo pomno gledali u svoje karabinere pazeći na bravice, provjeravajući prsni i u iščekivanju razmišljajući o svemu šta nam prethodi. Opet nazad u tamu, dodjeljuju nam se instruktori i odlazimo u pohod!

Cijela jama je izgledala nešto ovako: vertikala- čekanje – kosina – čekanje, discipline koje smo rado izmjenjivali. Kroz početni dio sve je lagano napredovalo dok nismo došli do suženja za koje se ništa drugo ne bi moglo reći nego da se zaštopalo. E tamo smo čekali... Zabavu smo tražili u rađenju uzlova, izrađivanju blatnih kugli, a na kraju i pivanju ... Kad smo napokon prošli taj čep i izgurali se kroz taj kanalić dočekalo me nešto šta nekon ko se ovim ne bavi, a pritom i meni prije tjedan dana ne možeš opisat.

Kad nekon kažen da idem u speleo školu svi me blido gledaju i zgađeno pitaju zašto se uvlačin u te male rupe i još ispod zemlje. Pa da znaju za ovo suženje samo bi potvrdili svoje primjedbe, no da itimalo znaju da kad ga prođu ulaze u ogro-

mnu prostoriju prepunu predivnih špiljskih ukrasa začudili bi se. Per aspera ad astra zar ne, samo u našen slučaju zalazimo dublje u jamu i prima 60 metarskoj vertikali, ali svakome svoje jel tako. E tu meni počinje ono zabavno, malo poligoni do vertikale i sama vertikala na kojoj stižući stop propadan dublje i dublje u mrak. Posli spuštanja ka u specijalnim jedinicama dolazimo na meni najbolnji dio cilog izleta. Naizgled tako glupasta kosina, al konop pun pijeska i mukotrpno spuštanje uz pomoć stopa kojeg taj pijesak poprilično muči. Kad smo i to prošli napokon dolazimo do kraja! Opet uz to dugo čekanje Gušte i ja ideju pronalazimo oko sebe u svon onon silnon blatu i stvaramo Karaćoću I. Okračušnog. Malog, ali borbenog blatnog snjegovića ostavljenog za veselje drugih špiljara na dnu ove jame. Posli tužnog oprosta sa Karaćoćom mora se doć i gori, ovo ide malo brže i za tren smo opet na suženju i izvan samog objekta.

Nakon pobjedonosnog izlaza okrepljujen se sa dugo nakuvavanon kotlovinom koju je za nas pripremila naša logistika Sanja, Anka i Danko. Njima se od srca zahvaljujem za hranu kao i održavanje uvijek raspoložene atmosfere i osjećaj doma u toj peći koja nas je definitivno sve ohrabrila. Nedugo nakon mene dolaze i rasporemači, a ja se umorno zapućujem prima svojoj

toploj vrići koja mi je u ovom trenu bila draža od bilokakvog kreveta. S obzirom na kasni izlazak iz jame instruktori su nan dopustili malo više spavanja, pa smo se probudivši u istom crnilu kojem smo i plegli lagano izvukli iz toplih vrića i spremili za novi dan. Na redu su bili uzlovi i sve je to išlo glatko i lipo dok nije doša zadatak da upletemo lađarac oko čube šta me potpuno porazilo. Usprkos ton udahnula san rješivši i taj dio ispita i skinuvši i to sa dnevnog reda. Većina nas je prošla uzlove i uz kratki briefing nastavili smo dalje. Za kraj smo samo gledali tehnike penjanja koje su nam naši dragi instruktori demonstrirali. Posložili smo društvenu opremu i opet nategljeni izašli na ladnu buru vanka. Umorni, ali zadovoljni zaokružili smo školu našom posljednjom kavom i otišli kući ispunjeni i radosni.

Veliko hvala našim instruktorima Antoniji Mihaljević i Mariu Gveriću koji su izvanredno organizirali ovu školu i pobrinili se za nas, također hvala i svim onima koji su tijekom vikenda došli i pripomogli, asistirali u jamama ili pak se brinuli za hranu. Čestitan svin svojim kolegama jer smo to uspješno riješili i hvala i njima na super atmosferi i tome šta san se osjećala kao da pripadan usprkos razlici u godinama. Ova mi je škola bila predivno iskustvo i fala zapravo svima koji su ton doprinjeli!



JAMSKI OSKAR Zlatni kipić

27.9.2025.

PIŠE:
ANKA DUJIĆ

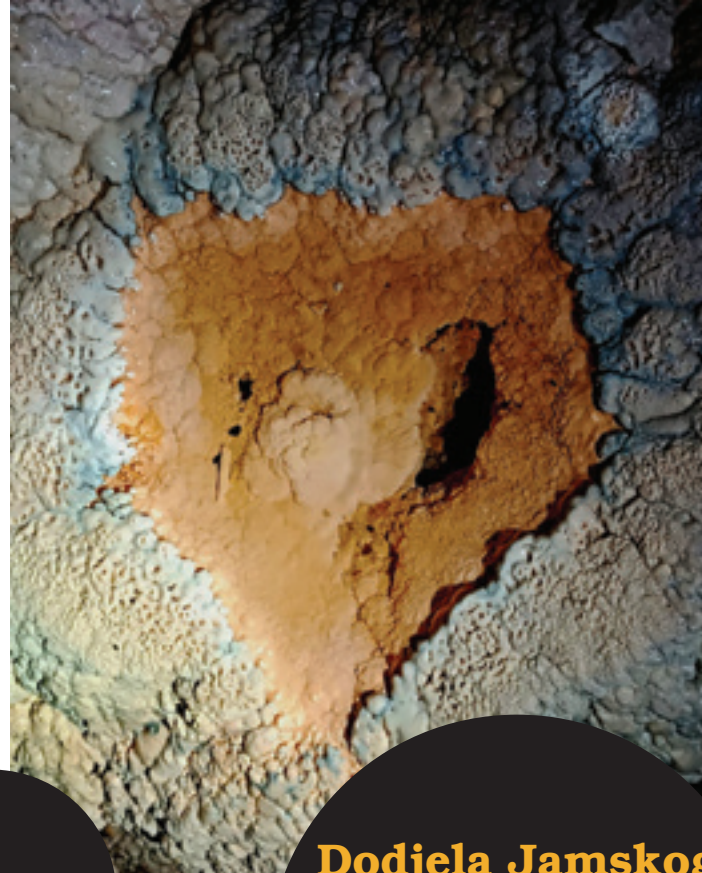
MEĐU SPELEO PRIPRAVNICIMA NAJPOPULARNIJI NOMINIRANI NASLOV:

Jelenkov raj, Spokoj, Smiraj ili Mir.
Bambijev gulaš
Jelenkova tišina
Ankina siga

POPIS SVIH SPELEO PRIPRAVNIKA:

Pepera Slavica – otkrio ulaz jame i nacrt jame
Anka Dujić – živuća ženska speleo pripravnica dobitnica zlatnog kipića
Luka Hosjak – sporedni speleo pripravnik, oprema i rasprega jamu, zvuk orgulja
Iva Kundid, Hana Jusić – sporedne speleo pripravnice, unos i iznos transportnih torba
Marin Tanfara – sporedni speleo pripravnik, unos i iznos transportnih torba, raspremanje jame
Vito Vrbat – sporedni speleo pripravnik na zemlji, rekognoscirant ulaza u nove jame

Moja mašta može svašta. Svijet jame je da privuče baš vas i nas u magičnu priču jame Jelenkov raj. Priča zrele žene u dobi od 65 godina sa mlađom u dobi od 30 godina kroz prijateljstvo speleo kampa, logistike i odlazak na jamarenje. Mlada žena odustaje a zrela je u potrazi za zlatnim kipićem obučena u kombinezonu mlađahne prijateljice. Ulazak je zabavan, dinamičan, mahovinom okovan, krušljiv, kosina, vertikalna, kosina i spuštanje na dubino od -30 m. Tu je bambijev leš (vonja na miris bakalara), pa kosina dolje, dvorana -71 m. Prekrasna, neopisivo lijepa sa kristalnim svjetlucavim svodom, pomalo istražujem kraške oblike na stijenama i tlu, pronalazeći srčike a zatim biskupsku kapu, jelenov rog, perle, perlice i zlatni kipić. Obuzme me sreća zadivljujućeg zlatnog kipića uz zvuk orgulja. Zlatni kipić svjedoči o trenutnom ukusu i oku speleo pripravnice životnog iskustva!



**Dodjela Jamskog
Oskara – kipića
Tradicionalno
mjesto Ljubina
poljana, Kućina
kosa, Poštak**



NAGRADA za najveći pojedinačni uspjeh u protekloj godini dodjeljena Međunarodnoj speleoronilačkoj ekspediciji Njemica 2024.



Nagrade su dodijeljene na svečanoj Novogodišnjoj sjednici HPS-a 23. prosinca 2024. u sjedištu Hrvatskog planinarskog saveza u Zagrebu, a dobitnicima su ih uručili predsjednik HPS-a Darko Berljak i zamjenik predsjednika Izvršnog odbora HPS-a Davor Rogina. Izvršni odbor Hrvatskog planinarskog saveza svake godine dodjeljuje godišnje nagrade udrugama, akcijama i pojedincima koji su se istaknuli svojim rezultatima u tekućoj godini. Na temelju praćenja rada tijekom cijele 2024. i obrazloženja iz kojih je vidljiv konkretan doprinos organiziranom planinarstvu u protekloj godini, Izvršni je odbor HPS-a na svojoj 9. sjednici, održanoj 25. studenoga 2024., odlučio o dodjeli godišnjih nagrada HPS-a za 2024. godinu.

Najvećim planinarskim uspjehom u protekloj godini proglašeno je istraživanje jame Njemice na Biokovu u okviru Međunarodne speleoronilačke ekspedicije, u kojem je sudjelovalo više od 60 speleologa i pripravnika, te ronjenje u sifonskom



jezeru na dubini od gotovo tisuću metara. Organizatori ekspedicije bili su Speleološko društvo Meandar i Speleološki odsjek

HPK Sv. Mihovil, a suorganizatori Komisija za speleologiju HPS-a, Hrvatski speleološki savez, Međunarodna speleološka unija – UIS, Europska speleološka federacija – FSE, Speleološko-alpinistički klub Ekstrem i JU PP Biokovo – UNESCO Geopark Biokovo-Imotska jezera, dok su voditelji ekspedicije bili Paško Visković, speleolog (SD Meandar) i Jure Šarić, instruktor speleologije (SO HPK Sv. Mihovil). Nagrade su dodijeljene na svečanoj Novogodišnjoj sjednici HPS-a 23. prosinca 2024. u sjedištu Hrvatskog planinarskog saveza u Zagrebu, a dobitnicima su ih uručili predsjednik HPS-a Darko Berljak i zamjenik predsjednika Izvršnog odbora HPS-a Davor Rogina. Nagradu su u ime svih organizatora i sudionika primili Petra Kovač-Konrad i Jure Šarić.

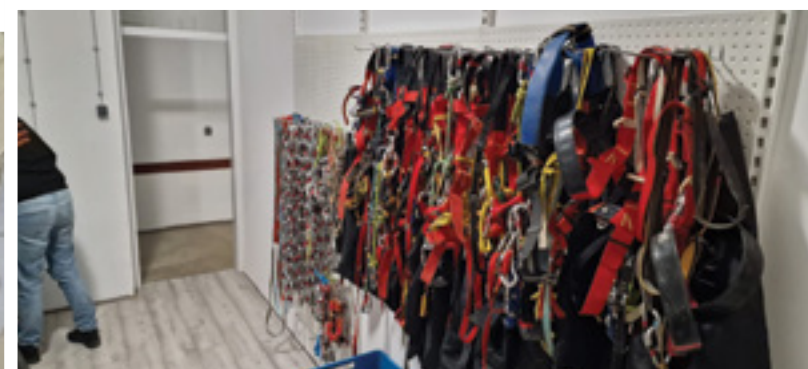
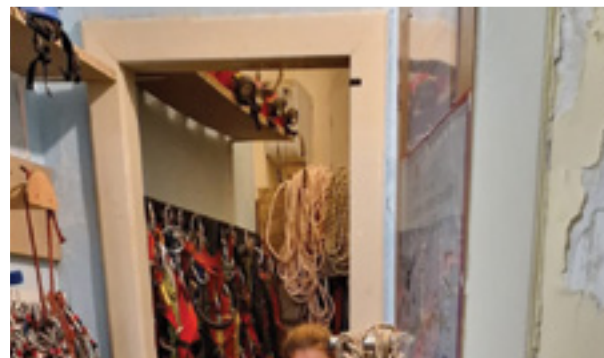
Čestitamo svim dobitnicima!

27.12.2024
Aida Barišić foto. Mario Rippl



**SELJENJE iz
starog u novi
prostor**





HRVATSKI PLANINARSKI KLUB SVETI MIHOVIL

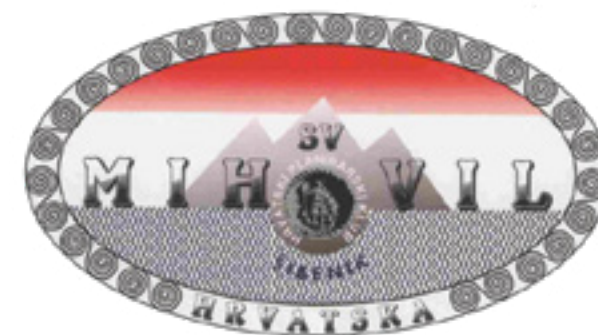
Bana Josipa Jelačića 28, 22000 Šibenik

OIB: 91280208813

IBAN: HR3623900011199001673

E-mail: hpk.sveti.mihovil@hps.hr

www.sv-mihovil.hr



Urednica: Antonia Viljac

Urednik speleoloških stranica: Teo Barišić

Grafički urednik: Ana Jakelić

Lektorirao: Nitko

Fotografija na naslovnici:

Dinko Stopić (prednja), Hana Jusić (zadnja)

Tisak:



Naklada: 500 komada
ISSN 1848-3224



KRKA
Nacionalni park
National Park

